

Ορθογραφικό - ερμηνευτικό λεξικό

Δ', Ε', Στ' Δημοτικού

Το λεξικό μας

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Γεώργιος Δ. Καψάλης , Καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αθανάσιος Πασχάλης , Σχολικός σύμβουλος Στέφανος Τσιάλος , Εκπαιδευτικός Δημήτριος Γουλής , Εκπαιδευτικός
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Βασιλική Τοκατλίδου , Ομότιμη Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνος Νάσης , Σχολικός σύμβουλος Ευσταθία Χριστοπούλου , Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Μαρία Ράπη , Σκιτσογράφος-Εικονογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Αλεξάνδρα Μπάσιου , Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Πέτρος Μπερέρης , Σύμβουλος του Π. Ι. Χρήστος Παπαρίζος , Σύμβουλος του Π. Ι.
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Πηνελόπη Παπαϊωάννου , Φιλολόγος
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Αντώνιος Κέλλης , Εικαστικός καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

Πράξη με τίτλο:

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Γεώργιος Δ. Καψάλης
Αθανάσιος Πασχάλης
Στέφανος Τσιάλος
Δημήτριος Γουλής

Ορθογραφικό - ερμηνευτικό λεξικό
Δ', Ε', Στ' Δημοτικού
Το λεξικό μας

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α').

ΒΙΒΛΙΟΣΗΜΟ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

1.	Πώς θα χρησιμοποιήσουμε το Λεξικό μας	6
2.	Συντομογραφίες, Ειδικά Σύμβολα, Αρκτικόλεξα	9
3.	Το Λεξικό μας Α - Ω	11
4.	Η προφορά των φθόγγων	252
5.	Η σημασία των λέξεων (Ομώνυμα ή Ομόηχα, Παρώνυμα, Συνώνυμα και Αντίθετα, Ταυτόσημα)	254
6.	Ο τονισμός των λέξεων	257
7.	Η γραφή των αριθμητικών	259
8.	Πίνακες κλιτικών παραδειγμάτων	262
9.	Το λεξιλόγιο των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	278
10.	Γεγονότα - Σταθμοί της Ελληνικής Ιστορίας	282

1. ΠΩΣ

Θα χρησιμοποιήσουμε το Λεξικό μας

Αγαπητά μας παιδιά!

Το Λεξικό που έχετε στα χέρια σας δε μοιάζει τόσο με τα Λεξικά για μεγάλους, που ίσως γνωρίζετε μέχρι σήμερα. Σκοπός του είναι να γίνει ο αχώριστος σύντροφος στις καθημερινές σας περιπλανήσεις μέσα στον πλούσιο κόσμο της ελληνικής μας γλώσσας. Θα σας διευκολύνει στις αναζητήσεις σας σχετικά με τη γλώσσα και τη γνωριμία σας με πολλές πλευρές της. Θα πληροφορηθείτε, δηλαδή, τι σημαίνει η κάθε λέξη, πώς γράφεται, ποιες άλλες λέξεις έχουν περίπου την ίδια σημασία και πολλά άλλα.

Εμείς, θέλοντας να σας βοηθήσουμε να χρησιμοποιείτε σωστά και εύκολα το Λεξικό που ετοιμάσαμε, επιλέξαμε έναν ιδιαίτερο τρόπο για να σας το παρουσιάσουμε:

Χωρίσαμε το Λεξικό μας σε τρεις στήλες:

κοιτάζω

(Ρήμα, Ρ3)

(ενεστ. κοι-τά-ζω, αόρ. κοιτάξα, παθ. αόρ. κοιτάχτηκα, παθ. μτχ. κοιταγμένος)

[αρχ. κοιτάζω < κοιτή (= κρεβάτι)]

1. (μτβ.) **στρέφω το βλέμμα σε κάποιον ή κάτι:** ►Κοιτούσε από το παράθυρό του μακριά τη θάλασσα.

2. (μτβ.) **φροντίζω, νοιάζομαι για κάποιον ή για κάτι:** ►Κοιτάξε τους γονείς του στα γεράματα.

3. (μτβ.) **εξετάζω κάτι με ιδιαίτερη προσοχή, ελέγχω:** ►Κοιτάζω τη μηχανή του αυτοκινήτου πριν από κάθε ταξίδι.

Συνών.: παρατηρώ (1)

Σύνθ.: αγριοκοιτάζω, κρυφοκοιτάζω, γλυκοκοιτάζω

Οικογ. Λέξ.: κοιταγμα

Φράσεις: ►Κοιτάζω με μισό μάτι (= περιφρονώ κάποιον) ►Κοιτάζω στα μάτια (= είμαι απόλυτα ειλικρινής) ►Για κοιτα να δεις! (= για φαντάσου!)

Η αριστερή στήλη περιλαμβάνει την ίδια τη λέξη με την ορθογραφία της **(κοιτάζω)**, το είδος της λέξης (*Ρήμα*), ενώ ο κωδικός *P3* παραπέμπει στον τρόπο με τον οποίο κλίνεται το ρήμα στο τέλος του Λεξικού. Όταν δεν υπάρχει αντίστοιχος κωδικός, θα βρίσκουμε περισσότερες πληροφορίες για την κλίση της λέξης στη σχολική Γραμματική. Ακολουθεί ο τρόπος που χωρίζουμε τη λέξη σε συλλαβές (*κοι-τά-ζω*), οι βασικοί χρόνοι του ρήματος (*ενεστ. κοι-τά-ζω, αόρ. κοιτάξα, παθ. αόρ. κοιτάχτηκα, παθ. μτχ. κοιταγμένος*), καθώς και η βασική ετυμολογία της λέξης, δηλ. η ηλικία και η προέλευσή της [*αρχ. κοιτάζω < κοίτη (= κρεβάτι)*]. Στη στήλη αυτή θα συναντήσουμε συχνά και κάποιες γραμματικές ή ορθογραφικές υποδείξεις.

Η μεσαία στήλη μάς πληροφορεί για τις σημασίες της λέξης:

1. **(μτβ.) στρέφω το βλέμμα σε κάποιον ή κάτι**
2. **(μτβ.) φροντίζω, νοιάζομαι για κάποιον ή για κάτι**
3. **(μτβ.) εξετάζω κάτι με ιδιαίτερη προσοχή, ελέγχω**

Για κάθε σημασία δίνουμε ένα παράδειγμα, που περιλαμβάνει τη συγκεκριμένη λέξη, για να δείξουμε τον τρόπο που τη χρησιμοποιούμε στο λόγο. Το μπλε χρώμα στο παράδειγμα δείχνει τον τρόπο που συντάσσεται η λέξη, όταν αυτή είναι ρήμα (*Κοιτούσε από το παράθυρό του μακριά τη θάλασσα*).

Η δεξιά στήλη περιλαμβάνει τα **Αντίθετα**, αν υπάρχουν, και τα **Συνώνυμα** (*παρατηρώ (1)*). Ο αριθμός **(1)** δείχνει ότι η λέξη πριν από αυτόν (*παρατηρώ*) είναι συνώνυμη με την πρώτη σημασία του λήμματος (**1. στρέφω το βλέμμα σε κάποιον ή κάτι**). Ακολουθούν, επίσης, οι **Οικογένειες Λέξεων** (*κοίταγμα*), τα **Σύνθετα** (*αγριοκοιτάζω, κρυφοκοιτάζω, γλυκοκοιτάζω*) και οι **Φράσεις**. Εδώ θα συναντήσουμε στερεότυπες φράσεις και ιδιωτισμούς, που χρησιμοποιούνται πάντα με τον ίδιο τρόπο κι έχουν αποκτήσει ξεχωριστή σημασία (**► Κοιτάζω με μισό μάτι (= περιφρονώ κάποιον)**). Έτσι εμπλουτίζουμε περισσότερο τις γνώσεις μας για κάθε λέξη, μαθαίνοντας ιδιαίτερες σημασίες και έννοιες, που αυτή έχει αποκτήσει στο μεγάλο ταξίδι της.

Πολύ συχνά, κυρίως όταν η λέξη που εξετάζουμε είναι ουσιαστικό, θα βρούμε και τα **Προσδιοριστικά**. Πρόκειται για λέξεις, που συνήθως «συνοδεύουν» το λήμμα, όπως, για παράδειγμα, στο ουσιαστικό **λιμάνι** τα προσδιοριστικά είναι **φυσικό, απάνεμο, εμπορικό, διεθνές**.

Όταν η λέξη που εξετάζουμε είναι επίθετο, θα βρούμε αντίστοιχα τα **Προσδιοριζόμενα**.

Λιμάνι (το)
(Ουσιαστικό, Ο36)
(λι-μά-νι, γεν. -ού,
πληθ. -α)
[μτγν. λιμένιον,
υποκορ. του αρχ.
λιμήν]

1. φυσική ή τεχνητή διαμόρφωση παραλίας ή όχθης ποταμού ή λίμνης για την προστασία και το αγκυροβόλημα των πλοίων: ► Το καράβι έδεσε στο λιμάνι λόγω της θαλασσοταραχής.
2. (μτφ.) τόπος ή άνθρωπος στον οποίο αναζητεί κανείς ασφάλεια, καταφύγιο: ► Βρήκε στους συγγενείς του ένα λιμάνι γαλήνης και ηρεμίας.

Συνών.: σκάλα (1)
Σύνθ.: λιμεναρχείο, λιμενοφύλακας, μικρολίμανο
Οικογ. Λέξ.: λιμενικός, λιμενίσκος
Προσδιορ.: φυσικό, απάνεμο, εμπορικό, διεθνές (1)

Οι χαρακτηρισμοί **έμψυχα και άψυχα** που βρίσκουμε στα επίθετα δείχνουν αν το επίθετο «συνοδεύει» έμψυχα ή άψυχα ουσιαστικά ή και τα δύο.

Η βοήθεια, όμως, που προσφέρει το Λεξικό μας δε σταματά μόνο εδώ. Σε ξεχωριστές ενότητες δίνονται πληροφορίες για τα παρακάτω:

- Πώς προφέρουμε τους φθόγγους της γλώσσας μας.
- Τι είναι ομώνυμα, παρώνυμα, συνώνυμα, ταυτόσημα.
- Πώς και πότε τονίζουμε τις λέξεις στην ελληνική γλώσσα.
- Πώς γράφουμε τα αριθμητικά (ένα, δύο, δεκαπέντε κ.λπ.).

Ακολουθούν:

- Πίνακες με κλιτικά παραδείγματα ονομάτων και ρημάτων.
- Ένα μικρό λεξιλόγιο με την ορολογία που συναντούμε στους Η/Υ (Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές).
- Ένας πίνακας με τα σπουδαιότερα πολιτικά και πολιτιστικά γεγονότα της ελληνικής ιστορίας, που περιλαμβάνει, επίσης, χρονολογίες - σταθμούς για την τεχνολογική πρόοδο στην Ελλάδα.

2. Συντομογραφίες

ά.	άρθρο	μεσν.	μεσαιωνικός, -ή, -ό
αγγλ.	αγγλικά	μεταφρ. δάν.	μεταφραστικό δάνειο
άκλ.	άκλιτος, -η, -ο	μτβ.	μεταβατικό
αμτβ.	αμετάβατο	μτγν.	μεταγενέστερο
ανατομ.	ανατομία	μτφ.	μεταφορά
ανισοσύλλ.	ανισοσύλλαβος, -η, -ο	μτχ.	μετοχή
Αντίθ.	Αντίθετα	Οικογ. Λέξ.	Οικογένεια Λέξεων
αντων.	αντωνυμία	ορ.	οριστική
αόρ.	αόριστος	ουδ.	ουδέτερο
αριθμτ.	αριθμητικό	ουσ.	ουσιαστικό
αρσ.	αρσενικό	παθ.	παθητική φωνή
αρχ.	αρχαίος, -α, -ο	παραθ.	παραθετικά
αρχαϊκόκλ.	αρχαϊκόκλιτος, -η, -ο	Παροιμ.	παροιμία
βιολ.	βιολογία	πληθ.	πληθυντικός
βλ.	βλέπε	πολιτ.	πολιτική
γαλλ.	γαλλικά	πρκ.	παρακείμενος
γεν.	γενική	πρόθ.	πρόθεση
γεωγρ.	γεωγραφία	Προσδιор.	Προσδιοριστικά
γεωμ.	γεωμετρία	Προσδιοριζ.	Προσδιοριζόμενα
γλωσσ.	γλωσσολογία	προστ.	προστακτική
γραμμ.	γραμματική	πρότ.	πρόταση
ελνστ.	ελληνιστικό	πρτ.	παρατατικός
ενεργ.	ενεργητική φωνή	ρ.	ρήμα
ενεστ.	ενεστώτας	σελ.	σελίδα
εξακολ.	εξακολουθητικός	σημ.	σημείωση
επίθ.	επίθετο	στερ.	στερητικό
επίρρ.	επίρρημα	σύνδ.	σύνδεσμος
ετυμ.	ετυμολογία	συνεκδ.	συνεκδοχικά
θηλ.	θηλυκό	Σύνθ.	Σύνθετα
ιατρ.	ιατρική	συνοπτ.	συνοπτικός
ισοσύλλ.	ισοσύλλαβος	Συνών.	Συνώνυμα
ιταλ.	ιταλικά	τυπογρ.	τυπογραφία
κεφ.	κεφαλαίο	υπερσ.	υπερσυντέλικος
λ.	λέξη	υποκορ.	υποκοριστικό
λατιν.	λατινικά	υποτ.	υποτακτική
λόγ.	λόγιος	φυσ.	φυσική
μαθημ.	μαθηματικά	φων.	φωνήεν
μέλλ.	μέλλοντας	χημ.	χημεία

Ειδικά Σύμβολα

- ▶ **[]** περικλείουν την ετυμολογία μιας λέξης
- ▶ **<** δηλώνει ότι η λέξη που βρίσκεται αριστερά προέρχεται από τη λέξη που βρίσκεται δεξιά
- ▶ **~** χρησιμοποιείται για επανάληψη της προηγούμενης λέξης ή φράσης

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

- Α.Ε.** = Ανώνυμη Εταιρεία
Α.Π.Θ. = Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Β. = Βορράς, Βόρεια
ΒΑ. = Βορειοανατολικός
Γ.Γ.Α. = Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
Γ.Ε.Α. = Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας
Γ.Ε.ΕΘ.Α. = Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας
Γ.Ε.Ν. = Γενικό Επιτελείο Ναυτικού
Γ.Ε.Σ. = Γενικό Επιτελείο Στρατού
Γ.Σ.Ε.Ε. = Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας
Δ.Ε.Η. = Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
Δ.Ε.Θ. = Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης
Δ.Ο.Ε. = 1. Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή
2. Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας
Δ.Ο.Υ. = Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Ε.Ε. = Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.Σ. = Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
ΕΛ.ΑΣ. = Ελληνική Αστυνομία
ΕΛ.ΤΑ. = Ελληνικά Ταχυδρομεία
Ε.Μ.Υ. = Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία
Ε.Ο.Κ. = Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Ο.Τ. = Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού
Ε.Ρ.Τ. = Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση
Ε.Σ.Υ. = Εθνικό Σύστημα Υγείας
Ε.ΥΔ.Α.Π. = Εταιρεία Ύδρευσης Αποχέτευσης Πρωτεύουσας
Η.Π.Α. = Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Ι.Κ.Α. = Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Κ.Τ.Ε.Λ. = Κοινό Ταμείο Εισπράξεων Λεωφορείων
Κ.Τ.Ε.Ο. = Κέντρο Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων
Ο.Α. = Ολυμπιακή Αεροπορία
Ο.Α.Ε.Δ. = Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού
Ο.Α.Σ.Α. = Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών
Ο.Α.Σ.Θ. = Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσ/νίκης
Ο.Γ.Α. = Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
Ο.Η.Ε. = Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Σ.Ε. = Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδας
Ο.Τ.Ε. = Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας
ΠΡΟ-ΠΟ = Προγνωστικά Ποδοσφαίρου
Ρ.Ι.Κ. = Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου
Τ.Ε.Ι. = Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΥΠ. ΕΞ. = Υπουργείο Εξωτερικών
Φ.Π.Α. = Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
Ω.Ρ.Λ. = Ωτορινολαρυγγολόγος

<p>άβουλος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα) (ά-βου-λος) [αρχ. άβουλος < ά-στερ. + βουλή (= γνώμη, σκέψη)]</p>	<p>αυτός που δεν έχει δική του θέληση, αποφασιστικότητα και πρωτοβουλία: ►Στις δύσκολες στιγμές είναι συνήθως άβουλος, δεν παίρνει αποφάσεις.</p>	<p>Συνών.: διστακτικός Οικογ. Λέξ.: άβουλα (ε-πίρρ.) Προσδιοριζ.: χαρακτήρας, πλάσμα, πλήθος</p>
<p>αγανακτώ και αγαναχτώ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. α-γα-να-κτώ, αόρ. αγανάκτησα, παθ. μτχ. αγανακτισμένος) [αρχ. άγανακτώ]</p>	<p>1. (αμτβ.) θυμώνω, οργίζομαι: ►Οι επιβάτες αγανάκτησαν από τη μεγάλη καθυστέρηση του αεροπλάνου. 2. (μτβ.) εκνευρίζω, εξοργίζω: ►Μας αγανάκτησε με την αδικαιολόγητη επιμονή του.</p>	<p>Συνών.: δυσφορώ, εξοργίζομαι, δυσανασχετώ (1) Οικογ. Λέξ.: αγανάκτηση</p>
<p>αγγελία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (α-γγε-λι-α) [λόγ. < αρχ. άγγελία < άγγελος]</p>	<p>γραπτή ή προφορική ειδήση, μήνυμα, πληροφορία: ►Διάβασα με χαρά την αγγελία του γάμου σου.</p>	<p>Συνών.: γνωστοποίηση, ανακοίνωση Σύνθ.: αγγελιοφόρος, εξαγγελία, παραγγελία, προαναγγελία, εισαγγελία Οικογ. Λέξ.: άγγελος, άγγελμα, αγγελτήριο Προσδιορ.: έκτακτη, επίσημη, μικρή, χαρμόσυνη</p>
<p>αγέλη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (α-γέ-λη) [λόγ. < αρχ. άγέλη < άγω (= οδηγώ)]</p>	<p>1. κοπάδια από ζώα, που ζουν ή βόσκουν μαζί: ►Το χειμώνα οι αγέλες των λύκων βρίσκουν πιο δύσκολα την τροφή τους.</p>	<p>Συνών.: μπουλούκι, μάζα (2)</p>

	<p>2. (μτφ.) πλήθος ανθρώπων που παρασύρεται εύκολα: ► Μερικές φορές το πλήθος συμπεριφέρεται σαν αγέλη.</p>	
<p>αγενής, -ής, -ές (Επίθετο, E9, έμφυχα) (α-γε-νής, γεν. -ούς και -ή, -ούς και -ή, -ούς και -ή, πληθ. -είς, -είς, -ή) [αρχ. άγενής < άσπερ. + γένος]</p>	<p>αυτός που δεν έχει τρόπους καλής συμπεριφοράς: ► Επειδή είναι αγενής, δεν κάνει εύκολα φίλους.</p>	<p>Αντίθ.: ευγενικός Συνών: αδιάκριτος, αναιδής Οικογ. Λέξ.: αγενώς (επιρρ.), αγένεια</p>
<p>αγνώω (Ρήμα, P6) (ενεστ. α-γνο-ώ, αόρ. αγνόησα, παθ. αόρ. αγνοήθηκα, παθ. μτχ. αγνοημένος) [αρχ. άγνοω < άσπερ. + γινώσκω]</p>	<p>1. (μτβ.) δεν ξέρω, δε γνωρίζω: ► Αγνοεί την ιστορία του τόπου του. ► Αγνώω ποιος είναι ο ιδιοκτήτης του διπλανού διαμερίσματος. ► Αγνοούν ότι κατάγονται από την ίδια περιοχή. 2. (μτβ.) αδιαφορώ, δε δίνω σημασία, περιφρονώ κάποιον ή κάτι: ► Μας είδε χτες στην πλατεία, αλλά μας αγνόησε εντελώς.</p>	<p>Αντίθ: γνωρίζω, είμαι ενήμερος (1) Οικογ. Λέξ.: άγνοια Φράσεις: ► Αγνοείται η τύχη του (= δεν υπάρχουν γί αυτόν πληροφορίες)</p>
<p>άγνωστος, -η, -ο (Επίθετο, E2, έμφυχα και άφυχα) (ά-γνω-στος) [αρχ. άγνωστος < άσπερ. + γνωστός]</p>	<p>αυτός που δεν τον ξέρουμε, που δεν τον έχουμε ξαναδεί: ► Ρωτούσε πληροφορίες για κάποιον άνθρωπο, που ήταν άγνωστος στο χωριό μας.</p>	<p>Αντίθ.: γνωστός Συνών.: ανεξακριβωτος, ανεπιβεβαίωτος Προσδιοριζ.: περιβάλλον, αίτια (τα), παράγοντας, πτυχή, προέλευση, πηγή Φράσεις: ► Άγνωστοι αίβουλαι του Ύψίστου (= όταν κάτι εξαρτάται από απροσδιόριστους παράγοντες) ► Άγνωστο κείμενο (= αδιδακτο κείμενο)</p>
<p>αγορά (η) (Ουσιαστικό, O18) (α-γο-ρά) [αρχ. άγορά < άγειρώ (= συναθροίζω)]</p>	<p>1. η απόκτηση αγαθών με χρήματα: ► Η αγορά των επίπλων του σπιτιού μας έγινε με δόσεις.</p>	<p>Αντίθ.: πώληση (1) Συνών.: προμήθεια (1), παζάρι (2) Σύνθ.: λαχαναγορά, παραγορά, κτηματαγορά, αγορανομία, αγοραπωλησία</p>

	<p>2. καθορισμένος χώρος και τόπος στον οποίο γίνονται αγοραπωλησίες: ►Όλη η οικογένεια επισκέφτηκε τη λαϊκή αγορά της πόλης.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αγοράζω, αγοραστής, αγοραστός, αγορεύω, αγόρευση Προσδιορ.: φτηνή, ακριβή, χρηματιστηριακή (1, 2), λαχειοφόρος (1), λαϊκή (2) Φράσεις: ► Μαύρη αγορά (= για παράνομη πώληση)</p>
<p>αγορεύω (Ρήμα, Ρ2) (ευνεστ. α-γο-ρεύ-ω, αόρ. αγόρευσα) [λόγ. < αρχ. ἀγορεύω < ἀγορά]</p>	<p>(αμτβ.) μιλά σε δημόσια συγκέντρωση, βγάζω λόγο: ► Ο δικηγόρος αγόρευε για δύο ολόκληρες ώρες στην αίθουσα του δικαστηρίου.</p>	<p>Σύνθ.: απαγορεύω, αναγορεύω, υπαγορεύω Οικογ. Λέξ.: αγορά, αγορητής, αγόρευση</p>
<p>αγροίκος, -α, -ο (Επίθετο, Ε3, έμφυχα) (αγ-ροί-κος) [αρχ. ἀγροΐκος < ἀγρός + οΐκος]</p>	<p>αυτός που συμπεριφέρεται με άσχημο τρόπο, ο άξεστος, ο ακαλλιέργητος: ► Είναι αγροίκος και προσβάλλει συνεχώς τους άλλους.</p>	<p>Συνών.: τραχύς</p>
<p>αγρός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (α-γρός) [αρχ. ἀγρός]</p>	<p>χωράφι, καλλιεργήσιμη γη: ► Στη Θεσσαλία καλλιεργούν απέραντους αγρούς με σιτηρά.</p>	<p>Συνών.: κτήμα Σύνθ.: αγροφύλακας, αγρόκτημα, αγροτεμάχιο, αγρανάπωση (= σκόπιμη διακοπή της καλλιέργειας ενός αγρού) Οικογ. Λέξ.: αγρότης, αγροτιά, αγροτικός</p>
<p>άγχος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (άγ-χος, γεν. -ους, πληθ. -η) [λόγ. άγχος < άγχω (= πνίγω)]</p>	<p>αγωνία, ανησυχία, ανασφάλεια: ► Είχα πολύ μεγάλο άγχος για τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αγχώων, αγχώδης, αγχωτικός Προσδιορ.: ψυχοφθόρο, καθημερινό, έντονο</p>
<p>αγωγή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-γω-γή) [λόγ. < αρχ. άγωγή < άγω (= οδηγώ)]</p>	<p>1. η καθοδήγηση των μικροτέρων από τους μεγαλύτερους, η ανατροφή, η εκπαίδευση: ► Η αγωγή και η μόρφωση των νέων αποτελούν υποχρέωση κάθε πολιτείας.</p>	<p>Συνών.: διαπαιδαγώγηση, παιδεία (1) Σύνθ.: καταγωγή, παραγωγή, αναγωγή, προαγωγή, διαγωγή, συναγωγή, προσαγωγή</p>

αγωγός

	<p>2. προσφυγή σε δικαστήρια για δικαιώματα που έχουν παραβιαστεί: ► Κατέθεσε αγωγή στο δικαστήριο για τα ενοίκια που του χρωστούσαν.</p>	<p>Προσδιор.: κοινωνική, κυκλοφοριακή, ηθική, θρησκευτική, ειδική, αισθητική, σεξουαλική (1)</p>
<p>αγωγός (ο) <i>(Ουσιαστικό, Ο13)</i> (α-γω-γός) <i>[λόγ. < αρχ. αγωγός < άγω (= οδηγώ)]</i></p>	<p>1. σωλήνας ή αυλάκι μέσα από τον οποίο μεταφέρεται ή διοχετεύεται κάτι: ► Το φυσικό αέριο μεταφέρεται με αγωγό. 2. (φυσ.) υλικό που έχει ή δεν έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει θερμική ή ηλεκτρική ενέργεια: ► Το ξύλο είναι κακός αγωγός της θερμότητας και του ηλεκτρισμού.</p>	<p>Σύνθ.: πετρελαιοαγωγός, υδαταγωγός Προσδιор.: εναέριος, υπόγειος (1), καλός, κακός, ηλεκτρικός (2)</p>
<p>άδεια (η) <i>(Ουσιαστικό, Ο20)</i> (ά-δει-α) <i>[αρχ. άδεια < άδεΐς < ά στερ. + δέος (= φόβος)]</i></p>	<p>1. η συγκατάθεση που δίνεται σε κάποιον να κάνει κάτι: ► Για να πάω στη διήμερη εκδρομή της τάξης μου, παίρνω πρώτα άδεια από τους γονείς μου. 2. έγγραφο που δίνει το δικαίωμα σε κάποιον να κάνει κάτι: ► Έβγαλε άδεια για την ανέγερση πρώτης κατοικίας. 3. το δικαίωμα που έχει κάποιος να απουσιάσει από την εργασία του για ένα χρονικό διάστημα: ► Κράτησε την άδειά του για τις καλοκαιρινές διακοπές.</p>	<p>Προσδιор.: αναρρωτική, κανονική, εκπαιδευτική (3), προφορική, εικοσιτετράωρη (1, 3)</p>
<p>αδέξιος, -α, -ο <i>(Επίθετο, Ε4, έμφυχα και άφυχα)</i> (α-δέ-ξι-ος) <i>[λόγ. < ελνστ. ά-δέξιος < ά στερ. + δεξιός (= ικανός)]</i></p>	<p>αυτός που δεν έχει την ικανότητα να κάνει κάτι σωστά, προσεκτικά και επιτυχημένα: ► Ο οδηγός φάνηκε αδέξιος, χάνοντας τον έλεγχο του αυτοκινήτου σε μια απότομη στροφή του δρόμου.</p>	<p>Αντίθ.: επιδέξιος, επιτήδειος Προσδιοριζ.: οδηγός, τεχνίτης, χειρισμοί (οι), ενέργεια Οικογ. Λέξ.: αδέξια (επίρρ.), αδεξιότητα</p>

<p>αδημονώ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. α-δη-μο-νώ, πρτ. αδημονούσα, μτχ. ενεργ. ενεστ. αδημονώντας) [αρχ. ἀδημονῶ < ἀδήμων (= ανήσυχος)]</p>	<p>(μτβ.) περιμένω με αγωνία και ανησυχία, ανυπομονώ: ► Αδημονούσε να ξαναδει και να φιλήσει το χόμα της πατρίδας, ύστερα από τριάντα χρόνια που βρισκόταν στην ξενιτιά.</p>	<p>Συνών.: ανησυχώ, λαχταρώ Οικογ. Λέξ.: αδημονία</p>
<p>αδιάβλητος, -η -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άψυχα) (α-διά-βλη-τος) [λόγ. < αρχ. αδιάβλητος < ά στερ. + διαβλητός < διαβάλλω (= συκοφαντώ)]</p>	<p>αυτός που δεν μπορεί να κατηγορηθεί για έλλειψη τιμιότητας και αμεροληψίας: ► Πρόκειται για έναν έντιμο και αδιάβλητο δικαστή.</p>	<p>Αντίθ.: διαβλητός Συνών.: άμεμπτος, άψογος Προσδιορίζ.: διαδικασίες (οι), διαγωνισμός, χαρακτήρας, εκλογές (οι)</p>
<p>αδιάκοπος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (α-διά-κο-πος) [λόγ. < ελνστ. αδιάκοπος < ά στερ. + διακόπτω]</p>	<p>που συμβαίνει συνέχεια, ασταμάτητος: ► Για να επιτύχεις το σκοπό σου, πρέπει να καταβάλεις αδιάκοπες προσπάθειες.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αδιάκοπα (επίρρ.) Προσδιορίζ.: αγώνας, προσπάθεια, επιμονή, βροχή</p>
<p>αδιαλλαξία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (α-διαλ-λα-ξι-α, γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. αδιαλλαξία < ά στερ. + διαλλάσσομαι (= συμφιλιώνομαι)]</p>	<p>η απροθυμία για οποιαδήποτε συνεννόηση και συμβιβασμό: ► Στις συνομιλίες των δύο πλευρών κυριάρχησαν η αδιαλλαξία και η άρνηση.</p>	<p>Αντίθ.: διαλλακτικότητα, μετριοπάθεια Συνών.: ισχυρογνωμοσύνη Οικογ. Λέξ.: αδιάλλακτος, αδιάλλακτα (επίρρ.) Προσδιορίζ.: ανεξίτηλη, προκλητική</p>
<p>αδιάσειστος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (α-διά-σει-στος) [λόγ. < ελνστ. αδιάσειστος < ά στερ. + διασειώ (= κλονίζω)]</p>	<p>ακλόνητος, ατράνταχος: ► Ο κατηγορούμενος υποστήριξε την αθωότητά του με αδιάσειστα επιχειρήματα.</p>	<p>Συνών.: ακράδαντος Οικογ. Λέξ.: αδιάσειστα (επίρρ.) Προσδιορίζ.: απόδειξη, τεκμήριο, μαρτυρία, στοιχείο</p>

αδιστακτος

<p>αδιστακτος και αδισταχτος, -η, -ο (<i>Επίθετο, Ε2, έμ-ψυχα</i>) (α-δί-στα-κτος) [λόγ. < ελνστ. αδί-στακτος < ά στερ. + διστάζω]</p>	<p>αυτός που δεν έχει ενδοιασμούς και ηθικούς φραγμούς: ► Είναι αδιστακτος μπροστά στην ικανοποίηση των προσωπικών φιλοδοξιών του.</p>	<p>Αντίθ.: διστακτικός Οικογ. Λέξ.: αδιστακτα (<i>επίρρ.</i>) Προσδιοριζ.: δολοφόνος, απατεώνας, εκμεταλλευτής</p>
<p>αδράνεια (η) (<i>Ουσιαστικό, Ο20</i>) (α-δρά-νει-α, γεν. -ας, πληθ. -) [αρχ. άδράνεια < ά στερ. + δρανής < δραίνω < δρω]</p>	<p>1. έλλειψη δραστηριοποίησης, απραξία, νωθρότητα: ► Η αδράνεια της άμυνας οδήγησε στην ήττα της ομάδας ποδοσφαίρου. 2. (φυσ.) η ιδιότητα των υλικών σωμάτων να διατηρούν την κατάσταση κίνησης ή ηρεμίας στην οποία βρίσκονται: ► Το λεωφορείο συνέχισε για λίγα μέτρα την κίνησή του λόγω της αδράνειας, παρά το φρενάρισμα του οδηγού.</p>	<p>Αντίθ.: δράση, δραστηριότητα, ενεργητικότητα (1) Συνών.: ακινησία, στασιμότητα (1) Οικογ. Λέξ.: αδρανών, αδρανής, αδρανώς (<i>επίρρ.</i>), αδρανοποίηση Προσδιορ.: εγκληματική, ανεξήγητη, ασυγχώρητη, αδικαιολόγητη, πλήρης, απόλυτη, χαρακτηριστική (1)</p>
<p>αιθαλής, -ής, -ές (<i>Επίθετο, Ε9, έμψυχα και άψυχα</i>) (α-ει-θα-λής, γεν. -ούς, -ούς, -ούς, πληθ. -εις, -εις, -ή) [λόγ. άειθαλής < άει (= πάντα) + θάλλω (= ανθίζω, ακμάζω)]</p>	<p>1. που έχει φύλλα χειμώνα και καλοκαίρι: ► Η ελιά είναι αιθαλής δέντρο. 2. (μτφ.) αυτός που έχει ζωντάνια, ο ακμαίος: ► Παρά την προχωρημένη ηλικία του παρέμεινε αιθαλής και αγέραστος.</p>	<p>Αντίθ: φυλλοβόλος (1) Συνών.: θαλερός, σφριγγι-λός, ακατάβλητος (2) Προσδιοριζ.: φυτό, θάμνος, δέντρο (1)</p>
<p>αέρας και αγέρας (ο) (<i>Ουσιαστικό, Ο1</i>) (α-έ-ρας, γεν. -α, πληθ. -ηδες) [μεσν. άέρας < αρχ. άήρ]</p>	<p>1. το μείγμα των αερίων που περιβάλλει τη γη: ► Ο ατμοσφαιρικός αέρας περιέχει κυρίως άζωτο και οξυγόνο. 2. ο άνεμος: ► Σηκώθηκε δυνατός αέρας και ξερίζωσε τα δέντρα.</p>	<p>Συνθ.: αερολιμένας, αερο-συνοδός, αεράμυνα, αερο-πειρατεία, αεροφωτογρα-φία Οικογ. Λέξ.: αέρινος, αερά-τος, αέριος, αερίζω, αεράκι Προσδιορ.: θαλασσινός, δροσερός, παγερός, μολυ-σμένος, πεπιεσμένος (1, 2)</p>

	<p>3. (μτφ.) άνεση, ικανότη- τα, ευχέρεια: ► <i>Ανέβηκε στην έδρα με τον αέρα ενός ανθρώπου που ξέρει πολύ καλά τη δουλειά του.</i></p>	<p>Φράσεις: ► Λόγια του αέρα (= για λόγια που δεν έχουν αξία) ► Του πήρε τον αέρα (= τον κάνει ό,τι θέλει) ► Πιάνει πουλιά στον αέρα (= είναι πανέξυπνος) ► Πήραν τα μυαλά του αέρα (= αποθρασύνθηκε)</p>
<p>αήττητος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (α-ήτ-τη-τος) [λόγ. < αρχ. αήτ-τητος < à στερ. + ήττώμαι (= νικιέ-μαι)]</p>	<p>αυτός που δε νικήθηκε ή δεν μπορεί να νικηθεί από κάποιον: ► <i>Ο αθλητής της πυγμαχίας εμφανίστηκε αήττητος στο αγώνισμά του.</i></p>	<p>Αντιθ.: ηττημένος, νικημένος Συνών.: ακαταμάχητος, ανίκητος Οικογ. Λέξ.: αήττητα (επιρρ.) Προσδιοριζ.: ομάδα, αθλητής, στρατός, στόλος</p>
<p>άθλος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (ά-θλος, γεν. -ου, πληθ. -ου) [λόγ. < αρχ. ἄθλος]</p>	<p>σπουδαίο κατόρθωμα, κοπιαστική προσπάθεια, αγώνας: ► <i>Η επίδοση του αθλητή της σφαίρας αποτελεί πραγματικό άθλο.</i> ► <i>Οι δώδεκα άθλοι του Ηρακλή είναι γνωστοί από τη μυθολογία.</i></p>	<p>Σύνθ.: αθλοπαιδιά, αθλοθέτης (= αυτός που ορίζει το βραβείο), πένταθλο, δέκαθλο Οικογ. Λέξ.: αθλούμαι, άθλημα, αθλητής, αθλητικός, άθληση Προσδιορ.: οικονομικός, επιστημονικός</p>
<p>αθώος, -α, -ο (Επίθετο, Ε3, έμφυχα και άφυχα) (α-θώ-ος) [αρχ. άθώος]</p>	<p>1. αυτός που θεωρείται ή αποδεικνύεται ότι τελικά δεν έκανε αυτό για το οποίο κατηγορείται: ► <i>Οι κατηγορούμενοι κρίθηκαν αθώοι από το δικαστήριο.</i> 2. αυτός που δεν έχει πο-νηριά, ο αγνός: ► <i>Ήταν ένα αθώο παιδί, γι' αυτό παρασύρθηκε από τις κακές παρέες.</i> 3. ακίνδυνος: ► <i>Το κάπνισμα ποτέ δεν είναι αθώο, γιατί βλάπτει σοβαρά την υγεία.</i></p>	<p>Αντιθ.: ένοχος (1) Συνών.: απονήρευτος, άκακος (2), αβλαβής (3) Οικογ. Λέξ.: αθώα (επιρρ.), αθώωνω, αθώωση, αθωότητα, αθωωτικός</p>
<p>αίγλη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (αι-γλη, γεν. -ης, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. αϊγλη]</p>	<p>φήμη, δόξα, λάμψη: ► <i>Η παρουσία πολλών επισήμων έδωσε ξεχωριστή αίγλη στην εκδήλωση.</i></p>	<p>Συνών.: γόητρο, ακτινοβολία, μεγαλοπρέπεια Οικογ. Λέξ.: Αγλαία Προσδιορ.: αιώνια, ξεχωριστή, εξαιρετική</p>

αίμα

<p>αίμα (το) (Ουσιαστικό, Ο39) (αί-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα, γεν. -άτων) [αρχ. αίμα]</p>	<p>1. το κόκκινο ζωτικό υγρό που κυκλοφορεί στα αγγεία του σώματος των ανθρώπων και των ζώων: ► <i>Κόπηκε στο χέρι του και έτρεξε πολύ αίμα.</i></p> <p>2. η συγγένεια: ► <i>Ο Κώστας και εγώ είμαστε από το ίδιο αίμα.</i></p>	<p>Συνών: σόι, καταγωγή (2) Σύνθ.: αιματοχυσία, αιμορραγία, αιματοκρίτης, αιμοδότης, αναιμία Οικογ. Λέξ.: αιμάτωμα, αιματηρός, αιματηρά (επίρρ.) Προσδιор.: παγωμένο (1) Φράσεις: ► <i>Μου κόπηκε το αίμα</i> (= τρομοκρατήθηκα) ► <i>Θα πάρω το αίμα μου πίσω</i> (= θα εκδικηθώ) ► <i>Μου ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι</i> (= εκνευρίστηκα) ► <i>Έφτυσα αίμα</i> (= κουράστηκα πολύ) Παροιμ.: ► <i>Το αίμα νερό δε γίνεται, κι αν γίνεται δεν πίνεται</i></p>
<p>αίνιγμα (το) (Ουσιαστικό, Ο40) (αί-νιγ-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα, γεν. -άτων) [λόγ. < αρχ. αίνιγμα < αινίσσομαι (= μιλάω αινιγματικά)]</p>	<p>1. φράση σκόπιμα ασαφής, με νόημα που δεν κατανοείται και πρέπει κανείς να το μαντέψει: ► <i>Το αίνιγμα «Ψηλός ψηλός καλόγερος και κόκαλα δεν έχει» είναι γνωστό σε πολλούς.</i></p> <p>2. καθετί που είναι δυσκολοερμήνευτο, αβέβαιο και μυστηριώδες: ► <i>Η εξαφάνιση αυτού του ανθρώπου εξακολουθεί να παραμένει ένα αίνιγμα.</i></p>	<p>Συνών: μυστήριο, γρίφος (2) Οικογ. Λέξ.: αινιγματικά (επίρρ.), αινιγματικός, αινιγματώδης Προσδιор.: διφορούμενο (1), ανεξήγητο, ακατανόητο (1, 2)</p>
<p>αίρεση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (αί-ρε-ση, γεν. -ης, -έσεως, πληθ. -έσεις) [αρχ. αίρεσις < αίρομαι (= εκλέγω, προτιμώ)]</p>	<p>θρησκευτική διδασκαλία που διαφοροποιείται από το καθιερωμένο και επίσημο δόγμα: ► <i>Κατά καιρούς εμφανίστηκαν διάφορες αιρέσεις, που απασχόλησαν τη χριστιανική εκκλησία.</i></p>	<p>Σύνθ.: προαίρεση, καθάρηση, εξαίρεση, διαίρεση, αφαιρεση Προσδιор.: καταδικαστέα</p>

<p>αισθάνομαι (Ρήμα, Ρ1) (ενεστ. αι-σθά-νο-μαι, παθ. αόρ. αισθάν-θηκα, μτχ. παθ. ενεστ. αισθανόμενος) [αρχ. αισθάνομαι]</p>	<p>1. (μτβ.) αντιλαμβάνομαι με τις αισθήσεις μου, νιώθω: ► <i>Αισθάνθηκα έντονα το κρύο περπατώντας στο χιόνι.</i> 2. (μτβ.) καταλαβαίνω την κατάσταση κάποιου, συναισθάνομαι: ► <i>Αισθάνεται τις συνέπειες των πράξεών του.</i> 3. (μτβ.) έχω προαίσθημα για κάτι: ► <i>Αισθάνομαι ότι όλα θα πάνε καλά.</i></p>	<p>Συνών.: διαισθάνομαι (3) Οικογ. Λέξ.: αίσθημα, αισθηματίας, αισθηματικός, αισθητός, αισθητήριο, αισθητικός, αισθητική Φράσεις.: ► <i>Αισθάνομαι στο πετσί μου (= νιώθω έντονα)</i></p>
<p>αίτηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (αί-τη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις, γεν. -ήσεων) [αρχ. αίτησις < αίτω (= ζητώ)]</p>	<p>γραπτή κυρίως αναφορά σε δημόσια ή άλλη υπηρεσία με την οποία ζητούμε κάτι: ► <i>Υπέβαλε αίτηση στο Δήμο, για να του χορηγήσουν πιστοποιητικό γεννήσεως.</i></p>	<p>Σύνθ.: απαίτηση, παραίτηση Προσδιορ.: ενυπόγραφη, πρωτοκολλημένη</p>
<p>αιφνιδιάζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. αι-φνι-δι-άζω, αόρ. αιφνιδίασα, παθ. αόρ. αιφνιδιάστηκα, παθ. μτχ. αιφνιδιασμένος) [μεσν. αϊφνιδιάζω]</p>	<p>(μτβ.) κάνω ή λέω κάτι που ξαφνιάζει τους άλλους, κάτι που δεν το περιμένουν: ► <i>Ο ομιλητής με αυτά που είπε αιφνιδίασε το ακροατήριό του.</i></p>	<p>Συνών.: εκπλήσσω Οικογ. Λέξ.: αιφνιδιος, αιφνιδιασμός, αιφνιδιαστικός, αιφνιδιαστικά (επίρρ.)</p>
<p>αιώνας (ο) (Ουσιαστικό, Ο1) (αι-ώ-νας) [λόγ. < αρχ. αίων]</p>	<p>1. χρονικό διάστημα εκατό χρόνων: ► <i>Τα ελαιόδεντρα ζουν περισσότερο από έναν αιώνα.</i> 2. μεγάλο χρονικό διάστημα: ► <i>Είχαμε έναν αιώνα να συναντηθούμε.</i></p>	<p>Συνών.: εκατονταετία Σύνθ.: αιωνόβιος, μεσαιώνας Οικογ. Λέξ.: αιώνας, αιώνια (επίρρ.), αιωνιότητα Προσδιορ.: χρυσός, ένδοξος, λαμπρός, κλασικός</p>
<p>ακούσιος, -α, -ο (Επίθετο, Ε4, έμφυχα και άφυχα) (α-κού-σι-ος) [λόγ. < αρχ. ακούσιος < ά στερ. + έκούσιος]</p>	<p>αυτός που γίνεται χωρίς τη θέληση κάποιου: ► <i>Υπήρξε ακούσιος μάρτυρας της συνομιλίας τους.</i></p>	<p>Αντίθ.: εκούσιος, θελημένος, εσκεμμένος Συνών.: αθέλτος Οικογ. Λέξ.: ακούσια (επίρρ.) Προσδιοριζ.: ενέργεια, συμμετοχή, κίνηση</p>

ακράδαντος

<p>ακράδαντος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (α-κρά-δα-ντος) [λόγ. < ελνστ. άκρά-δαντος < ά στερ. + κραδαίνω (= σείω)]</p>	<p>που παραμένει σταθερός, που δεν κλονίζεται: ►Οι αποδείξεις για την αθωότητά του είναι ακράδαντες.</p>	<p>Αντίθ.: αμφίβολος Συνών.: ακλόνητος, ατράνταχτος, αδιάσειστος Οικογ. Λέξ.: κραδασμός, ακράδαντα (επίρρ.) Προσδιορίζ.: πίστη</p>
<p>ακριβός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμψυχα και άψυχα) (α-κρι-βός) Προσοχή! ► ακριβά (επίρρ.) (= πάρα πολύ) ► ακριβώς (επίρρ.) (= με ακρίβεια) [μεσν. άκριβός < αρχ. άκριβής]</p>	<p>1. που έχει υψηλή τιμή, που κοστίζει πολύ: ►Αγόρασε ένα ακριβό αυτοκίνητο. 2. (μτφ.) πολυαγαπημένος, προσφιλής: ►Ακριβή μου Ελένη!</p>	<p>Αντίθ.: φτηνός, οικονομικός (1) Συνών.: λατρευτός, φιλαττος (2) Σύνθ.: πανάκριβος Οικογ. Λέξ.: ακριβά (επίρρ.), ακρίβεια, ακριβαίνω Παροιμ.: Ακριβός στα πίτουρα και φτηνός στ' αλεύρι</p>
<p>ακρόαση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-κρό-α-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -άσεις, γεν. -άσεων) [αρχ. άκρόασις < άκροώμαι]</p>	<p>1. το να ακούει κανείς με προσοχή: ►Η ακρόαση της ραδιοφωνικής εκπομπής είχε μεγάλη επιτυχία. 2. το να γίνεται κανείς δεκτός από επίσημα πρόσωπα, για να εκθέσει σ' αυτά τα αιτήματά του: ►Ο υπουργός δέχτηκε σε ακρόαση τους εκπροσώπους των εργαζομένων. 3. (ιατρ.) η εξέταση αρρώστου με το αυτί ή το ακουστικό: ►Από την ακρόαση του αρρώστου φάνηκε ότι αυτός ήταν καλά στην υγεία του.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: ακροώμαι, ακροατής, ακροαστικά Προσδιορίζ.: δημόσια (1, 2), επίσημη (2) Φράσεις: ►Ούτε φωνή ούτε ακρόαση (= για κάποιον που δεν έδωσε σημαία ζωής)</p>
<p>ακτίνα, ακτίνα και ακτίδα (η) (Ουσιαστικό, Ο21) (α-κτι-να) [λόγ. < ελνστ. άκτι-να < αρχ. άκτις]</p>	<p>1. η φωτεινή γραμμή που εκπέμπεται από τον ήλιο ή άλλο λαμπερό σώμα: ►Οι ακτίνες του ήλιου έμπαιναν στο δωμάτιο από το ανοιχτό παράθυρο.</p>	<p>Συνών.: ημιδιάμετρος (2) Σύνθ.: ακτινολόγος, ακτινογράφηση Οικογ. Λέξ.: ακτινωτός, ακτινίδιο Προσδιορίζ.: εκτυφλωτική, πολύχρωμη, υπέρυθρες (οι) (1)</p>

	<p>2. (μαθημ.) το ευθύγραμμο τμήμα που ενώνει το κέντρο του κύκλου με την περιφέρεια: ► Η ακτίνα του κύκλου είναι το μισό της διαμέτρου.</p>	
<p>αλαζονεία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (α-λα-ζο-νει-α γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. ἀλαζονεία < ἀλαζονεύομαι]</p>	<p>η υπέρμετρη περηφάνια και περιφρόνηση προς τους άλλους: ► Η συμπεριφορά του χαρακτηρίζεται συνήθως από αλαζονεία και εγωισμό.</p>	<p>Αντίθ.: μετριοφροσύνη, ταπεινοφροσύνη, σεμνότητα Συνών.: υπεροψία, κομπασμός, έπαρση Προσδιор.: παθολογική, αφάνταστη, υπερβολική</p>
<p>αλήθεια (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (α-λή-θει-α, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -) [αρχ. ἀλήθεια < ἀληθής < ἄ στερ. + λήθος (= λησιμο-νιά)]</p>	<p>1. καθετί που συμφωνεί με ό,τι πραγματικά συμβαίνει ή υπάρχει: ► Η αλήθεια είναι ότι εφέτος είχαμε βαρύ χειμώνα. 2. κάτι που είναι αποδεδειγμένο και δε δέχεται αμφισβήτηση: ► Ορισμένες επιστημονικές αλήθειες είναι γνωστές από τα αρχαία χρόνια. 3. (ως επίρρ.) πράγματι: ► Είναι, στ' αλήθεια, ένας εξαιρετος επιστήμονας.</p>	<p>Αντίθ.: ψέμα, ψεύδος, ψευτιά (1) Συνών.: πραγματικότητα (1), γεγονός (2), πραγματικά (3) Σύνθ.: αναλήθεια, φιλαλήθεια Οικογ. Λέξ.: αληθής, αληθινός, αληθεύω Προσδιор.: αναμφισβήτητη, απόλυτη, επιστημονική (1, 2)</p>
<p>αλληλεγγύη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (αλ-λη-λεγ-γύ-η, γεν. -ης, πληθ. -) [μτγν. ἀλληλεγγύη]</p>	<p>αμοιβαία αλληλοβοήθεια ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα άτομα: ► Οι μαθητές συγκέντρωσαν τρόφιμα, δείχνοντας την αλληλεγγύη τους στα παιδιά της Αφρικής.</p>	<p>Συνών.: συμπαράσταση, αλληλοϋποστήριξη Προσδιор.: κοινωνική, επαγγελματική</p>
<p>αλλοδαπός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (αλ-λο-δα-πός) [λόγ. < αρχ. ἄλλοδαπός]</p>	<p>αυτός που κατάγεται από ξένη χώρα: ► Στην Ελλάδα ζουν τα τελευταία χρόνια πολλοί αλλοδαποί.</p>	<p>Αντίθ.: ημεδαπός Προσδιוריζ.: εργάτης, τουρίστας, φοιτητής Φράσεις: ► Ζει στην αλλοδαπή (= ζει στο εξωτερικό)</p>

αλλοίωση

<p>αλλοίωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (αλ-λοι-ω-ση, γεν. -ης, πληθ. -ώσεις, γεν. -ώσεων) [λόγ. < αρχ. ἀλλοίωσις < ἀλλοιω < ἀλλοιος]</p>	<p>1. αλλαγή ή μεταβολή προς το χειρότερο: ► Η αλλοίωση που εμφανίζει η εικόνα της τηλεόρασης οφείλεται σε βλάβη του πομπού.</p> <p>2. νόθευση, παραποίηση: ► Η αλλοίωση του εγγράφου δε γίνεται πάντοτε εύκολα αντιληπτή.</p> <p>3. αποσύνθεση, σήψη: ► Η αλλοίωση στα κρέατα του ψυγείου ήταν προχωρημένη.</p>	<p>Συνών.: μετατροπή (1), παραχάραξη, πλαστογράφηση (2), σάπισμα (3)</p>
<p>αλτρονισμός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (αλ-τρον-ι-σμός, γεν. -ού, πληθ. -) [μτγν. αλτρονισμός < γαλλ. altruisme < λατ. alter (= άλλος)]</p>	<p>αγάπη και φροντίδα προς τους άλλους, χωρίς να υπάρχει προσωπικό όφελος: ► Δείχνει πάντοτε αισθήματα φιλίας και αλτρονισμού προς όλους τους συμπατριώτες του.</p>	<p>Συνών.: φιλαλληλία Οικογ. Λέξ.: αλτρονιστής, αλτρονιστικός, αλτρονιστικά (επίρρ.) Προσδιορ.: έμφυτος, φυσικός</p>
<p>άλωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ά-λω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις, γεν. -ώσεων) [λόγ. < αρχ. ἄλωσις < ἀλίσκομαι (= κυριεύομαι)]</p>	<p>1. η κατάληψη οχυρωμένης θέσης, ιδίως πόλης, με βίαια μέσα: ► Η άλωση του κάστρου έγινε ύστερα από πολύμηνη πολιορκία.</p> <p>2. (κεφ.) η κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους: ► Η Άλωση της Πόλης έγινε το 1453.</p>	<p>Συνών.: κατάκτηση, κυρίευση, εκπόρθηση</p>
<p>αμάθεια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (α-μά-θει-α, γεν. -ας, πληθ. -) [αρχ. ἀμαθία < ἀμαθής]</p>	<p>η έλλειψη γνώσεων: ► Η αμάθειά του τον οδήγησε σε λανθασμένες επιλογές.</p>	<p>Αντίθ.: γνώση, πολυμάθεια Συνών.: άγνοια, αγραμματοσύνη</p>
<p>αμελώ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. α-με-λώ, αόρ. αμέλησα, παθ. αόρ. αμελήθηκα, παθ. μτχ. αμελημένος) [αρχ. ἀμελῶ < ἀμελής]</p>	<p>(μτβ.) δε φροντίζω να κάνω κάτι, παραμελώ, αδιαφορώ: ► Τον τελευταίο καιρό αμελεί τις υποχρεώσεις του. ► Μην αμελήσεις να μου στείλεις το βιβλίο που σου ζήτησα.</p>	<p>Αντίθ.: φροντίζω, νοιάζομαι, μεριμνώ Συνών.: παραβλέπω Σύνθ.: παραμελώ Οικογ. Λέξ.: αμελής, αμελώς (επίρρ.), αμέλεια, αμελητέος</p>

<p>άμιλλα (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (ά-μιλ-λα, γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. άμιλλα]</p>	<p>ο συναγωνισμός ανάμεσα σε πρόσωπα για διάκριση και υπεροχή, χωρίς ανταγωνισμό και αντιπαλότητα: ► Η ευγενής άμιλλα μεταξύ των μαθητών οδηγεί σε καλύτερες επιδόσεις.</p>	<p>Σύνθ.: εφάμιλλος, απαράμιλλος Προσδιор.: ευγενής, διαρκής</p>
<p>αμοιβή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-μοι-βή) Προσοχή! αμείβω αλλά αμοιβή! [αρχ. άμοιβή < άμείβω]</p>	<p>1. τα χρήματα που παίρνει κάποιος για τη δουλειά που κάνει: ► Η αμοιβή ενός υπαλλήλου εξαρτάται και από τα χρόνια υπηρεσίας του. 2. βραβείο, έπαινος ή διάκριση που δίνεται σε κάποιον: ► Το χειροκρότημα του κοινού είναι η μεγαλύτερη αμοιβή για κάθε καλλιτέχνη.</p>	<p>Συνών.: μισθός, πληρωμή (1), επιβράβευση, ανταμοιβή (2) Σύνθ.: ανταμοιβή Οικог. Λέξ.: αμείβω, αμοιβαίος, αμοιβαία (επίρρ.), αμοιβαιότητα Προσδιор.: γενναία, νόμιμη (1), ηθική, συμβολική (2), υλική (1, 2)</p>
<p>άμυνα (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (ά-μυ-να, γεν. -ας, ύνης, πληθ. -) [αρχ. άμυνα < άμύνω (= υπερασπίζω)]</p>	<p>1. απόκρουση επίθεσης ή άλλου κινδύνου: ► Η ηρωική άμυνα των στρατιωτών εμπόδισε την εισβολή των εχθρών στη χώρα. 2. όλα τα μέσα που χρησιμοποιούνται, για να αντιμετωπιστεί ένας κίνδυνος: ► Τα εμβόλια είναι η καλύτερη άμυνα κατά διαφόρων ασθενειών.</p>	<p>Αντίθ.: επίθεση, έφοδος (1) Συνών.: αντίσταση, υπεράσπιση, προάσπιση (1) Σύνθ.: αεράμυνα, αυτοάμυνα Οικог. Λέξ.: αμόνομαι, αμυντικός, αμυντικά (επίρρ.) Προσδιор.: αντιαεροπορική, εθνική, σθεναρή (1), νόμιμη, παθητική (1, 2)</p>
<p>αμφιβάλλω (Ρήμα) (ενεστ. αμ-φι-βάλ-λω, αόρ. αμφέβαλα) [αρχ. άμφιβάλλω < άμφι + βάλλω (= ρίχνω γύρω)]</p>	<p>(αμφβ., μτβ.) δεν είμαι βέβαιος για κάτι, έχω επιφυλάξεις: ► Αμφιβάλλω για την ειλικρίνειά σου. ► Αμφιβάλλω αν θα βρεθεί αγοραστής για το αυτοκίνητό σου. ► Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι η προσφορά του στην επιστήμη υπήρξε μεγάλη.</p>	<p>Συνών.: διστάζω, αμφιταλαντεύομαι Οικог. Λέξ.: αμφίβολος, αμφιβολία</p>

αμφισβητώ

<p>αμφισβητώ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. αμ-φι-σβη-τώ, αόρ. αμφισβήτησα, παθ. αμφισβητήθηκα, παθ. μτχ. αμφισβητημένος) [αρχ. ἀμφισβητώ]</p>	<p>(μτβ.) φέρνω αντιρρήσεις, δε δέχομαι κάτι ως αληθινό ή ορθό: ► Ποτέ δεν αμφισβήτησα την εξουσία και την ωριμότητά σου. ► Μερικοί αμφισβήτησαν ότι η ομάδα μας νίκησε δίκαια.</p>	<p>Αντίθ.: παραδέχομαι, αποδέχομαι Συνών.: αμφιβάλλω Οικог. Λέξ.: αμφισβήτηση, αμφισβητήσιμος, αμφισβητίας</p>
<p>αναβολή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-να-βο-λή) [αρχ. ἀναβολή < ἀναβάλλω]</p>	<p>η μετάθεση μιας πράξης για το μέλλον: ► Ο διαιτητής αποφάσισε την αναβολή του αγώνα εξαιτίας των κακών καιρικών συνθηκών.</p>	<p>Οικог. Λέξ.: αναβάλλω, αναβλητικός, αναβλητικότητα Προσδιορ.: απαράδεκτη, δικαιολογημένη, μεγάλη, μικρή, τελευταία</p>
<p>αναγκάζω (Ρήμα, Ρ4) (α-να-γκά-ζω, αόρ. ανάγκασα, παθ. αόρ. αναγκάστηκα, παθ. μτχ. αναγκασμένος) [αρχ. ἀναγκάζω < ἀνάγκη]</p>	<p>(μτβ.) υποχρεώνω κάποιον να κάνει κάτι που δε θέλει, επιβάλλω κάτι με τη βία: ► Η φτώχεια ανάγκασε πολλούς να φύγουν από τα χωριά και να μεταναστεύσουν στις πόλεις. ► Ανάγκασε τον αντίπαλο να παραδοθεί.</p>	<p>Συνών.: εξαναγκάζω, πιέζω, καταπιέζω Σύνθ.: εξαναγκάζω, καταναγκάζω Οικог. Λέξ.: ανάγκη, αναγκαιός, αναγκαϊότητα, αναγκασμός, αναγκαστικός, αναγκαστικά (επίρρ.)</p>
<p>αναγνωρίζω (Ρήμα, Ρ4) (α-να-γνω-ρι-ζω, αόρ. αναγνώρισα, παθ. αόρ. αναγνωρίστηκα, παθ. μτχ. αναγνωρισμένος) [λόγ. < αρχ. ἀναγνωρίζω]</p>	<p>1. (μτβ.) θυμάμαι κάποιον ή κάτι που γνώρισα στο παρελθόν: ► Άλλαξες τόσο πολύ που με δυσκολία σε αναγνώρισα. 2. (μτβ.) παραδέχομαι κάτι ως αληθινό και έγκυρο, ομολογώ: ► Αναγνώρισε αμέσως ότι είχε κάνει λάθος. ► Χωρίς δισταγμό αναγνώρισε ποιο ήταν το σωστό. 3. (μτβ.) δείχνω την εκτίμησή μου προς κάποιον ή κάτι: ► Η πολιτεία αναγνώρισε την προσφορά του στην πατρίδα.</p>	<p>Συνών.: αποδέχομαι (2), εκτιμώ, επιβραβεύω (3) Οικог. Λέξ.: αναγνώριση, αναγνωριστικός, αναγνωριστικά (επίρρ.), αναγνωρισίμος Φράσεις: ► Δε σε αναγνωρίζω! (= για να δείξουμε έκπληξη ή δυσαρέσκεια σε κάποιον)</p>

<p>ανάδοχος (ο, η) (Ουσιαστικό, Ο16) (α-νά-δο-χος) [μτγν. ανάδοχος < αρχ. ἀναδέχομαι]</p>	<p>1. αυτός που αναλαμβάνει την ευθύνη να εκτελέσει ένα έργο: ► <i>Ανάδοχος του αεροδρομίου είναι μία ξένη εταιρεία.</i> 2. αυτός που δίνει το όνομα στο μωρό, ο νονός: ► <i>Ο ιερέας ρώτησε τον ανάδοχο για το όνομα του μωρού.</i></p>	<p>Συνών.: εργολάβος, κατασκευαστής (1) Προσδιор.: αρχικός, κύριος, αξιόπιστος (1), υποψήφιος (1, 2)</p>
<p>αναδρομή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-να-δρο-μή) [μτγν. αναδρομή < ἀνά + δρομή]</p>	<p>επιστροφή στα περασμένα, στα προηγούμενα: ► <i>Το βιβλίο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας του 2004 περιέχει μια σύντομη αναδρομή στις προηγούμενες Ολυμπιάδες.</i></p>	<p>Συνών.: επαναφορά Οικογ. Λέξ.: αναδρομικός, αναδρομικά (επίρρ.), αναδρομικότητα Προσδιор.: ευχάριστη, ιστορική, σύντομη, νοσταλγική</p>
<p>αναζήτηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-να-ζή-τη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις) [λόγ. < αρχ. ἀναζή-τησις < ἀναζητώ]</p>	<p>επίμονη προσπάθεια για να βρεθεί κάποιος ή κάτι, έρευνα: ► <i>Η αναζήτηση στέγης απασχολεί κάθε χρόνο χιλιάδες φοιτητές.</i></p>	<p>Συνών.: διερεύνηση Οικογ. Λέξ.: αναζητώ Προσδιор.: άμεση, επίμονη, επίπονη, επιστημονική, συστηματική, πνευματικές (οι), καλλιτεχνικές (οι)</p>
<p>αναίδεια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (α-ναί-δει-α, γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. ἀναί-δεια < ἀναιδής < ἀν στερ. + αιδώς (= ντροπή)]</p>	<p>έλλειψη ντροπής ή διακριτικότητας, θρασύτητα: ► <i>Η αναίδειά του ξεπέρασε κάθε όριο.</i></p>	<p>Αντίθ.: σεμνότητα Συνών.: αδιαντροπιά, αυθάδεια Οικογ. Λέξ.: αναιδής, αναιδώς (επίρρ.) Προσδιор.: πρωτοφανής, απίστευτη, αχαράκτήριστη, μεγάλη</p>
<p>ανακαινιση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-να-καί-νι-ση, γεν. -ης, -ίσεως, πληθ. -ίσεις, γεν. -ίσεων) [μτγν. ανακαινισης < ἀνακαινίζω < ἀνά + καινός (= καινούργιος)]</p>	<p>δίνω καινούργια μορφή σ' ένα παλιό κτίριο ή χώρο μέσα από διάφορες επισκευές, βελτιώσεις, επιδιορθώσεις: ► <i>Οδηγηθήκαμε σε πλήρη ανακαινιση του σπιτιού μας.</i></p>	<p>Συνών.: ανανέωση, αναμόρφωση Οικογ. Λέξ.: ανακαινίζω, ανακαινιστής, ανακαινιστικός Προσδιор.: γενική, μερική, ολική, τέλεια</p>

ανακαλύπτω

<p>ανακαλύπτω (Ρήμα, Ρ2) (α-να-κα-λύ-πτω, αόρ. ανακάλυψα, παθ. αόρ. ανακαλύφθηκα) [λόγ. < αρχ. ἀνακαλύπτω < ἀνά + καλύπτω]</p>	<p>1. (μτβ.) βρίσκω πρώτος και κάνω γνωστό κάτι που ήταν άγνωστο ως τώρα: ► Ο Χριστόφορος Κολόμβος ανακάλυψε την Αμερική το 1492. 2. (μτβ.) φανερώνω, αποκαλύπτω: ► Η αστυνομία ανακάλυψε ποιος έκλεψε το αυτοκίνητο. ► Ανακάλυψε ότι τελικά ήταν άλλος ο ένοχος της κλοπής.</p>	<p>Αντίθ.: κρύβω, σκεπάζω (2) Οικογ. Λέξ.: ανακάλυψη</p>
<p>ανακαλώ (Ρήμα, Ρ6) (α-να-κα-λώ, αόρ. ανακάλεσα, παθ. αόρ. ανακλήθηκα, παθ. μτχ. ανακλημένος) [αρχ. ἀνακαλώ < ἀνά + καλώ]</p>	<p>1. (μτβ.) καλώ κάποιον να επιστρέψει: ► Η κυβέρνηση ανακάλεσε τον πρεσβευτή για διαβουλεύσεις. 2. (μτβ.) ακυρώνω, καταργώ, παίρνω κάτι πίσω: ► Ο κατηγορούμενος ανακάλεσε την πρώτη κατάθεσή του.</p>	<p>Συνών.: επαναφέρω (1), αποσύρω, αναιρώ (2) Οικογ. Λέξ.: ανάκληση Φράσεις: ► Ανακαλώ στην τάξη (= επαναφέρω στην τάξη) ► Ανακαλώ στη μνήμη (= ξαναθυμάμαι)</p>
<p>ανακοίνωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-να-κοι-νω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις) [αρχ. ἀνακοίνωσις < ἀνακοινῶ]</p>	<p>1. γνωστοποίηση μιας ειδήσης, αναγγελία: ► Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των βουλευτικών εκλογών θα αρχίσει αργά το βράδυ. 2. παρουσίαση πορισμάτων επιστημονικής έρευνας: ► Στο τελευταίο ιατρικό συνέδριο έγιναν σημαντικές επιστημονικές ανακοινώσεις για το διαβήτη.</p>	<p>Συνών.: δημοσίευση (1) Οικογ. Λέξ.: ανακοινώνω, ανακοινώσιμος, ανακοινώθην (το) Προσδιορ.: αποκαλυπτική, αυστηρή, επίσημη, λακωνική, έκτακτη, επείγουσα (1), γραπτή, προφορική (1, 2)</p>
<p>ανακούφιση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-να-κού-φι-ση, γεν. -ης, πληθ. -) [αρχ. ἀνακούφισις < ἀνά + κουφίζω < κούφος (= ελαφρός)]</p>	<p>ελάφρυνση ή απαλλαγή από σωματικό πόνο ή ψυχικό βάρος: ► Ένωσε μεγάλη ανακούφιση από τα καλά αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων.</p>	<p>Συνών.: ξαλάφρωμα Οικογ. Λέξ.: ανακουφίζω, ανακουφιστικός Προσδιορ.: βαθιά, μεγάλη, προσωρινή, πραγματική, ψυχική</p>

<p>ανάκριση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-νά-κρι-ση, γεν. -ης, -ισεως, πληθ. -ισεις) [αρχ. ανάκρισις < ἀνακρίνω]</p>	<p>λεπτομερειακή εξέταση, για να εξακριβωθεί η αλήθεια: ► Ο δράστης ομολόγησε τη ληστεία που διέπραξε ύστερα από πολύωρη ανάκριση.</p>	<p>Σύνθ.: προανάκριση Οικογ. Λέξ.: ανακρίνω, ανακριτής, ανακρίτρια, ανακριτικός Προσδιορ.: συστηματική, νόμιμη, παράνομη, πολύωρη, εξονυχιστική</p>
<p>ανακύκλωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-να-κύ-κλω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις) [μτγν. ἀνακύκλωσις]</p>	<p>επεξεργασία άχρηστου υλικού ώστε να γίνει δυνατή η επαναχρησιμοποίησή του: ► Η ανακύκλωση του χαρτιού βοηθάει σημαντικά στην προστασία του δάσους.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: ανακυκλώνω, ανακυκλώσιμος</p>
<p>αναλφαβητισμός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (α-ναλ-φα-βη-τι-σμός, γεν. -ού, πληθ. -) [μτγν. ἀναλφαβητισμός < αντιδάν. γαλλ. analphabétisme]</p>	<p>το να μην ξέρει κάποιος να διαβάζει και να γράφει: ► Ο αναλφαβητισμός είναι ένα από τα βασικά προβλήματα των χωρών της Αφρικής.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αναλφάβητος Προσδιορ.: λειτουργικός</p>
<p>αναμονή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-να-μο-νή, γεν. -ής, πληθ. -) [μτγν. ἀναμονή < αρχ. ἀναμένω]</p>	<p>το να περιμένει κανείς κάποιον ή κάτι: ► Η αναμονή στη στάση του λεωφορείου ήταν ολιγόλεπτη.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αναμένω Προσδιορ.: ανώφελη, εκνευριστική, κουραστική, πολύωρη Φράσεις: ► Λίστα αναμονής (= κατάλογος ατόμων για μια θέση σε αεροπορική πτήση)</p>
<p>αναμφισβήτητος -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφωχα και άψωχα) (α-ναμ-φι-σβή-τη-τος) [αρχ. ἀναμφισβήτητος < ἀν στερ. + ἀμφισβητώ]</p>	<p>αυτός για τον οποίο δεν υπάρχει αντίρρηση ή αμφιβολία, ο βέβαιος: ► Είναι ένας επιστήμονας με αναμφισβήτητο κύρος.</p>	<p>Αντίθ.: αμφισβητούμενος, αμφίβολος Συνών.: αδιαφιλονίκητος, αναμφίβολος, αναντίρρητος Οικογ. Λέξ.: αναμφισβήτητα (επίρρ.) Προσδιοριζ.: αξία, γεγονός</p>

ανάπαυση

<p>ανάπαυση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-νά-παυ-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -) [αρχ. ανάπαυσις < ἀναπαύω]</p>	<p>1. διακοπή από σωματική ή πνευματική εργασία, ξεκούραση: ► <i>Μου χρειάζεται ανάπαυση για μερικές ημέρες.</i> 2. παράγγελμα στη γυμναστική για προσωρινή χαλάρωση: ► <i>Ανάπαυση!</i></p>	<p>Αντίθ.: προσοχή (2) Συνών.: ανάπαυλα Σύνθ.: αγρανάπαυση, ημι-ανάπαυση Οικογ. Λέξ.: αναπαύομαι, αναπαυτικός, αναπαυτικά (επίρρ.) Προσδιор.: αιώνια, απαραίτητη, μεσημεριανή (1)</p>
<p>ανάρρωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-νάρ-ρω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις, γεν. -ώσεων) [μτγν. ανάρρωσις < ἀναρρώνυμι]</p>	<p>η διαδικασία αποκατάστασης της υγείας ενός αρρώστου: ► <i>Η καλή ψυχολογία βοήθησε στη γρήγορη ανάρρωσή του.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αναρρώνω, αναρρωτικός, αναρρωτήριο Προσδιор.: ταχεία, γρήγορη, δύσκολη</p>
<p>ανασκαφή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-να-σκα-φή, γεν. -ής, πληθ. -ές) [μτγν. ανασκαφή < αρχ. ανασκάπτω]</p>	<p>προσεκτικό σκάψιμο στη γη, με σκοπό την ανεύρεση και μελέτη αρχαίων αντικειμένων: ► <i>Οι συστηματικές ανασκαφές στη Βεργίνα οδήγησαν στον τάφο του Φιλίππου.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: ανασκάπτω, ανασκαφικός Προσδιор.: αρχαιολογική, αποκαλυπτική, συστηματική, πολύχρονη, επίπονη</p>
<p>ανάσταση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-νά-στα-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -άσεις, γεν. -άσεων) [αρχ. ανάστασις < αντίστημι (= σηκώνω)]</p>	<p>1. επαναφορά ενός νεκρού στη ζωή: ► <i>Το Σάββατο, πριν από τη Μεγάλη Εβδομάδα, γιορτάζουμε την ανάσταση του Λαζάρου.</i> 2. η γιορτή της Ανάστασης του Χριστού, το Πάσχα: ► <i>Η Ανάσταση του Κυρίου είναι το μεγαλύτερο γεγονός της χριστιανοσύνης.</i></p>	<p>Σύνθ.: νεκρανάσταση Οικογ. Λέξ.: ανασταίνω, αναστάσιμος Προσδιор.: αληθινή, μέλλουσα (1) Φράσεις: ► <i>Ανάστα ο Κύριος (= για μεγάλη αναστάτωση και φασαρία)</i></p>
<p>ανατρέπω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. α-να-τρέ-πω, αόρ. ανέτρεψα, παθ. αόρ. ανατρέπηκα) [αρχ. ἀνατρέπω]</p>	<p>1. (μτβ.) ρίχνω κάποιον ή κάτι από τη θέση του, αναποδογυρίζω, γκρεμίζω: ► <i>Τα κόμματα ήταν τόσο μεγάλα που ανέτρεφαν τις βάρκες των ψαράδων.</i> 2. (μτβ.) αποδεικνύω ότι κάτι είναι λάθος ή ψέμα:</p>	<p>Συνών.: αναστρέφω (1), αναιρώ, ακυρώνω (2) Οικογ. Λέξ.: ανατροπή, ανατρεπτικός, ανατρέπιμος</p>

	<p>►Όταν γνωριστήκαμε καλύτερα με τον τροχονόμο, μας είπε διάφορα αστεία και έτσι ανέτρεψε την εικόνα που είχαμε ότι ήταν πάντα σοβαρός και αμίλητος.</p>	
<p>ανατροφή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-να-τρο-φή, γεν. -ής, πληθ. -) [λόγ. < ελνστ. ἀνατροφή < αρχ. ἀνατρέφω]</p>	<p>1. φροντίδα για τη σωματική και την πνευματική ανάπτυξη ενός ανηλίκου: ►Διέθεσαν πολύ χρόνο για την ανατροφή του παιδιού τους. 2. η κατάλληλη διαπαιδαγώγηση: ►Είναι ένας άνθρωπος με πολύ καλή ανατροφή.</p>	<p>Συνών.: μέγάλωμα (1), διάπλαση (2) Οικογ. Λέξ.: ανατρέφω Προσδιορ.: καλή, κακή, φιλελεύθερη, κοινωνική, οικογενειακή (1, 2)</p>
<p>άνανδος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα) (ά-ναυ-δος) [αρχ. άναυδος < άν στερ. + αυδή (= φωνή)]</p>	<p>αυτός που έχασε προσωρινά τη φωνή του από έκπληξη, θαυμασμό, συγκίνηση ή φόβο: ►Το πλήθος παρακολουθούσε άνανδο την επιχείρηση διάσωσης των τραυματιών.</p>	<p>Συνών.: άφωνος, άλαλος</p>
<p>ανδρεία και αντρεία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (αν-δρεί-α, γεν. -ας, πληθ. -) [αρχ. άνδρεία < άνδρειος < άνήρ]</p>	<p>παλικαριά, γενναιότητα: ►Στον πόλεμο του 1940 οι Έλληνες ξεχώρισαν για την αντρεία που έδειξαν.</p>	<p>Αντιθ.: ανανδρία, δειλία, λιποψυχία Συνών.: γενναιοψυχία Οικογ. Λέξ.: ανδρείος, αντρειωμένος, αντρειοσύνη</p>
<p>ανεκτικός -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα) (α-νε-κτι-κός) [μτγν. άνεκτικός < άνέχομαι]</p>	<p>αυτός που δείχνει ανοχή και υπομονή: ►Ο διαιτητής του αγώνα ήταν άνεκτικός στο σκληρό παιχνίδι των ποδοσφαιριστών.</p>	<p>Συνών.: διαλλακτικός, επεικής Οικογ. Λέξ.: άνέχομαι, ανοχή, άνεκτός, άνεκτικότητα</p>
<p>ανέκφραστος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (α-νέκ-φρα-στος) [μτγν. άνέκφρα-</p>	<p>1. αυτός που δεν εκφράζει, που δεν εκδηλώνει κανένα συναίσθημα: ►Ο κατηγορούμενος παρακολουθούσε άνέκφραστος τις καταθέσεις των μαρτύρων.</p>	<p>Συνών.: ανείπωτος (1) Οικογ. Λέξ.: άνέκφραστα (επίρρ.) Προσδιοριζ.: βλέμμα, πρόσωπο (1)</p>

άνεργος

<p>στος < άν στερ. + έκφράζω < έκ + φράζω (= λέγω)]</p>	<p>2. αυτός που δεν μπορεί να εκφραστεί με λόγια: ► Η συγκίνηση που ένιωσε για την επιτυχία του παιδιού της ήταν ανέκφραστη.</p>	
<p>άνεργος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμψυχα) (ά-νερ-γος) [αρχ. άνεργος < άν στερ. + έργων]</p>	<p>αυτός που δεν έχει ή δε βρίσκει δουλειά: ► Οι άνεργοι πτωχούχοι αυξάνονται ανησυχητικά.</p>	<p>Αντίθ.: εργαζόμενος Οικογ. Λέξ.: ανεργία Προσδιορίζ.: νέος, οικογενειάρχης, γυναίκα</p>
<p>ανέφικτος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (α-νέ-φι-κτος) [μτγν. άνέφικτος < άν στερ. + έφικτός]</p>	<p>που δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί: ► Η κατάκτηση της σελήνης έμοιαζε με ανέφικτο επίτευγμα πριν από λίγες δεκαετίες.</p>	<p>Αντίθ.: εφικτός, κατορθωτός Συνών.: ακατόρθωτος, απραγματοποίητος</p>
<p>ανέχεια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (α-νέ-χει-α, γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. άνέχεια < άν στερ. + έχω]</p>	<p>έλλειψη των απαραίτητων αγαθών για να ζήσει κάποιος, η φτώχεια: ► Έζησε μια ζωή μέσα στη στέρηση και την ανέχεια.</p>	<p>Συνών.: φτώχεια, ένδεια Προσδιορ.: γενική, απόλυτη, μεγάλη</p>
<p>ανησυχία (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (α-νη-συ-χι-α) [μεσν. άνησυχία < άνήσυχος < άν στερ. + ήσυχος]</p>	<p>1. έλλειψη ηρεμίας, αναστάτωση, ψυχική ταραχή, αγωνία: ► Τα λόγια του προκάλεσαν ζωηρή ανησυχία στο πλήθος. 2. (συνήθ. στον πληθ.) έφεση για έρευνα, αναζήτηση: ► Έχει καλλιτεχνικές ανησυχίες.</p>	<p>Αντίθ.: ησυχία, ηρεμία, γαλήνη (1) Συνών.: αναταραχή (1), ενδιαφέροντα (2) Προσδιορ.: απεριγραπτή, ανεξήγητη (1), καλλιτεχνική, πνευματική (2)</p>
<p>άνθος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (άν-θος, γεν. -ους, πληθ. -η, γεν. -έων) [λόγ. < αρχ. άνθος]</p>	<p>το μέρος του φυτού στο οποίο παράγεται ο καρπός, το λουλούδι: ► Τα άνθη της λεμονιάς μυρίζουν όμορφα.</p>	<p>Συνών.: ανθός Σύνθ.: ανθοπώλης, ανθοφορώ, ανθοστόλιστος, ανθόσπαρτος Προσδιορ.: ευωδιαστό, μυρωδάτο, εξωτικό Φράσεις: ► Στο άνθος της ηλικίας (= στη νεότητά του)</p>

<p>ανιστόρητος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (α-νι-στό-ρη-τος) [μτγν. ανιστόρητος < άν στερ. + ίστορῶ (= διηγούμαι)]</p>	<p>1. αυτός που δεν ξέρει ιστορία: ► Είναι τόσο ανιστόρητος, που δεν ξέρει πότε έγινε η ελληνική επανάσταση. 2. που δεν μπορεί να εξιστορηθεί: ► Είναι ανιστόρητα τα βάσανα που πέρασε.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: ανιστορώ, ανιστόρητα (επίρρ.)</p>
<p>ανοικοδόμηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ά-νοι-κο-δό-μη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις, γεν. -ήσεων) [αρχ. ανοικοδόμησις < ανοικοδομῶ < ανά + οικοδομῶ]</p>	<p>1. το χτίσιμο από την αρχή: ► Η ανοικοδόμηση της εκκλησίας ύστερα από το σεισμό ήταν αναγκαία. 2. (μτφ.) ανόρθωση, ανασυγκρότηση: ► Μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, οι κυβερνήσεις φρόντισαν για την ανοικοδόμηση των χωρών τους.</p>	<p>Αντίθ.: κατεδάφιση, γκρέμισμα (1) Συνών.: ανακατασκευή, αναστήλωση (1), αποκατάσταση (2) Οικογ. Λέξ.: ανοικοδομῶ, ανοικοδομητικός</p>
<p>ανόρθωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-νόρ-θω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις, γεν. -ώσεων) [μτγν. ανόρθωσις < ανορθῶ < ανά + ὀρθῶ]</p>	<p>η επαναφορά σε προηγούμενη καλή κατάσταση, αναστήλωση: ► Πραγματοποιήθηκε η ανόρθωση του ερειπωμένου ναού.</p>	<p>Σύνθ.: επανόρθωση, παλινόρθωση</p>
<p>ανοσία (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (α-νο-σι-α γεν. -ας, πληθ. -) [μτγν. άνοσία < ά στερ. + νόσος]</p>	<p>η ικανότητα του οργανισμού να αντιμετωπίζει τα μικρόβια: ► Τα εμβόλια εξασφαλίζουν ανοσία από διάφορες αρρώστιες.</p>	<p>Σύνθ.: ανοσοποιῶ, ανοσοποιητικός</p>
<p>ανταμοιβή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-ντα-μοι-βή) [λόγ. < ελνστ. ά-νταμοιβή < άντα-μείβω]</p>	<p>ό,τι προσφέρεται ή γίνεται για ανταπόδοση ή πληρωμή: ► Η επιτυχία του στο Πανεπιστήμιο ήταν η καλύτερη ανταμοιβή των κόπων του.</p>	<p>Συνών.: επιβράβευση Προσδιορ.: τιμητική, ανάλογη, νόμιμη, γενναία</p>

αντανάκλαση

<p>αντανάκλαση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-ντα-νά-κλα-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -άσεις, γεν. -άσεων) [μτγν. άντανάκλα-σις < άντανακλώ]</p>	<p>1. το φαινόμενο κατά το οποίο επιστρέφουν το φως και ο ήχος, όταν πέφτουν πάνω σε μια επιφάνεια: ► Η αντανάκλαση του φωτός είναι φαινόμενο που εξετάζει η Φυσική. 2. (μτφ.) αντίκτυπος, έμμεση ενέργεια: ► Η επιτυχία της ομάδας μας είχε αντανάκλαση σε όλη την τοπική κοινωνία.</p>	<p>Συνών.: ανάκλαση Οικογ. Λέξ.: αντανάκλαστικός, αντανάκλαστικά (επίρρ.)</p>
<p>ανταπόκριση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-ντα-πό-κρι-ση, γεν. -ης, -ίσεως, πληθ. -ίσεις, γεν. -ίσεων) [μτγν. άνταπόκρι-σις < άνταποκρίνο-μαι]</p>	<p>1. θετική αντίδραση σε κάποιο κάλεσμα: ► Οι εκκλήσεις των «Γιατρών χωρίς σύνορα» βρήκαν μεγάλη ανταπόκριση. 2. ειδήσεις που στέλνει απεσταλμένος δημοσιογράφος: ► Στην εφημερίδα υπήρχε μια ανταπόκριση από το Πεκίνο.</p>	<p>Συνών.: ρεπορτάζ (2) Οικογ. Λέξ.: ανταποκρίνομαι, ανταποκριτής Προσδιορ.: τηλεφωνική, αμερόληπτη, εμπιστευτική (2)</p>
<p>αντέχω (Ρήμα) (ενεστ. α-ντέ-χω, αόρ. άντεξα, μτχ. ενεργ. ενεστ. άντέχοντας) [αρχ. άντέχω < άντι + έχω]</p>	<p>1. (μτβ.) έχω δύναμη: ► Αντέχει να αντιμετωπίσει το βαρύ χειμώνα. 2. (μτβ.) αντιμετωπίζω με υπομονή: ► Αντέχει τις ιδιοτροπίες του γείτονά του. 3. (μτβ.) αντιστέκομαι σε κάτι: ► Τα φράγμα δεν άντεξε την πίεση του νερού και κατέρρευσε.</p>	<p>Συνών.: υπομένω (2) Οικογ. Λέξ.: αντοχή, ανθεκτικός, ανθεκτικότητα</p>
<p>αντήχηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-ντή-χη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις, γεν. -ήσεων) [μτγν. άντήχησις < άντηχώ]</p>	<p>η επανάληψη ενός ήχου από την αντανάκλαση σε κάποια επιφάνεια: ► Η αντήχηση της φωνής του ακούστηκε δυνατά στην άδεια αίθουσα.</p>	<p>Συνών.: αντίλαλος, ηχώ Οικογ. Λέξ.: αντηχώ, αντηχητικά (επίρρ.)</p>

<p>αντίδραση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-ντι-δρα-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -άσεις, γεν. -άσεων) [μτγν. αντίδρασις < αντίδρῶ < ἀντί + δρῶ]</p>	<p>1. ενέργεια που γίνεται, για να εξουδετερωθεί κάποια άλλη: ► Η αντίδραση του οργανισμού στα διάφορα μικρόβια είναι συνεχής. 2. (φυσ.) η ίση και αντίθετη δύναμη που αναπτύσσει ένα σώμα, όταν δέχεται την επίδραση μιας άλλης δύναμης: ► Η κίνηση των πυραύλων γίνεται με αντίδραση, δηλ. με εκτίναξη αερίων προς την αντίθετη κατεύθυνση. 3. (χημ.) φαινόμενο που προκαλείται από την επίδραση μιας ουσίας πάνω σε άλλη: ► Η ένωση οξυγόνου και υδρογόνου προκαλεί αντίδραση από την οποία δημιουργείται το νερό.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αντιδραστήρας, αντιδραστήριο, αντιδραστικός, αντιδραστικότητα</p>
<p>αντίθεση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-ντι-θε-ση, γεν. -ης, -έσεως, πληθ. -έσεις, γεν. -έσεων) [αρχ. αντίθεσις < ἀντιτίθημι < ἀντί + τίθημι]</p>	<p>1. η διαφορά που προκύπτει από την τοποθέτηση ενός πράγματος απέναντι στο άλλο: ► Υπάρχει έντονη αντίθεση ανάμεσα σ' αυτά τα δύο χρώματα. 2. διαφωνία: ► Υπάρχει μεγάλη αντίθεση ανάμεσα στις δύο απόψεις που διατυπώθηκαν.</p>	<p>Συνών.: αντιπαράθεση (1), συμφωνία (2) Προσδιορ.: απόλυτη, χαρακτηριστική, πολιτική, κοινωνική (2)</p>
<p>αντιπαθώ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. α-ντι-πα-θῶ, αόρ. αντιπάθησα) [μτγν. ἀντιπαθῶ < ἀντί + παθεῖν < πά- σχω]</p>	<p>(μτβ.) αισθάνομαι απεχθεια για κάποιον ή για κάτι: ► Αντιπαθώ εκείνους που λένε ψέματα.</p>	<p>Αντίθ.: συμπαθώ Συνών.: απεχθάνομαι, αποστρέφομαι Οικογ. Λέξ.: αντιπαθής, αντιπάθεια, αντιπαθητικός, αντιπαθητικά (επίρρ.)</p>

αντίστροφος

<p>αντίστροφος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άφρχα) (α-ντί-στρο-φος) [αρχ. αντίστροφος < αντίστρέφω < αντί + στρέφω]</p>	<p>που έχει αντίθετη διεύθυνση ή φορά από την κανονική ή την προηγούμενη: ► Το πλοίο υποχρεώθηκε να ακολουθήσει αντίστροφη πορεία και να επιστρέψει στο λιμάνι.</p>	<p>Συνών.: αντίθετος, ανάποδος, αντεστραμμένος Προσδιορίζ.: μέτρηση, κίνηση, κλάσματα (τα) Φράσεις: ► Αντίστροφη μέτρηση (= η μέτρηση προς τα πίσω) ► Αντίστροφοι αριθμοί (= οι αριθμοί που έχουν γινόμενο τη μονάδα)</p>
<p>αντωνυμία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (α-ντώ-νυ-μί-α, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ιών) [μτγν. αντωνυμία < αντί + ὄνυμα (= ὄνομα)]</p>	<p>κλιτή λέξη που τη χρησιμοποιούμε στη θέση ονόματος, ουσιαστικού ή επιθέτου: ► Τις δεικτικές αντωνυμίες τις χρησιμοποιούμε, όταν δείχνουμε κάτι.</p>	
<p>ανύπαρκτος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άφρχα) (α-νύ-παρ-κτος) [μτγν. ανύπαρκτος < άν στερ. + ύπαρ-κτός < ύπάρχω]</p>	<p>που δεν υφίσταται, ο φανταστικός: ► Αναζητούσε το φίλο του σε μια ανύπαρκτη οδό.</p>	<p>Αντίθ.: υπαρκτός, πραγματικός Συνών.: ανυπόστατος Οικογ. Λέξ.: ανύπαρκα (επίρρ.), ανυπαρξία</p>
<p>άνωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ά-νω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -) [λόγ. άνωσις < άνω + ώθω]</p>	<p>(φυσ.) η ώθηση που δέχεται προς τα επάνω κάθε σώμα που βυθίζεται σε υγρό ή αέριο: ► Ο νόμος της άνωσης των σωμάτων ανακαλύφθηκε από τον Αρχιμήδη.</p>	
<p>αξία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (α-ξι-α) [αρχ. άξία < άξιος]</p>	<p>1. ο υπολογισμός σε χρήματα ενός πράγματος, η τιμή : ► Η αξία της ακίνητης περιουσίας του ανέρχεται σε πολλά εκατομμύρια. 2. η χρησιμότητα, η σπουδαιότητα ενός ατόμου ή ενός αντικειμένου: ► Το έργο του έχει μεγάλη καλλιτεχνική αξία.</p>	<p>Συνών.: κόστος (1), ιδανικά (3) Σύνθ.: υπεραξία Οικογ. Λέξ.: αξίζω, άξιος, άξια (επίρρ.), αξιοσύνη, αξιοσηψ Προσδιορ.: αγοραστική, ονομαστική (1), ανυπολόγιστη, υλική (1, 2), επιστημονική, καλλιτεχνική, ιστορική, πνευματική (2, 3), ανεκτίμητη (1, 2, 3)</p>

	<p>3. (πληθ.) για κάτι που αναγνωρίζεται ως αληθινό, ωραίο και καλό και το οποίο προσπαθούμε να πετύχουμε στη ζωή μας: ► Η ελευθερία και η δικαιοσύνη είναι σταθερές κοινωνικές αξίες.</p>	
<p>αξιοπιστία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (α-ξι-ο-πι-στί-α, γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. < ελνστ. άξιο-πιστία < άξιόπιστος < άξιος + πίστις]</p>	<p>το να εμπνέει κάποιος εμπιστοσύνη: ► Η αξιοπιστία του μάρτυρα ήταν δύσκολο να αμφισβητηθεί.</p>	<p>Αντίθ.: αναξιοπιστία Σύνθ.: αναξιοπιστία Οικογ. Λέξ.: αξιόπιστος, αξιόπιστα (επίρρ.)</p>
<p>αξιοπρέπεια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (α-ξι-ο-πρέ-πει-α, γεν. -ας, πληθ. -) [μεσν. άξιοπρέπεια < άξιοπρεπής]</p>	<p>ο σεβασμός, η ευγένεια στους τρόπους, η σοβαρότητα: ► Συμπεριφέρθηκε με αξιοπρέπεια, παρά την προσβολή που του έγινε.</p>	<p>Αντίθ.: μικροπρέπεια Συνών.: ευπρέπεια, κοσμιότητα</p>
<p>αξίωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-ξι-ω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις, γεν. -ώσεων) [αρχ. άξίωσις < άξιῶ]</p>	<p>απαίτηση που πηγάζει από κάποιο δικαίωμα: ► Επειδή είμαι καθημερινός πελάτης σου, έχω την αξίωση να με προσέχεις περισσότερο.</p>	<p>Σύνθ.: απαξίωση Προσδιор.: υπερβολική, αδικαιολόγητη, παράλογη, αβάσιμη Φράσεις: ► Έργο αξιώσεων (= αξιόλογο)</p>
<p>άοκνος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμψυχα και άψυχα) (ά-οκ-νος) [αρχ. άοκνος < άστερ. + οκνος (= διαταγμός, φόβος)]</p>	<p>ακούραστος: ► Οι μαθητές κατέβαλαν άοκνες προσπάθειες για την επιτυχία της σχολικής γιορτής.</p>	<p>Αντίθ.: οκνηρός, νωθρός Συνών.: ακαταπόνητος Οικογ. Λέξ.: άοκνα (επίρρ.) Προσδιορίζ.: προσπάθεια</p>
<p>αόριστος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (α-ό-ρι-στος) [λόγ. < αρχ. άόριστος < άστερ. + όρίζω]</p>	<p>1. που δεν είναι συγκεκριμένος, καθορισμένος, ο ασαφής, ο αβέβαιος: ► Έδωσε αόριστες υποσχέσεις για το χρόνο ολοκλήρωσης του έργου.</p>	<p>Συνών.: ακαθόριστος, απροσδιόριστος, ασαφής (1) Σύνθ: αοριστολογώ, αοριστολογία</p>

απαγγέλλω

	<p>2. ιστορικός χρόνος του ρήματος, που φανερώνει ότι κάτι έγινε στο παρελθόν με συντομία: ► <i>Ο αόριστος του ρήματος διαβάζω είναι «διάβασα».</i></p>	<p>Αντίθ.: καθορισμένος Οικογ. Λέξ.: αόριστα (επίρρ.), αοριστία Προσδιοριζ.: υποσχέσεις (οι) (1)</p>
<p>απαγγέλλω και -λνω <i>(Ρήμα)</i> <i>(ενεστ. α-παγ-γέλλω, αόρ. απαγγείλα, απήγγειλα, παθ. αόρ. απαγγέληκα)</i> <i>[αρχ. απαγγέλλω < από + ἀγγέλλω < ἄγγελος]</i></p>	<p>(μτβ.) εκφωνώ με τέχνη πεζό κείμενο ή ποίημα: ► <i>Οι μαθητές απαγγείλαν ποιήματα στη σχολική γιορτή για την 25^η Μαρτίου.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: απαγγελία, απαγγελτικός Φράσεις: ► Απαγγέλλω κατηγορία (= διατυπώνω κατηγορία)</p>
<p>απάθεια (η) <i>(Ουσιαστικό, Ο20)</i> <i>(α-πά-θει-α, γεν. -ας, πληθ. -)</i> <i>[αρχ. ἀπάθεια < ἀπαθής < ἀ στερ. + πάθος]</i></p>	<p>αναισθησία, αδιαφορία: ► <i>Ήταν εντυπωσιακή η απάθειά του μπροστά στο δράμα που ζούσε ο γείτονάς του.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: απαθής</p>
<p>απαισιοδοξία (η) <i>(Ουσιαστικό, Ο19)</i> <i>(α-παι-σι-ο-δο-ξι-α, γεν. -ας, πληθ. -)</i> <i>[λόγ. ἀπαισιοδοξία < από στερ. + αισιόδοξος < μεταφρ. δάν. γαλλ. pessimiste]</i></p>	<p>το να τα βλέπει κανείς όλα από την άσχημη πλευρά, χωρίς ελπίδα: ► <i>Υπάρχει μεγάλη απαισιοδοξία για το αποτέλεσμα του ποδοσφαιρικού αγώνα της Κυριακής.</i></p>	<p>Αντίθ.: αισιοδοξία Συνών: πεσιμισμός Οικογ. Λέξ.: απαισιοδοξώ, απαισιοδόξος Προσδιορ.: αδικαιολόγητη, ανεξήγητη, μεγάλη</p>
<p>απαιτώ <i>(Ρήμα, Ρ6)</i> <i>(ενεστ. α-παι-τώ, αόρ. απαιτήσα, παθ. αόρ. απαιτήθηκα, παθ. μτχ. ενεστ. απαιτούμενος)</i> <i>[λόγ. < αρχ. ἀπαιτώ < από + αἰτώ]</i></p>	<p>(μτβ.) ζητώ επίμονα κάτι, αξιώνω να μου δώσουν αυτό που μου ανήκει: ► <i>Οι εργαζόμενοι απαιτούν να ενισχυθούν τα εισοδήματά τους. ► Το κράτος απαιτεί την εφαρμογή των νόμων.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: απαίτηση, απαιτητικός</p>

<p>απαλλάσσω (Ρήμα, Ρ3) (ενεστ. α-παλ-λάσσω, αόρ. απάλλαξα, παθ. αόρ. απαλλάχτηκα, παθ. μτχ. απαλλαγμένος) [λόγ. < αρχ. ἀπαλλάσσω < ἀπό + ἀλλάσσω]</p>	<p>1. (μτβ.) απομακρύνω κάτι δυσάρεστο από κάποιον: ► Η συστηματική μελέτη τον <i>απάλλαξε από το άγχος</i> των εξετάσεων. 2. (μτβ.) αθρώνω: ► Το δικαστήριο τον <i>απάλλαξε από τις κατηγορίες</i>.</p>	<p>Συνών.: απελευθερώνω (1) Οικογ. Λέξ.: απαλλαγή, απαλλακτικός</p>
<p>απασχόληση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-πα-σχό-λη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις) [μτγν. ἀπασχόλησις < μεταφρ. δάν. αγγλ. employment]</p>	<p>1. δραστηριότητα με ορισμένο θέμα και σκοπό: ► Οι κατασκηνώσεις είναι μια <i>ευχάριστη καλοκαιρινή απασχόληση</i>. 1. η εργασία, το επάγγελμα: ► Μετά τις σπουδές <i>έρχεται το πρόβλημα της απασχόλησης</i>.</p>	<p>Σύνθ.: υποαπασχόληση Οικογ. Λέξ.: απασχολώ Προσδιορ.: ευχάριστη, μόνιμη, προσωρινή (1, 2), πλήρης (2)</p>
<p>απειθεια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (α-πεί-θει-α, γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. ἀπειθία < ἀπειθής < αστερ. + πείθω]</p>	<p>η άρνηση υπακοής σε κανόνες ή εντολές: ► Η <i>απειθεια</i> σε απόφαση δικαστηρίου τιμωρείται από το νόμο με πρόστιμο ή φυλάκιση.</p>	<p>Συνών.: απειθαρχία, ανυπακοή Οικογ. Λέξ.: απειθής Προσδιορ.: αξιόποινη, πρωτοφανής</p>
<p>απεικόνιση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-πεί-κό-νι-ση, γεν. -ης, -ίσεως, πληθ. -ίσεις) [μεσν. ἀπεικόνισις < ἀπό + εικονίζω]</p>	<p>πιστή περιγραφή ενός γεγονότος ή ενός πράγματος: ► Το διήγημά του είναι μια <i>πιστή απεικόνιση της αγροτικής ζωής</i>.</p>	<p>Συνών.: αναπαράσταση Οικογ. Λέξ.: απεικονίζω Προσδιορ.: πραγματική, πιστή, συνολική</p>
<p>άπειρος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφουχα) (ά-πεί-ρος) [αρχ. άπειρος < άστερ. + πέρας (= τέλος)]</p>	<p>1. άπέραντος, άτέλειωτος: ► Του <i>χρωστάω άπειρη εγνωμοσύνη</i>. 2. αυτός που είναι πολύ μεγάλος και δεν μπορεί να μετρηθεί: ► <i>Μαζεύτηκε άπειρο πλήθος, για να ακούσει την ομιλία του</i>.</p>	<p>Αντιθ.: πεπερασμένος (1), μετρήσιμος (2) Συνών.: απεριόριστος (1), αναρίθμητος, άμέτρητος, ανυπολόγιστος (2) Σύνθ.: απειροελάχιστος, απειράριθμος Οικογ. Λέξ.: άπειρα (επίρρ.), άπειρώς (επίρρ.)</p>

απελευθερώνω

	<p>3. αυτός που δεν έχει πείρα: ► Είναι ακόμα άπειρος στη δουλειά του και γι' αυτό χρειάζεται τη βοήθειά σας.</p>	<p>Αντίθ.: έμπειρος, πεπειραμένος (3) Συνών.: αμάθητος (3) Σύνθ.: απειροπόλεμος (3) Οικογ. Λέξ.: άπειρα (επίρρ.), απειρία (3)</p>
<p>απελευθερώνω <i>(Ρήμα, Ρ1)</i> <i>(ενεστ. α-πε-λευ-θε-ρώ-νω, αόρ. απελευθέρωσα, παθ. αόρ. απελευθερώθηκα, παθ. μτχ. απελευθερωμένος)</i> <i>[λόγ. ἀπελευθερώ-νω < απελευθερώ < από + ελεύθερος]</i></p>	<p>1. (μτβ.) δίνω σε κάποιον την ελευθερία του, ξεσκλαβώνω: ► Το 1912 ο ελληνικός στρατός απελευθέρωσε τη Θεσσαλονίκη. 2. (μτβ.) (μτφ.) γλιτώνω κάποιον από κάτι κακό: ► Προσπαθούσε να απελευθερωθεί από το φόβο των εξετάσεων.</p>	<p>Αντίθ.: σκλαβώνω, υποδουλώνω, φυλακίζω (1) Οικογ. Λέξ.: απελευθέρωση, απελευθερωτής, απελευθερωτικός Φράσεις: ► Απελευθέρωση των τιμών (= ο πωλητής βάζει όποια τιμή θέλει)</p>
<p>απεργία (η) <i>(Ουσιαστικό, Ο19)</i> <i>(α-περ-γί-α, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ών)</i> <i>[μτγν. ἀπεργία < ἀπεργός < από + ἔργον]</i></p>	<p>οργανωμένη αποχή εργαζομένων από τη δουλειά τους, για να διαμαρτυρηθούν ή να ζητήσουν την ικανοποίηση αιτημάτων: ► Οι εργαζόμενοι κατέβηκαν σε απεργία με κύριο αίτημα να μη γίνουν απολύσεις.</p>	<p>Σύνθ.: απεργοσπάτης Οικογ. Λέξ.: απεργώ, απεργός, απεργιακός Προσδιор.: γενική, παράνομη, εικοσιτετράωρη, λευκή, πανελλαδική, πανεργατική, προειδοποιητική</p>
<p>απιστία (η) <i>(Ουσιαστικό, Ο19)</i> <i>(α-πι-σι-τί-α)</i> <i>[λόγ. < αρχ. ἀπιστία < ἀ στερ. + πίστη]</i></p>	<p>το να μην πιστεύει κανείς σε κάποιον ή σε κάτι: ► Η απιστία του Θωμά στην Ανάσταση του Κυρίου αναφέρεται στα Ευαγγέλια.</p>	<p>Αντίθ.: πίστη Οικογ. Λέξ.: άπιστος, απιστώ, άπιστα (επίρρ.) Προσδιор.: ασυγχώρητη, συζυγική, εμπορική Φράσεις: ► Απιστία υπαλλήλου (= αδικήμα υπαλλήλου που με πρόθεση ζημιώνει το δημόσιο)</p>
<p>άπληστος -η, -ο <i>(Επίθετο, Ε2, έμφυχα)</i> <i>(ά-πλη-στος)</i> <i>[αρχ. άπληστος]</i></p>	<p>αυτός που ζητάει παραπάνω απ' όσα έχει ή χρειάζεται, ο πλεονέκτης: ► Είναι ένας άπληστος άνθρωπος, που ενδιαφέρεται μόνο για τα υλικά πλούτη.</p>	<p>Αντίθ.: ολιγαρκής Συνών.: ακόρεστος Οικογ. Λέξ.: άπληστα (επίρρ.), απληστία Προσδιוריζ.: άνθρωπος</p>

<p>άπνοια (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ά-πνοι-α, γεν. -ας, πληθ. -) [μτγν. άπνοια < άπνους]</p>	<p>η απουσία ανέμου: ► Επικρατούσε τόσο μεγάλη άπνοια, που δεν κομματιζόταν ούτε φύλλο.</p>	<p>Συνών.: νηνεμία, γαλήνη, μπουνάτσα</p>
<p>απόβαση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-πό-βα-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -άσεις) [λόγ. < αρχ. απόβασις < άποβαίνω]</p>	<p>έξοδος στρατιωτικών δυνάμεων από τα πλοία στην ξηρά με σκοπό την κατάληψη μιας περιοχής: ► Η απόβαση των Συμμάχων στη Νορμανδία έγινε το 1944.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αποβιβάζομαι, αποβίβαση, αποβατικός Προσδιορ.: γρήγορη, ειρηνική, επικίνδυνη, εχθρική, μαζική, συμμαχική</p>
<p>απογοητεύω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. α-πο-γο-η-τεύ-ω αόρ. απογοήτευσα, παθ. αόρ. απογοητεύτηκα, παθ. μτχ. απογοητευμένος) [λόγ. άπογοητεύω < γαλλ. desenchanter]</p>	<p>(μτβ.) κάνω κάποιον να χάσει την ελπίδα, αποθαρρύνω, απελπίζω: ► Με απογοήτευσες η εξέλιξη της υπόθεσης.</p>	<p>Συνών.: αποκαρδιώνω Οικογ. Λέξ.: απογοήτευση, απογοητευτικός, απογοητευτικά (επίρρ.)</p>
<p>απόδειξη (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-πό-δει-ξη, γεν. -ης, -είξεως, πληθ. -είξεις, γεν. -είξεων) [αρχ. άπόδειξις < άποδείκνυμι]</p>	<p>1. κάθε στοιχείο που βεβαιώνει ότι κάτι είναι αληθινό ή υπαρκτό: ► Δε βρέθηκαν αποδείξεις για την ενοχή του. 2. γραπτή βεβαίωση που πιστοποιεί παραλαβή ή παράδοση πραγμάτων, χρημάτων κ.λπ.: ► Πλήρωσα το λογαριασμό του νερού και κράτησα την απόδειξη.</p>	<p>Συνών.: πειστήριο (1), αποδεικτικό στοιχείο (2) Οικογ. Λέξ.: αποδεικνύω, αποδεικτικός Προσδιορ.: αδιάσειστη, ισχυρή, μοναδική, ουσιαστική, πειστική (1), ενυπόγραφη, εξοφλητική (2)</p>
<p>αποδημητικός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφωχα) (α-πο-δη-μη-τι-κός) [λόγ. < αρχ. άποδημητικός < άποδημώ]</p>	<p>αυτός που ταξιδεύει σε άλλους τόπους: ► Τα χελιδόνια είναι αποδημητικά πουλιά που πηγαίνουν σε θερμές χώρες, για να περάσουν το χειμώνα.</p>	<p>Συνών.: διαβατάριος, ταξιδιάρικος Οικογ. Λέξ.: άποδημος, αποδημώ, αποδημία, άποδημηση Προσδιοριζ.: πουλι, πτηνό</p>

αποκάλυψη

<p>αποκάλυψη (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-πο-κά-λυ-ψη, γεν. -ης, -ύψεως, πληθ. -ύψεις) [λόγ. < ελνστ. ἀποκάλυψις < ἀποκαλύπτω]</p>	<p>η φανέρωση και η γνωστοποίηση άγνωστων ή κρυφών στοιχείων: ► <i>Οι μάρτυρες έκαναν συγκλονιστικές αποκάλυψεις κατά τη διάρκεια της δίκης.</i></p>	<p>Αντίθ.: απόκρυψη Συνών.: φανέρωμα Οικог. Λέξ.: αποκαλύπτω, αποκαλυπτικός, αποκαλυπτικά (επίρρ.), αποκαλυπτήριος Προσδιор.: εντυπωσιακή, σπουδαία, συγκλονιστική</p>
<p>αποκτώ και αποχτώ, (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. α-πο-κτώ, αόρ. απέκτησα - απόκτησα, παθ. αόρ. αποκτήθηκα, παθ. μτχ. αποκτημένος) [μεσν. ἀποκτώ < ἀπό + κτώ (= κατέχω)]</p>	<p>(μτβ.) κάνω κάτι δικό μου, κερδίζω: ► <i>Με τη μελέτη αποκτάς συνεχώς νέες γνώσεις.</i></p>	<p>Οικог. Λέξ.: απόκτηση, απόκτημα</p>
<p>απολύμανση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-πο-λύ-μαν-ση, γεν. -ης, -άνσεως, πληθ. -άνσεις) [λόγ. ἀπολύμανσις < ἀπολυμαίνομαι < μεταφρ. δάν. γαλλ. désinfection]</p>	<p>καθαρισμός με ειδικά φάρμακα για την εξόντωση μικροβίων: ► <i>Στην αρχή της σχολικής χρονιάς έγινε απολύμανση των αιθουσών του σχολείου.</i></p>	<p>Οικог. Λέξ.: απολυμαίνω, απολυμαντής, απολυμαντικός Προσδιор.: γενική, προληπτική, τακτική</p>
<p>απομνημόνευση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-πο-μνη-μό-νευση, γεν. -ης, -εύσεως, πληθ. -εύσεις, γεν. -εύσεων) [αρχ. ἀπομνημόνευσις]</p>	<p>το να μαθαίνει κανείς κάτι απέξω: ► <i>Έχει μεγάλη ικανότητα στην απομνημόνευση αριθμών και χρονολογιών.</i></p>	<p>Συνών.: αποστήθιση, παραγαλία Οικог. Λέξ.: απομνημονεύω, απομνημονεύματα (τα)</p>
<p>απόρρητος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (α-πόρ-ρη-τος)</p>	<p>που δεν πρέπει να κοινοποιηθεί, που πρέπει να κρατηθεί μυστικός: ► <i>Το έγγραφο που έστειλε ο υπουργός ήταν απόρρητο και</i></p>	<p>Συνών.: κρυφός, απόκρυφος Προσδιорιζ.: έγγραφο, επιστολή, διαταγή</p>

<p>[λόγ. < αρχ. ἀποῶ- ῶητος < ἀπό στερ. + ῶητος < λέγω]</p>	<p>γι' αυτό δεν έμαθε κανείς το περιεχόμενό του.</p>	<p>Φράσεις: ►Ο εξ απορρήτων (= ο μυστικοσύμβουλος) ►Τραπεζικό απόρρητο (= η υποχρέωση των τραπεζών να κρατούν μυστικά τα στοιχεία των πελατών)</p>
<p>απορρίπτω (Ρήμα) (ενεστ. α-πορ-ρί-πτω, αόρ. απέρριψα, παθ. αόρ. απορρίφθηκα) [αρχ. ἀποῶρίπτω < ἀπό + ῶίπτω]</p>	<p>1. (μτβ.) δε δέχομαι, αποδοκιμάζω: ►Ο διευθυντής του σχολείου απέρριψε το αίτημα των μαθητών για εκδρομή. 2. (μτβ.) δεν κρίνω κάποιον άξιο για εισαγωγή, προαγωγή, απόλυση κ.λπ.: ►Ο καθηγητής απέρριψε τους αδιάβαστους μαθητές.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: απόρριψη, απορριπτικός, απορριπτός, απορρίματα (τα)</p>
<p>αποσύνθεση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-πο-σύν-θε-ση, γεν. -ης, -έσεως, πληθ. -έσεις) [λόγ. ἀποσύνθεσις < ἀπό + σύνθεσις]</p>	<p>1. (χημ.) αλλοίωση οργανικής ουσίας που συνοδεύεται από σήψη: ►Τα ψάρια βρέθηκαν ξεχασμένα σ' ένα κιβώτιο σε κατάσταση αποσύνθεσης. 2. (μτφ.) παράλυση της πειθαρχίας σ' ένα οργανωμένο σύνολο: ►Ύστερα από το πρώτο τέρμα που δέχτηκε η ποδοσφαιρική ομάδα μας, άρχισε η σταδιακή αποσύνθεσή της.</p>	<p>Συνών.: αποδιοργάνωση, διάλυση (2) Οικογ. Λέξ.: αποσυνθέτω Προσδιορ.: αργή, βαθμιαία, σταδιακή, προχωρημένη (1, 2), χημική (1), κοινωνική (2)</p>
<p>αποτέλεσμα (το) (Ουσιαστικό, Ο40) (α-πο-τέ-λε-σμα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα) [λόγ. < αρχ. ἀποτέ- λεσμα < ἀποτελώ (= ολοκληρώνω)]</p>	<p>1. η κατάληξη μιας πράξης ή ενός γεγονότος: ►Οι προσπάθειες που κατέβαλαν οι κάτοικοι του χωριού οδήγησαν τελικά σε θετικά αποτελέσματα. 2. η τελική κρίση και απόφαση σε μια διαδικασία εξέτασης: ►Ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα των εξετάσεων για το Πανεπιστήμιο.</p>	<p>Συνών.: έκβαση (1) Οικογ. Λέξ.: αποτελώ, αποτελεσματικός, αποτελεσματικά (επίρρ.), αποτελεσματικότητα Προσδιορ.: αντίθετο, βέβαιο (1, 2), αναμενόμενο, θετικό, ποθούμενο (1, 2)</p>

απρόσιτος

<p>απρόσιτος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμψυχα και άψυχα) (α-πρό-σι-τος) [μτγν. άπρόσιτος < ά στερ. + προσιτός]</p>	<p>αυτός που δεν μπορεί να τον πλησιάσει κάποιος: ► Η κορυφή του Ολόμπου είναι απρόσιτη για τους πολούς.</p>	<p>Αντίθ.: προσιτός, προσελάσιμος Συνών.: απλησίαστος, απροσπέλαστος, δυσπρόσιτος Προσδιοριζ.: κορυφή, τιμές (οι)</p>
<p>απτόητος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμψυχα) (α-πτό-η-τος) [λόγ. < ελνστ. άπτόητος < ά στερ. + πτωώ (= αποθαρούνω)]</p>	<p>αυτός που δε φοβάται και δεν υποχωρεί μπροστά στα εμπόδια: ► Συνέχισε απτόητος τον αγώνα για μια καλύτερη ζωή.</p>	<p>Συνών.: άφοβος, ατρόμητος Οικογ. Λέξ.: απτόητα (επίρρ.)</p>
<p>αρετή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-ρε-τή) [αρχ. άρετή]</p>	<p>1. ηθική ανωτερότητα, σεβασμός στους ηθικούς κανόνες: ► Σε ολόκληρη τη ζωή του τον διέκριναν η αρετή και η ευγένεια. 2. το προτέρημα, το προσόν: ► Η πιο σημαντική αρετή του είναι η ειλικρίνειά του.</p>	<p>Συνών.: ηθικότητα (1) Σύνθ.: πανάρετος Προσδιορ.: σπουδαία, σπάνια, πολεμική, πολιτική (1, 2), κοινωνική, χριστιανική (1)</p>
<p>άρθρο (το) (Ουσιαστικό, Ο32) (άρ-θρο) [αρχ. άρθρον]</p>	<p>1. (γραμμα.) το κλιτό μέρος του λόγου που μπαίνει μπροστά από τα ονόματα: ► Η γλώσσα μας έχει το οριστικό και το αόριστο άρθρο. 2. δημοσίευμα στο οποίο αναπτύσσεται κάποιο θέμα: ► Το κύριο άρθρο της εφημερίδας αναφέρεται στην εκπαίδευση. 3. κάθε διάταξη νόμου ή καταστατικού: ► Υπάρχουν ειδικά άρθρα του νόμου που αναφέρονται στη μετανάστευση.</p>	<p>Σύνθ.: αρθρογράφος, αρθρογράφω, αρθρογραφία, έναρθρος, άναρθρος Οικογ. Λέξ.: αρθρώνω, άρθρωση Προσδιορ.: ενυπόγραφο, ανώνυμο, συκοφαντικό, πρωτοσέλιδο</p>

<p>αρμόδιος, -α, -ο (Επίθετο, Ε4, έμφυχα) (αρ-μό-δι-ος) [λόγ. < αρχ. άρμό-διος < άρμόζω]</p>	<p>αυτός που είναι υπεύθυνος για ένα θέμα, ο κατάλληλος: ► Στην εφορία εξυπηρετηθήκαμε αμέσως από τον αρμόδιο υπάλληλο.</p>	<p>Συνών: ειδικός Σύνθ.: αναρμόδιος Οικογ. Λέξ.: αρμόδια - αρμοδιώς (επίρρ.), αρμοδιότητα Προσδιοριζ.: υπάλληλος, άνθρωπος, δικαστήριο, υπηρεσία</p>
<p>αρμονία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (αρ-μο-νί-α) [αρχ. άρμονία < άρμων]</p>	<p>1. σωστή αναλογία, ταιριασμα : ► Τα στίγια του χωριού βρίσκονταν σε πλήρη αρμονία με το φυσικό τοπίο. 2. (μτφ.) ομόνοια, σύμπνοια: ► Στις αποφάσεις που έπαιρναν επικρατούσαν αρμονία και ομοφωνία.</p>	<p>Αντίθ.: ασυμμετρία (1), δυσαρμονία (1, 2) Συνών.: συμμετρία (1), συμφωνία (2) Σύνθ.: δυσαρμονία Οικογ. Λέξ.: αρμονικός, αρμονικά (επίρρ.) Προσδιορ.: θαυμαστή, μουσική (1), κοινωνική, πλήρης (1, 2)</p>
<p>άρτιος, -α, -ο (Επίθετο, Ε4, έμφυχα και άφυχα) (άρ-τι-ος) [αρχ. άρτιος < άρτι]</p>	<p>1. πλήρης, ακέραιος: ► Οι μαθητές οργάνωσαν μία άρτια εκδήλωση για το περιβάλλον. 2. ζυγός αριθμός, πολλαπλάσιο του δύο: ► Το δέκα είναι άρτιος αριθμός.</p>	<p>Αντίθ.: ελλιπής, λειψός (1), περιττός, μονός (2) Συνών.: τέλειος (1) Σύνθ.: αρτιμελής, αρτιμέλεια Οικογ. Λέξ.: αρτιότητα Προσδιοριζ.: αριθμός (2), υποψηφιότητα, εμφάνιση, προετοιμασία (1)</p>
<p>αρχή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (αρ-χή) [αρχ. άρχή (= έναρξη) < άρχω]</p>	<p>1. το πρώτο χρονικό ή τοπικό σημείο, απ' όπου ξεκινάει κάποιος ή κάτι: ► Μένουμε στην αρχή της οδού Καβάφη. 2. (πληθ.) οι ιδέες και απόψεις ενός ατόμου για τη ζωή, οι αξίες του: ► Ο Σωκράτης προτίμησε να πεθάνει παρά να προδώσει τις αρχές του. 3. θεμελιώδης, βασικός κανόνας ή νόμος μιας συγκεκριμένης επιστήμης: ► Η αρχή των συγκοινωνούντων δοχείων διδάσκεται στη</p>	<p>Αντίθ.: τέλος, τέρμα (1) Συνών.: αφετηρία (1) Σύνθ.: απαρχή, αρχηγέτης, αρχαιρεσία Οικογ. Λέξ.: αρχίζω, αρχικός, αρχικά (επίρρ.), αρχάριος, αρχείο, άρχοντας Προσδιορ.: αιώνια (2), επιστημονική (3), αρμόδια, αστυνομική, δημοτική, δικαστική, δημόσια (4) Φράσεις: ► Η αρχή είναι το ήμισυ του παντός (= το πρώτο βήμα έχει μεγάλη σημασία) ► Οι διωκτικές αρχές (= η αστυνομία) Παροιμ.: ► Κάθε αρχή και δύσκολη</p>

αρωγή

	<p>Φυσική.</p> <p>4. η κρατική εξουσία και οι εκπρόσωποί της: ► Στην εκδήλωση παρέστησαν οι πολιτικές αρχές της πόλης.</p>	
<p>αρωγή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-ρω-γή) [λόγ. < αρχ. ἀρωγή < ἀρήγω (= βοηθώ, συντρέχω)]</p>	<p>βοήθεια, συνδρομή: ► Η αρωγή του κράτους προς τους σεισμοπαθείς ήταν σημαντική.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αρωγός Προσδιορ.: αμοιβαία, διεθνής, κρατική, φιλική</p>
<p>ασθένεια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (α-σθέ-νει-α, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ειών) [αρχ. ἀσθένεια < ἀσθενής < ἀστερ. + σθένος (= δύναμη)]</p>	<p>η αρρώστια, η νόσος: ► Η ανεμοβλογιά είναι μεταδοτική ασθένεια.</p>	<p>Συνών.: πάθηση Προσδιορ.: ανίατη, βαριά, άγνωστη Φράσεις: ► Διπλωματική ασθένεια (= ανύπαρκτη ασθένεια που χρησιμοποιείται ως πρόφαση)</p>
<p>άσκηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ἀ-σκη-ση, γεν. -ης, -ήσεως πληθ. -ήσεις, γεν. -ήσεων) [λόγ. < αρχ. ἄσκη-σις < ἀσκῶ]</p>	<p>1. το να γυμνάζει κάποιος το σώμα ή το πνεύμα: ► Το σκάκι αποτελεί σπουδαία πνευματική άσκηση. 2. πρακτική εφαρμογή σε κάτι που διδάχτηκε θεωρητικά: ► Σήμερα κάναμε δύο ασκήσεις ορθογραφίας.</p>	<p>Συνών.: εκγύμναση, προπόνηση (1), εξάσκηση (1, 2) Σύνθ.: εξάσκηση, προάσκηση Οικογ. Λέξ.: ασκῶ, ασκητής, ασκητεύω, ασκητικός, ασκητισμός Προσδιορ.: στρατιωτική, σωματική (1), γραμματική, πνευματική (2), εξαντλητική (1, 2) Φράσεις: ► Άσκηση εκλογικού δικαιώματος (= το δικαίωμα να ψηφίζει κάποιος) ► Άσκηση ποινικής δίωξης (= δικαστικές ενέργειες εναντίον κάποιου που έχει διαπράξει αδίκημα)</p>
<p>αστέρι (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (α-στέ-ρι, γεν. -ιού, πληθ. -ια)</p>	<p>1. κάθε ουράνιο σώμα εκτός από τη σελήνη που φέγγει τη νύχτα: ► Τα αστέρια τρεμοσβήνουν στον ουρανό.</p>	<p>Συνών.: διασημότητα, πρωταγωνιστής (2) Σύνθ.: αστεροειδής, αστεροσκοπείο</p>

<p>[μεσν. < μτγν. ἄστέριον, υποκορ. του αρχ. ἄστηρ]</p>	<p>2. (μτφ.) άνθρωπος με εξαιρετικές ικανότητες και επιτυχημένη επαγγελματική ζωή: ► <i>Είναι ένα μεγάλο αστέρι του κινηματογράφου.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αστερίας, αστερίσκος, αστερισμός Προσδιορ.: φωτεινό (1), λαμπρό (1, 2), διάσημο (2) Φράσεις: ► Αστέρι της Αυγής (= Αυγερινός) ► Έχει αστέρι (= όλα του πηγαίνουν καλά)</p>
<p>αστραπή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-στρα-πή) [αρχ. ἀστραπή < ἀστεροπή < ἀστήρ + ὀπή (= τρύπα)]</p>	<p>(φυσ.) έντονη και στιγμιαία λάμψη, που παράγεται από ηλεκτρική εκκένωση ανάμεσα σε δύο σύννεφα ή ανάμεσα σ' ένα σύννεφο και το έδαφος: ► <i>Έβρεχε πολύ δυνατά και οι αστραπές έσχιζαν συνέχεια τον ουρανό.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αστράφτω, αστραπιαίος, αστραπιαία (επίρρ.) Φράσεις: ► Σαν αστραπή (= πολύ γρήγορα) Παροιμ.: ► Καθαρός ουρανόσ αστραπές δε φοβάται</p>
<p>ασύλληπτος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (α-σύλ-λη-πτος) [μτγν. ἀσύλληπτος < ἄστερ. + συλλαμβάνω]</p>	<p>1. αυτός που δεν έχει ή δεν μπορεί να πιαστεί: ► <i>Ο δράστης παραμένει ασύλληπτος παρά τις προσπάθειες της αστυνομίας.</i> 2. (μτφ.) που δεν μπορεί να τον καταλάβει κάποιος, επειδή ξεπερνάει τα συνηθισμένα όρια: ► <i>Η απόσταση ανάμεσα στους γαλαξίες του σύμπαντος είναι ασύλληπτη για τους πολλούς ανθρώπους.</i></p>	<p>Συνών.: άπιαστος (1), ακατάληπτος, ακατανόητος (2) Οικογ. Λέξ.: ασύλληπτα (επίρρ.) Προσδιοριζ.: ιδέα, εικόνα (2)</p>
<p>άσωτος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (ά-σω-τος) [αρχ. ἄσωτος < ἄστερ. + σώζω]</p>	<p>αυτός που ξοδεύει τα υπάρχοντά του ασυλόγιστα και κάνει άτακτη ζωή: ► <i>Ζει μια άσωτη ζωή, σπαταλώντας την περιουσία του.</i></p>	<p>Αντίθ.: εγκρατής Συνών.: αχαλίνωτος Οικογ. Λέξ.: άσωτα (επίρρ.), ασωτία Προσδιοριζ.: ζωή, υιός Φράσεις: ► Άσωτος υιός (= το ευαγγελικό πρόσωπο που ξόδεψε τα υπάρχοντά του)</p>

άτομο

<p>άτομο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (ά-το-μο, γεν. -όμου, πλθθ. -α) [αρχ. ἄτομον < ἄστερ. + τόμος < τέμνω (= κόβω)]</p>	<p>1. κάθε άνθρωπος χωριστά: ► Στον κινηματογράφο υπάρχουν θέσεις για πενήντα άτομα. 2. (φυσ.) το μικρότερο σωματίδιο της ύλης, το οποίο μπορεί να συμμετέχει στο σχηματισμό πολυπλοκότερων χημικών ουσιών: ► Το νερό είναι η χημική ένωση δύο ατόμων υδρογόνου και ενός ατόμου οξυγόνου.</p>	<p>Αντιθ.: ομάδα, σύνολο (1) Συνών: πρόσωπο (1), στοιχείο, μόριο (2) Οικογ. Λέξ.: ατομικός, ατομικά (επίρρ.), ατομικότητα, ατομισμός, ατομιστής Προσδιор.: διακεκριμένο, συμπαθητικό, φανταστικό, κοινωνικό (1)</p>
<p>άτρωτος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα) (ά-τρω-τος) [αρχ. ἄτρωτος < ἄστερ. + τρωτός < τιτρώσκω (= πληγώνω)]</p>	<p>αυτός που δεν τραυματίστηκε ή δεν είναι δυνατόν να τραυματιστεί: ► Ο Αχιλλέας ήταν άτρωτος από τα βέλη των εχθρών.</p>	<p>Αντιθ.: τρωτός Οικογ. Λέξ.: άτρωτα (επίρρ.)</p>
<p>αυγό (το) (Ουσιαστικό, Ο31) (αυ-γός) [αρχ. ᾠόν (= αυγός)]</p>	<p>αυτό που γεννούν τα πουλιά, τα ψάρια και τα ερπετά και αποτελείται από τον κρόκο, το ασπράδι και το τσόφλι: ► Το Πάσχα βάφουμε κόκκινα αυγά.</p>	<p>Σύνθ.: αυγοθήκη, αυγολέμονο, αυγοτάραχο Φράσεις: ► Χάνω τα αυγά και τα καλάθια (= χάνω τα πάντα) ► Αυγά σου καθαρίζουν; (= για κάποιον που γελάει χωρίς λόγο) ► Το αυγό του Κολόμβου (= για κάτι που ενώ φαίνεται δύσκολο έχει απλή λύση) ► Ακόμα δε βγήκε απ' τ' αυγό (= για ανήλικο άτομο που κάνει πως τα ξέρει όλα) Παροιμ.: ► Αυγό κι αν πάρεις απ' αυτόν, κρόκο δε βρίσκεις μέσα</p>
<p>αυτί (το) (Ουσιαστικό, Ο35) (αυ-τί) [αρχ. οὔς]</p>	<p>το αισθητήριο όργανο της ακοής και της ισορροπίας: ► Μέσα στην ησυχία της νύχτας τα αυτιά μου έπιαναν όλους τους ήχους της εξοχής.</p>	<p>Φράσεις: ► Γελούν και τ' αυτιά του (= είναι χαρούμενος) ► Και οι τοίχοι έχουν αυτιά (= προειδοποίηση για να μιλάει κάποιος χαμηλόφωνα)</p>

		<p>► Δεν πιστεύω στ' αυτιά μου (= για κάτι ξαφνικό και αναπάντεχο) ► Κατέβασε τ' αυτιά (= ντράπηκε)</p> <p>Παροιμ.: ► Άκουγε με τ' αυτιά σου και βλέπε με τα μάτια σου</p>
<p>αυτοθυσία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (αυ-το-θυ-σί-α, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ών) [λόγ. < αὐτοθυσία < αὐτός + θυσία < θύω (= θυσιάζω)]</p>	<p>η θυσία του εαυτού μας ή του συμφέροντός μας για χάρη κάποιου άλλου: ► Η αυτοθυσία των αγωνιστών του Πολυτεχνείου για την ελευθερία είναι αξιοθαύμαστη.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: αυτοθυσιάζομαι</p>
<p>αφαίρεση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-φαι-ρε-ση, γεν. -ης, -έσεως, πληθ. -έσεις, γεν. -έσεων) [λόγ. < αρχ. ἀφαίρεσις < ἀπό + αἴρω (= κυριεύω)]</p>	<p>1. το να παίρνει κανείς ένα μέρος από ένα σύνολο: ► Η αφαίρεση κάποιων κεφαλαίων από την εξεταστέα ύλη γίνεται συνήθως στο τέλος της σχολικής χρονιάς.</p> <p>2. (μαθημ.) πράξη της αριθμητικής, με την οποία βρίσκουμε τη διαφορά ανάμεσα σε δύο αριθμούς, δύο ποσά κ.λπ.: ► Δεν έκανε σωστά την αφαίρεση και γι' αυτό βρήκε λανθασμένο αποτέλεσμα.</p> <p>3. (γραμματ.) το γραμματικό φαινόμενο κατά το οποίο χάνεται το αρχικό φωνήεν της επόμενης λέξης, όταν η προηγούμενη λέξη τελειώνει σε φωνήεν: ► Μου έδωσε - μου 'δωσε.</p>	<p>Αντίθ.: πρόσθεση, άθροιση (2)</p> <p>Συνών.: βγάλσιμο (1), διαφορά (2)</p> <p>Σύνθ.: προσθαφαίρεση</p> <p>Οικογ. Λέξ.: αφαιρώ, αφαιρέτης, αφαιρετέος, αφαιρετικός</p> <p>Προσδιор.: νόμιμη, παράνομη, παράλογη, αδικαιολόγητη, βίαιη (1)</p>
<p>αφομοίωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (α-φο-μοί-ω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις) [λόγ. < ελνστ. ἀφομοίωσις < ἀφομοιώ]</p>	<p>1. (βιολ.) η λειτουργία κατά την οποία ένας ζωντανός οργανισμός μετασχηματίζει σε δικά του συστατικά τις θρεπτικές ουσίες που προσλαμβάνει: ► Η αφομοίωση των</p>	<p>Συνών.: πέψη, χώνεμα (1)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: αφομοιώνω, αφομοιωτικός, αφομοιώσιμος</p> <p>Προσδιор.: βαθμιαία, γρήγορη, τέλεια, μερική (1, 2)</p>

αφορμή

	<p>τροφών από τον οργανισμό γίνεται με τη διαδικασία της πέψης.</p> <p>2. (μτφ.) πλήρης κατανόηση μιας γνώσης: ► Η επανάληψη του μαθήματος διευκολύνει την αφομοίωσή του.</p>	
<p>αφορμή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (α-φορ-μή) [αρχ. άφορμή < άφορμῶ]</p>	<p>πρόφαση, δικαιολογία, λόγος: ► Έγραψε αφορμή, για να αλλάξει επιτάγελμα.</p>	<p>Συνών.: πρόσχημα Προσδιορ.: ασήμαντη, πραγματική, σοβαρή</p>

βαδίζω

(Ρήμα, Ρ4)

(ενεστ. βα-δί-ζω, αόρ. βάδισα)

[λόγ. < αρχ. βαδίζω < βάδην < βαίνω]

1. (αμτβ.) **πηγαίνω με τα πόδια, περπατώ:** ► Οι δυο φίλοι **βάδιζαν** για πολλή ώρα σιωπηλοί.
2. (αμτβ.) (μτφ.) **κατευθύνομαι:** ► **Βαδίζει** σταθερά προς την επιτυχία.

Συνών.: βηματίζω (1), οδεύω (2)

Σύνθ.: συμβαδίζω

Οικογ. Λέξ.: βάδισμα, βαδιστής, βάδην (το)

βαθμός (ο)

(Ουσιαστικό, Ο13)

(βαθ-μός)

[λόγ. < αρχ. βαθ-μός (= σκαλοπάτι) < βαίνω]

1. **μέτρο που δείχνει την επίδοση ή την ικανότητα κάποιου:** ► **Τελείωσε** το Λύκειο με πολύ καλούς **βαθμούς**.
2. **η σειρά που κατέχει κάποιος σε μια ιεραρχία:** ► **Αποστρατεύτηκε** με το **βαθμό** του **συνταγματάρχη**.
3. **συγγενική σχέση:** ► **Πατέρας** και **γιος** είναι **μεταξύ τους** **συγγενείς πρώτου βαθμού**.
4. **μονάδα μέτρησης για διάφορα μεγέθη:** ► Η **θερμοκρασία** **έφτασε** στους **είκοσι βαθμούς Κελσίου**.
5. (γραμμ.) **οι τρεις μορφές των επιθέτων και των επιρρημάτων (παραθετικά):** ► **Εκτός από** το **θετικό** έχουμε το **συγκριτικό** και τον **υπερθετικό βαθμό** ενός επιθέτου.

Συνών.: μέτρο (1), βαθμίδα, θέση, αξίωμα (2)

Σύνθ.: βαθμολογώ, βαθμολογία, βαθμολόγιο, βαθμολογητής, βαθμολόγηση, βαθμοθηρία, βαθμοφόρος, ισόβαθμος, χαμηλόβαθμος, υψηλόβαθμος

Οικογ. Λέξ.: βαθμίδα, βαθμιαίος, βαθμιαία (επίρρ.)

Προσδιορ.: θετικός (1, 5), κατώτατος, ανώτερος, χαμηλός (1, 2, 4)

Φράσεις: ► Ως **ένα βαθμό** (= μέχρις ενός σημείου)

βάρος

<p>βάρος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (βά-ρος, γεν. -ους, πληθ. -η) [λόγ. < αρχ. βάρως]</p>	<p>1. (φυσ.) η φυσική ιδιότητα που έχουν όλα τα σώματα να πέφτουν από πάνω προς τα κάτω, όταν αφήνονται ελεύθερα ή να πιέζουν άλλα που βρίσκονται κάτω απ' αυτά: ► Από το βάρος του χιονιού κατέρρευσε η στέγη του σπιτιού μας.</p> <p>2. ο αριθμός που μας δείχνει πόσο ζυγίζει ένα σώμα: ► Το βάρος του μωρού είναι τρία κιλά.</p> <p>3. (μτφ.) κύρος, επιρροή: ► Τα λόγια του έχουν πάντα ιδιαίτερο βάρος.</p>	<p>Σύνθ.: βαρόμετρο, απόβαρο, αντίβαρο, ισόβαρος Οικог. Λέξ.: βαραίνω, βαριδί, βαρύτητα, βαριά (επίρρ.) Προσδιορ.: αβάσταχτο, ασήκωτο, καθαρό, μεικτό (2) Φράσεις: ► Πήρα βάρος (= πάχυνα) ► Άρση βαρών (= το άθλημα στο οποίο οι αθλητές σηκώνουν βάρη) ► Ρίχνω το βάρος σε κάτι (= αποδίδω σημασία)</p>
<p>βάση (η) (Ουσιαστικό, Ο27) (βά-ση, γεν. -ης, -εως, πληθ. -εις) [λόγ. < αρχ. βάσις (= στηρίγμα) < βαίνω]</p>	<p>1. θεμέλιο, βάθρο: ► Η πολυκατοικία που μένουμε έχει γερές βάσεις.</p> <p>2. το κάτω μέρος ενός σώματος ή σχήματος: ► Η βάση του τριγώνου είναι δέκα εκατοστά.</p>	<p>Αντίθ.: κορυφή (2) Συνών.: υποστήριγμα, υπόβαθρο, υποδομή (1) Σύνθ.: ανάβαση, κατάβαση, διάβαση, παράβαση, έκβαση, απόβαση, υπέρβαση, πρόσβαση, σύμβαση Οικог. Λέξ.: βασιζομαι, βασικός, βασικά (επίρρ.), βάσιμος Προσδιορ.: γερή, στέρεα (1, 2) Φράσεις: ► Δίνω βάση (= προσέχω, εμπιστεύομαι) ► Έπιασε τη βάση (= ο μικρότερος βαθμός επιτυχίας) ► Βάση δεδομένων (= οργανωμένη συλλογή πληροφοριών)</p>
<p>βελτιώνω (Ρήμα, Ρ1) (ενεστ. βελ-τι-ώ-νω, αόρ. βελτίωσα, παθ. αόρ. βελτιώθηκα, παθ. μτχ. βελτιωμένος)</p>	<p>(μτβ.) κάνω κάτι καλύτερο απ' ό,τι είναι, καλύτερευω: ► Οι μαθητές βελτίωσαν τη βαθμολογία τους.</p>	<p>Αντίθ.: χειροτερεύω, επιδεινώνω Συνών.: αναβαθμιζώ Οικог. Λέξ.: βελτίωση, βελτιώσιμος, βελτιωτικός</p>

<p>[λόγ. βελτιώνω < αρχ. βελτιῶ < βελτίων (= καλύτερος)]</p>		
<p>βήμα (το) (Ουσιαστικό, Ο39) (βή-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα, γεν. -άτων) [αρχ. βήμα < βαίνω (= προχωρώ)]</p>	<p>1. η μετακίνηση του ενός ποδιού σε σχέση με το άλλο στο περπάτημα ή το χορό: ► Έκανε τρία βήματα μπροστά. 2. ο ιδιαίτερος τρόπος που περπατάει κάποιος: ► Τον γνωρίζω από το βαρύ του βήμα. 3. η μικρή απόσταση: ► Το σχολείο απέχει μόνο δυο βήματα από το σπίτι του. 4. το βάθρο απ' όπου εκφωνούνται ομιλίες: ► Ο ομιλητής ανέβηκε στο βήμα, για να εκφωνήσει τον πανηγυρικό της ημέρας.</p>	<p>Συνών.: βηματισμός, βάδισμα, περπατησιά (2), δρασκελιά (3), έδρα (4) Σύνθ.: βηματοδότης Οικογ. Λέξ.: βηματίζω, βηματισμός Προσοδιω.: μετέωρο, διστακτικό, αποφασιστικό (1), γοργό, ρυθμικό (1, 2) Φράσεις: ► Ακολουθώ κατά βήμα (= μιμούμαι πιστά) ► Βήμα-βήμα (= σιγά-σιγά) ► Το πρώτο βήμα (= η πρώτη προσπάθεια)</p>
<p>βίος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (βί-ος, γεν. -ου, πληθ. -οι) Προσοχή! ► βίος (ο) = η ζωή ► βίος (το) = η περιουσία [λόγ. < αρχ. βίος]</p>	<p>η ζωή, η διάρκεια της ζωής, η βιογραφία: ► Ο βίος του υπήρξε πολυτάραχος. ► Ο βίος πολλών συγγραφέων είναι ευρύτερα γνωστός.</p>	<p>Σύνθ.: βιολογία, βιομηχανία, βιοπάλη, βιοτέχνης, έμβιος, υδροβίος Οικογ. Λέξ.: βιώνω, βίωμα, βιώσιμος Φράσεις: ► Δια βίου (= σε ολόκληρη τη ζωή) ► Βίος και πολιτεία (= για κάποιον που έχει μια ταλαιπωρημένη ή περιπετειώδη ζωή)</p>
<p>βοριάς (ο) (Ουσιαστικό, Ο4) (βο-ριάς, γεν. -ιά, πληθ. -ιάδες) Προσοχή! ► βοριάς (ο) = ο άνεμος ► βορράς (ο) = το αντίστοιχο σημείο του ορίζοντα [μεσν. βοριάς < αρχ. βορέας]</p>	<p>κρύος άνεμος που φυσάει από το βορρά προς το νότο: ► Τα πλοία έμειναν δεμένα στο λιμάνι, επειδή φυσούσαν δυνατοί βοριάδες.</p>	<p>Αντίθ: νοτιάς Συνών: τραμουντάνα Οικογ. Λέξ.: βορράς, βορινός Προσοδιω.: κρύος, παγωμένος, άγριος, τρελός</p>

βουλευτής

<p>βουλευτής (ο) (Ουσιαστικό, Ο6) (βου-λευ-τής, γεν. -ή, πληθ. -ές) [αρχ. βουλευτής < βουλεύω < βουλή]</p>	<p>εκλεγμένος αντιπρόσωπος του λαού στη Βουλή: ► Είναι εκλεγμένος βουλευτής για δεύτερη θητεία στο ελληνικό Κοινοβούλιο.</p>	<p>Συνών: κοινοβουλευτικός, μέλος του κοινοβουλίου Σύνθ: ευρωβουλευτής Οικογ. Λέξ.: βουλή, βουλευτικός</p>
<p>βράδυ (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (βρά-δυ, γεν. -ιού, πληθ. -ια, γεν. -ιών) [μεσν. βράδυ < αρχ. βραδύ, ουδ. του επιθ. βραδύς]</p>	<p>το χρονικό διάστημα από τη δύση του ηλίου μέχρι τα μεσάνυχτα και κατ' επέκταση το διάστημα της νύχτας: ► Κάθε βράδυ πηγαίναμε περίπατο στη λίμνη.</p>	<p>Συνών.: βραδιά Σύνθ.: βραδυπορώ, βραδυπορία, βραδυκίνητος Οικογ. Λέξ.: βραδιά, βραδιάζω, βραδινός Προσδιορ.: αξέχαστο, φθινοπωρινό, φεγγαρόλουστο</p>
<p>βρίσκω (Ρήμα) (ενεστ. βρί-σκω, αόρ. βρήκα, παθ. αόρ. βρέθηκα) [μεσν. βρίσκω < αρχ. εύρισκω]</p>	<p>1. (μτβ.) ανακαλύπτω κάποιον ή κάτι που αναζητώ: ► Βρήκε το φάρμακο μιας σπάνιας αρρώστιας. ► Βρήκα πού είναι στο χάρτη η Λήμνος. 2. (μτβ.) συναντώ, ανταμώνω: ► Βρήκα τους φίλους μου και πήγαμε βόλτα. 3. (μτβ.) νομίζω, θεωρώ: ► Βρίσκω ότι τα λόγια σου είναι σωστά. 4. (μτβ.) κατέχω κάτι από κληρονομιά: ► Βρήκε μεγάλη περιουσία από τους γονείς του.</p>	<p>Αντίθ.: χάνω (1) Σύνθ.: ξαναβρίσκω Οικογ. Λέξ.: εύρεση Φράσεις: ► Απ' το Θεό να το 'βρεις (= ως ευχή ή κατάρα) ► Βρήκε τον μπελά του (= για μεγάλο πρόβλημα) ► Βρήκε το μάστορά του / το δάσκαλό του (= κάποιον πιο ικανό απ' αυτόν) ► Τα βρήκαν (= συμφώνησαν) ► Βρίσκω άκρη (= λύνω ένα πρόβλημα)</p>
<p>βρόμικος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (βρό-μι-κος) [< βρόμα < αρχ. βρομώ (= θορυβώ)]</p>	<p>1. αυτός που δεν είναι καθαρός, ο λερωμένος: ► Τα ρούχα του ήταν βρόμικα από το παιχνίδι στα χώματα. 2. (μτφ.) ανήθικος, ανέντιμος, αισχρός: ► Δεν μπορείς να πεις ότι είναι ένας βρόμικος άνθρωπος, αλλά μερικές φορές σε απογοητεύει με αυτά που κάνει.</p>	<p>Αντίθ.: καθαρός (1, 2), τίμιος (2) Συνών.: ακάθαρτος (1), ανέντιμος, φαύλος (2) Οικογ. Λέξ.: βρομιά, βρομερός, βρομιζώ Προσδιορίζ.: βρομιά, βρομερός, βρομιζώ Φράσεις: ► Βρόμικο χρήμα (= που προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες)</p>

<p>γαλαξίας (ο) (Ουσιαστικό, Ο2) (γα-λα-ξι-ας) [λόγ. < ελνστ. γα-λαξίας]</p>	<p>φωτεινή ζώνη στον ουρανό που αποτελείται από εκατομμύρια αστέρια: ► Ο γαλαξίας της Ανδρομέδας βρίσκεται στο βόρειο ημισφαίριο.</p>	
<p>γαλήνη (η) (Ουσιαστικό) (γα-λή-νη, γεν. -ης, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. γαλή-νη]</p>	<p>1. ηρεμία, ησυχία στη φύση και κυρίως στη θάλασσα: ► Όταν επικρατούσε γαλήνη στη θάλασσα, οι ψαράδες έβγαιναν για ψάρεμα. 2. (μτφ.) η ψυχική ηρεμία: ► Κοντά στην οικογένεια βρήκε τη γαλήνη που ζητούσε.</p>	<p>Αντίθ.: τρικυμία, φουρτούνα (1), ταραχή, αναστάτωση (2) Συνών.: νηνεμία, μπουνάτσα (1), πραότητα (2) Οικογ. Λέξ.: γαληνεύω, γαλήνιος, γαλήνεμα Προσδιορ.: νυχτερινή (1), ολύμπια, ουράνια (1, 2), στωική, φαινομενική, θεία (2)</p>
<p>γεγονός (το) (Ουσιαστικοπ. Μτχ.) (γε-γο-νός, γεν. -ότος, πληθ. -ότα) [λόγ. < αρχ. γεγο-νός < γίγνομαι]</p>	<p>κάτι που έχει συμβεί και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί: ► Η επανάσταση του 1821 είναι ένα σημαντικό ιστορικό γεγονός.</p>	<p>Συνών.: συμβάν, περιστατικό, πραγματικότητα Οικογ. Λέξ.: γίνομαι Προσδιορ.: βαρυσήμαντο, δραματικό, αξιωματικό, συγκινητικό</p>
<p>γελώ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. γε-λώ, αόρ. γέλασα, παθ. αόρ. γε-λάστηκα, παθ. μτχ. γελασμένος) [αρχ. γελῶ]</p>	<p>1. (αμτβ.) ξεσπώ σε γέλια: ► Τους διηγήθηκε μια ιστορία και στο τέλος όλοι γέλασαν με την καρδιά τους. 2. (μτβ.) (μτφ.) εξαπατώ, κοροϊδεύω: ► Τον γέλασε με την υπόσχεση που του έδωσε.</p>	<p>Αντίθ.: κλαίω Συνών.: ξεγελώ, παραπλανώ (2) Σύνθ.: κρυφογελώ, χαμογελώ Οικογ. Λέξ.: γέλιο, γελαστός, γελαστά (επίρρ.), γελοίος, γελοιότητα</p>

		<p>Φράσεις: ► Γελούν και τα μουστάκια του / τα αυτιά του (= είναι πολύ χαρούμενος) ► Θα γελάσει και το παρδαλό κατσίκι (= για μια αστεία υπόθεση) ► Θα σε γελάσω! (= δεν είμαι βέβαιος) ► Δεν είναι παίξε-γέλασε (= χρειάζεται μεγάλη προσοχή)</p>
<p>γεννώ (Ρήμα, P5) (ενεστ. γεν-νώ, <i>αόρ.</i> γέννησα, <i>παθ.</i> <i>αόρ.</i> γεννήθηκα, <i>παθ.</i> <i>μτχ.</i> γεννημένος) [αρχ. γεννώ] Προσοχή! ► γέννηση < γεννώ ► γένεση, γενετικός, όπως η λέξη «γένος»</p>	<p>1. (μτβ.) κάνω παιδιά, (για πουλιά, ψάρια και ερπετά) κάνω αυγά: ► Η αγελάδα γέννησε ένα χαριτωμένο μοσχάκι. 2. (μτφ.) δημιουργώ, επινοώ: ► Το μυαλό του γεννούσε συνεχώς νέες ιδέες. 3. (ως μτχ. παρακ.) (αμτβ.) είμαι από τη φύση μου, εκ γενετής: ► Ο Γιώργος είναι γεννημένος ζωγράφος.</p>	<p>Συνών.: τεκνοποιώ (1) Σύνθ.: ξεγεννώ Οικογ. Λέξ.: γέννηση, γεννητικός, γεννήτρια, γέννημα, γεννητούρια (τα) Φράσεις: ► Όπως τον γέννησε η μάνα του (= γυμνός) Παροιμ.: ► Αλλού τα κακαρίσματα κι αλλού γεννούσσι κότες</p>
<p>γεωργία (η) (Ουσιαστικό, O19) (γε-ωρ-γί-α, <i>γεν.</i> -ας, <i>πληθ.</i> -) [λόγ. < αρχ. γεωργία < γεωργός < γῆ + ἔργον]</p>	<p>η συστηματική καλλιέργεια της γης για την παραγωγή προϊόντων: ► Με τη γεωργία ασχολείται ένα μεγάλο τμήμα του ελληνικού πληθυσμού.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: γεωργός, γεωργικός</p>
<p>γνωρίζω (Ρήμα, P4) (ενεστ. γνω-ρί-ζω, <i>αόρ.</i> γνώρισα, <i>παθ.</i> <i>αόρ.</i> γνωρίστηκα, <i>παθ.</i> <i>μτχ.</i> αναγνωρισμένος) [αρχ. γνωρίζω]</p>	<p>1. (μτβ.) κάνω κάτι γνωστό, φανερώνω: ► Σας γνωρίζουμε ότι πετύχατε στο διαγωνισμό. 2. (μτβ.) αναγνωρίζω, διακρίνω: ► Γνώρισα το γείτονά μου από τη δυνατή φωνή του. 3. (μτβ.) ξέρω, κατέχω: ► Γνωρίζει άπταιστα τρεις ξένες γλώσσες.</p>	<p>Αντιθ.: αγνοώ (3) Συνών.: πληροφορώ (1) Σύνθ.: αναγνωρίζω, παραγνωρίζω Οικογ. Λέξ.: γνώριμος, γνώριμα (<i>επίρρ.</i>), γνωριμία, γνώρισμα</p>

γράμμα (το)

(Ουσιαστικό, Ο39)

(γράμ-μα, γεν.

-ατος, πληθ. -ατα)

[αρχ. γράμμα < γράφω]

1. το γραπτό σύμβολο για κάθε φθόγγο μιας γλώσσας: ► Το ελληνικό αλφάβητο έχει είκοσι τέσσερα γράμματα.

2. γραπτό κείμενο που απευθύνεται σε κάποιον, επιστολή: ► Έστειλε ένα γράμμα στο θείο του στη Γερμανία.

3. (πληθ.) γνώσεις, σπουδές, λογοτεχνία: ► Κατά την περίοδο της Αναγέννησης αναπτύχθηκαν σημαντικά τα γράμματα και οι τέχνες.

Συνών.: ψηφίο (1), φιλολογία (3)

Σύνθ.: γραμματόσημο, γραμματοκιβώτιο, μονόγραμμα, σύγγραμμα, διάγραμμα, περίγραμμα

Οικог. Λέξ.: γραμματικός, γραμματική, γραμματέας, γραμματεία, γραμμάτιο

Προσδιορ.: καλογραμμένο, ανοιχτό, αποχαιρετιστήριο, ανώνυμο (2)

Φράσεις: ► Ψιλά γράμματα (= για κάτι ασήμαντο)

► Δεν παίρνει τα γράμματα (= υστερεί στο σχολείο)

► Παίζω το κεφάλι μου κορόνα-γράμματα (= βάζω σε κίνδυνο)

γράφω

(Ρήμα, Ρ2)

(ενεστ. γρά-φω, αόρ.

έγραψα, παθ. αόρ.

γράφτηκα, παθ. μτχ.

γραμμένος)

[αρχ. γράφω]

1. (μτβ.) παρασταίνω με γράμματα τις σκέψεις και τα συναισθήματα: ► Γράφω τις εντυπώσεις μου από τη σχολική εκδρομή.

2. (μτβ.) στέλνω επιστολή, αλληλογραφώ: ► Μου γράφει δυο φορές την εβδομάδα.

3. (μτβ.) γράφω κάποιον σε καταλόγους: ► Έγραφε το παιδί του στο σχολείο.

4. (μτβ.) συντάσσω βιβλίο, άρθρο, μουσική: ► Γράφει λογοτεχνικά βιβλία.

5. (μτβ.) ορίζω κληρονόμο, κληροδοτώ: ► Έγραφε στην κόρη του το σπίτι στο χωριό.

Συνών.: συγγράφω (4)

Σύνθ.: αντιγράφω, αναγράφω, εικονογραφώ, δακτυλογραφώ

Οικог. Λέξ.: γραφή, γραφέας, γραφείο, γραφίδα, γράψιμο, γραπτός, γράμμα, γραμμή

Φράσεις: ► Γράφει ιστορία (= έχει μεγάλη επιτυχία)

► Είναι γραμμένο (= το τυχερό, το πεπρωμένο) ► Αν με ξαναδεις, γράψε μου (= δεν πρόκειται να ξανασυναντηθούμε)

γωνία

γωνία (η)

(Ουσιαστικό, Ο19)

(γω-νι-α)

[αρχ. γωνία]

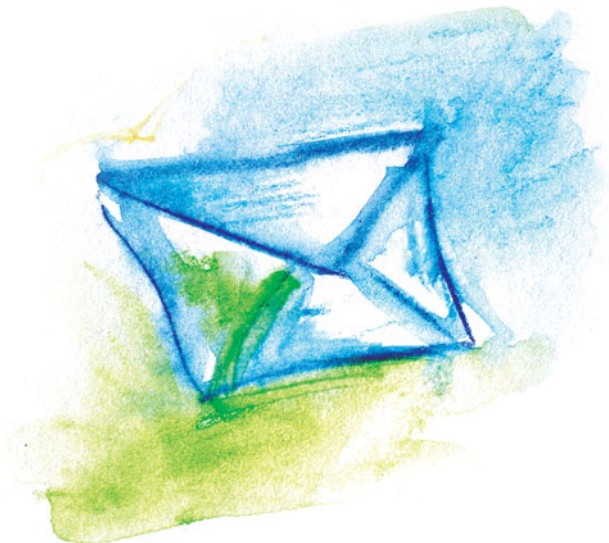
1. σχήμα της γεωμετρίας που ορίζεται από δύο ημιευθείες ή επίπεδες επιφάνειες που έχουν κοινή κορυφή: ▶ Οι γωνίες ενός τριγώνου μπορεί να είναι ορθές, οξείες ή αμβλείες.

2. σημείο συνάντησης δύο δρόμων, στροφή: ▶ Το σχολείο μας βρίσκεται στη γωνία Κοραή και Σολωμού.

Σύνθ.: γωνιόμετρο, διαγώνιος, ακρογωνιαίος

Οικог. Λέξ.: γωνιακός, γωνιαίος, γωνιώδης

Φράσεις.: ▶ Οπτική γωνία (= η θέση από την οποία βλέπει κανείς τα πράγματα) ▶ Βάζω κάποιον στη γωνία (= τον βάζω στο περιθώριο)

<p>δανείζω (Ρήμα, Ρ4)</p> <p>(ενεστ. δα-νει-ζω, αόρ. δάνεισα, παθ. αόρ. δανειστηκα, παθ. μτχ. δανεισμένος)</p> <p>[αρχ. δανείζω < δάνειον < δάνος (= δώρο)]</p>	<p>(μτβ.) δίνω χρήματα ή άλλα πράγματα με τη συμφωνία να μου επιστραφούν: ► Δάνεισε το βιβλίο της Ιστορίας στο συμμαθητή του.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: δάνειο, δανεικός, δανεισμός, δανειστής, δανειστικός</p>
<p>δέηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28)</p> <p>(δέ-η-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις, γεν. -ήσεων)</p> <p>[αρχ. δέησις < δέω - δέομαι (= έχω ανάγκη, χρειάζομαι)]</p>	<p>προσευχή που απευθύνεται στο Θεό με συγκεκριμένη παράκληση: ► Στον εορτασμό για την απελευθέρωση της πόλης έγινε επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων στο μνημείο των πεσόντων.</p>	<p>Συνών: ικεσία Οικογ. Λέξ.: δέομαι Προσδιορ.: κατανοκτική, επιμνημόσυνη, εσπερινή</p>
<p>δέχομαι (Ρήμα, Ρ3)</p> <p>(ενεστ. δέ-χο-μαι, παθ. αόρ. δέχτηκα, παθ. μτχ. ενεστ. δε-χόμενος)</p> <p>[αρχ. δέχομαι]</p>	<p>1. (μτβ.) παίρνω κάτι που μου προσφέρουν: ► Δέχτηκε με χαρά τα δώρα που του έκαναν.</p> <p>2. (μτβ.) παραδέχομαι, αναγνωρίζω, συμφωνώ: ► Δέχομαι ότι έχεις δίκιο για το θέμα που συζητήσαμε.</p>	<p>Αντιθ.: αρνούμαι, απορρίπτω (2)</p> <p>Συνών.: παραλαμβάνω (1), επιδοκιμάζω, εγκρίνω (2), υπομένω (3)</p> <p>Σύνθ.: αποδέχομαι, παραδέχομαι, καταδέχομαι, διαδέχομαι, καλοδέχομαι</p>

δήλωση

	<p>3. (μτβ.) ανέχομαι την άδικη συμπεριφορά κάποιου: ► <i>Δε δέχομαι να μου μιλάς με τέτοιο τρόπο.</i></p> <p>4. (μτβ.) υποδέχομαι, φιλοξενώ, επιτρέπω την εισοδο: ► <i>Δέχτηκε με ευγένεια όλους τους καλεσμένους του.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: δέκτης, δεκτός, δεκτικός, δεκτικότητα, δεξαμενή, δεξίωση, δεξιότητα, δοχείο</p>
<p>δήλωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (δή-λω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις, γεν. -ώσεων) [αρχ. δήλωσις < δηλῶ]</p>	<p>1. το να γίνεται κάτι γνωστό, φανερό: ► <i>Έκανε στο κοινό δηλώσεις στους δημοσιογράφους για την οικονομική κατάσταση της χώρας</i></p> <p>2. επίσημη γραπτή ανακοίνωση προς τις αρμόδιες αρχές: ► <i>Κατέθεσε δήλωση στην εφορία για τα εισοδήματά του.</i></p>	<p>Συνών.: γνωστοποίηση (1)</p> <p>Σύνθ.: εκδήλωση, διαδήλωση</p> <p>Οικογ. Λέξ.: δηλώνω, δηλωμένος, δηλωτικός</p> <p>Προσδιορ.: φορολογική, υπεύθυνη (2)</p>
<p>δημοκρατία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (δη-μο-κρα-τί-α) [λόγ. < αρχ. δημοκρατία < δήμος + κρατῶ (= εξουσιάζω)]</p>	<p>πολίτευμα σύμφωνα με το οποίο η εξουσία πηγάζει από το λαό και ασκείται με βάση τη βούληση της πλειοψηφίας: ► <i>Η αρχαία Αθήνα είναι ο τόπος που γεννήθηκε η δημοκρατία.</i></p>	<p>Αντιθ.: μοναρχία, ολιγαρχία, απολυταρχία, τυραννία, δικτατορία, φασισμός</p> <p>Οικογ. Λέξ.: δημοκράτης, δημοκρατικός, δημοκρατικότητα</p> <p>Φράσεις: ► Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία (= ο Πρόεδρος εκλέγεται από τους βουλευτές και είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος) ► Άμεση δημοκρατία (= οι αποφάσεις λαμβάνονται απευθείας από τους πολίτες, χωρίς τη μεσολάβηση αντιπροσώπων)</p>
<p>διαίρεση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (δι-αί-ρε-ση, γεν. -ης, -έσεως, πληθ. -έσεις, γεν. -έσεων) [λόγ. < αρχ. διαίρεσις < διαίρω]</p>	<p>1. ο χωρισμός σε μέρη: ► <i>Η διαίρεση της περιουσίας έγινε σε όλα τα αδέρφια.</i></p> <p>2. (μαθημ.) μία από τις τέσσερις πράξεις της αριθμητικής, με την οποία χωρίζουμε ένα ποσό σε ίσα μέρη: ► <i>Το αποτέλεσμα της διαίρεσης ονομάζεται πηλίκο.</i></p>	<p>Συνών.: διαχωρισμός, διαμελισμός (1)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: διαιρέτης, διαιρετός, διαιρετός, διαιρέσιμος</p> <p>Προσδιορ.: δεκαδική, τριαδική (2), φυσική (1)</p> <p>Φράσεις: ► Ατελής διαίρεση (= αυτή που αφήνει υπόλοιπο)</p>

<p>διακήρυξη (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (δια-κή-ρυ-ξη, γεν. -ης, -ύξεως, πληθ. -ύξεις, γεν. -ύξεων) [μτγν. διακήρυξεις < διακηρύττω]</p>	<p>1. η επίσημη ανακοίνωση θέσεων, αρχών, αποφάσεων: ► Η ιδρυτική διακήρυξη του νέου κόμματος παρουσιάστηκε σε μεγάλη εκδήλωση στο λαό. 2. διεθνής συμφωνία μεταξύ δύο κρατών: ► Υπογράφηκε διακήρυξη φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών.</p>	<p>Συνών.: ανακοίνωση, κοινοποίηση, γνωστοποίηση (1) Προσδιор.: προεκλογική (1), πολιτική, ιδεολογική (1, 2)</p>
<p>διάλειμμα (το) (Ουσιαστικό, Ο40) (διά-λειμ-μα, γεν. -είμματος πληθ. -είμματα, γεν. -άτων) [αρχ. διάλειμμα < διαλείπω]</p>	<p>προσωρινή διακοπή, παύση: ► Οι εργάτες έκαναν διάλειμμα για φαγητό.</p>	<p>Προσδιор.: απαραίτητο, ευχάριστο, σύντομο, μουσικό Φράσεις: ► Κατά διαλείμματα (= από καιρό σε καιρό)</p>
<p>διάλογος (ο) (Ουσιαστικό, Ο16) (διά-λο-γος, γεν. -όγου πληθ. -οι) [λόγ. < αρχ. διάλο-γος]</p>	<p>συζήτηση, συνομιλία ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα: ► Τα προβλήματα στο σχολείο λύνονται πιο εύκολα με διάλογο και συνεννόηση.</p>	<p>Αντίθ.: μονόλογος (1) Συνών.: στιχομυθία Οικог. Λέξ.: διαλογίζομαι, διαλογικός Προσδιор.: γόνιμος, ειλικρινής, εποικοδομητικός, έντονος Φράσεις: ► Διάλογος κωφών (= για έλλειψη πραγματικού διαλόγου, όπου ο καθένας επιμένει στις απόψεις του)</p>
<p>διαμαρτύρομαι (Ρήμα, Ρ3) (γενεστ. δια-μαρ-τύ-ρο-μαι, παθ. αόρ. διαμαρτυρήθηκα) [αρχ. διαμαρτύρομαι]</p>	<p>(αμτβ.) εκφράζω έντονα παράπονα ή αντίθεση για κάτι που είναι άδικο ή παράνομο: ► Οι κάτοικοι διαμαρτυρήθηκαν για την υποβάθμιση του περιβάλλοντος στην περιοχή τους.</p>	<p>Συνών.: παραπονούμαι</p>
<p>διαμονή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (δια-μο-νή, γεν. -ής, πληθ. -)</p>	<p>ο τόπος στον οποίο ζει, μένει κάποιος: ► Ο τόπος διαμονής του κατά τους καλοκαιρινούς μήνες είναι η Λέρος.</p>	<p>Συνών.: κατοικία Προσδιор.: άγνωστη, μόνιμη, προσωρινή</p>

διάνοια

<p>διάνοια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (διά-νοι-α, γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. διάνοια < δια + νοῦς]</p>	<p>η δύναμη του νου, η σκέψη, το πνεύμα: ► Είναι διάνοια στα μαθηματικά.</p>	<p>Συνών.: ευφύια, μεγαλοφυΐα Προσδιορ.: λαμπρή, φωτισμένη</p>
<p>διαπολιτισμικός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, άφωχα) (δια-πο-λι-τι-σμι-κός) [μεταφρ. δάν. αγγλ. intercultural]</p>	<p>αυτός που έχει σχέση με δύο ή περισσότερους πολιτισμούς: ► Στην Ελλάδα λειτουργούν ορισμένα διαπολιτισμικά σχολεία.</p>	<p>Προσδιοριζ.: εκπαίδευση</p>
<p>διάσημος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφωχα και άφωχα) (διά-ση-μος) [λόγ. < αρχ. διάσημος < δια + σήμα]</p>	<p>αυτός που είναι πολύ γνωστός, ονομαστός, ξακουστός: ► Πρόσφατα επισκέφτηκε την πόλη μας ένας διάσημος καλλιτέχνης του θεάτρου.</p>	<p>Αντίθ.: άσημος Συνών.: πασίγνωστος, φημισμένος Προσδιοριζ.: επιστήμονας, πολιτικός, καλλιτέχνης</p>
<p>διαστολή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (δια-στο-λή) [αρχ. διαστολή < διαστέλλω]</p>	<p>(φυσ.) η αύξηση των διαστάσεων ενός σώματος λόγω θερμότητας: ► Η μεγάλη ζέστη προκαλεί διαστολή στις μεταλλικές γραμμές του τρένου.</p>	<p>Αντίθ.: συστολή Συνών.: διόγκωση, μεγέθυνση Σύνθ.: αντιδιαστολή Προσδιορ.: φυσική, τεχνητή</p>
<p>διαυγής, -ής, -ές (Επίθετο, Ε9, άφωχα) (δι-αυ-γής, γεν. -ούς, -ούς, -ούς, πληθ. -εις, -εις, -ή) [αρχ. διαυγής < δια + αύγη]</p>	<p>1. καθαρός, διάφανος: ► Το νερό της βρύσης του χωριού μας είναι διαυγές και δροσερό. 2. (μτφ.) σαφής, ακριβής: ► Οι σκέψεις του είναι διαυγείς και συγκεκριμένες.</p>	<p>Αντίθ.: θολός (1) Συνών.: διαφανής, λαγαρός (1), ευκρινής (2) Οικογ. Λέξ.: διαύγεια Προσδιοριζ.: σκέψη, ατμόσφαιρα</p>
<p>διεύθυνση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (δι-εὔ-θιν-ση, γεν. -ης, -ύνησως, πληθ. -ύνησις) [λόγ. διεύθυνσις < δια + εὔθινω < εὔθις]</p>	<p>1. ο τόπος στον οποίο μένει ή εργάζεται κάποιος: ► Η διεύθυνσή μου είναι Θ. Σοφούλη 30, Κομοτηνή. 2. η διοίκηση μιας υπηρεσίας: ► Η διεύθυνση της επιχείρησης βρίσκεται σε καλά χέρια.</p>	<p>Συνών.: τόπος διαμονής (1), ηγεσία (2) Σύνθ.: υποδιεύθυνση Οικογ. Λέξ.: διευθνώ, διευθυντής, διευθυντικός, διευθυντήριο Προσδιορ.: νέα, προσωρινή (1, 2, 3), άγνωστη (1), γενική, καλλιτεχνική (2)</p>

	<p>3. η κατεύθυνση προς την οποία κινείται κάποιος ή κάτι: ► <i>Οι άνεμοι από βόρειες διευθύνσεις.</i></p>	
<p>διήγηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (δι-ή-γη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις, γεν. -ήσεων) [λόγ. < αρχ. διήγη-σις < διηγοῦμαι]</p>	<p>περιγραφή πραγματικών ή φανταστικών γεγονότων: ► <i>Η προφορική διήγηση του περιστατικού ήταν συναρπαστική.</i></p>	<p>Συνών.: εξιστόρηση, αφήγηση Οικογ. Λέξ: διήγημα Προσδιορ.: παραστατική, ζωντανή, φανταστική, ανιάρη</p>
<p>διορθώνω (Ρήμα, Ρ1) (ενεστ. δι-ορ-θώ-νω, αόρ. διόρθωσα, παθ. αόρ. διορθώθηκα, παθ. μτχ. διορθωμένος) [λόγ. < αρχ. διορθῶ < διὰ + ὀρθῶ < ὀρθός]</p>	<p>1. (μτβ.) επαναφέρω κάτι στη σωστή θέση ή κατάσταση, αποκαθιστώ: ► <i>Διόρθωσα τα λάθη που έκανα στην ορθογραφία.</i> 2. (μτβ.) συμμορφώνω, σωφρονίζω: ► <i>Έννοια σου και θα σε διορθώσω εγώ, αν το ξανακάνεις!</i></p>	<p>Συνών.: επιδιορθώνω (1), συνετιζω (2) Σύνθ.: επιδιορθώνω Οικογ. Λέξ.: διόρθωση, διόρθωμα, διορθωτής, διορθωτικός</p>
<p>διχόνοια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (δι-χό-νοι-α) [λόγ. < αρχ. διχόνοια < δίχα (= χωριστά) + νοῦς]</p>	<p>η διαφωνία ανάμεσα σε άτομα ή ομάδες που οδηγεί σε έχθρα: ► <i>Υπάρχει παλιά διχόνοια ανάμεσα σ' αυτούς τους δύο.</i></p>	<p>Αντίθ.: ομόνοια, σύμπνοια Συνών.: διένεξη Προσδιορ.: καταστρεπτική, αιώνια, οικογενειακή Παροιμ.: ► <i>Η ομόνοια χτίζει σπίτι κι η διχόνοια το γκρεμίζει</i></p>
<p>διώρυγα (η) (Ουσιαστικό, Ο22) (δι-ώ-ρυ-γα) [λόγ. < αρχ. διώρυξις]</p>	<p>μακρύ, βαθύ τεχνητό αυλάκι με το οποίο συνδέονται δύο θάλασσες, λίμνες ή ποτάμια: ► <i>Η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου έγινε το 1893.</i></p>	<p>Φράσεις.: ► <i>Διώρυγα αποξηραντική (= για την αφαίρεση νερού από ελώδη χωράφια)</i></p>

δόξα

<p>δόξα (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (δό-ξα, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -) [αρχ. δόξα < δοκῶ (= νομίζω)]</p>	<p>η μεγάλη φήμη, ο θαυμασμός που προκαλεί και το όνομα που αποκτά κάποιος για τις ικανότητές του: ► Με τις λαμπρές του επιτυχίες κέρδισε μεγάλη δόξα στο πανελλήνιο.</p>	<p>Συνών.: αίγλη, μεγαλεία (τα) Σύνθ.: δοξολογία, ένδοξος, άδοξος, φιλόδοξος Οικογ. Λέξ.: δοξάζω, δοξασία, δοξαστικός Προσδιор.: αθάνατη, αιώνια, εφήμερη Φράσεις: ► Στο απόγειο της δόξας (= στο μέγιστο σημείο)</p>
<p>δραχμή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (δραχ-μή) [αρχ. δραχμή < δράττω (= παίρνω κάτι με το χέρι)]</p>	<p>το νόμισμα της Ελλάδας μέχρι το 2002: ► Το εισιτήριο για το θέατρο κόστιζε παλιότερα περίπου πέντε χιλιάδες δραχμές.</p>	<p>Σύνθ.: δραχμοποιώ, δεκάδραχμο, εικοσάδραχμο Οικογ. Λέξ.: δραχμικός</p>

<p>έθιμο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (έ-θι-μο, γεν. -ίμου, πληθ. -α) [λόγ. < αρχ. ἔθος (= συνήθεια)]</p>	<p>κάθε συνήθεια που επικράτησε και παραδίδεται από γενιά σε γενιά: ► Το ψήσιμο του αρνιού στη σουβλα είναι ένα ελληνικό παραδοσιακό πασχαλινό έθιμο.</p>	<p>Συνών.: παράδοση Σύνθ.: εθιμοτυπία, εθιμοτυπικός, εθιμοτυπικά (επίρρ.) Οικογ. Λέξ.: εθιμικός Προσδιορ.: αρχαίο, πατροπαράδοτο, τοπικό, θρησκευτικό, λατρευτικό</p>
<p>έθνος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (έ-θνος, γεν. -ους, πληθ. -η) [λόγ. < αρχ. ἔθνος (= ομάδα ανθρώπων)]</p>	<p>ομάδα ανθρώπων που τους συνδέει κοινό ιστορικό παρελθόν, κοινός πολιτισμός και συνήθως κοινή γλώσσα και θρησκεία: ► Κάθε έθνος έχει τα δικά του ήθη και έθιμα και τις δικές του παραδόσεις.</p>	<p>Συνών.: φυλή, γένος Σύνθ.: εθναπόστολος, εθνάρχης, εθνομάρτυρας, εθνόσημο, εθνεγερσία, εθνοσυνέλευση Οικογ. Λέξ.: εθνικός, εθνικότητα, εθνικιστής, εθνικισμός, εθνότητα Προσδιορ.: ένδοξο, μαρτυρικό, δοξασμένο, φιλειρηνικό, αρχαίο</p>
<p>είδηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (εί-δη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις, γεν. -ήσεων) [αρχ. εἰδήσις < οἶδα (= γνωρίζω)]</p>	<p>1. πληροφορία, μήνυμα, αγγελία: ► Η είδηση για το ναυάγιο μαθεύτηκε σε ολόκληρη τη χώρα. 2. (πληθ.) η μετάδοση των κυριότερων γεγονότων της ημέρας από το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση: ► Ακούσαμε για την αλλαγή του καιρού στο βραδινό δελτίο ειδήσεων της τηλεόρασης.</p>	<p>Συνών.: νέο (το), ανακοίνωση, ειδοποίηση, αναγγελία (1, 2) Σύνθ.: ειδησεογραφία, συνειδηση Προσδιορ.: ανεξακριβωτή, αποκαλυπτική, ανακριβής, συνταρακτική, τραγική, χαρμόσυνη, επίκαιρη (1, 2)</p>

ειλικρίνεια

<p>ειλικρίνεια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (ει-λι-κρί-νει-α, γεν. -ας, πληθ. -) [αρχ. ειλικρίνεια < ειλικρινής]</p>	<p>το να εκφράζεται κανείς με αληθινό και γνήσιο τρόπο, χωρίς υποκρισία: ►Θα σου μιλήσω με ειλικρίνεια, όπως ταιριάζει σε πραγματικούς φίλους.</p>	<p>Αντίθ.: ανειλικρίνεια, προσοποίηση Συνών.: ευθύτητα, ανυποκρισία Σύνθ.: ανειλικρίνεια Οικογ. Λέξ.: ειλικρινής, ειλικρινά (επίρρ.)</p>
<p>ειρήνη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (ει-ρή-νη, γεν. -ης, πληθ. -) [αρχ. ειρήνη]</p>	<p>1. κατάσταση ηρεμίας και καλών σχέσεων μεταξύ ανθρώπων, λαών, κρατών κ.λπ., απουσία ταραχών και πολεμικών συγκρούσεων: ►Η ειρήνη ανάμεσα στους λαούς είναι το πολυτιμότερο αγαθό. 2. συνθήκη, συμφωνία για τον τερματισμό εμπόλεμης κατάστασης: ►Το 1945 υπογράφηκε ειρήνη ανάμεσα στις Η.Π.Α. και την Ιαπωνία.</p>	<p>Αντίθ.: πόλεμος, εχθροπραξίες (1) Σύνθ.: ειρηνοποιός, ειρηνόφιλος, ειρηνοδικείο Οικογ. Λέξ.: ειρηνικός, ειρηνικά (επίρρ.), ειρηνεύω, ειρήνευση, ειρηνευτής, ειρηνευτικός Προσδιор.: παγκόσμια (1, 2), κοινωνική, εργασιακή (1)</p>
<p>έκθεση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (έκ-θε-ση, γεν. -ης, -έσεως, πληθ. -έσεις, -έσεων) [λόγ. < αρχ. έκθεσις < έκτιθημι]</p>	<p>1. δημόσια παρουσίαση προϊόντων ή έργων τέχνης σε κάποιο χώρο: ►Η Πινακοθήκη διοργάνωσε μια μεγάλη έκθεση με έργα Ελλήνων ζωγράφων. 2. λεπτομερής γραπτή παρουσίαση ενός γεγονότος: ►Η Τροχαία κατέθεσε αναλυτική έκθεση για το αυτοκινητικό δυστύχημα. 3. σχολικό μάθημα στο οποίο οι μαθητές αναπτύσσουν γραπτά κάποιο θέμα: ►Από μικρός έγραφε πολύ καλές εκθέσεις για το περιβάλλον.</p>	<p>Συνών.: αναφορά (2) Οικογ. Λέξ.: εκθέτω, εκθέτης, έκθετος, εκθετήριο, έκθεμα Προσδιор.: ανθοκομική, εμπορική, καλλιτεχνική, τοπική, ζωγραφική (1), εμπιστευτική, υπηρεσιακή, αναλυτική, αστυνομική, ιατροδικαστική (2), διεθνής (1, 2)</p>

<p>εκκλησία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (εκ-κλη-σί-α) [λόγ. < αρχ. ἐκκλη- σία < εκκαλώ (= καλώ κάποιον έξω)]</p>	<p>1. ο χριστιανικός ναός: ► Η εκκλησία της ενορίας κτίστηκε με δωρεές των κατοίκων. 2. το σύνολο των χριστιανών: ► Η Ορθόδοξη Εκκλησία τιμά τη μνήμη του Αγίου Δημητρίου στις 26 Οκτωβρίου. 3. η συγκέντρωση των πολιτών στην αρχαία Ελλάδα: ► Για θέματα του κράτους της αρχαίας Αθήνας αποφάσιζε η εκκλησία του δήμου.</p>	<p>Συνών.: χριστιανοσύνη (2) Σύνθ.: ξωκλήσι, παρεκκλήσι Οικογ. Λέξ.: εκκλησιάζομαι, εκκλησιαστικός, εκκλησίασμα, εκκλησιασμός Προσδιор.: ορθόδοξη, καθολική, προτεσταντική, δυτική, ρωμαϊκή, βυζαντινή (1, 2) Φράσεις: ► Η Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία (= το Οικουμενικό Πατριαρχείο)</p>
<p>εκλογή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (ε-κλο-γή) [αρχ. ἐκλογή < ἐκλέγω]</p>	<p>1. το να αναδεικνύεται κάποιος σε ένα αξίωμα ή σε μια θέση με ψηφοφορία: ► Η εκλογή του στον εκπολιτιστικό σύλλογο της περιοχής του ήταν αναμενόμενη. 2. (πληθ.) η επίσημη ψηφοφορία για την ανάδειξη βουλευτών ή δημοτικών και κοινοτικών αρχών: ► Οι βουλευτικές εκλογές διεξάγονται κάθε τέσσερα χρόνια.</p>	<p>Σύνθ.: εκλογοδικείο, εκλογολόγος Οικογ. Λέξ.: εκλέγω, εκλεγμένος, εκλογικός, εκλόγιμος Προσδιор.: υποχρεωτική (1, 2), (πληθ.) νόθες, παράνομες, επαναληπτικές, βουλευτικές, δημοτικές (2)</p>
<p>έκταση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (έ-κτα-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -άσεις) [λόγ. < αρχ. ἔκτασις < ἐκτείνω]</p>	<p>1. το εμβαδόν μιας επιφάνειας: ► Οι πλημμύρες κατέστρεψαν μεγάλες εκτάσεις καλλιεργημένης γης. 2. η χρονική διάρκεια: ► Η συζήτηση πήρε μεγάλη έκταση. 3. το μέγεθος, η σπουδαιότητα: ► Η έκταση των ζημιών ήταν πολύ μεγάλη. 4. το τέντωμα, το άπλωμα: ► Η έκταση των χειρών είναι παράγγελμα της γυμναστικής.</p>	<p>Αντίθ.: σύμπτυξη (4) Σύνθ.: επέκταση Οικογ. Λέξ.: εκτείνω, εκτεταμένος Προσδιор.: μικρή, μεγάλη, απέραντη, περιορισμένη, ανυπολόγιστη (1, 2, 3), αχανής (1) Φράσεις: ► Το γεγονός πήρε μεγάλη έκταση (= έγινε πολύ γνωστό)</p>

εκτιμώ

<p>εκτιμώ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. ε-κτι-μώ, αόρ. εκτίμησα, παθ. αόρ. εκτιμήθηκα, παθ. μτχ. εκτιμημένος) [αρχ. έκτιμῶ]</p>	<p>1. (μτβ.) αναγνωρίζω την αξία κάποιου, τιμώ: ► Εκτίμησαν τις επιστημονικές του γνώσεις. 2. (μτβ.) καθορίζω την τιμή, υπολογίζω την αξία ενός πράγματος ή μιας πράξης: ► Εκτιμώ ότι η αξία του οικοπέδου είναι μικρότερη.</p>	<p>Συνών.: σέβομαι (1), κοστολογώ, αποτιμώ (2) Σύνθ.: συνεκτιμώ, υπερεκτιμώ Οικογ. Λέξ.: εκτίμηση, εκτιμητής</p>
<p>ελάττωμα (το) (Ουσιαστικό, Ο40) (ε-λάτ-τω-μα, γεν. -ώματος, πληθ. -ώματα) [λόγ. < αρχ. ἐλάττωμα < ἐλαττώ < ἐλάσσω]</p>	<p>1. (για πρόσωπα) σωματική ατέλεια ή πρόβλημα στο χαρακτήρα και τη συμπεριφορά, μειονέκτημα: ► Το βασικό ελάττωμα που τον χαρακτηρίζει είναι η ασυνέτηά του. 2. (για πράγματα) αυτά που δεν είναι σωστά κατασκευασμένα ή δε λειτουργούν καλά: ► Η τηλεόρασή μου έχει το ελάττωμα να μη δείχνει πάντα έγχρωμη εικόνα.</p>	<p>Αντίθ.: προτέρημα, χάρισμα (1) Συνών.: ψεγάδι (1) Οικογ. Λέξ.: ελαττώνω, ελάττωση, ελαττωματικός, ελαττωματικότητα Προσδιορ.: αδιόρθωτο, σοβαρό, σημαντικό (1, 2)</p>
<p>ελευθερία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ε-λευ-θε-ρι-α) [αρχ. ἐλευθερία < ἐλεύθερος]</p>	<p>1. έλλειψη καταναγκασμού, το δικαίωμα να ενεργεί κάποιος σύμφωνα με τη θέλησή του μέσα στα νόμιμα πλαίσια: ► Η ελευθερία της γνώμης είναι δικαίωμα κάθε πολίτη. 2. (για κράτη) ανεξαρτησία, κυριαρχία, αυτοτέλεια: ► Οι Έλληνες υπερασπίστηκαν πάντοτε με σθένος την ελευθερία τους.</p>	<p>Αντίθ.: ανελευθερία (2) Σύνθ.: ανελευθερία Οικογ. Λέξ.: ελεύθερος, ελεύθερα (επιρρ.), ελευθερώνω, ελευθέρωση, ελευθερωτής Προσδιορ.: αντρειωμένη, χλιακρίβη, εθνική, πολιτική, θρησκευτική (2), πλήρης (1, 2)</p>
<p>έλλειψη (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (έλ-λει-ψη, γεν. -ης, -είψεως, πληθ. -είψεις) [λόγ. < αρχ. ἔλλειψις < ἐλλείπω < ἐν + λείπω]</p>	<p>το να μην υπάρχει κάτι αναγκαίο ή αυτό να μην είναι αρκετό: ► Το σπίτι μας έχει ακόμη πολλές ελλείψεις.</p>	<p>Αντίθ.: επάρκεια Συνών.: ανεπάρκεια Οικογ. Λέξ.: ελλιπής, ελλειπτικός, ἔλλειμμα</p>

<p>εμβαδόν (το) (Ουσιαστικό) (εμ-βα-δόν, γεν. -ού, πληθ. -ά) [μτγν. έμβαδόν < αρχ. έμβαινω < έν + βαίνω]</p>	<p>1. η επιφάνεια ενός χώρου: ► Η πλατεία έχει μεγάλο εμβαδόν. 2. ο αριθμός (σε τετραγωνικά μέτρα κ.λπ.) που προκύπτει από τη μέτρηση μιας επιφάνειας: ► Το συνολικό εμβαδόν της οικοδομής είναι πεντακόσια τετραγωνικά μέτρα.</p>	
<p>εμπιστοσύνη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (ε-μπι-στο-σύ-νη, γεν. -ης, πληθ. -) [μεσν. έμπιστοσύνη < έμπιστος < έν + πίστη]</p>	<p>1. το να πιστεύει κανείς στην αξία, την ικανότητα, την τιμιότητα και την εχεμύθεια κάποιου: ► Έχω απόλυτη εμπιστοσύνη στους φίλους μου. 2. (πολιτ.) το να εκφράζει το κοινοβούλιο με ψηφοφορία την υποστήριξη προς την κυβέρνηση: ► Η κυβέρνηση πήρε ψήφο εμπιστοσύνης από το κοινοβούλιο.</p>	<p>Αντίθ.: δυσπιστία, αμφισβήτηση (1) Συνών.: αξιοπιστία, πίστη (1, 2) Οικογ. Λέξ.: έμπιστος, εμπιστευόμενος, εμπιστευτικός Προσδιορ.: αμοιβαία, απεριόριστη, τυφλή (1)</p>
<p>ενδιαφέρον (το) (Ουσιαστικό, Ο45) (εν-δι-α-φέ-ρον, γεν. -οντος πληθ. -οντα, γεν. -όντων) [λόγ. ενδιαφέρον < γαλλ. interes]</p>	<p>η ξεχωριστή φροντίδα κάποιου για κάποιον ή για κάτι: ► Η πολιτεία δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την τρίτη ηλικία. 2. αυτό που κινεί ιδιαίτερα την προσοχή: ► Το τελευταίο βιβλίο του προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον.</p>	<p>Αντίθ.: αδιαφορία (1) Συνών.: μέριμνα (1) Οικογ. Λέξ.: ενδιαφέρω, ενδιαφερόμενος, ενδιαφερόμων, -ουσα, -ον Φράσεις: ► Είναι σε ενδιαφέρουσα κατάσταση (= είναι έγκυος)</p>
<p>έννοια και έννοια, έγνοια (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (Α. έν-νοι-α) (Β. έν-νοια) [αρχ. έννοια < έν + νούς] [μεσν. έννοια < αρχ. έννοια]</p>	<p>Α. σημασία, ερμηνεία, νόημα: ► Ο Νίκος κατανόησε τις βασικές έννοιες που διδάχτηκε στο μάθημα της Φυσικής. Β. 1. ανησυχία: ► Τα λόγια του μ' έβαλαν σε μεγάλη έννοια. 2. φροντίδα, ενδιαφέρον:</p>	<p>Α. Συνών.: περιεχόμενο Οικογ. Λέξ.: εννοώ Προσδιορ.: αλληγορική, αφηρημένη, μεταφορική, κυριολεκτική Β. Συνών.: περισυλλογή (1), μέριμνα (2)</p>

	<p>► Η γιαγιά έχει την έγνοια του μικρού μου αδερφού, όταν λείπουν οι γονείς μας.</p> <p>3. (με τις προσωπικές αντωνυμίες σου, σας, του, τους) α. καθησυχαστικά: ► Έννοια σου, θα το τακτοποιήσω εγώ το θέμα.</p> <p>β. απειλητικά: ► Έννοια του, και θα του δείξω εγώ.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: νοιάζομαι, με νοιάζει</p> <p>Προσδιор.: καθημερινή, μοναδική, οικογενειακή, βασανιστική (1, 2)</p>
<p>έντομο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (έ-ντο-μο) [αρχ. έντομον < έντομη < έν + τομή < έν + τέμνω]</p>	<p>μικρό σε μέγεθος ζώο, συνήθως φτερωτό, που το σώμα του διαιρείται σε τρία μέρη και έχει τρία ζευγάρια πόδια: ► Οι πεταλούδες και οι μέλισσες είναι πολύ γνωστά έντομα.</p>	<p>Συνών.: ζουζούνι, ζωόφιο</p> <p>Σύνθ: εντομοκτόνο, εντομολόγος</p> <p>Προσδιор.: επικίνδυνο, μικροσκοπικό, ωφέλιμο</p>
<p>εντόπωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ε-ντό-πω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις) [μτγν. εντόπωσις < έντυπώ]</p>	<p>1. ό,τι μας συγκινεί βαθιά και μένει χαραγμένο στη μνήμη μας: ► Το ταξίδι στα νησιά του Αιγαίου προκάλεσε σε όλους ζοηρή εντόπωση.</p> <p>2. η γνώμη που σχηματίζουμε για κάποιον ή για κάτι: ► Μας έδωσε την εντόπωση ότι έλεγε την αλήθεια.</p>	<p>Συνών.: ιδέα (2)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: εντυπωσιάζω, εντυπωσιακός, εντυπωσιασμός</p> <p>Προσδιор.: ευχάριστη, οδυνηρή, άριστη (1, 2)</p>
<p>εξετάζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. ε-ξε-τά-ζω, αόρ. εξέτασα, παθ. αόρ. εξετάστηκα, παθ. μτχ. εξετασμένος) [αρχ. εξέτάζω < έκ + έτάζω (= ελέγχω λεπτομερώς)]</p>	<p>1. (μτβ.) παρατηρώ κάτι με προσοχή, για να το γνωρίσω ή να το καταλάβω καλύτερα: ► Ο αρχαιολόγος εξέτασε με προσοχή το άγαλμα που βρέθηκε στην ανασκαφή.</p> <p>2. (μτβ.) κάνω ερωτήσεις σε κατηγορούμενο ή μάρτυρα, ανακρίνω: ► Ο ανακριτής εξέτασε το μάρτυρα για πολλή ώρα.</p> <p>3. (μτβ.) ελέγχο τις γνώσεις και τις ικανότητες κάποιου: ► Ο καθηγητής εξέτασε προφορικά τους φοιτητές του.</p>	<p>Συνών.: διερευνώ (1)</p> <p>Σύνθ.: επανεξετάζω, καλοεξετάζω</p> <p>Οικογ. Λέξ.: εξέταση, εξεταστής, εξεταστέος, εξεταστικός, εξεταστικά (τα)</p>

<p>έξοδος (η) (Ορσιαστικό, Ο28) (έ-ξο-δος, γεν. -όδου, πληθ. -οι) [αρχ. έξοδος < ἐκ + ὁδός]</p>	<p>1. μετακίνηση από μέσα προς τα έξω: ► Η έξοδος των φιλάθλων από το γήπεδο έγινε με απόλυτη τάξη. 2. απομάκρυνση από μια υπηρεσία: ► Η έξοδος από την υπηρεσία είναι δυνατόν να γίνει και λόγω ορίου ηλικίας. 3. η μαζική αναχώρηση από έναν τόπο ή χώρο για λόγους αναψυχής: ► Η έξοδος των κατοίκων της πρωτεύουσας για το εορταστικό τριήμερο ήταν μεγάλη.</p>	<p>Αντίθ.: είσοδος (1) Σύνθ.: διέξοδος, αδιέξοδος Οικογ. Λέξ.: έξοδο (το) Προσδιορ.: αιφνιδιαστική, αναγκαστική, ομαδική (1, 2, 3), μυστική (1, 3) Φράσεις: ► Η έξοδος του Μεσολογγίου (= η εξόρμηση των πολιορκημένων του Μεσολογγίου στις 10 Απριλίου 1826)</p>
<p>εξοφλώ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. ε-ξο-φλώ, αόρ. εξόφλησα, παθ. αόρ. εξοφλήθηκα, παθ. μτχ. εξοφλημένος) [μεσν. ἐξοφλῶ < εκ + ὀφλῶ (= ὀφείλω)]</p>	<p>(μτβ.) πληρώνω χρέος: ► Εξόφλησε το χρέος του με δόσεις μέσα σε τρία χρόνια.</p>	<p>Συνών.: αποπληρώνω, ξεπληρώνω Οικογ. Λέξ.: εξόφληση, εξοφλητικός</p>
<p>εξπρές (το) (Ορσιαστικό, -) (εξ-πρές) [λόγ. < γαλλ. ex-press]</p>	<p>1. γρήγορο μεταφορικό μέσο, συνήθως τρένο, που κάνει ελάχιστες ή καθόλου στάσεις: ► Ταξιδέψαμε με την εξπρές αμαξοστοιχία Αθηνών-Θεσσαλονίκης. 2. αποστολή ταχυδρομικών επιστολών η δεμάτων με τρόπο ταχύτερο από το συνηθισμένο: ► Έστειλε ένα γράμμα εξπρές στην κόρη του που σπουδάζει στην Αλεξανδρούπολη.</p>	
<p>έπαλξη (η) (Ορσιαστικό, Ο28) (έ-παλ-ξη, γεν. -ης, -άλξεως, πληθ. -άλξεις) [αρχ. ἔπαλξις]</p>	<p>1. το πάνω μέρος των τειχών ενός φρουρίου ή πύργου, απ' όπου μάχονταν προστατευμένοι οι πολεμιστές: ► Πολλές πόλεις περιβάλλονται από παλιά</p>	

επανάσταση

	<p>κάστρα με επάλξεις.</p> <p>2. (μτφ.) για κάθε θέση απ' όπου κάποιος αγωνίζεται: ► Βρίσκεται πάντα στις επάλξεις του αγώνα για δικαιοσύνη και ισότητα.</p>	
<p>επανάσταση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ε-πα-νά-στα-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -άσεις) [αρχ. επανάστασις < επανίστημι (= ξεσηκώνω)]</p>	<p>1. ομαδική εξέγερση για τη βίαιη ανατροπή πολιτικού ή κοινωνικού καθεστώτος μιας χώρας ή για την απελευθέρωση από ξένο κατακτητή: ► Η ελληνική επανάσταση του 1821 υπήρξε μεγάλος σταθμός στην πορεία του έθνους.</p> <p>2. απότομη αλλαγή των δεδομένων στην επιστήμη, την τέχνη κ.λπ.: ► Η επανάσταση στην τεχνολογία χαρακτηρίζει την εποχή μας.</p>	<p>Συνών.: εξέγερση, στάση, κίνημα (1)</p> <p>Σύνθ.: αντεπανάσταση</p> <p>Οικογ. Λέξ.: επαναστατώ, επαναστάτης, επαναστατικά (επίρρ.)</p> <p>Προσδιορ.: αιματηρή, ειρηνική, εργατική, ιστορική (1)</p>
<p>επαρχία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ε-παρ-χι-α) [μτγν. έπαρχία < έπαρχος]</p>	<p>1. διοικητική περιφέρεια του κράτους που είναι μικρότερη από το νομό: ► Ο Νομός Ιωαννίνων περιλαμβάνει τις επαρχίες Δωδώνης, Κόνιτσας και Μετσόβου.</p> <p>2. κάθε περιοχή της χώρας εκτός από την πρωτεύουσα: ► Πήρε μετάθεση από την πρωτεύουσα στην επαρχία.</p>	<p>Αντίθ.: πρωτεύουσα (2)</p> <p>Συνών.: περιφέρεια, ύπαθρος (2)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: έπαρχος, επαρχείο, επαρχιακός, επαρχιώτης</p>
<p>επεισόδιο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (ε-πει-σό-δι-ο, γεν. -ιου, πληθ. -α) [αρχ. έπεισόδιον < έπι + είσοδος]</p>	<p>1. έντονο περιστατικό, συμβάν: ► Ο ιστορικός κατέγραψε πολλά σημαντικά επεισόδια από την ελληνική επανάσταση.</p> <p>2. απρόοπτη φιλονικία, λογομαχία: ► Είχαμε ένα έντονο επεισόδιο στην αίθουσα του δικαστηρίου.</p>	<p>Συνών.: καβγάς (2)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: επεισοδιακός, επεισοδιακά (επίρρ.)</p> <p>Προσδιορ.: απρόοπτο, διπλωματικό, θερμό, πολιτικό, οδυνηρό (1, 2), ιστορικό (1)</p>

	<p>3. καθένα από τα αυτοτελή ή συνεχιζόμενα μέρη ενός έργου (λογοτεχνικού, τηλεοπτικού κ.λπ.): ► Η τηλεοπτική σειρά που παρακολουθούμε αποτελείται από δέκα αυτοτελή επεισόδια.</p>	
<p>επιβάλλω <i>(Ρήμα)</i> <i>(ενεστ. ε-πι-βάλ-λω, αόρ. επέβαλα, παθ. αόρ. επιβλήθηκα, παθ. μτχ. επιβεβλημένος)</i> <i>[αρχ. ἐπιβάλλω < ἐπί + βάλλω (= ρίχνω, πέφτω ἐπά-νω)]</i></p>	<p>1. (μτβ.) αναγκάζω κάποιον να δεχτεί κάτι συνήθως δυσάρεστο: ► <i>Στις συζητήσεις που γίνονται επιβάλλει πάντοτε τη δική του γνώμη.</i> 2. (αμτβ.) (απρὸς., μέσ.) είναι αναγκαίο, πρέπει να ...: ► <i>Μετά από ένα τόσο κοπιαστικό ταξίδι επιβάλλεται να ξεκουραστούμε.</i></p>	<p>Συνών.: υποχρεώνω (1), χρειάζεται, ενδεικνύται (2) Οικογ. Λέξ.: επιβολή</p>
<p>επιβραβεύω <i>(Ρήμα, P2)</i> <i>(ενεστ. ε-πι-βρα-βεύ-ω, αόρ. επιβράβευσα, παθ. αόρ. επιβραβεύτηκα, παθ. μτχ. επιβραβευμένος)</i> <i>[μεσν. ἐπιβρα-βεύω]</i></p>	<p>(αμτβ.) αναγνωρίζω την αξία κάποιου και τον ανταμείβω με υλική ή ηθική αμοιβή: ► <i>Για το σπουδαίο λογοτεχνικό του έργο επιβραβεύτηκε από την Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών.</i></p>	<p>Συνών.: βραβεύω, ανταμείβω, επιδοκιμάζω Οικογ. Λέξ.: επιβράβευση</p>
<p>επιδρομή (η) <i>(Ουσιαστικό, O24)</i> <i>(ε-πι-δρο-μή)</i> <i>[αρχ. ἐπιδρομή < ἐπί + δρομή < δρό-μος]</i></p>	<p>ξαφνική επίθεση ή εισβολή σε ξένη χώρα: ► Εναντίον της Βυζαντινής αυτοκρατορίας έγιναν πολλές επιδρομές από άλλους λαούς.</p>	<p>Συνών.: επίθεση Οικογ. Λέξ.: επιδρομές Προσδιορ.: εχθρική, μαζική, αιφνίδια Φράσεις: ► <i>Επιδρομή λύκων, ακρίδας κ.λπ. (= ομαδική εμφάνιση και καταστροφική δράση)</i></p>
<p>επίθεση (η) <i>(Ουσιαστικό, O28)</i> <i>(ε-πί-θε-ση, γεν. -ης, -έσεως, πληθ. -έσεις)</i> <i>[αρχ. ἐπίθεσις < ἐπιτίθημι]</i></p>	<p>εχθρική κίνηση εναντίον κάποιου: ► <i>Ο εχθρός πραγματοποίησε αεροπορική επίθεση εναντίον της γειτονικής χώρας.</i></p>	<p>Αντίθ.: άμυνα Συνών.: έφοδος, προσβολή, χτύπημα Σύνθ.: ανεπίθεση Οικογ. Λέξ.: επιθετικός, επιθετικότητα Προσδιορ.: αιφνιδιαστική, μετωπική, συκοφαντική</p>

επιθυμώ

<p>επιθυμώ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. ε-πι-θυ-μώ, αόρ. επιθύμησα) [αρχ. ἐπιθυμῶ < ἐπι + θυμός]</p>	<p>1. θέλω: ► <i>Επιθυμώ να κάνω ένα μεγάλο ταξίδι.</i> 2. εύχομαι, νοσταλγός: ► <i>Το ίδιο επιθυμώ και για εσάς.</i> ► <i>Είχαμε καιρό να σας δούμε και σας επιθυμήσαμε.</i></p>	<p>Συνών.: λαχταρώ, ποθώ (1) Οικογ. Λέξ.: επιθυμία, επιθυμητός</p>
<p>επικοινωνία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ε-πι-κοι-νω-νί-α) [λόγ. < αρχ. ἐπικοινωνία < ἐπικοινωνώ]</p>	<p>το να έρχεται κανείς σε επαφή με κάποιον άλλον, ανταλλάσσοντας μηνύματα και πληροφορίες: ► <i>Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο συμβάλλει στην ταχύτερη επικοινωνία.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: επικοινωνώ Προσδιορ.: δορυφορική, τηλεφωνική</p>
<p>επιμελής, -ής, -ές (Επίθετο, Ε9, έμφυχα) (ε-πι-με-λής, γεν. -ούς, -ούς, -ούς, πληθ. -εις, -εις, -ή) [αρχ. ἐπιμελής < ἐπιμελούμαι]</p>	<p>εργατικός, μελετηρός, προκομμένος: ► <i>Είναι πάντοτε υπεύθυνος και επιμελής μαθητής.</i></p>	<p>Αντίθ.: αμελής Συνών.: φιλομαθής, φιλόπονος Οικογ. Λέξ.: επιμελώς (επίρρ.), επιμέλεια, επιμελούμαι, επιμελητής, επιμελητήριο Προσδιορίζ.: μαθητής, φοιτητής</p>
<p>επιμονή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (ε-πι-μο-νή, γεν. -ής, πληθ. -) [αρχ. ἐπιμονή < ἐπιμένω]</p>	<p>1. το να εξακολουθεί να επιδιώκει και να υποστηρίζει κανείς κάτι, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει: ► <i>Με την υπομονή και την επιμονή μπορεί κάποιος να επιτύχει πολλά.</i> 2. το πείσμα: ► <i>Είναι ενοχλητική η επιμονή του να γίνεται πάντοτε το δικό του.</i></p>	<p>Συνών.: εμμονή (1) Οικογ. Λέξ.: επιμένω, επίμονος, επίμονα (επίρρ.) Προσδιορ.: αδικαιολόγητη, έντονη</p>
<p>επίπεδο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (ε-πί-πε-δο, γεν. -έδου, πληθ. -α) [αρχ. ἐπίπεδον, ουδ. επιθ. ἐπίπεδος < ἐπί + πέδον (= έδαφος)]</p>	<p>1. (μαθημ.) κάθε επιφάνεια στην οποία όλα τα σημεία, αν ενωθούν ανά δύο, σχηματίζουν ευθείες γραμμές, που βρίσκονται πάνω στην επιφάνεια: ► <i>Η ευθεία γραμμή εφαρμόζει απόλυτα σε κάθε επίπεδο.</i></p>	<p>Προσδιορ.: βιοτικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, διανοητικό (1), παράλληλο (2) Φράσεις: ► <i>Κεκλιμένο επίπεδο (= μηχανή που χρησιμοποιεί για την ανύψωση βαρών)</i></p>

	<p>2. βαθμίδα πνευματικής ή κοινωνικής κατάστασης: ► Το επίπεδο της τάξης στα Μαθηματικά είναι πολύ υψηλό.</p>	
<p>επισημαίνω (Ρήμα) (ενεστ. ε-πι-ση-μαί-νω, αόρ. επισήμανα, παθ. αόρ. επισημάνθηκα, παθ. μτχ. επισημασμένος) [αρχ. ἐπισημαίνω < ἐπι + σημαίνω]</p>	<p>1. (μτβ.) δίνω έμφαση σε κάτι που θεωρώ σημαντικό: ► Ο γεωπόνος επισήμανε τους κινδύνους από την ανεξέλεγκτη χρήση των φυτοφαρμάκων. 2. (μτβ.) (μτφ.) εντοπίζω κάποιον ή κάτι, διαπιστώνω: ► Επισημαίνω τα λάθη που έγιναν στις ασκήσεις των Μαθηματικών.</p>	<p>Συνών.: υπογραμμίζω, τονίζω (1), διακρίνω (2) Οικογ. Λέξ.: επισήμανση</p>
<p>επιστήμη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (ε-πι-σι-τή-μη, γεν. -ης, πληθ. -ες) [αρχ. ἐπιστήμη < ἐπίσταμαι]</p>	<p>1. οι γνώσεις που έχουν ανακαλυφθεί με έρευνα και μελέτη και είναι οργανωμένες σε τομείς: ► Η πρόοδος της επιστήμης είναι καταπληκτική τα τελευταία χρόνια. 2. κάθε τομέας γνώσεων: ► Η επιστήμη της Φυσικής χρησιμοποιεί τη θεωρία και το πείραμα.</p>	<p>Σύνθ.: επιστημολογία Οικογ. Λέξ.: επιστήμονας, επιστημονικός, επιστημολογία Προσδιορ.: θεωρητική, εφαρμοσμένη, πολιτική, οικονομική (1, 2)</p>
<p>επιχείρηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ε-πι-χεί-ρη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις, γεν. -ήσεων) [αρχ. ἐπιχειρήσις < ἐπιχειρώ]</p>	<p>1. η ομαδική προσπάθεια για την πραγματοποίηση ενός σκοπού: ► Στήθηκε μεγάλη επιχείρηση, για να βρεθούν οι αγνοούμενοι. 2. οικονομική μονάδα με σκοπό το κέρδος: ► Άνοιξαν οικογενειακή επιχείρηση με έτοιμα ενδύματα.</p>	<p>Συνών.: απόπειρα (1) Σύνθ.: επιχειρηματολογία Οικογ. Λέξ.: επιχειρώ, επιχείρημα, επιχειρηματίας, επιχειρηματικός, επιχειρηματικότητα Προσδιορ.: επικίνδυνη (1), δημόσια (1, 2), ιδιωτική, εμπορική, τουριστική (2)</p>
<p>έρευνα (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (έ-ρευ-να) [αρχ. ἔρευνα < ἔρευνῶ]</p>	<p>η συστηματική προσπάθεια που γίνεται με σκοπό να βρεθεί, να ανακαλυφθεί και να ερμηνευθεί κάτι, αναζήτηση, ψάξιμο:</p>	<p>Συνών.: εξερεύνηση, εξέταση, αναζήτηση Οικογ. Λέξ.: ερευνώ, ερευνητής, ερευνητικός</p>

	<p>► Οι αρχαιολογικές έρευνες έφεραν στο φως αμύθητους θησαυρούς.</p>	<p>Προσδιορ.: άκαρπη, δειγματοληπτική, στατιστική, εξονυχιστική, δημοσιογραφική, επιστημονική</p>
<p>έρχομαι (Ρήμα) (ενεστ. έρ-χο-μαι, παρ. ερχόμουν, άόρ. ήρθα και ήλθα) [αρχ. έρχομαι]</p>	<p>1. (αμτβ.) φτάνω: ► Μόλις ήρθε από το ταξίδι. 2. (αμτβ.) πλησιάζω κάποιον ή κάπου: ► Η βροχή έρχεται προς την περιοχή μας. 3. (αμτβ.) επιστρέφω, γυρίζω πίσω: ► Έρχεται καθημερινά στις τέσσερις το απόγευμα από τη δουλειά του. 4. (αμτβ.) πηγαίνω κάπου τακτικά, συχνάζω: ► Έρχεται πολύ συχνά στη βιβλιοθήκη. 5. (αμτβ.) (μτφ.) καταλαμβάνω ορισμένη θέση, σειρά: ► Ήρθε πρώτος στο διαγωνισμό της Μαθηματικής Εταιρείας.</p>	<p>Αντιθ.: φεύγω (1, 2, 3) Συνών.: επανέρχομαι (3), κατατάσσομαι (5) Σύνθ.: απέρχομαι, συνέρχομαι, προσέρχομαι, διέρχομαι, περιέρχομαι, εισέρχομαι, ανέρχομαι Οικογ. Λέξ.: ερχομός Φράσεις: ► Έρχομαι στα χέρια (= συμπλέκομαι) ► Μου έρχεται γάντι (= μου ταιριάζει απόλυτα)</p>
<p>εστία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ε-στι-α) [αρχ. έστία (= βωμός, τζάκι)]</p>	<p>1. το σπίτι, ο τόπος διαμονής: ► Όσο καιρό βρισκόταν στο εξωτερικό, αναπολούσε την πατρική εστία. 2. (φυσ.) το σημείο στο οποίο συγκεντρώνονται οι ακτίνες φωτεινής δέσμης που περνούν από φακό ή αντανακλώνται από κοίλα ή κυρτά κάτοπτρα: ► Προσπαθεί να ανάψει φωτιά με την εστία των ακτίνων του ήλιου. 3. (μτφ.) το σημείο όπου εκδηλώνεται κάτι και αρχίζει να απλώνεται παντού: ► Η αρχαία Αθήνα ήταν η εστία του κλασικού πολιτισμού.</p>	<p>Συνών.: κατοικία (1), επίκεντρο, κοιτίδα (3) Σύνθ.: παρέστιος (= που ζει στο ίδιο σπίτι) Οικογ. Λέξ.: εστιάζω, εστιακός Προσδιορ.: εθνική, εργατική (3), πατρική (1) Φράσεις: ► Υπέρ βωμών και εστιών (= για την προάσπιση της εθνικής ανεξαρτησίας και ελευθερίας) ► Εστία (= θεά των αρχαίων Ελλήνων και Ρωμαίων, προστάτιδα της οικίας και της οικογένειας)</p>

<p>εταιρεία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ε-ται-ρεί-α) [λόγ. < αρχ. έται- ρεία (= αδελφότητα, πολιτική ένωση)]</p>	<p>1. οργανωμένη ομάδα προσώπων με κοινούς και συγκεκριμένους στόχους: <i>Η Αρχαιολογική Εταιρεία ασχολείται με την προστασία και την ανάδειξη των αρχαιοτήτων.</i></p> <p>2. νόμιμα οργανωμένη οικονομική επιχείρηση: ►Εργάζεται σε μια μεγάλη πολυεθνική εταιρεία που κατασκευάζει υπολογιστές.</p>	<p>Συνών.: σύνδεσμος, ένωση, σύλλογος, σωματείο (1) Οικογ. Λέξ.: εταίρος, εταιρικός Προσδιορ.: μαθηματική, καρδιολογική (1), αεροπορική, ασφαλιστική, διαφημιστική, εμπορική, πολυεθνική, ανώνυμη, ομόρρυθμη (2) Φράσεις: ►Φιλική Εταιρεία (= μυστική οργάνωση που προετοίμασε την επανάσταση του 1821)</p>
<p>εύθυμος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άψυχα) (εύ-θυ-μος) [αρχ. εύθυμος < εύ + θυμός (= καρδιά)]</p>	<p>1. αυτός που έχει καλή διάθεση, χαρούμενος: ►Αποτελούν μια εύθυμη και ευχάριστη παρέα.</p> <p>2. αστειός, κωμικός: ►Ο πρωταγωνιστής του θεατρικού έργου είχε έναν εύθυμο ρόλο.</p>	<p>Αντίθ.: δύσθυμος, σκυθρωπός (1) Συνών.: ευδιάθετος, χαρούμενος, κεφάτος (1), φαιδρός (2) Σύνθ.: ευθυμογράφημα Οικογ. Λέξ.: ευθυμώ, εύθυμα (επίρρ.), ευθυμία, Ευθύμιος, Ευθυμία Προσδιοριζ.: διάθεση, σκοπός (1), ιστορία, τραγούδι (1, 2)</p>
<p>εύκρατος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (εύ-κρα-τος) [αρχ. εύκρατος < εύ + κράτος < κεράννυμι (= αναμειγνύω)]</p>	<p>(γεωγρ.) κλίμα που χαρακτηρίζεται από θερμοκρασία που δεν είναι ούτε πολύ ψυχρή ούτε πολύ θερμή: ►Η ελιά ευδοκίμει σε εύκρατο κλίμα.</p>	<p>Συνών.: ήπιος, μαλακός Οικογ. Λέξ.: ευκρασία (= η ηπιότητα του κλίματος) Προσδιοριζ.: κλίμα Φράσεις: ►Εύκρατη ζώνη (= η ζώνη που περιλαμβάνεται μεταξύ του πολικού και του τροπικού κύκλου)</p>
<p>εφεύρεση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ε-φεύ-ρε-ση, γεν. -ης, -έσεως, πληθ. -έσεις, γεν. -έσεων) [λόγ. < ελνστ. έφεύρεσις < έφευ-ρίσκω]</p>	<p>1. επινόηση ενός καινούργιου οργάνου ή μηχανήματος, μιας νέας μεθόδου κ.λπ.: ►Η εφεύρεση της τυπογραφίας άλλαξε τη ζωή του ανθρώπου.</p> <p>2. το ίδιο το νέο δημιούργημα: ►Το τηλέφωνο είναι εφεύρεση του Γκράχαμ Μπελ.</p>	<p>Συνών.: ευρεσιτεχνία (1) Οικογ. Λέξ.: εφευρίσκω, εφευρέτης, εφευρετικός Προσδιορ.: σημαντική, χρήσιμη, πρωτότυπη (1)</p>

εχθρός

εχθρός (ο)
(Ουσιαστικό, Ο13)
(εχ-θρός)
[αρχ. ἐχθρός]

1. αυτός που μισεί κάποιον και θέλει το κακό του: ► Ούτε και στον εχθρό μου δε θα ήθελα να συμβεί κάτι τέτοιο.

2. αντίπαλος στον πόλεμο:
► Ο εχθρός έκανε αιφνιδιαστική επίθεση.

Αντίθ.: φίλος (1), σύμμαχος (2)

Συνών.: αντίπαλος, ανταγωνιστής (1), πολέμιος (2)

Σύνθ.: εχθροπραξία

Οικογ. Λέξ.: εχθρεύομαι, εχθρικός, εχθρικά (επίρρ.), εχθρότητα

Προσδιор.: ανίκητος (2), θανάσιμος, προαιώνιος, ύπουλος (1, 2)

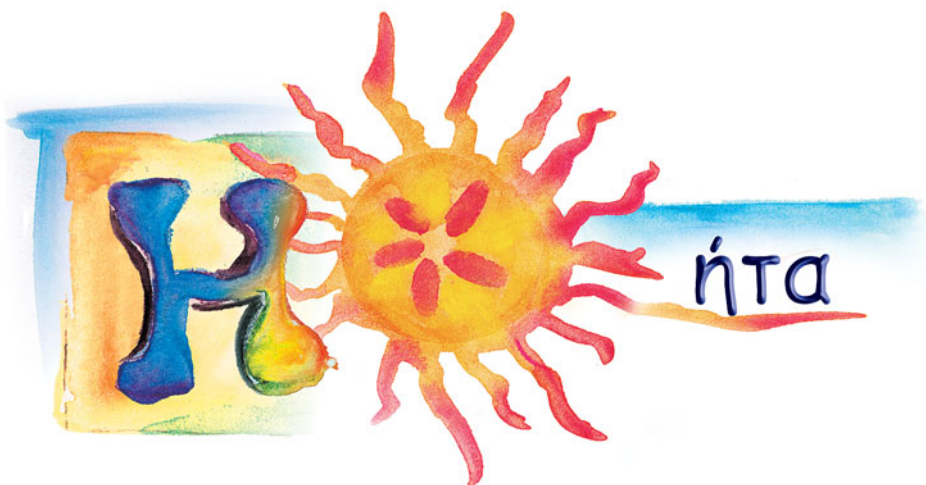
<p>Ζενιθ (το) (Ουσιαστικό, άκλ.) (ζε-νιθ) [λόγ. < γαλλ. zenith]</p>	<p>1. το νοητό σημείο του ουρανού που βρίσκεται πάνω από το κεφάλι του παρατηρητή: ► Ο ήλιος βρίσκεται στο ζενιθ της διαδρομής του. 2. (μτφ.) το ανώτατο σημείο μιας εξέλιξης, το μεσουράνημα: ► Τον 50 π.Χ.αιώνα ο πολιτισμός της Αθήνας βρέθηκε στο ζενιθ της ακμής του</p>	<p>Αντιθ.: ναδιρ (1, 2) Συνών.: αποκορύφωμα (2)</p>
<p>Ζεστός -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (ζε-στός) [ελνστ. ζεστός < αρχ. ζέω (= βράζω)]</p>	<p>1. αυτός που έχει υψηλή θερμοκρασία: ► Το καλοκαίρι είναι η πιο ζεστή εποχή του έτους. 2. (μτφ.) αυτός που δημιουργεί φιλική και εγκάρδια ατμόσφαιρα: ► Είναι ένας ζεστός άνθρωπος, που σε κάνει να νιώθεις ευχάριστα.</p>	<p>Αντιθ.: κρύος, δροσερός, παγωμένος (1), ψυχρός (2) Συνών.: θερμός (1, 2) Προσδιοριζ.: άνθρωπος, ατμόσφαιρα (2) Φράσεις: ► Ζεστό χρήμα (= το χρήμα που παίρνει κανείς αμέσως και χωρίς κρατήσεις) ► Παίρνω κάτι στα ζεστά (= ασχολούμαι με μεγάλη όρεξη)</p>
<p>Ζήλια (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ζή-λια, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -) [μεσν. ζήλια < ζηλώ]</p>	<p>το δυσάρεστο συναίσθημα που νιώθει κάποιος για κάτι που έχουν οι άλλοι και στερείται ο ίδιος: ► Τον τρώει συνέχεια η ζήλια για την προκοπή του γείτονά του.</p>	<p>Συνών.: φθόνος, ζηλοτυπία, ζηλοφθονία Σύνθ.: ζηλοφθονώ Οικογ. Λέξ.: ζηλεύω, ζηλευτός, ζηλευτά (επίρρ.), ζηλιάρης Προσδιop.: ακατανόητη, ανυπόφορη</p>

Ζημιώνω

<p>Ζημιώνω (Ρήμα, Ρ1) (ενεστ. ζη-μι-ώ-νω, αόρ. ζημίωσα, παθ. αόρ. ζημιώθηκα, παθ. μτχ. ζημιωμένος) [μεσν. ζημιώνω < αρχ. ζημιώ]</p>	<p>1. (μτβ.) προκαλώ σε κάποιον κυρίως οικονομική βλάβη: ► <i>Τα υπερβολικά έξοδα ζημίωσαν την επιχείρηση.</i></p>	<p>Αντιθ.: κερδίζω Συνών.: βλάβπω Σύνθ.: αποζημιώνω Οικογ. Λέξ.: ζημιά</p>
<p>Ζητώ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. ζη-τώ, αόρ. ζήτησα, παθ. αόρ. ζητήθηκα) [αρχ. ζητώ]</p>	<p>1. (μτβ.) ψάχνω να βρω κάτι, γυρεύω: ► <i>Ζητούσε να βρει τη διεύθυνση κατοικίας που διέμενε ο φίλος του.</i> 2. (μτβ.) απαιτώ, έχω την αξίωση να πάρω κάτι από κάποιον: ► <i>Ζητώ να μου δώσεις αυτά που μου οφείλεις.</i></p>	<p>Συνών.: αναζητώ (1) Σύνθ.: αναζητώ, επιζητώ, αποζητώ, συζητώ Οικογ. Λέξ.: ζήτημα, ζήτηση, ζητιάνος Φράσεις: ► <i>Ζητώ το χέρι</i> (= ζητώ να παντρευτώ κάποια) ► <i>Το ζητούμενο</i> (= το αντικείμενο έρευνας)</p>
<p>Ζυγίζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. ζυ-γί-ζω, αόρ. ζύγισα, παθ. αόρ. ζυγίστηκα, παθ. μτχ. ζυγισμένος) [μεσν. ζυγίζω < αρχ. ζυγός]</p>	<p>1. (μτβ.) βρίσκω με τη ζυγαριά το βάρος ενός αντικείμενου: ► <i>Περιμένο να ζυγίσω τα μήλα που αγόρασα.</i> 2. (μτβ.) (μτφ.) εκτιμώ, υπολογίζω την αξία κάποιου: ► <i>Τον ζύγισα καλά και κατάλαβα ότι είναι ένας πολύ ικανός άνθρωπος.</i> 3. (αμτβ.) είμαι υπολογισιμος: ► <i>Τα λόγια του ζύγισαν πολύ στην τελική απόφαση.</i></p>	<p>Συνών.: ζυγάζω (1), κρίνω (2), βαραινώ, επηρεάζω (3) Σύνθ.: καλοζυγίζω, ισοζυγίζω Οικογ. Λέξ.: ζύγιση, ζύγισμα, ζυγιστικά (τα)</p>
<p>Ζωή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (ζω-ή) [αρχ. ζωή < ζώ]</p>	<p>1. το σύνολο των λειτουργιών, όπως η αναπνοή, η αναπαραγωγή, η θρέψη κ.ά., που διαφοροποιούν τα έμβια όντα (ανθρώπους, ζώα, φυτά) από τα άψυχα αντικείμενα: ► <i>Η αναπνοή δείχνει ότι ένας οργανισμός βρίσκεται στη ζωή.</i> 2. το χρονικό διάστημα από τη γέννηση ως το θάνατο ενός ζωντανού οργανισμού: ► <i>Πέρασε όλη του τη ζωή με πολλές στερήσεις.</i></p>	<p>Αντιθ.: θάνατος Συνών.: βίος (2), ζωτικότητα (3) Σύνθ.: ζωογόνος, ζωοδότης, μακροζωία Οικογ. Λέξ.: ζωηρός, ζωηράδα, ζωηρότητα, ζωηρεύω Προσδιορ.: ειρηνική, ελεύθερη, κοινωνική, κοσμική, νομαδική, οικογενειακή, πνευματική, πολιτική, σχολική (4)</p>

	<p>3. η ζωντάνια, η ενεργητικότητα: ►Οι νέοι άνθρωποι είναι γεμάτοι ζωή και ανησυχίες.</p> <p>4. ο τρόπος και οι συνήθειες που ζει κάποιος: ►Η καθιστική ζωή κάνει κακό στην υγεία.</p>	<p>► Ζωή σε λόγου σας / σε σας (= συλλοπητήρια ευχή σε συγγενείς νεκρού) ► Ζωή και κότα (= ξένοιαστη ζωή)</p> <p>► Ζωή χαρισάμενη (= ευτυχισμένη ζωή) ► Κάνω τη ζωή κάποιου ποδήλατο / πατινι (= ταλαυπωρώ, βασανίζω)</p>
<p>ζωηρός -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άψυχα) (ζω-η-ρός) [μεσν. ζωηρός < ζωή]</p>	<p>1. (για πρόσωπα) αυτός που έχει ζωντάνια, ο δραστήριος, ο ενεργητικός, ο ανήσυχος: ►Πρόκειται για ένα ζωηρό και δραστήριο άτομο.</p> <p>2. (μτφ.) (για πράγματα) έντονος: ►Φοράει μια μπλούζα με ζωηρά χρώματα.</p>	<p>Αντίθ.: ήσυχος, φρόνιμος, πειθαρχημένος (1)</p> <p>Συνών.: απειθάρχης, ανυπάκουος (1)</p> <p>Σύνθ.: ζωηρόχρωμος</p> <p>Οικογ. Λέξ.: ζωή, ζωηρότητα, ζωηράδα, ζωηρεύω</p> <p>Προσδιοριζ.: παιδί (1), ενδιαφέρον, χρώμα (2)</p>

<p>ηγούμαι (Ρήμα, Ρ7) (ενεστ. η-γού-μαι, αόρ. ηγήθηκα) [αρχ. ήγούμαι]</p>	<p>(μτβ.) είμαι επικεφαλής, διευθύνω, διοικώ: ► Ο σηματοφόρος ηγείται του τμήματος που παρελαύνει. ► Ηγείται ενός μικρού κόμματος στη Βουλή.</p>	<p>Αντιθ.: έπομαι, ακολουθώ Συνών: προηγούμαι, προπορεύομαι Σύνθ.: προηγούμαι, αφηγούμαι, εξηγούμαι Οικογ. Λέξ.: ηγούμενος, ηγεμόνας, ηγεμονικός, ηγεσία, ηγέτης</p>
<p>ήθος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (η-θος, γεν. -ους, πληθ. -η, γεν. -ών) [αρχ. ήθος (= χαρακτήρας)]</p>	<p>1. ο τρόπος που ζει και συμπεριφέρεται ο άνθρωπος, ο ατομικός χαρακτήρας του: ► Είναι άτομο που ξεχωρίζει για την εργατικότητα και το ήθος του. 2. (πληθ.) παραδοσιακοί κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς: ► Πολλά από τα ήθη και έθιμα του ελληνικού λαού έχουν τις ρίζες τους στην αρχαία Ελλάδα.</p>	<p>Συνών: συνήθειες, έθιμα (2) Σύνθ.: ηθοποιός, ηθογραφία, ηθολογία Οικογ. Λέξ.: ηθικός, ηθικά (επίρρ.), ηθική, ηθικό (το), ηθικότητα Προσδιορ.: επιστημονικό, πολιτικό (1), βάρβαρα (τα), αυστηρά (τα), χαλαρά (τα) (2)</p>
<p>ηλεκτρισμός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (η-λεκ-τρι-σμός) [αρχ. ήλεκτρον]</p>	<p>(φυσ.) η μορφή ενέργειας που οφείλεται σε ροή ηλεκτρονίων και εκδηλώνεται με φωτεινά, θερμικά, μηχανικά ή μαγνητικά φαινόμενα: ► Ο ηλεκτρισμός συμβάλλει στη βιομηχανική ανάπτυξη μιας περιοχής.</p>	<p>Σύνθ.: εξηλεκτρισμός Οικογ. Λέξ.: ήλεκτρο, ηλεκτρίζω, ηλεκτρικός, ηλεκτρόδιο Προσδιορ.: στατικός, ατμοσφαιρικός, θετικός</p>

<p>ηλικία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (η-λι-κι-α, γεν. -ας, πληθ. -ες) [αρχ. ήλικία < ήλιξ (= συνομίληκος)]</p>	<p>1. το χρονικό διάστημα που πέρασε από τη στιγμή που γεννήθηκε κάποιος ως τη στιγμή που γίνεται λόγος γι' αυτόν: ► Η ηλικία της κόρης του είναι δέκα ετών. 2. οι περίοδοι ή τα στάδια της ζωής του ανθρώπου: ► Η σχολική ηλικία είναι μια περίοδος της ζωής μας, που θα μας μείνει αξέχαστη.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: ηλικιώνομαι, ηλικιωμένος Προσδιορ.: ώριμη, παιδική, εφηβική, νεανική, γεροντική (2) Φράσεις: ► Στο άνθος της ηλικίας (= στην περίοδο της νεότητας)</p>
<p>ήμερος -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (ή-με-ρος) [αρχ. ήμερος] Προσοχή! ► ήμερος (= εξημερωμένος) ► ήρεμος (= ήσυχος)</p>	<p>1. (για ζώα) που είναι εξημερωμένα: ► Ο σκύλος και η γάτα είναι ήμερα ζώα. 2. (για φυτά) που καλλιεργούνται από τον άνθρωπο: ► Καλλιεργεί ήμερα μανιτάρια. 3. (για τόπο) που έχει δεχτεί την επέμβαση του ανθρώπου: ► Προσπάθησε πολύ, για να κάνει αυτό τον τόπο ήμερο.</p>	<p>Αντίθ.: άγριος (1, 2), ακαλλιέργητος (3) Συνών: κατοικίδιος (1), οργανωμένος (3) Σύνθ.: ανήμερος Οικογ. Λέξ.: ημερώνω, ημέρωμα Παροιμ.: ► Ήρθαν τ' άγρια να διώξουν τα ήμερα</p>
<p>ήπειρος (η) (Ουσιαστικό, Ο29) (ή-πει-ρος, γεν. -είρου, πληθ. -ου) [αρχ. ήπειρος (= ξηρά γη)] Προσοχή! ► ήπειρος (= έκταση γης) ► Ήπειρος (= περιοχή της ΒΔ. Ελλάδας)</p>	<p>καθεμία από τις έξι μεγάλες γεωγραφικές περιφέρειες της γης: ► Η Ασία είναι η μεγαλύτερη ήπειρος της γης.</p>	<p>Συνών: στεριά, ξηρά Σύνθ.: ηπειρογένεση Οικογ. Λέξ.: ηπειρωτικός Προσδιορ.: αφρικανική, ευρωπαϊκή, ασιατική, απέραντη, αχανής Φράσεις: ► Μαύρη ήπειρος (= η Αφρική) ► Γηραιά ήπειρος (= η Ευρώπη)</p>
<p>ήρεμος -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (ή-ρε-μος) [μτγν. ήρεμος < αρχ. ήρεμώ]</p>	<p>ακίνητος, ατάραχος, γαλήνιος: ► Είναι γενικά ένας ήρεμος άνθρωπος που σπάνια νευριάζει.</p>	<p>Αντίθ.: ταραγμένος Συνών: ήσυχος, πράος, νηφάλιος Οικογ. Λέξ.: ηρεμώ, ήρεμα (επίρρ.), ηρεμία, ηρεμιστικός Προσδιοριζ.: θάλασσα, πνεύμα, ύπνος, άνθρωπος, χαρακτήρας</p>

ήρωας

<p>ήρωας (ο) (Ουσιαστικό, Ο3) (ή-ρω-ας, γεν. -α, πληθ. -ες, γεν. -ών) [αρχ. ἥρωας]</p>	<p>1. αυτός που ξεχωρίζει για το θάρρος και τις γενναίες πράξεις του: ► <i>Οι αγώνες των ηρώων του 1821 προκάλεσαν το θαυμασμό ολόκληρης της Ευρώπης.</i></p> <p>2. μυθικό ή ιστορικό πρόσωπο στην αρχαιότητα που ξεχώριζε για την αρετή και την ανδρεία του: ► <i>Ο Ηρακλής ήταν ένας από τους ήρωες της μυθολογίας.</i></p> <p>3. το κεντρικό πρόσωπο σε ένα λογοτεχνικό, θεατρικό ή κινηματογραφικό έργο: ► <i>Ο Γιάννης Αγιάννης είναι ο κεντρικός ήρωας στους «Αθλίους» του Ουγκώ.</i></p>	<p>Συνών: πρωταγωνιστής (3)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: ηρώο, ηρωίδα, ηρωικός, ηρωικά (επίρρ.), ηρωισμός</p> <p>Προσδιορ.: εθνικός (1), αθάνατος (1, 2), κλασικός (3), μυθικός, αρχαίος, ομηρικός (2), αφανής (1, 3), κεντρικός (1, 2, 3)</p>
<p>ησυχία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (η-συ-χί-α, γεν. -ας, πληθ. -) [αρχ. ἡσυχία < ἥσυχος]</p>	<p>1. έλλειψη θορύβου ή φασαρίας: ► <i>Όταν άρχιζε το μάθημα, στην τάξη επικρατούσε απόλυτη ησυχία.</i></p> <p>2. ηρεμία, γαλήνη: ► <i>Στο χωριό του βρήκε επιτέλους την ησυχία που ζητούσε.</i></p>	<p>Αντιθ.: φασαρία (1)</p> <p>Συνών: σιωπή, σιγή (1)</p> <p>Σύνθ.: ανησυχία</p> <p>Οικογ. Λέξ.: ήσυχος, ήσυχια (επίρρ.), ησυχάζω, ησυχαστήριο</p> <p>Προσδιορ.: απόλυτη, λίγη (1, 2), παράξενη, περίεργη, ύποπτη (1)</p> <p>Φράσεις: ► Ώρες κοινής ησυχίας (= ώρες κατά τις οποίες απαγορεύεται ο θόρυβος)</p>
<p>ήττα (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ήτ-τα, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ών) [αρχ. ἥττα]</p>	<p>απώλεια μάχης ή οποιουδήποτε αγώνα, αποτυχία: ► <i>Η ήττα της ομάδας επηρέασε ψυχολογικά τους αθλητές.</i></p>	<p>Αντιθ.: νίκη</p> <p>Συνών.: αποτυχία</p> <p>Σύνθ.: ηττοπαθής, ηττοπάθεια</p> <p>Οικογ. Λέξ.: ηττώμαι</p> <p>Προσδιορ.: εκλογική, απροσοδίκητη, οδυνηρή, ταπεινωτική, διπλωματική</p>
<p>ηφαιστειο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (η-φαι-στει-ο, γεν. -είου, πληθ. -α)</p>	<p>ρήγμα στο φλοιό της γης απ' όπου κατά καιρούς βγαίνουν καπνοί και πυρακτωμένα υλικά (λάβα):</p>	<p>Σύνθ.: ηφαιστειολόγος, ηφαιστειολογία, ηφαιστειογενής</p> <p>Οικογ. Λέξ.: ηφαιστειακός</p>

[αρχ. ήφαιστειον < Ήφαιστος]	► Η τελευταία έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης έγινε το 1950.	Προσδιор.: ενεργό, ανενεργό, σβησμένο Φράσεις: ► Καθόμαστε πάνω σ' ένα ηφαιστειο (= για επικίνδυνη και δύσκολη κατάσταση) ► Έγινε ηφαιστειο (= νευρίασε πολύ)
<p>ήχος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (ή-χος) [αρχ. ήχος]</p>	<p>1. καθετί που αντιλαμβάνομαστε με την ακοή: ► Ο ήχος της καμπάνας ήταν χαρμόσυνος. 2. (φυσ.) ακουστικό αίσημα που οφείλεται σε παλμικές δονήσεις σωματιδίων του μέσου, π.χ. του αέρα, με το οποίο μεταδίδεται: ► Η ταχύτητα του ήχου είναι 340 μέτρα ανά δευτερόλεπτο.</p>	<p>Σύνθ.: ηχογραφώ, ηχομόνωση, ηχορόπανση, υπέρηχος Οικογ. Λέξ.: ηχώ, ηχηρός, ηχητικός Προσδιор.: ανεπαίσθητος, ρυθμικός, μελωδικός, μεταλλικός, εκκωφαντικός (= πολύ δυνατός) (1)</p>

<p>θάμνος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (θά-μνος) [αρχ. θάμνος < επίρρ. θαμά (= συνχνά)]</p>	<p>πολυετές φυτό χωρίς κορμό, με μικρό ύψος και κλαδιά που φυτρώνουν χαμηλά στη βάση του: ► Η τριανταφυλλιά και η λυγαριά είναι θάμνοι.</p>	<p>Σύνθ.: θαμνόφυτος Οικογ. Λέξ.: θαμνώδης Προσδιορ.: καλλωπιστικός</p>
<p>θάρρος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (θάρ-ρος, γεν. -ους, πληθ. -) [αρχ. θάρρος < θάρσος]</p>	<p>έλλειψη φόβου, τόλμη, αποφασιστικότητα: ► Αντιμετωπίζει με θάρρος και γενναιότητα τις δυσκολίες της ζωής.</p>	<p>Αντίθ.: δειλία, φόβος, ατολμία Συνών.: γενναιότητα, σθένος Οικογ. Λέξ.: θαρρώ, θαρρετός, θαρρετά (επίρρ.), θαρραλέος Προσδιορ.: μεγάλο, πατριωτικό</p>
<p>θαύμα (το) (Ουσιαστικό, Ο39) (θαύ-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα) [αρχ. θαύμα]</p>	<p>1. καθετί που γίνεται ξεπερνώντας τους φυσικούς νόμους και που δεν έχει λογική ή επιστημονική εξήγηση: ► Το θαύμα της ανάστασης του Λαζάρου γιορτάζεται την παραμονή των Βαΐων. 2. καθετί που προκαλεί θαυμασμό και κατάπληξη: ► Το αρχιτεκτονικό θαύμα της Ακρόπολης συγκινεί ολόκληρη την ανθρωπότητα.</p>	<p>Σύνθ.: θαυματοποιός Οικογ. Λέξ.: θαυμάζω, θαυμάσιος, θαυμασμός, θαυμαστός, θαυμαστής, θαυμαστικό (το) Φράσεις: ► Ως εκ θαύματος (= απρόσμενα) ► Ω του θαύματος! (= προς μεγάλη έκπληξη)</p>

<p>θέα (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (θέ-α, γεν. -ας, πληθ. -] [αρχ. θέα]</p>	<p>1. παρατήρηση, κοιτάγμα: ► Στη <i>θέα</i> του Παρθενώνα αισθάνθηκα εθνική υπερηφάνεια. 2. αυτό που βλέπουμε κοιτάζοντας από ψηλά ή από μακριά: ► Από το Σούνιο έχει κανείς ωραία <i>θέα</i>.</p>	<p>Συνών.: αντίκρισμα (1), θέαμα (2) Σύνθ.: Αμφιθέα, Καλλιθέα, Λευκοθέα, Δωροθέα, Τερψιθέα Οικογ. Λέξ.: θέαμα, θεατής, θέαση Προσδιор.: πανοραμική, μαγευτική (1, 2)</p>
<p>θέατρο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (θέ-α-τρο) [λόγ. < αρχ. θέα-τρον < θεῶμαι < θέα]</p>	<p>1. η τέχνη με την οποία αναπαριστάνονται από ηθοποιούς πάνω στη σκηνή διάφορα γεγονότα: ► Σπούδασε <i>θέατρο</i> και κλασική φιλολογία. 2. κλειστός ή ανοιχτός χώρος όπου παρουσιάζονται θεατρικές παραστάσεις: ► Παρακολούθησαμε μια εξαιρετική παράσταση στο αρχαίο <i>θέατρο</i> των Φιλίππων. 3. (μτφ.) τόπος όπου συμβαίνει κάποιο σπουδαίο γεγονός: ► Η Μακεδονία υπήρξε <i>θέατρο</i> πολεμικών συγκρούσεων κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.</p>	<p>Σύνθ.: αμφιθέατρο, θεατρόφιλος, θεατράνθρωπος, θεατρολογία Οικογ. Λέξ.: θεατρικός, θεατρικότητα, θεατρίνος, θεατρινισμός Προσδιор.: αρχαίο, κλασικό, μοντέρνο, κρατικό, δημοτικό, περιφερειακό (2) Φράσεις: ► <i>Θέατρο</i> σκιών (= ο Καραγκιόζης) ► Παιζω / κάνω <i>θέατρο</i> (= προσποιούμαι, κοροϊδεύω) ► Γίνομαι <i>θέατρο</i> (= γελοιοποιούμαι)</p>
<p>θέμα (το) (Ουσιαστικό, Ο39) (θέ-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα] [μτγν. θέμα < αρχ. τίθημι]</p>	<p>1. ζήτημα, υπόθεση που μας απασχολεί: ► Το <i>θέμα</i> που μας απασχόλησε ήταν η μόλυνση του περιβάλλοντος. 2. ερώτημα που δίνεται σε εξετάσεις για απάντηση: ► Το πρώτο <i>θέμα</i> των εξετάσεων ήταν πολύ δύσκολο. 3. (γραμμ.) το αμετάβλητο τμήμα της λέξης που δηλώνει και την κύρια σημασία: ► Στη λέξη <i>παιδεία</i> το <i>θέμα</i> είναι παιδ- και το επίθημα -εία.</p>	<p>Σύνθ.: θεματογραφία, θεματολογία, θεματοφύλακας, ανάθεμα Οικογ. Λέξ.: θεματικός Προσδιор.: άλυτο, επίκαιρο (1, 2), ενεστωτικό (3), επίμαχο, φιλοσοφικό (1)</p>

θεραπέυω

<p>θεραπεύω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. θε-ρα-πεύ-ω, αόρ. θεράπευσα, παθ. αόρ. θεραπεύτηκα, παθ. μτχ. θεραπευμένος) [αρχ. θεραπεύω < θεράπων]</p>	<p>1. (αμτβ.) (μέσ.) γιατρεύομαι: ► Η αρρώστια του θεραπεύεται σήμερα πιο εύκολα παρά στο παρελθόν. 2. (μτβ.) αποκαθιστώ μια ζημιά, βελτιώνω μια κατάσταση: ► Η πολιτεία προσπαθεί να θεραπεύσει τις πληγές που άφησε πίσω του ο σεισμός.</p>	<p>Σύνθ.: αποθεραπέυω Συνών.: επανορθώνω (2) Οικογ. Λέξ.: θεραπεία, θεραπευτής, θεραπευτικός, θεραπευτήριο, θεραπεύσιμος</p>
<p>θερίζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. θε-ρί-ζω, αόρ. θέρισα, παθ. αόρ. θερίστηκα, παθ. μτχ. θερισμένος) [αρχ. θερίζω < θέρος (= καλοκαίρι)]</p>	<p>1. (μτβ.) κόβω στάχυα ή χόρτα: ► Τον Ιούνιο θερίζουμε τα σιτηρά. 2. (μτβ.) (μτφ.) απολαμβάνω τις συνέπειες της προσπάθειας που κατέβαλα: ► Θερίζει τους καρπούς των κόπων μιας ολόκληρης ζωής. 3. (μτβ.) (μτφ.) προκαλώ αθρόους θανάτους, εξολοθρεύω: ► Θέρισε τον εχθρό με τα πολυβόλα.</p>	<p>Συνών.: δρέπω (2), εξοντώνω, αφανίζω (3) Οικογ. Λέξ.: θέρος, θερισμός, θέρισμα, θεριστής, θεριστικός</p>
<p>θερμός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (θερ-μός) [αρχ. θερμός]</p>	<p>1. που έχει υψηλή θερμοκρασία: ► Τα χελιδόνια ταξιδεύουν κάθε φθινόπωρο για τις θερμές χώρες. 2. (μτφ.) έντονος, ζωηρός, εγκάρδιος: ► Η συζήτηση που έγινε ανάμεσά μας ήταν ιδιαίτερα θερμή.</p>	<p>Αντίθ.: κρύος, ψυχρός, παγωμένος (1) Συνών.: ζεστός (1, 2) Σύνθ.: θερμοκρασία, θερμοκήπιο, θερμοσίφωνα, θερμοστάτης, θερμοπληξία, ένθερμος Οικογ. Λέξ.: θέρμη, θερμά (επίρρ.), θερμαίνω, θερμότητα, θερμαστής, θερμάστρα Προσδιορίζ.: επεισόδιο, υποδοχή, παράκληση, ενδιαφέρον, ευχές (οι), συγχαρητήρια (τα) (2), χώρες (1)</p>
<p>θέση (η) (Ουσιαστικό, Ο27) (θέ-ση, γεν. -ης, -εως, πληθ. -εις) [αρχ. θέσις < τίθημι (= θέτω)]</p>	<p>1. το μέρος όπου βρίσκεται ή τοποθετείται κάτι: ► Ξαναέβαλε τα βιβλία στη θέση που βρίσκονταν. 2. το κάθισμα σε μετα-</p>	<p>Σύνθ.: έκθεση, σύνθεση, ανάθεση, διάθεση, μετάθεση, κατάθεση, αντίθεση, επίθεση Οικογ. Λέξ.: θέτω</p>

	<p>φορικά μέσα, αίθουσες κ.λπ.: ► Σηκώθηκε να προσφέρει τη θέση του σ' έναν ηλικιωμένο.</p> <p>3. άποψη, γνώμη: ► Οι θέσεις του για τα ζητήματα της παιδείας είναι γνωστές σε όλους.</p> <p>4. κατάσταση στην οποία βρίσκεται κάποιος: ► Έχασε τη δουλειά του και τώρα βρίσκεται σε δύσκολη θέση.</p>	<p>Προσδιορ.: προνομιακή (2, 4), πλεονεκτική (4), αριθμημένη (2), επίκαιρη (3)</p> <p>Φράσεις: ► Κρατάω τη θέση μου (= φέρνομαι με αξιοπρέπεια) ► Είμαι σε θέση να ... (= μπορώ να ...) ► Παίρνω θέση σε κάτι (= εκφράζω την άποψή μου)</p>
<p>θεσμός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (θε-σμός) [αρχ. θεσμός < τί-θημι]</p>	<p>1. κοινωνικός ή πολιτικός οργανισμός, αναγνωρισμένος με νόμο, για την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου: ► Ο θεσμός των δικαστηρίων έχει σκοπό την απονομή της δικαιοσύνης.</p> <p>2. συνήθεια, τρόπος κοινωνικής συμπεριφοράς που τελικά καθιερώνεται, επειδή ισχύει και επαναλαμβάνεται για μεγάλο χρονικό διάστημα: ► Η γιορτή για τη λήξη του σχολικού έτους έχει γίνει θεσμός στο σχολείο μας.</p>	<p>Σύνθ.: θεσμοθετώ, θεσμοθέτηση, θεσμοφύλακας</p> <p>Οικογ. Λέξ.: θέσμιος, θεσμικός</p> <p>Προσδιορ.: αναγνωρισμένος, θεμελιώδης, φιλελεύθερος (1)</p>
<p>θηλυκός, -ή (-ιά), -ό (Επίθετο, Ε1, Ε5, έμφυχα) (θη-λυ-κός) [λόγ. < ελνστ. < αρχ. θήλυς]</p>	<p>αυτός που ανήκει στο φύλο που γεννά απογόνους: ► Η φοράδα είναι το θηλυκό του αλόγου.</p>	<p>Αντίθ.: αρσενικός</p> <p>Συνών.: θήλυς</p> <p>Οικογ. Λέξ.: θηλυκότητα</p> <p>Φράσεις: ► Θηλυκό μυαλό (= για άνθρωπο που γεννάει πολλές ιδέες)</p>
<p>θήρα (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (θή-ρα, γεν. -ας, πληθ. -) [αρχ. θήρ (= άγριο ζώο)]</p>	<p>κυνήγι: ► Στους Εθνικούς Δρυμούς απαγορεύεται η θήρα.</p>	<p>Συνών.: άγρα</p> <p>Σύνθ.: βαθμοθήρας, ψηφοθήρας</p> <p>Οικογ. Λέξ.: θηρεύω, θήραμα</p>

<p>θηρίο (και θεριό) (το) (Ουσιαστικό, Ο32, Ο31) (θη-ρί-ο) [αρχ. θηρίον < υπο-κορ. του θήρ]</p>	<p>1. άγριο σαρκοφάγο ζώο: ► Το λιοντάρι και η τίγρη είναι θηρία της ζούγκλας. 2. μυθικό τέρας, στοιχειό: ► Η Λερναία Ύδρα ήταν ένα μυθικό θηρίο που το σκότωσε ο Ηρακλής. 3. (μτφ.) άνθρωπος άσπλαχνος και σκληρόκαρδος: ► Μερικές φορές συμπεριφέρεται σαν πραγματικό θηρίο. 4. άνθρωπος υγιής, δυνατός: ► Πριν από λίγο καιρό ήταν άρρωστος, αλλά τώρα είναι πάλι θηρίο.</p>	<p>Σύνθ.: θηριοδαμαστής, θηριομαχία, μεγαθήριο, θηριοστροφείο Οικογ. Λέξ.: θεριεύω, θέριεμα, θηριώδης, θηριωδία Προσδιор.: τερατόμορφο, θαλάσσιο (1, 2), μυθικό (2), μανιασμένο (3)</p>
<p>θησαυρός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (θη-σαυ-ρός) [αρχ. θησαυρός]</p>	<p>1. το σύνολο πολύτιμων πραγμάτων που συγκεντρώνονται και φυλάσσονται: ► Οι θησαυροί της Βεργίνιας αποτελούν ανεκτίμητο αρχαιολογικό πλούτο. 2. καθετί που υπάρχει σε αφθονία: ► Είχε στην κατοχή του έναν αμέτρητο θησαυρό παλιών βιβλίων. 3. οτιδήποτε θεωρείται ότι έχει μεγάλη αξία, σπουδαιότητα: ► Η βιβλιοθήκη του σχολείου μας είναι αληθινός θησαυρός.</p>	<p>Συνών.: πλούτος (2) Σύνθ.: θησαυροφυλάκιο Οικογ. Λέξ.: θησαυρίζω, θησαύρισμα Προσδιор.: αμύθητος, ανεκτίμητος, κρυμμένος, παραμυθένιος, σπάνιος (1, 2, 3) Φράσεις: ► Άνθρακες ο θησαυρός (= διαψεύστηκαν οι ελπίδες)</p>
<p>θνητός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμψυχα) (θνη-τός) [αρχ. θνητός < θνήσκω]</p>	<p>αυτός που από τη φύση του είναι προορισμένος να πεθάνει: ► Όλοι οι άνθρωποι είμαστε θνητοί.</p>	<p>Αντίθ.: αθάνατος Οικογ. Λέξ.: θνήσκω, θνησιμότητα Φράσεις: ► Κοινός θνητός (= αυτός που δεν ανήκει σε προνομιούχα τάξη)</p>
<p>θρησκεία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (θρη-σκεί-α) [ελνστ. θρησκεία < θρησκεύω < θρησκος]</p>	<p>1. η πίστη σε θεϊκή δύναμη και η λατρεία της: ► Πίστεψε στη διδασκαλία του Χριστού και ασπάστηκε την Ορθόδοξη Χριστιανική θρησκεία.</p>	<p>Σύνθ.: θρησκοιολογία, θρησκόληπτος Οικογ. Λέξ.: θρησκεύω, θρήσκευμα, θρησκευτικός, θρησκευτικότητα Προσδιор.: μονοθεϊστική,</p>

	<p>2. (μτφ.) καθετί που θεωρεί κάποιος ιερό: ► Η ποδοσφαιρική ομάδα που υποστηρίζει είναι γι' αυτόν η θρησκεία του.</p>	<p>πολυθεϊστική, επίσημη, μυστηριακή (1)</p>
<p>θύελλα (η) (Ουσιαστικό, Ο20) (θύ-ελ-λα) [αρχ. θύελλα]</p>	<p>1. δυνατός άνεμος με βροχή: ► Η χθεσινή θύελλα ξερίζωσε πολλά δέντρα. 2. μεγάλη αναταραχή, σφοδρή αντίδραση: ► Τα λόγια του ξεσήκωσαν θύελλα αντιδράσεων.</p>	<p>Συνών.: καταιγίδα, ανεμοστρόβιλος, σίφουνας, τυφώνας (1), σύγχυση (2) Σύνθ.: ανεμοθύελλα, χιονοθύελλα Οικογ. Λέξ.: θυελλώδης Παροιμ.: ► Όποιος σπέρνει ανέμους, θερίζει θύελλες</p>
<p>θυμάμαι και θυμούμαι (Ρήμα, Ρ8) (ενεστ. θυ-μά-μαι, αόρ. θυμήθηκα) [μεσν. θυμούμαι < αρχ. ένθυμούμαι]</p>	<p>1. (μτβ.) διατηρώ στη μνήμη μου: ► Θυμάμαι πολύ καλά τα λόγια που μου είπες πριν από λίγες ημέρες. 2. (μτβ.) επαναφέρω στη μνήμη μου: ► Θυμάμαι με νοσταλγία τα παιδικά μου χρόνια. ► Θυμάμαι ότι αυτός ήταν ο καλύτερος μαθητής της τάξης μας.</p>	<p>Αντίθ.: ξεχνώ, λησμονώ (1, 2) Συνών.: ενθυμούμαι (2) Σύνθ.: αναθυμούμαι, ξαναθυμούμαι Οικογ. Λέξ.: θύμηση, θυμητικό</p>
<p>θυσία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (θυ-σί-α, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ιών) [αρχ. θυσία < θύω (= θυσιάζω)]</p>	<p>1. προσφορά σε θεότητα με λατρευτικό χαρακτήρα: ► Πολλοί αρχαίοι λαοί πρόσφεραν θυσίες στους θεούς. 2. (μτφ.) η στέρηση υλικών ή πνευματικών αγαθών για χάρη άλλου προσώπου ή για κάποιο σκοπό: ► Έκανε πολλές θυσίες, για να σπουδάσει τα παιδιά του.</p>	<p>Σύνθ.: αυτοθυσία Οικογ. Λέξ.: θυσιάζω, θυσιαστήριο Προσδιορ.: αιματηρή (1, 2), ανώφελη, ηρωική, οικονομική (2) Φράσεις: ► Πάση θυσία (= με κάθε τιμημα) ► Γίνομαι θυσία (= κάνω ό,τι μπορώ)</p>

<p>ιδανικός -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άψυχα) (ι-δα-νι-κός) [μτγν. ιδανικός < ιδανός < όρω]</p>	<p>1. ο καλύτερος που θα μπορούσε να βρεθεί: ► Η σημερινή ημέρα είναι ιδανική για εκδρομή. 2. που υπάρχει μόνο ως ιδέα, ο ιδεατός, άψογος, τέλειος: ► Πολλοί συγγραφείς ύμνησαν την ιδανική ομορφιά. 3. (ουσδ. ιδανικό) σπουδαίος σκοπός για τον οποίο αγωνίζεται ένας άνθρωπος ή ένα σύνολο ανθρώπων: ► Για να πραγματοποιηθεί το ιδανικό της δημοκρατίας είναι απαραίτητος ο διάλογος.</p>	<p>Αντίθ.: υπαρκτός, πραγματικός (2) Συνών: ιδεώδης, υποδειγματικός (1, 2) Οικογ. Λέξ.: ιδανικό (το), (εξ)ιδανικεύω, ιδανικά (επίρρ.) Προσδιοριζ: τόπος, κόσμος (1, 2) Φράσεις: ► Τα ιδανικά (= ο υψηλός πνευματικός ή ηθικός στόχος)</p>
<p>ιδέα (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ι-δέ-α) [αρχ. ιδέα < ιδεΐν < όρω (= βλέπω)]</p>	<p>1. η παράσταση κάθε αντικειμένου που σχηματίζεται στο νου: ► Δεν έχω ιδέα για το χρώμα που έχει η ζέβρα. 2. γνώμη, άποψη, κρίση: ► Σχημάτισα καλή ιδέα για το άτομό σου. 3. ιδανικό: ► Η ιδέα της ελευθερίας ξεσήκωσε τους Έλληνες το 1821.</p>	<p>Σύνθ: ιδεολογία, ανίδεος Οικογ. Λέξ.: ιδεατός, ιδεώδης, ιδεαλιστής Προσδιορ.: ριζοσπαστική, φιλελεύθερη, κυρίαρχη, κοινωνική, προοδευτική (1, 2), υποκειμενική, πρωτότυπη (1, 2) Φράσεις: ► Έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του (= θεωρεί ότι είναι σπουδαίος) ► Κατεβάζω ιδέες (= είμαι επινοητικός)</p>

<p>ιδιαιτερος, -η (-έρα), -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (ι-δι-αι-τε-ρος, γεν. -ου, -ης (-έρας), -ου, πληθ. -οι, -ες, -α) [αρχ. ιδιαιτερος < ίδιος]</p>	<p>που ανήκει σε κάποιον, εξαιρετικός, ξεχωριστός: ► Αυτός ο μαθητής διακρίνεται για τις ιδιαίτερες ικανότητές του.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: ιδιαίτερος (= χωριστά) (επίρρ.), ιδιαίτερα (= κυρίως) (επίρρ.), ιδιαίτερότητα Προσδιοριζ.: πατρίδα, αδυναμία, προτίμηση Φράσεις: ► Ιδιαίτερη πατρίδα (= τόπος καταγωγής) ► Ιδιαίτερα γραμματέας (= προσωπική γραμματέας) ► Τα ιδιαίτερα (= οι προσωπικές υποθέσεις)</p>
<p>ίδρυμα (το) (Ουσιαστικό, Ο40) (ι-δρυ-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα) [αρχ. ίδρυμα < ιδρύω]</p>	<p>οργανισμός που έχει επιστημονικό ή φιλανθρωπικό σκοπό: ► Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού φροντίζει για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας σε ολόκληρο τον κόσμο.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: ιδρυματικός, ιδρυματισμός Προσδιορ.: δημόσιο, ιδιωτικό, φιλανθρωπικό, επιστημονικό, μορφωτικό, νοσηλευτικό Φράσεις: Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Α.Ε.Ι.) (= το Πανεπιστήμιο)</p>
<p>ικανός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (ι-κα-νός) [αρχ. ικανός (= αρετός)]</p>	<p>1. αυτός που μπορεί να κάνει κάτι καλά, ο επιδέξιος: ► Είναι ικανός να λύσει οποιαδήποτε άσκηση Φυσικής. 2. αρκετός, επαρκής: ► Για να πραγματοποιηθεί η εκδρομή, πρέπει να συμπληρωθεί ικανός αριθμός μαθητών.</p>	<p>Αντίθ.: ανίκανος Συνών: άξιος (1), ικανοποιητικός (2) Σύνθ.: ικανοποιώ, ικανοποίηση, ανικανοποίητος Οικογ. Λέξ.: ικανότητα Προσδιοριζ.: άνθρωπος, μαθητής (1), ποσότητα (2) Φράσεις: ► Ικανός για όλα (= για αδιάστακτο άνθρωπο)</p>
<p>ικανοποίηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (ι-κα-νο-ποι-η-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις) [λόγ. ικανοποίησις < ικανοποιώ]</p>	<p>1. το συναίσθημα της έντονης ευχαρίστησης που νιώθει κάποιος από μια επιτυχία ή από την πραγματοποίηση μιας επιθυμίας: ► Ο δάσκαλος διαπιστώνει με μεγάλη ικανοποίηση την πρόοδο των μαθητών του. 2. υλική ή ηθική αποκατάσταση ζημίας ή προσβολής: ► Ζήτησε ικανοποίηση για τη βλάβη που του προξένησαν στο αυτοκίνητο.</p>	<p>Αντίθ.: απογοήτευση (1) Συνών: χαρά (1) Οικογ. Λέξ.: ικανοποιώ, ικανοποιητικός Προσδιορ.: ηθική, ψυχική (1, 2), επαγγελματική (2)</p>

<p>ικετεύω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. ι-κε-τεύ-ω, αόρ. ικέτευα) [αρχ. ικέτεύω < ικέτης]</p>	<p>(μτβ.) παρακαλώ θερμά, ζητώ βοήθεια: ►Σας ικε- τεύω να με βοηθήσετε να αντιμετωπίσω αυτή τη δύσκο- λη στιγμή που περνάω.</p>	<p>Συνών: θερμοπαρακαλώ, εκλιπαρώ Οικογ. Λέξ.: ικεσία, ικέ- της, ικετευτικός, ικετευτικά (επίρρ.)</p>
<p>ιός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (ι-ός) [αρχ. ιός (= δηλητη- ριο)]</p>	<p>1. μικροοργανισμός που αναπτύσσεται σε ζωντα- νά κύτταρα και προκαλεί λοιμώδη νοσήματα : ►Ο ιός της γρίπης είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος για τους ηλικιω- μένους. 2. (μτφ.) μικρό πρόγραμ- μα ή κώδικας που κατα- στρέφει προγράμματα ή μέρη του υπολογιστή: ►Έχασα όλα μου τα αρχεία στον υπολογιστή εξαιτίας κά- ποιου νέου ιού.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: ιογενής</p>
<p>ίππος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (ίπ-πος) [αρχ. ἵππος (= το άλογο)]</p>	<p>1. το άλογο: ►Ο δούρειος ίππος ήταν το τέχνασμα που επινόησε ο Οδυσσεάς για την άλωση της Τροίας. 2. μονάδα μέτρησης της δύναμης μιας μηχανής: ►Αγόρασα ένα αυτοκίνητο που έχει κινητήρα εκατό ίπ- πων.</p>	<p>Σύνθ.: ιππόδρομος, ιπποδύ- ναμη, ιπποκόμος, έφιππος Οικογ. Λέξ.: ιππεύω, ιπι- κός, ιππασία, ιπότης, ιπ- πέας Προσδιορ.: φορολογήσι- μος (2)</p>
<p>ισορροπία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ι-σορ-ρο-πι-α) [αρχ. ισορροπία < ισόρροπος]</p>	<p>1. (φυσ.) η κατάσταση ενός υλικού σώματος στο οποίο ενεργούν δύο αντι- θετες δυνάμεις, από τις οποίες η μία εξουδετερών- ει την άλλη: ►Ο ακροβά- της περπατούσε σε τεντωμένο σκοινί κρατώντας την ισορρο- πία του. 2. (μτφ.) η ψυχική υγεία και ηρεμία: ►Για να ξα- ναβρείς την ισορροπία σου, χρειάζεσαι οπωσδήποτε λίγες ημέρες ξεκούρασης.</p>	<p>Αντίθ.: ανισορροπία Σύνθ.: ανισορροπία Οικογ. Λέξ.: ισορροπώ, ισόρροπος, ισορρόπηση, ισορροπιστής, ισορροπι- μένος Φράσεις: ►Λεπτή ισορρο- πία (= αυτή που είναι εύκο- λο να διαταραχτεί)</p>

<p>ίσος -η, -ο (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (ι-σος) [αρχ. ἴσος] Προσοχή! ▶ ίσος (= ίδιος) ▶ ίσως (= μπορεί, πιθανόν) ▶ ίσιος (= ευθύς)</p>	<p>αυτός που είναι ίδιος στο μέγεθος, τη δύναμη ή την αξία με κάποιον άλλον: ▶ Το τετράγωνο έχει και τις τέσσερις πλευρές του ίσες. ▶ Όλοι οι πολίτες είναι ίσοι απέναντι στο νόμο.</p>	<p>Αντίθ.: άνισος Συνών: ισοδύναμος, ίδιος Σύνθ.: ισόβαθμος, ισόπαλος, ισάξιος, ισόβιος, ισόπλευρος, ισόπεδος, ισόρροπος, ισότιμος, ισοψηφία, ισόγειος, ισημερινός Οικογ. Λέξ.: ίσα (επίρρ.), ισότητα Προσδιοριζ.: δικαιώματα (τα), ευκαιρίες (οι), μεταχείριση</p>
<p>ισότητα (η) (Ουσιαστικό, Ο22) (ι-σό-τη-τα, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. ισότης < ίσος]</p>	<p>1. το να είναι δύο ή περισσότερα μεγέθη ίσα μεταξύ τους: ▶ Το σύμβολο της ισότητας είναι το = (ίσον). 2. η ίση μεταχείριση, η έλλειψη κάθε διαφοράς και διάκρισης μεταξύ των ανθρώπων: ▶ Η ισότητα ανδρών και γυναικών κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα της χώρας μας.</p>	<p>Αντίθ.: ανισότητα (1, 2) Συνών: ισονομία, ισοδυναμία, ισοπολιτεία (2) Προσδιορ.: κοινωνική, πολιτική, οικονομική (2)</p>
<p>ιστορία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (ι-στο-ρι-α) [αρχ. ἱστορία < ἴ-στορ (= γνώστης)]</p>	<p>1. η γραπτή, κυρίως, αφήγηση σπουδαίων γεγονότων που αναφέρεται σε πρόσωπα, λαούς και έθνη: ▶ Γνωρίζει πολύ καλά την ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας. 2. η επιστήμη που ερευνά και ερμηνεύει τα ιστορικά γεγονότα του παρελθόντος: ▶ Οι πηγές της Ιστορίας παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον. 3. το βιβλίο και το μάθημα της Ιστορίας: ▶ Αγόρασε ένα βιβλίο Ιστορίας της νεότερης Ελλάδας. 4. αφήγηση συμβάντων πραγματικών ή φανταστικών: ▶ Κάθε βράδυ έφερνε στο νου του διάφορες ιστορίες από την παιδική ηλικία του.</p>	<p>Σύνθ.: ιστοριογραφία, προϊστορία Οικογ. Λέξ.: ιστορώ, ιστορικός, ιστορικό (το), ιστορικά (επίρρ.), ιστορικότητα Προσδιορ.: αρχαία, βυζαντινή, ελληνική, μεσαιωνική, νεότερη, παγκόσμια, ευρωπαϊκή, πολιτική, ρωμαϊκή, σύγχρονη (1, 2, 3), διασκεδαστική, δραματική, συγκλονιστική, φανταστική (4)</p>

ισχυρός

<p>ισχυρός -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άψυχα) (ι-σχυ-ρός) [αρχ. ισχυρός < ισχύς]</p>	<p>1. ακλόνητος, ανθεκτικός: ► Οι δυο ομάδες είχαν ισχυρές άμυνες και γι' αυτό ο αγώνας έληξε ισόπαλος.</p> <p>2. σφοδρός, μεγάλος: ► Στο Αιγαίο θα πνέουν ισχυροί άνεμοι.</p> <p>3. αυτός που έχει μεγάλη πολιτική δύναμη ή επιρροή, καθώς και τη δυνατότητα να επιβάλλει τη θέλησή του: ► Κέρδισε εύκολα τις εκλογές και σχημάτισε μια ισχυρή κυβέρνηση.</p>	<p>Αντίθ.: ανίσχυρος (1, 2, 3), ασθενής (1, 2) Συνών: δυνατός, ρωμαλέος (1) Σύνθ.: ισχυρογνώμονας, ισχυροποιώ, ανίσχυρος, πανίσχυρος Οικογ. Λέξ.: ισχύς, ισχύω, ισχυρά (επίρρ.), ισχυρίζομαι, ισχυρισμός Προσδιοριζ: αντίπαλος, οργανισμός, επιχείρημα (1), κράτος (3) Φράσεις: ► Το δικαιο του ισχυροτέρου (= όταν ο δυνατός επιβάλλει τη θέλησή του στους πιο αδυνάτους)</p>
<p>ίσως (Επίρρημα) (ι-σως) [αρχ. ἴσως]</p>	<p>υπάρχει περίπτωση να ..., είναι πιθανό να ...: ► Ίσως θα έρθω αύριο να σε δω.</p>	<p>Αντίθ.: σίγουρα, οπωσδήποτε Συνών: ενδεχομένως, μπορεί να ...</p>
<p>ίχνος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (ι-χνος, γεν. -ους, πληθ. -η) [αρχ. ἴχνος]</p>	<p>1. αποτόπωμα ποδιού ανθρώπου ή ζώου πάνω στο έδαφος: ► Οι κνηγοί εντόπισαν το θήραμα από τα ίχνη που άφησε στο χιόνι.</p> <p>2. οτιδήποτε απομένει από κάτι που προηγήθηκε: ► Οι ανασκαφές ανέδειξαν τα ίχνη ενός αρχαίου πολιτισμού.</p> <p>3. ελάχιστη ποσότητα: ► Η ιατρική εξέταση έδειξε ίχνη από σάκχαρο στο αίμα.</p>	<p>Συνών: πατημασιά, (α)χνάρι (1), υπόλειμμα, απομεινάρι (2) Σύνθ.: ιχνηλάτης, ιχνηλατώ, ιχνηλασία, ιχνογραφώ, ιχνογραφία Προσδιοριζ.: δυοδιάκριτο, πρόσφατο (1, 2) Φράσεις: ► Βαδίζω στα ίχνη κάποιου (= ακολουθώ την ίδια πορεία, μτφ. μιμούμαι) ► Χάνω τα ίχνη κάποιου (= δεν ξέρω πού βρίσκεται ή τι κάνει) ► Δεν έχει ίχνος ντροπής (= είναι αδιάντροπος)</p>

<p>καθαρός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άψυχα) (κα-θα-ρός) [αρχ. καθαρός]</p>	<p>1. απαλλαγμένος από βρομίες, αλέρωτος: ► Όλοι πρέπει να διατηρούμε τις ακτές καθαρές. 2. ανόθευτος, που δεν περιέχει ξένες ουσίες: ► Το δαχτυλίδι που φορά είναι από καθαρό χρυσάφι. 3. αίθριος, ασυννέφιαστος: ► Σήμερα ο ουρανός είναι καθαρός. 4. αυτός που δεν κάνει ή δε σκέφτεται κακό: ► Είναι ένας αγνός άνθρωπος με καθαρή ψυχή.</p>	<p>Αντίθ.: ακάθατος, βρόμικος, λερωμένος (1) Συνών.: καθάριος (1), αγνός (2, 4), ανέφελος (3), αναμάρτητος (4) Σύνθ.: ξεκάθαρος, πεντάκαθαρος, ολοκάθαρος, καθαρόαιμος Οικογ. Λέξ.: καθαρά (επίρρ.), καθαρίζω, κάθαρση, καθαρότητα, καθαριότητα Φράσεις: ► Καθαρά χέρια (= δεν ευθύνομαι για ανέντιμη πράξη) Παροιμ.: ► Καθαρός ουρανός αστραπές δε φοβάται</p>
<p>καθεστώς (το) (Ουσιασσιακοπ. Μτχ.) (κα-θε-στώς, γεν. -ώτος, πληθ. -ώτα) [μτγν. καθεστώς < αρχ. καθίστημι]</p>	<p>ο τρόπος με τον οποίο κυβερνάται ένα κράτος ή είναι οργανωμένη μια κοινωνία: ► Αυτή η χώρα έχει δημοκρατικό καθεστώς.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: καθεστωτικός Προσδιop.: κοινοβουλευτικό, αυταρχικό, συνταγματικό, φεουδαρχικό, αστικό, φιλελεύθερο, σοσιαλιστικό</p>
<p>κάθετος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (κά-θε-τος) [αρχ. κάθετος]</p>	<p>1. που έχει διεύθυνση κατακόρυφη προς την επιφάνεια της γης: ► Η εστία του τερματοφύλακα έχει ένα οριζόντιο και δύο κάθετα δοκάρια.</p>	<p>Αντίθ.: οριζόντιος (1) Σύνθ.: καθετόμετρο Οικογ. Λέξ.: κάθετα (επίρρ.), καθέτως (επίρρ.)</p>

	<p>2. (γεωμ.) η ευθεία που τέμνει άλλη ευθεία ή επίπεδο κατακόρυφα, σχηματίζοντας ορθή γωνία: ► Η οδός Καποδίστρια είναι κάθετη στην οδό Δωδώνης.</p>	
<p>καθήκον (το) (Ουσιαστικό, Ο45) (κα-θή-κον, γεν. -οντος, πληθ. -α) [αρχ. καθήκον < καθήκω (= αρμόζω)]</p>	<p>1. ό,τι επιβάλλεται να κάνουμε σύμφωνα με τον ηθικό νόμο, το χρέος: ► Είναι γενικό καθήκον να βοηθάμε τα ηλικιωμένα άτομα. 2. ό,τι επιβάλλεται από τους νόμους του κράτους, η υποχρέωση του πολίτη: ► Είναι καθήκον προς την πατρίδα να υπηρετούμε στο στρατό.</p>	<p>Συνών.: επιταγή (1) Σύνθ.: καθηκοντολογία Προσδιορ.: ιερό (1), συνταγματικό (2), συζυγικό, αυτονόητο (1, 2)</p>
<p>κάθομαι (Ρήμα) (ενεστ. κά-θο-μαι, αόρ. κάθισα και έκασα, παθ. μτχ. καθιμένος)</p>	<p>1. (αμτβ.) βρισκομαι πάνω σε κάθισμα ή σε οποιαδήποτε άλλη θέση μπορώ να στηριχτώ: ► Οι μαθητές κάθισαν στις θέσεις τους και αμέσως άρχισε το μάθημα. 2. (αμτβ.) κατοικώ, μένω: ► Κάθεται στην ίδια γειτονιά εδώ και πολλά χρόνια. 3. (αμτβ.) δεν εργαζομαι, μένω αδρανής: ► Πήρε σύνταξη από τη δουλειά του και τώρα κάθεται. 4. (αμτβ.) υπομένω, ανέχομαι: ► Γιατί κάθεσαι και τον ακούς, αφού σου μιλάει με τόσο άσχημο τρόπο;</p>	<p>Αντιθ.: στέκομαι Συνών.: διαμένω (2) Σύνθ.: στρογγυλοκάθομαι Φράσεις: ► Κάθομαι σ' αναμμένα κάρβουνα (= ανησυχώ) ► Κάθομαι με σταυρωμένα χέρια (= δεν κάνω τίποτα) ► Κάθομαι σ' αυγά μου (= δεν ανακατεύομαι σε ξένες υποθέσεις) ► Μου κάθεται στο στομάχι (= μου είναι αντιπαθής)</p>
<p>καθυστερώ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. κα-θυ-στε-ρώ, αόρ. καθυστέρησα, παθ. αόρ. καθυστερήθηκα, παθ. μτχ. καθυστερημένος) [αρχ. καθυστερῶ]</p>	<p>1. (μτβ.) κάνω κάποιον να αργοπορήσει, να χάσει χρόνο: ► Το χιόνι τον καθυστέρησε να φτάσει γρήγορα στη δουλειά του. 2. (μτβ.) δε δίνω έγκαιρα τα οφειλόμενα: ► Μερικές</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: καθυστέρηση, καθυστερημένα (επίρρ.)</p>

	φορές καθυστερεί να πληρώσει τα κοινόχρηστα.	
καιρός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (και-ρός, γεν. -ού, πληθ. -οί) [αρχ. καιρός]	<p>1. μετεωρολογικές συνθήκες που επικρατούν σε δεδομένη στιγμή και σε συγκεκριμένη περιοχή: ► Στη βορειοανατολική Ελλάδα ο καιρός είναι σήμερα αίθριος.</p> <p>2. κατάλληλη ευκαιρία: ► Τώρα είναι ο κατάλληλος καιρός, για να κάνουμε τις καλοκαιρινές διακοπές μας.</p> <p>3. χρονικό διάστημα: ► Πέρασε πολύς καιρός από τότε που τον είδα για τελευταία φορά.</p> <p>4. διαθέσιμος χρόνος: ► Δεν έχω καθόλου καιρό, για να επισκεφτώ την ιδιαίτερη πατρίδα μου.</p>	<p>Σύνθ.: καιροσκοπός, καιροφυλακτώ, άκαιρος, πρόσκαιρος, επίκαιρος</p> <p>Οικог. Λέξ.: καιρικός</p> <p>Προσδιορ.: ανοιξιάτικος, απειλητικός, άστατος (1)</p> <p>Φράσεις: ► Παντός καιρού (= κατάλληλος για όλες τις καιρικές συνθήκες) ► Του καλού καιρού (= υπερβολικά) ► Από τον καιρό του Νώε (= από πολύ παλιά) ► Μια φορά κι έναν καιρό (= κάποτε) ► Έχει ο καιρός γυρίσματα (= για να δηλώσουμε απρόβλεπτες μεταβολές που μπορεί να συμβούν)</p> <p>Παροιμ.: ► Κάθε πράγμα στον καιρό του κι ο κολίος τον Αύγουστο</p>
καίω (Ρήμα) (καί-ω, αόρ. έκαψα, παθ. αόρ. κάηκα, παθ. μτχ. καμένος) [αρχ. καίω]	<p>1. (μτβ.) βάζω φωτιά σε κάτι, καταστρέφω: ► Από απροσεξία έκαψαν το δάσος.</p> <p>2. (μτβ.) ξοδεύω ρεύμα, βενζίνη, πετρέλαιο κ.λπ.: ► Φέτος κάψαμε πολύ πετρέλαιο.</p> <p>3. (αμτβ.) (μτφ.) είμαι καυτός: ► Ο Αυγοστιάτικος ήλιος έκαιγε.</p>	<p>Συνών.: καταναλώνω (2)</p> <p>Σύνθ.: κατακαίγω</p> <p>Οικог. Λέξ.: καύση, καυστήρας, καυστικός, καύσωνας, καυτός, καυτερός, κάψιμο</p> <p>Φράσεις: ► Δε μου καίγεται καρφί (= δε με ενδιαφέρει καθόλου)</p>
καλλιερῶ (Ρήμα, Ρ6) (ενεστ. καλ-λι-ερ-ῶ, αόρ. καλλιέρησα, παθ. αόρ. καλλιεργήθηκα, παθ. μτχ. καλλιεργημένος) [μτγν. καλλιερῶ]	<p>1. (μτβ.) δουλεύω τη γη, για να την κάνω εϋφορη ή για να αναπυχθούν τα φυτά: ► Οι γεωργοί καλλιερῶν συστηματικά τα χωράφια τους.</p> <p>2. (μτβ.) (μτφ.) ασχολούμαι με κάτι δείχνοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον</p>	<p>Οικог. Λέξ.: καλλιέργεια, καλλιεργητής, καλλιεργήσιμος</p> <p>Φράσεις: ► Καλλιεργημένος (= μορφωμένος)</p>

	<p>και επιμέλεια: ► <i>Οι αρχαίοι Έλληνες καλλιέργησαν τα γράμματα και τις τέχνες.</i></p>	
<p>καλύπτω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. κα-λύ-πτω, αόρ. κάλυψα, παθ. αόρ. καλύφθηκα, παθ. μτχ. καλυμμένος) [αρχ. καλύπτω]</p>	<p>1. (μτβ.) σκεπάζω κάτι με κάτι άλλο: ► <i>Κάλυψε το σώμα του μωρού με μια μάλλινη κουβέρτα.</i></p> <p>2. (μτβ.) συγκαλύπτω, αποκρύπτω κάτι: ► <i>Δεν μπόρεσαν να καλύψουν τα ίχνη που άφησαν στο έδαφος.</i></p> <p>3. (μτβ.) (μτφ.) προστατεύω, δικαιολογώ: ► <i>Ο διευθυντής κάλυψε τους υπαλλήλους για το λάθος που έγινε.</i></p> <p>4. (μτβ.) διανύω μια απόσταση: ► <i>Το τρένο καλύπτει τη διαδρομή Αθήνα-Θεσσαλονίκη σε πέντε ώρες.</i></p>	<p>Αντίθ.: αποκαλύπτω, ξεσκεπάζω, φανερώνω (1)</p> <p>Σύνθ.: ανακαλύπτω, συγκαλύπτω, επικαλύπτω, αποκαλύπτω, υπερκαλύπτω</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κάλυμμα, κάλυψη</p>
<p>κάμπος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (κά-μπος) [μεσν. κάμπος < λατ. campus]</p>	<p>πεδιάδα: ► <i>Από το ύψωμα έβλεπες να απλώνεται μπροστά σου ο καταπράσινος κάμπος.</i></p>	<p>Σύνθ.: ξερόκαμπος, Αχλαδόκαμπος</p> <p>Προσδιορ.: ανθόσπαρτος, εύφορος, άγονος</p>
<p>καρπός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (καρ-πός) [αρχ. καρπός]</p>	<p>1. το προϊόν ενός φυτού, το φρούτο: ► <i>Από τον καρπό της ελιάς παίρνουμε το λάδι.</i></p> <p>2. (μτφ.) το προϊόν μιας ανθρώπινης δραστηριότητας: ► <i>Απολαμβάνει τους καρπούς του μόχθου του.</i></p> <p>3. (ανατομ.) το τμήμα του χεριού ανάμεσα στην παλάμη και το βραχίονα: ► <i>Χτύπησε στον καρπό του δεξιού χεριού του.</i></p>	<p>Σύνθ.: καρποφόρος, καρποφορία, περικάρπιο, άκαρπος, πολυκαρπία</p> <p>Οικογ. Λέξ.: καρπερός, καρπίζω, κάρπισμα</p> <p>Προσδιορ.: άγουρος, θρεπτικός, μεστωμένος, εδώδιμος (= φαγώσιμος) (1)</p>

<p>κάστρο (το) (Ουσιαστικό, Ο32) (κά-στρο) [μεσν. κάστρον < λατ. castrum]</p>	<p>πύργος που έχτιζαν οι άνθρωποι γύρω από τις πόλεις, για να προστατευτούν από τους εχθρούς, φρούριο: ► Το κάστρο του Μεσολογγίου ήταν φημισμένο κατά την Επανάσταση του 1821.</p>	<p>Συνών.: οχυρό Σύνθ.: καστρόπορτα Οικογ. Λέξ.: καστρί Προσδιор.: βυζαντινό, ξακουστό, φημισμένο, στοιχειωμένο</p>
<p>καταγωγή (η) (Ουσιαστικό, Ο24) (κα-τα-γω-γή, γεν. -ής, πληθ. -) [λόγ. < αρχ. καταγωγή < κατάγομαι]</p>	<p>1. η αρχή του γένους κάποιου, το σόι, η προέλευση, η ρίζα: ► Η καταγωγή πολλών ενεργετών του ελληνικού έθνους είναι από την Ήπειρο. 2. ο τόπος απ' όπου κατάγεται κάποιος ή η εθνικότητα στην οποία ανήκει: ► Είναι ελληνικής καταγωγής και ζει στην Αυστραλία.</p>	<p>Συνών.: γενιά, γενεαλογία (1), εθνικότητα (2) Οικογ. Λέξ.: κατάγομαι Προσδιор.: λαϊκή, κοινή (1) Φράσεις: ► Έλκω την καταγωγή μου (= κατάγομαι)</p>
<p>καταδίωξη (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (κα-τα-δί-ω-ξη, γεν. -ης, πληθ. -ώσεις) [λόγ. < αρχ. καταδίωξις < καταδιώκω]</p>	<p>το κυνηγητό κάποιου με σκοπό να τον συλλάβει ή να του κάνει κακό: ► Οι αστυνομικοί ύστερα από καταδίωξη συνέλαβαν τους ληστές.</p>	<p>Συνών.: κατατρεγμός Οικογ. Λέξ.: καταδιώκω, καταδιωκτικός Προσδιор.: αδιάκοπη, στρατιωτική</p>
<p>κατάθεση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (κα-τά-θε-ση, γεν. -ης, πληθ. -έσεις) [λόγ. < ελνστ. κατάθεσις < αρχ. κατατίθημι < κατά + τίθημι]</p>	<p>1. τοποθέτηση στο έδαφος: ► Η κατάθεση στεφάνου έγινε στο ηρώο της πόλης. 2. παράδοση χρημάτων στην Τράπεζα ή στο Ταμιευτήριο για φύλαξη ή δανεισμό: ► Το σχολείο έκανε κατάθεση ενός χρηματικού ποσού στην Τράπεζα για τα παιδιά της Αφρικής. 3. μαρτυρία κάποιου στο δικαστήριο ή στον ανακριτή: ► Η φεudής κατάθεση τιμωρείται από το νόμο.</p>	<p>Αντίθ.: ανάληψη (2) Σύνθ.: συγκατάθεση Οικογ. Λέξ.: καταθέτω, καταθέτης Προσδιор.: ένορκη, επιβαρυντική (3), προθεσμιακή (2), δημόσια (1, 3)</p>

<p>κατακτώ και καταχτώ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. κα-τα-κτώ, αόρ. κατάκτησα, κατέκτησα, παθ. αόρ. κατακτήθηκα, παθ. μτχ. κατακτημένος) [αρχ. κατακτώμαι < κατά + κτώμαι (= αποκτώ, κατέχω)]</p>	<p>1. (μτβ.) καταλαμβάνω κάτι με πόλεμο, κυριεύω: ►Οι Πέρσες κατέκτησαν στην αρχαιότητα πολλές γειτονικές επαρχίες. 2. (μτβ.) πετυχαίνω κάτι ύστερα από προσπάθεια ή με τις ικανότητές μου: ►Οι Έλληνες αθλητές κατέκτησαν αρκετά μετάλλια στους Ολυμπιακούς αγώνες.</p>	<p>Συνών.: υποτάσσω (1), αποκτώ (2) Οικογ. Λέξ.: κατάκτηση, κατακτητής, κατακτητικός</p>
<p>καταλήγω (Ρήμα) (ενεστ. κα-τα-λή-γω, αόρ. κατέληξα) [αρχ. καταλήγω]</p>	<p>1. (αμτβ.) φτάνω στο τέλος: ►Ο ποταμός καταλήγει στη θάλασσα. 2. (μτβ.) (μτφ.) οδηγούμαι, φτάνω σε συμπέρασμα: ►Η συζήτηση κατέληξε σε συμφωνία. 3. (μτβ.) καταντώ: ►Είχε τόσα πολλά χρέη ώστε κατέληξε να χάσει το σπίτι του.</p>	<p>Συνών.: εκβάλλω (1) Οικογ. Λέξ.: κατάληξη, καταληκτικός</p>
<p>κατανάλωση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (κα-τα-νά-λω-ση, γεν. -ης, -ώσεως, πληθ. -ώσεις) [μτγν. κατανάλωσις < καταναλίσκω]</p>	<p>το να χρησιμοποιεί και να ξοδεύει κανείς κάτι, για να ικανοποιήσει τις βιοτικές του ανάγκες: ►Αυτό το μήνα έκανε μεγαλύτερη κατανάλωση χρημάτων για την αγορά τροφίμων από εκείνη που είχε υπολογίσει.</p>	<p>Αντίθ.: εξοικονόμηση Συνών.: ξόδεμα Σύνθ.: υπερκατανάλωση Οικογ. Λέξ.: καταναλώνω, καταναλωτής, καταναλωσιμος, καταναλωτικός Προσδιορ.: εσωτερική, ευρεία Φράσεις: ►Φόρος κατανάλωσης (= φόρος που συμπεριλαμβάνεται στην τιμή πώλησης ενός προϊόντος)</p>
<p>καταπληκτικός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (κα-τα-πλη-κτι-κός) [μτγν. καταπληκτικός < καταπλήσσω]</p>	<p>αυτός που προκαλεί μεγάλη εντύπωση και θαυμασμό: ►Το σπίτι του έχει καταπληκτική θέα προς τη μεριά της θάλασσας.</p>	<p>Συνών.: εκπληκτικός, εντυπωσιακός Οικογ. Λέξ.: κατάπληκτος, καταπληκτικά (επίρρ.), καταπλήσσω, κατάπληξη Προσδιοριζ.: χαρακτηρισ, ταλέντο, ομοιότητα, μουσική, εμφάνιση</p>

<p>κατασκευάζω (Ρήμα, Ρ4)</p> <p>(ενεστ. κα-τα-σκευ-άζω, αόρ. κατασκεύασα, παθ. αόρ. κατασκευάστηκα, παθ. μτχ. κατασκευασμένος)</p> <p>[αρχ. κατασκευάζω]</p>	<p>1. (μτβ.) φτιάχνω κάτι με υλικά και τεχνικά μέσα: ►Οι μηχανικοί κατασκευάζουν διάφορα δημόσια έργα.</p> <p>2. (μτβ.) (μτφ.) δημιουργώ κάτι στο μυαλό μου, επινοώ: ►Κατασκεύασε μια κατηγορία, για να τον ενοχοποιήσει.</p>	<p>Συνών.: κάνω, παρασκευάζω (1), μηχανεύομαι, πλάθω (2)</p> <p>Σύνθ.: προκατασκευάζω</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κατασκευαστής, κατασκευαστικός, κατασκευάσμα</p>
<p>κατάσταση (η) (Ουσιαστικό, Ο28)</p> <p>(κα-τά-στα-ση, γεν. -ης, -άσεως, πληθ. -άσεις)</p> <p>[αρχ. κατάστασις < καθίστημι < κατά + ἵστημι]</p>	<p>1. το πώς βρίσκεται κάποιος ή κάτι σε μια ορισμένη στιγμή: ►Το σπίτι μου, αν και είναι αρκετά παλιό, βρίσκεται σε καλή κατάσταση.</p> <p>2. κατάλογος ή πίνακας με ονόματα προσώπων ή πραγμάτων: ►Παραδόθηκε η κατάσταση με τα ονόματα των μαθητών που θα πάρουν μέρος στην εκδρομή.</p>	<p>Συνών.: λίστα (2)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: καταστατικό, καταστατικός</p> <p>Προσδιορ.: αφόρητη, κοινωνική, οικονομική, δραματική, πρωτοφανής, χαώδης, διεθνής, στερεή, υγρή (1), οικογενειακή (1, 2)</p> <p>Φράσεις: ►Παίρνω την κατάσταση στα χέρια μου (= αναλαμβάνω την ευθύνη των εξελίξεων)</p>
<p>καταστρέφω (Ρήμα, Ρ2)</p> <p>(ενεστ. κα-τα-στρέφω, αόρ. κατέστρεψα, παθ. αόρ. καταστράφηκα, παθ. μτχ. κατεστραμμένος και καταστραμμένος)</p> <p>[αρχ. καταστρέφω]</p>	<p>1. (μτβ.) προξενώ σε κάποιον ή σε κάτι μεγάλη φθορά: ►Το χαλάζι κατέστρεψε τα σταφύλια.</p> <p>2. (μτβ.) (μτφ.) οδηγώ κάποιον ή κάτι σε άσχημη κατάσταση, φθείρω ηθικά: ►Τον κατέστρεψαν οι κακές παρέες.</p> <p>3. (αμτβ.) (παθ.) χάνω την περιουσία μου: ►Στενοχωρήθηκα πολύ, όταν έμαθα ότι καταστράφηκε οικονομικά.</p>	<p>Αντιθ.: σώζω, διασώζω, περισώζω (1)</p> <p>Συνών.: αφανίζω, εξολοθρεύω, εξοντώνω (1), διαφθείρω (2), χρεοκοπώ (3)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: καταστροφή, καταστροφές, καταστροφικός, καταστρεπτικός</p>
<p>κατεβαίνω (Ρήμα, Ρ2)</p> <p>(κα-τε-βαί-νω, αόρ. κατέβηκα, παθ. μτχ. κατεβασμένος)</p> <p>[μεσν. κατεβαίνω < αρχ. καταβαίνω]</p>	<p>1. (αμτβ.) μετακινούμαι από ψηλότερο σε χαμηλότερο μέρος: ►Οι βοσκοί κατεβαίνουν με τα κοπάδια τους κάθε φθινόπωρο από τα ορεινά στα πεδινά.</p>	<p>Αντιθ.: ανεβαίνω (1, 2, 3), αυξάνομαι (2), επιβιβάζομαι (3)</p> <p>Συνών.: κατέρχομαι (1), υποχωρώ (2)</p> <p>Σύνθ.: ανεβοκατεβαίνω, ξανακατεβαίνω</p>

κατεύθυνση

	<p>2. (αμτβ.) μειώνομαι, ελαττώνομαι: ► Το καλοκαίρι κατεβαίνει, συνήθως, η στάθμη του νερού της λίμνης.</p> <p>3. (αμτβ.) αποβιβάζομαι από μεταφορικό μέσο: ► Όλοι οι επιβάτες κατέβηκαν από το λεωφορείο στον κεντρικό σταθμό της πόλης.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: κατάβαση, κατεβατό (το), κατέβασμα, ακατέβατα (επίρρ.)</p> <p>Φράσεις: ► Μου κατέβηκε να ... (= μου ήρθε ξαφνικά μια ιδέα να ...) ► Λέει ό,τι του κατέβει (= ό,τι του έρθει στο μυαλό)</p>
<p>κατεύθυνση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (κα-τεύ-θυ-νση, γεν. -ης, -ύνσεως, πληθ. -ύσεις) [αρχ. κατεύθυνσις < κατευθύνω]</p>	<p>1. η πορεία προς την οποία κινείται κάποιος ή κάτι: ► Το καράβι κινείται με κατεύθυνση προς το νότο.</p> <p>2. (μτφ.) ο στόχος που επιδιώκουμε, ο σκοπός: ► Η ανθρωπότητα πρέπει να κινείται πάντοτε προς την κατεύθυνση της παγκόσμιας ειρήνης.</p>	<p>Συνών.: φορά, ρότα (1)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κατευθύνω, κατευθυντήριος</p> <p>Προσδιορ.: άγνωστη (1), πολιτική, ιδεολογική, θεωρητική, πρακτική, παιδαγωγική (2)</p>
<p>κατηγορώ (Ρήμα, Ρ7) (ενεστ. κα-τη-γο-ρώ, αόρ. κατηγορήσα, παθ. αόρ. κατηγορήθηκα, παθ. μτχ. κατηγορημένος) [αρχ. κατηγορώ]</p>	<p>1. (μτβ.) αποδίδω ενοχή σε κάποιον για κάτι: ► Τον κατηγορήσαν ότι δεν είπε την αλήθεια. ► Με κατηγορήσε στους συμμαθητές του.</p> <p>2. (μτβ.) διώκω κάποιον δικαστικά για αξιόποινη πράξη: ► Κατηγορείται για κλοπή.</p>	<p>Αντίθ.: υπερασπιζομαι, συνηγορώ (1)</p> <p>Συνών.: ενοχοποιώ, καταγγέλλω (1), μηνύω, ασκώ δίωξη (2)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κατηγορος, κατηγορία, κατηγορούμενος, κατηγορητήριο</p>
<p>κατοικώ (Ρήμα, Ρ7) (ενεστ. κα-τοι-κώ, αόρ. κατοίκησα, παθ. αόρ. κατοικήθηκα, παθ. μτχ. κατοικημένος) [αρχ. κατοικῶ < κάτοικος < κατά + οἶκος]</p>	<p>(αμτβ.) διαμένω σε κάποιον τόπο: ► Κατοικώ εδώ και πολλά χρόνια στην Κέρκυρα.</p>	<p>Συνών.: μένω, κάθομαι</p> <p>Σύνθ.: συγκατοικώ</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κάτοικος, κατοικία, κατοίκηση, κατοικήσιμος, κατοικίδιος</p>
<p>κατόρθωμα (το) (Ουσιαστικό, Ο40) (κα-τόρ-θω-μα, γεν. -ώματος, πληθ.</p>	<p>εξαιρετική επιτυχία, γενναία πράξη: ► Τα δημοτικά τραγούδια υμνούν τα κατορθώματα των κλεφτών.</p>	<p>Συνών.: επίτευγμα, άθλος, ανδραγάθημα</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κατορθώνω, κατορθωτός</p>

<p>-ώματα) [αρχ. κατόρθωμα < κατορθώω -ῶ]</p>		<p>Προσδιор.: μυθικό, ηρωικό, ένδοξο, απίστευτο</p>
<p>κειμήλιο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (κει-μή-λι-ο, γεν. -ίου, πληθ. -α) [αρχ. κειμήλιον < κείμαι (= βρίσκομαι)]</p>	<p>κάθε παλιό αντικείμενο που θεωρείται πολύτιμο: ▶ Αυτό το βιβλίο είναι ένα οικογενειακό κειμήλιο.</p>	<p>Συνών: ενθύμιο Προσδιор.: ιερό, γραπτό, ιστορικό, πολύτιμο, οικογενειακό</p>
<p>κενός -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (κε-νός) [αρχ. κενός]</p>	<p>1. που δεν περιέχει τίποτα: ▶ Οι αίθουσες του σχολείου είναι κενές από μαθητές την ώρα του διαλείμματος. 2. (μτφ.) που δεν μπορεί να εκπληρωθεί, μάταιος: Όσα μας είπε αποδείχτηκαν κενές υποσχέσεις.</p>	<p>Αντίθ.: γεμάτος, πλήρης (1) Συνών: άδειος, αδειανός (1) Σύνθ.: κενοτάφιο, κενολογία Οικογ. Λέξ.: κενότητα Φράσεις: ▶ Η πρότασή του έπεσε στο κενό (= δεν έγινε αποδεκτή)</p>
<p>κέντρο (το) (Ουσιαστικό, Ο32) (κέ-ντρο) [αρχ. κέντρον (= αιχμή, αγκάθι) < κεντώ]</p>	<p>1. το σημείο που βρίσκεται στη μέση ενός χώρου ή ενός πράγματος: ▶ Έδωσαν ραντεβού στο κέντρο της πλατείας. 2. (μτφ.) το μέρος με τη μεγαλύτερη κίνηση ή δραστηριότητα: ▶ Η Πάτρα είναι το βιομηχανικό κέντρο της Πελοποννήσου. 3. (μαθημ.) το εσωτερικό σημείο που απέχει εξίσου απ' όλα τα σημεία της περιφέρειας ενός κύκλου ή της επιφάνειας μιας σφαιρας: ▶ Σημάδεψα με το βελάκι το κέντρο του κύκλου, αλλά δεν το πέτυχα.</p>	<p>Αντίθ.: άκρο (1) Συνών: μέσον (1) Σύνθ.: απόκεντρος, κεντρομόλος, φυγόκεντρος, εκκεντρος Οικογ. Λέξ.: κεντρί, κεντριζώ, κεντρικός, κεντράρισμα, κεντρώος Προσδιор.: αστικό, εκλογικό, νυχτερινό, εμπορικό, επιστημονικό, τηλεφωνικό, τουριστικό (2) Φράσεις: ▶ Εξεταστικό κέντρο (= σχολείο ή άλλο κτίριο στο οποίο διεξάγονται εξετάσεις)</p>
<p>κεραυνός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (κε-ραυ-νός) [αρχ. κεραυνός]</p>	<p>1. ηλεκτρική εκκένωση από τα σύννεφα που φέρνουν θετικό ηλεκτρισμό προς το έδαφος, στο</p>	

	<p>οποίο υπάρχει αρνητικό ηλεκτρικό φορτίο: ► Η φωτιά στο δάσος προκλήθηκε από έναν κεραυνό.</p> <p>2. (μτφ.) για κάτι δυσάρεστο ή εντυπωσιακό που συνέβη ξαφνικά: ► Η είδηση του θανάτου του ποιητή έπεσε σαν κεραυνός.</p>	<p>Συνών: αστροπελέκι (1)</p> <p>Σύνθ.: αλεξικέραυνο, κεραυνοβόλος</p> <p>Φράσεις: ► Κεραυνός εν αιθρία (= για κάτι ξαφνικό ή εντυπωσιακό)</p>
<p>κερδίζω (Ρήμα, Ρ4)</p> <p>(ευεστ. κερ-δί-ζω, αόρ. κέρδισα, παθ. μτχ. κερδισμένος) [μτγν. κερδίζω < αρχ. κερδαίνω]</p>	<p>1. (μτβ.) αποκτώ χρήματα από εργασία ή από τύχη: ► Πόσα κερδίζεις το μήνα; ► Κέρδισε στο λαχείο του πρώτο αριθμό.</p> <p>2. (μτβ.) έχω όφελος από κάτι: ► Κέρδισε δόξα και τιμές από την επιστήμη του.</p> <p>3. (μτβ.) αναδεικνύομαι καλύτερος, νικώ: ► Κέρδισε το πρώτο βραβείο στο φεστιβάλ κινηματογράφου.</p>	<p>Αντίθ.: χάνω</p> <p>Συνών: ειοπράττω, ωφελούμαι (1, 2)</p> <p>Σύνθ.: κερδοφόρος, κερδοφορία, κερδοσκοπός, κερδοσκοπία</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κέρδος</p> <p>Φράσεις: ► Κερδίζω έδαφος (= είμαι κοντά στο να επικρατήσω)</p>
<p>κεφάλι (το) (Ουσιαστικό, Ο36)</p> <p>(κε-φά-λι)</p> <p>[μτγν. κεφάλιον < υποκορ. αρχ. κεφαλή]</p>	<p>1. το πάνω μέρος του σώματος των ανθρώπων ή το μπροστινό μέρος των ζώων: ► Κούνησε το κεφάλι του, συμφωνώντας με αυτά που άκουσε.</p> <p>2. (μτφ.) ό,τι μοιάζει με κεφάλι, κυρίως στο σχήμα: ► Αγόρασα πέντε κεφάλια σκόρδα.</p> <p>3. (μτφ.) άνθρωπος πολύ μορφομένος: ► Θεωρείται μεγάλο κεφάλι στην ιατρική επιστήμη.</p>	<p>Σύνθ.: κεφαλόβρυσο, κεφαλόσκαλο, κεφαλοτύρι, κεφαλοχώρι, σιδηροκέφαλος, ποнокέφαλος</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κεφαλικός, κεφαλιά, κεφαλαίο, κεφαλαίος, κεφαλαιώδης</p> <p>Προσδιор.: αγύριστο, τετράγωνο (1)</p> <p>Φράσεις: ► Χτυπάω το κεφάλι μου στον τοίχο (= μετανιώνω) ► Δε σηκώνω κεφάλι (= εργάζομαι σκληρά) ► Παίρνω κεφάλι (= αρχίζω να προηγούμαι) ► Περπατάω με το κεφάλι ψηλά (= αισθάνομαι υπερήφανος για την τιμή και την υπόληψή μου) ► Αγύριστο κεφάλι (= αμετάπειστος)</p>

<p>κινδυνεύω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. κιν-δύ-νεύ-ω, αόρ. κινδύνεψα) [αρχ. κινδυνεύω]</p>	<p>1. (αμτβ.) απειλούμαι: ► Το διαμέρισμα κινδύνεψε από την πυρκαγιά. 2. (μτβ.) αντιμετωπίζω το ενδεχόμενο να πάθω κάτι δυσάρεστο: ► Εάν συνεχιστεί η ξηρασία, κινδυνεύουμε να μείνουμε χωρίς νερό.</p>	<p>Σύνθ.: διακινδυνεύω, ριψοκινδυνεύω Οικογ. Λέξ.: κίνδυνος</p>
<p>κίνηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (κί-νη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις) [αρχ. κίνησις < κινῶ]</p>	<p>1. (φυσ.) η μεταβολή της θέσης ενός σώματος στο χώρο σε σχέση με ένα σταθερό σημείο: ► Η κίνηση της γης γύρω από τον ήλιο διαρκεί 365 ημέρες. 2. δραστηριότητα σε κάποιον τομέα: ► Η εμπορική κίνηση κατά τις ημέρες των εορτών είναι μεγάλη. 3. η κυκλοφορία των πεζών και των οχημάτων, μετακίνηση: ► Κάθε πρωί υπάρχει μεγάλη κίνηση στους δρόμους.</p>	<p>Αντίθ.: ακινησία, αδράνεια (1) Συνών.: μετατόπιση (1) Σύνθ.: κινήσιοθεραπεία, συγκίνηση, διακίνηση, εκκίνηση, ακινησία Οικογ. Λέξ.: κινώ, κίνημα, κινήτος, κινητήρας, κινητικός, κίνητρο Προσδιор.: αμφίδρομη, ευθύγραμμη, αστραπιαία, μηχανική, αντίστροφη (1), άστοχη, επιδέξια, ρυθμική, εμπορική, καλλιτεχνική, τουριστική, λογοτεχνική (2), κυκλοφοριακή (3)</p>
<p>κινώ (Ρήμα, Ρ7) (ενεστ. κιν-νώ, αόρ. κίνησα, παθ. αόρ. κινήθηκα, παθ. μτχ. κινήμένος) [αρχ. κινῶ]</p>	<p>1. (μτβ.) βάζω κάτι σε ενέργεια, το κάνω να λειτουργήσει: ► Το νερό που πέφτει από ψηλά κινεί τον τροχό του μύλου. 2. (μτβ.) προξενώ ή προκαλώ έντονο συναισθημα: ► Τα λόγια του μου κίνησαν την περιέργεια. 3. (αμτβ.) ξεκινώ, αναχωρώ, φεύγω: ► Κίνησαν πρωί-πρωί, για να επισκεφτούν τους συγγενείς στο χωριό.</p>	<p>Σύνθ.: ξεκινώ, μετακινώ, υποκινώ, συγκινώ, ανακινώ, διακινώ, παρακινώ Οικογ. Λέξ.: κίνηση, κίνημα, κινητήρας, κίνητρο, κινητικότητα</p>
<p>κλαίω (Ρήμα) (ενεστ. κλαί-ω, αόρ. έκλαψα, παθ. αόρ. κλάφτηκα, παθ. μτχ.</p>	<p>1. (αμτβ.) χώνω δάκρυα από πόνο, λύπη, φόβο ή χαρά: ► Έκλαιγε δυνατά για πολλή ώρα, επειδή τον πονούσε το δόντι του.</p>	<p>Αντίθ.: γελώ (1) Σύνθ.: σιγοκλαίω Οικογ. Λέξ.: κλάμα, κλάψα, κλάψιμο, κλαψιάρης Φράσεις: ► Θα κλάψεις πικρά (= θα το μετανιώσεις)</p>

κλείνω

<p>κλαμένος) [αρχ. κλαίω]</p>	<p>2. (μτβ.) (μέσ.) παραπονιέμαι χωρίς σοβαρό λόγο: ▶ Κλαίγεται συνέχεια ότι δεν του φτάνουν τα χρήματα.</p>	<p>▶ Θα κλάψουν μανούλες (= θα γίνει χαμός) ▶ Κλαίω τη μοίρα μου (= παραπονιέμαι)</p>
<p>κλείνω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. κλεί-νω, αόρ. έκλεισα, παθ. αόρ. κλειστήκα, παθ. μτχ. κλεισμένος) [μεσν. < αρχ. κλείω] Προσοχή! ▶ κλείνω την πόρτα ▶ κλίνω ένα ρήμα (βλ. ρ. κλίνω)</p>	<p>1. (μτβ.) βάζω κάτι σε άνοιγμα, για να εμποδίσω την είσοδο και έξοδο, την επικοινωνία: ▶ Έκλεισε με δύναμη την πόρτα του σπιτιού του. 2. (αμτβ.) τελειώνω κάτι που είχα αρχίσει, ολοκληρώνω: ▶ Η γιορτή έκλεισε με τον Εθνικό Ύμνο. 3. (αμτβ.) (μτφ.) διακόπτω τη λειτουργία: ▶ Πολλά σχολεία έκλεισαν λόγω της κακοκαιρίας.</p>	<p>Αντιθ.: ανοίγω (1) Σύνθ.: ανοιγοκλείνω, ξανακλείνω Οικογ. Λέξ.: κλεισμο, κλειστός, κλειστά (επίρρ.) Φράσεις: ▶ Κλείνουν τα μάτια μου (= νυστάζω) ▶ Κλείνω τα αυτιά μου σε κάτι (= δε δίνω σημασία) ▶ Κλείνω το στόμα μου (= δεν αποκαλύπτω μυστικά)</p>
<p>κλίμα (το) (Ουσιαστικό, Ο39) (κλί-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα) [αρχ. κλίμα < κλί-νω]</p>	<p>1. οι μετεωρολογικές συνθήκες που επικρατούν σ' έναν τόπο: ▶ Οι χώρες της κεντρικής Αφρικής έχουν τροπικό κλίμα. 2. (μτφ.) το περιβάλλον, η κατάσταση: ▶ Δεν υπάρχει το κατάλληλο κλίμα, για να γίνει συζήτηση αυτή την ώρα.</p>	<p>Σύνθ.: κλιματολογικός, κλιματογραφία Οικογ. Λέξ.: κλιματικός, κλιματίζω, κλιματισμός Προσδιορ.: ανθυγιεινό, δροσερό, ηπειρωτικό, ήπιο, μεσογειακό, ξηρό, τροπικό, υγρό, ψυχρό (1), πολιτικό, ευνοϊκό (2), ευχάριστο (1, 2) Φράσεις: ▶ Δε με σηκώνει το κλίμα (= μου είναι ανυπόφορη μια κατάσταση)</p>
<p>κλίνω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. κλί-νω, αόρ. έκλινα, παθ. αόρ. κλιθήκα, παθ. μτχ. (κε)κλιμένος) [αρχ. κλίνω]</p>	<p>1. (μτβ.) γέρνω κάτι πλάγια ή προς τα κάτω: ▶ Έκλινε το κεφάλι προς τα κάτω κι άρχισε να προσεύχεται. 2. (αμτβ.) παίρνω κλίση, στρέφομαι πλάγια: ▶ Η ζυγαριά έκλινε προς τα δεξιά. 3. (μτβ.) (γραμμ.) σχηματίζω με τη σειρά όλους τους τύπους ενός κλιτού μέρους του λόγου:</p>	<p>Σύνθ.: παρεκκλίνω, συγκλίνω, αποκλίνω, υποκλίνω-μαι Οικογ. Λέξ.: κλίση, κλιτός, κλιτικός, κλίνη, κλινικός Φράσεις: ▶ Δέν έχω πού την κεφαλήν κλίνει (= δεν έχω κανένα στήριγμα, συμπαράσταση)</p>

	<p>► Κλίνε το ρήμα «λύνω» στον ενεστώτα και τον παρατατικό.</p> <p>4. (αμτβ.) (μτφ.) δείχνω προτίμηση ή τάση προς κάτι: ► Κλίνω περισσότερο προς τη δεύτερη άποψη.</p>	
<p>κόβω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. κό-βω, αόρ. έκοψα, παθ. αόρ. κόπηκα, παθ. μτχ. κομμένος) [μεσν. < αρχ. κόπτω]</p>	<p>1. (μτβ.) κομματιάζω κάτι, τεμαχίζω: ► Έκοψε το ψωμί σε μικρές φέτες.</p> <p>2. (μτβ.) τραυματίζω, πληγώνω κάποιον ή κάτι: ► Έκοψα το δάχτυλό μου με το μαχαίρι.</p> <p>3. (μτβ.) διακόπτω, σταματώ κάτι που υπάρχει μέχρι σήμερα: ► Ακολούθησε τη γνώμη του γιατρού και έκοψε το τσιγάρο.</p> <p>4. (μτβ.) απορρίπτω κάποιον σε εξετάσεις: ► Στις εξετάσεις των Μαθηματικών, ο καθηγητής έκοψε πέντε μαθητές.</p>	<p>Σύνθ.: αποκόπτω, διακόπτω, ξεκόβω, περικόπτω, προκόβω</p> <p>Οικог. Λέξ.: κομματιάζω, κόψη, κόψιμο, κοφτερός</p> <p>Φράσεις: ► Κόβει το μυαλό του (= είναι έξυπνος) ► Κόβω τα φτερά σε κάποιον (= τον αποθαρρύνω) ► Κόβω τα χέρια κάποιου (= τον εμποδίζω) ► Κόβει το μάτι του (= βλέπει μακριά και μτφ. είναι πανέξυπνος) ► Κόβω δρόμο (= συντομεύω την απόσταση)</p>
<p>κοινός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (κοι-νός) [αρχ. κοινός]</p>	<p>1. αυτός που ανήκει σε πολλούς ή χρησιμοποιείται από πολλούς: ► Η αδερφή μου και εγώ έχουμε κοινό τραπέζιλο λογαριασμό.</p> <p>2. αυτός που είναι απλός, χωρίς κάτι ξεχωριστό: ► Αγόρασε ένα κοινό αυτοκίνητο, χωρίς κάτι το ιδιαίτερο.</p> <p>3. αυτό που συμβαίνει να χαρακτηρίζει ή να ενδιφέρει πολλά άτομα: ► Η σχολική γιορτή είναι το αποτέλεσμα μιας κοινής προσπάθειας.</p>	<p>Σύνθ.: κοινοβούλιο, κοινό-χρηστος, κοινωφελής, κοινοποίηση</p> <p>Οικог. Λέξ.: κοινώς (επίρρ.), κοινά (επίρρ.), κοινότητα, κοινωνία</p> <p>Προσδιοριζ.: λογαριασμός, μυστικό, θνητός (1), νους (2), θέα, συμφέρον, προσπάθεια, αντίληψη (3), τόπος (1, 3)</p> <p>Φράσεις: ► Κοινή Αγορά (= Ευρωπαϊκή Ένωση) ► Κοινός διαιρέτης (= αριθμός που διαιρεί ακριβώς δύο άλλους) ► Τα κοινά (= οι υποθέσεις της πολιτείας) ► Κοινή γνώμη (= η γνώμη της κοινωνίας)</p>

<p>κοινωνία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (κοι-νω-νι-α) [αρχ. κοινωνία < κοινωνός < κοινός]</p>	<p>1. οργανωμένο σύνολο ανθρώπων που συμβιώνουν σε ορισμένο τόπο και χρόνο, σύμφωνα με κανόνες και νόμους: ► Η οικογένεια είναι και σήμερα το θεμέλιο της ελληνικής κοινωνίας. 2. σύνολο ζώων που ανήκουν στο ίδιο είδος και ζουν ομαδικά: ► Η κοινωνία των μελισσών αποτελείται από τη βασίλισσα, τις εργάτριες και τους κηφήνες.</p>	<p>Σύνθ.: επικοινωνία, συγκοινωνία, κοινωνιολογία Οικογ. Λέξ.: κοινωνώ, κοινωνός, κοινωνικός, κοινωνικά (επίρρ.), κοινωνικότητα Προσδιορ.: πρωτόγονη, σύγχρονη, πατριαρχική, μητριαρχική, καταναλωτική, τοπική, πολυπολιτισμική, ανοιχτή (1) Φράσεις: ► Θεία / Αγία Κοινωνία (= το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, η Μετάληψη) ► Τοπική κοινωνία (= δήμος ή κοινότητα)</p>
<p>κοιτάζω (Ρήμα, Ρ3) (ενεστ. κοι-τά-ζω, αόρ. κοιτάξα, παθ. αόρ. κοιτάχτηκα, παθ. μτχ. κοιταγμένος) [αρχ. κοιτάζω < κοίτη (= κρεβάτι)]</p>	<p>1. (μτβ.) στρέφω το βλέμμα σε κάποιον ή σε κάτι, συγκεντρώνω: ► Κοίταξε από το παράθυρό του μακριά τη θάλασσα. 2. (μτβ.) φροντίζω, νοιάζομαι για κάποιον ή κάτι: ► Κοίταξε τους γονείς του στα γεράματα. 3. (μτβ.) εξετάζω κάτι με ιδιαίτερη προσοχή, ελέγχω: ► Κοιτάζω τη μηχανή του αυτοκινήτου πριν από κάθε ταξίδι.</p>	<p>Συνών.: παρατηρώ (1) Σύνθ.: αγριοκοιτάζω, κρυφοκοιτάζω, γλυκοκοιτάζω Οικογ. Λέξ.: κοιταγμα Φράσεις: ► Κοιτάζω με μισό μάτι (= περιφρονώ κάποιον) ► Κοιτάζω στα μάτια (= είμαι απόλυτα ειλικρινής) ► Για κοιτα να δεις! (= για φαντάσου!)</p>
<p>κολλώ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. κολ-λώ, αόρ. κόλλησα, παθ. αόρ. κολλήθηκα, παθ. μτχ. κολλημένος) [αρχ. κολλώ]</p>	<p>1. (μτβ.) ενώνω με ειδική ουσία δύο ή περισσότερα αντικείμενα, συνενώνω: ► Κόλλησε τα κομμάτια του βάζου που έσπασε. 2. (μτβ.) μεταδίδω αρρώστια: ► Κόλλησε ιλαρά τους συμμαθητές της. 3. (μτβ.) (μτφ.) γίνομαι ενοχλητικός σε κάποιον, για να πετύχω κάτι: ► Του κολλάει συνεχώς να πάνε στο γήπεδο.</p>	<p>Αντιθ.: ξεκολλώ, αποκολλώ (1) Συνών.: συγκολλώ (1), μεταδίδω (2), ενοχλώ (3) Σύνθ.: αποκολλώ, συγκολλώ, ξεκολλώ, προσκολλώ Οικογ. Λέξ.: κόλλημα, κόλληση, κολλητός, κολλητά (επίρρ.), κολλητήριο, κολλητικός Φράσεις: ► Στη βράση κολλάει το σίδερο (= όταν χρειάζεται γρήγορη απόφαση) ► Τον κόλλησε στον τοίχο (= τον αποστόμωσε)</p>

<p>κολόμπι (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (κο-λύ-μπι, γεν. - , πληθ. -) [μεσν. κολύμπι]</p>	<p>το να επιπλέει κανείς στο νερό με κατάλληλες κινήσεις των χεριών και των ποδιών: ► Το κολόμπι γυμνάζει ολόκληρο το σώμα του αθλητή.</p>	<p>Συνών.: κολύμβηση, μπάνιο Οικογ. Λέξ.: κολουμπώ</p>
<p>κόμμα (το) (Ουσιαστικό, Ο39) (κόμ-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα) [αρχ. κόμμα < κό-πτω]</p>	<p>1. μερίδα πολιτών με τις ίδιες πολιτικές ιδέες, πολιτική παράταξη: ► Στις βουλευτικές εκλογές συμμετέχουν, συνήθως, πολλά κόμματα. 2. (γραμμ.) σημείο στίξης στο γραπτό λόγο με το οποίο χωρίζουμε δύο προτάσεις ή τα μέρη μιας φράσης: ► Με κόμμα χωρίζουμε και ασύνδετες λέξεις, που ανήκουν στο ίδιο μέρος του λόγου.</p>	<p>Σύνθ.: κομματάρχης Οικογ. Λέξ.: κομμάτι, κομματικός Προσδιор.: αγροτικό, δημοκρατικό, συντηρητικό, κυβερνητικό, αντιπολιτευόμενο (1) Φράσεις: ► (μτφ.) Κάνω κόμμα (= στρέφομαι εναντίον κάποιου)</p>
<p>κοντά (Επίρρημα) (κο-ντά) [μεσν. επίρρ. του μτγν. κοντός]</p>	<p>1. σε μικρή απόσταση: ► Το στίτι μου είναι κοντά στη θάλασσα. 2. περίπου: ► Ψάρεψε κοντά δέκα κιλά σαργός. 3. επιπλέον, εκτός από: ► Κοντά στα άλλα έχασα και το πλοίο της γραμμής.</p>	<p>Αντίθ.: μακριά (1), ακριβώς (2) Συνών.: πλησίον, σιμά, εγγύς (1), σχεδόν, πάνω κάτω, ίσαμε, κάπου (2) Σύνθ.: κοντοστέκομαι Οικογ. Λέξ.: κοντεύω, κοντινός</p>
<p>κοπάδι (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (κο-πά-δι, γεν. -ού, πληθ. -α) [μτγν. κοπάδιον υποκορ. του αρχ. κοπή (= τμήμα) < αρχ. κόπτω]</p>	<p>1. μεγάλος αριθμός ζώων από το ίδιο είδος: ► Μεγάλα κοπάδια προβάτων βοσκούσαν στον αέραντο κάμπο. 2. (μτφ.) πολὺς κόσμος χωρίς τάξη, οργάνωση και χωρίς αρχηγό: ► Ένα κοπάδι παιδιών αναστάτωσε τη γειτονιά με τις φωνές του.</p>	<p>Συνών.: αγέλη, ποίμνιο (1), όχλος (2) Οικογ. Λέξ.: κοπαδιαστός, κοπαδιαστά (επίρρ.) Προσδιор.: βουερό, ατίθασο (1, 2)</p>

<p>κόσμος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (κό-σμος, γεν. -ου, πληθ. -οι) [αρχ. κόσμος (= τάξη, κόσμημα)]</p>	<p>1. ο πλανήτης Γη, η οικο- μένη, το σύμπαν: ►Θέλω πολύ να κάνω το γύρο του κόσμου. 2. πλήθος ανθρώπων, αν- θρωπότητα, κοινωνία: ►Μαζεύτηκε πολύς κόσμος στην πλατεία.</p>	<p>Συνών.: πλάση, υδρόγειος, κτίση (1), πολυκοσμία (2) Σύνθ.: κοσμογυρισμένος, κοσμοναύτης, κοσμοϊστο- ρικός, κοσμογονία, κοσμο- πλημμύρα Οικογ. Λέξ.: κοσμά, κόσμι- ος, κόσμια (επίρρ.), κοσμίως (επίρρ.), κοσμικός Προσδιор.: αθέατος, ενά- λιος (1), παραμυθένιος (2), αφιλόξενος (1, 2) Φράσεις: ►Έφαγα τον κόσμο (= έφαξα παντού) ►Ζει στον κόσμο του (= δεν ενδιαφέρεται για τί- ποτα) ►Τρίτος κόσμος (= οι αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας, της Αφρικής και της Ν. Αμερικής) ►Νέος Κόσμος (= η Αμερική και η Ωκεανία) ►Χάλασε τον κό- σμο (= αναστάτωσε τα πά- ντα) ►Δε χάλασε κι ο κό- σμος (= δεν είναι και τόσο σπουδαίο γεγονός) Παροιμ.: ►Ο κόσμος το 'χει τούμπανο κι εμείς κρυ- φό καμάρι</p>
<p>κουνώ και κου- νάω (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. κου-νώ, αόρ. κούνησα, παθ. αόρ. κουνήθηκα, παθ. μτχ. κουνημένος) [μεσν. κουνῶ < αρχ. κινῶ]</p>	<p>1. (μτβ.) κάνω κάποιον ή κάτι να κινηθεί: ►Ο αέρας κουνούσε με μανία τα κλαδιά των δέντρων. 2. (μτβ.) μεταφέρω κάτι από ένα σημείο σε κάποιο άλλο, μετακινώ: ►Μην κουνήσεις τα βιβλία από τη θέση τους.</p>	<p>Συνών.: μετατοπίζω (2) Σύνθ.: ταρακουνώ Οικογ. Λέξ.: κούνημα, κου- νιστός, κούνια</p>
<p>κρατάω και κρατώ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. κρατώ, αόρ. κράτησα, παθ. αόρ. κρατήθηκα, παθ. μτχ. κρατημένος)</p>	<p>1. (μτβ.) έχω κάτι στο χέρι μου, βαστώ: ►Κρατούσε στο χέρι του ένα βιβλίο. 2. (αμτβ.) προβάλλω αντι- σταση, αντέχω: ►Το Κάστρο του Μεσολογγίου κράτησε στην πολιορκία από</p>	<p>Σύνθ.: συκρατώ, παρα- κρατώ, επικρατώ Οικογ. Λέξ.: κράτημα, κρά- τηση, κρατητήριο Φράσεις: ►Κρατώ το λόγο μου (= τηρώ την υπόσχεσή μου)</p>

<p>[αρχ. κρατώ < κρά-τος]</p>	<p>το Δεκέμβριο του 1825 μέχρι τον Απρίλη του 1826. 3. (μτβ.) κλείνω εισιτήριο ή θέση: ►Κράτησα δύο θέσεις, για να παρακολουθήσω τους Ολυμπιακούς Αγώνες. 4. (αμτβ.) διαρκώ: ►Η ομιλία κράτησε τριάντα λεπτά.</p>	<p>►Τον κρατώ στα χέρια μου (= μπορώ να τον εκβιάσω) Παροιμ.: ►Όπου ακούς πολλά κεράσια, κράτα και μικρό καλάθι</p>
<p>κράτος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (κρά-τος, γεν. -ους, πληθ. -η) [αρχ. κράτος (= δύναμη, πολιτική εξουσία)]</p>	<p>1. η ανώτατη πολιτική εξουσία που ασκείται σε ένα σύνολο ανθρώπων μόνιμα εγκατεστημένων σε μια χώρα που έχει τα δικά της σύνορα: ►Κάθε κράτος οφείλει να προστατεύει τους πολίτες του. 2. το σύστημα διακυβέρνησης μιας χώρας, ο τρόπος που ασκείται η κρατική εξουσία: ►Το πολίτευμα του ελληνικού κράτους είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.</p>	<p>Συνών.: χώρα, πολιτεία, επικράτεια (1), εξουσία, αρχή (2) Οικογ. Λέξ.: κρατώ, κρατικός, κρατίδιο, κραταιός Προσδιορ.: ανεξάρτητο, αυτόνομο, κυρίαρχο, ομόσπονδο, πανίσχυρο (1, 2) Φράσεις: ►Κατά κράτος (= ολοκληρωτικά) ►Υπό το κράτος (= υπό τον απόλυτο έλεγχο)</p>
<p>κρίση (η) (Ουσιαστικό, Ο27) (κρί-ση, γεν. -ης, -εως, πληθ. -εις) [αρχ. κρίσις < κρί-νω]</p>	<p>1. η ικανότητα του ανθρώπου να σκέφτεται λογικά και να καταλήγει σε ορθά συμπεράσματα: ►Δεν πρέπει κάποιος να βασίζεται μόνο στις κρίσεις των άλλων. 2. η άποψη που εκφράζει κάποιος για πρόσωπα, πράγματα ή καταστάσεις: ►Είναι πολύ ασοτηρός στις κρίσεις που κάνει για τους υπαλλήλους του. 3. η απόφαση δικαστηρίου: ►Η κρίση του δικαστηρίου για τον κατηγορούμενο ήταν αθωωτική. 4. προβληματική κατάσταση με δυσκολίες και κινδύνους: ►Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου προκαλεί οικονομική κρίση.</p>	<p>Συνών: ετυμηγορία (3), δοκιμασία (4) Σύνθ.: έγκριση, σύγκριση, πρόκριση, ανάκριση, διάκριση, ανταπόκριση, υποκρισία, λογοκρισία Οικογ. Λέξ.: κρίνω, κριτής, κριτικός, κριτική, κριτικάρω, κριτήριο, κρίσιμος, κρισιμότητα Προσδιορ.: εσφαλμένη, επιπόλαιη, βιαστική, πολιτική, δίκαιη (1), αθωωτική (3), πετρελαϊκή, νομοματική, οικονομική, τουριστική (4)</p>

<p>κρύβω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. κρύ-βω, αόρ. έκρυψα, παθ. αόρ. κρύφτηκα, παθ. μτχ. κρυμμένος) [αρχ. κρύπτω]</p>	<p>1. (μτβ.) βάζω κάποιον ή κάτι σε τέτοιο μέρος ώστε να μην το(ν) βλέπουν ή να μην το(ν) βρίσκουν οι άλλοι: ► Έκρυψε τα χρυσαφικά της στο συρτάρι. 2. (μτβ.) φυλάω κάτι σαν μυστικό: ► Κρύβει τα χρόνια του από τους άλλους. 3. (μτβ.) (μτφ.) δε φανερώνω τις προθέσεις και τα συναισθήματά μου στους άλλους: ► Κρύβει τα πραγματικά του αισθήματα, που έχει για τους φίλους του.</p>	<p>Αντίθ.: εμφανίζω, αποκαλύπτω, φανερώνω (1, 2) Συνών.: αποκρύπτω (1, 2), καλύπτω, σκεπάζω (1), αποσιωπώ (2) Σύνθ.: αποκρύπτω, υποκρύπτω, αποκρύβω Οικογ. Λέξ.: κρυφός, κρυφά (επίρρ.), κρύψιμο, κρυψώνας, κρύπτη, κρυφτό, κρυφτούλι Φράσεις: ► Κρύβεται πίσω απ' το δάχτυλό του (= προσπαθεί να αποκρύψει κάτι που είναι φανερό) ► Κρύβω τα χαρτιά μου (= δε φανερώνω τις προθέσεις μου)</p>
<p>κτήμα (το) (Ουσιαστικό, Ο39) (κτή-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα) [αρχ. κτήμα < κτώμαι (= αποκτώ, κατέχω)]</p>	<p>1. οτιδήποτε αποτελεί ιδιοκτησία κάποιου: ► Οι αρχαιολογικοί θησαυροί είναι κτήμα ολόκληρου του ελληνικού λαού. 2. αγροτική έκταση που ανήκει σε κάποιον: ► Κάθε καλοκαίρι πηγαίνουμε στο κτήμα του παππού. 3. (μτφ.) καθετί που μαθαίνει κανείς καλά και για πάντα: ► Έκαναν κτήμα τους το μάθημα της Ιστορίας.</p>	<p>Σύνθ.: αγρόκτημα, απόκτημα, κτηματολόγιο, κτηματογορά, κτηματομεσίτης Οικογ. Λέξ.: κτηματικός, κτηματίας Προσδιορ.: κρατικό, μοναστηριακό, οικογενειακό, πατρικό (1, 2)</p>
<p>κτίριο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (κτί-ρι-ο, γεν. -ίου, πληθ. -ια) [λόγ. < μεσν. κτίριον]</p>	<p>κάθε οικοδόμημα: ► Η Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία είναι ένα παραδοσιακό κτίριο με μεγάλη ιστορία.</p>	
<p>κύκλος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (κύ-κλος) [αρχ. κύκλος]</p>	<p>1. (μαθημ.) κλειστή καμπύλη γραμμή της οποίας κάθε σημείο απέχει εξίσου από το κέντρο της: ► Σε πολλές ασκήσεις των Μαθηματικών βρίσκουμε το εμβαδόν του κύκλου.</p>	<p>Σύνθ.: κυκλοφορία, εγκύκλιος, δίκυκλο, τρίκυκλο Οικογ. Λέξ.: κυκλικός, κυκλικά (επίρρ.), κυκλώνω, κύκλωμα, κυκλώνας, κυκλάμινο, Κυκλάδες</p>

	<p>2. η επίπεδη επιφάνεια που περικλείεται μέσα στον κύκλο: ► <i>Κάθονται μέσα σε κύκλους σχεδιασμένους στο έδαφος.</i></p> <p>3. (μτφ.) ομάδα ατόμων που συνδέονται με κοινά ενδιαφέροντα ή επιδιώξεις: ► <i>Είναι πολύ γνωστός στον κύκλο των δικηγόρων.</i></p>	<p>Φράσεις: ► Φαλός κύκλος (= όταν η επίλυση ενός προβλήματος οδηγεί σε άλλο πρόβλημα, δημιουργώντας αδιέξοδο)</p>
<p>κύμα (το) (Ουσιαστικό, Ο39) (κύ-μα, γεν. -ατος, πληθ. -ατα) [αρχ. κύμα < κυῶ (= είμαι φουσκωμένος)]</p>	<p>1. όγκος νερού θάλασσας, λίμνης ή ποταμού που ανυψώνεται και πέφτει διαδοχικά και που προκαλείται κυρίως από τον άνεμο: ► <i>Ο άνεμος λυσομανούσε αδιάκοπα, σηκώνοντας πελώρια κύματα.</i></p> <p>2. (φυσ.) παλμική κίνηση που μεταδίδεται από μόριο σε μόριο, μεταφέροντας ορισμένες μορφές ενέργειας: ► <i>Το τηλεοπτικό σήμα μεταφέρεται με ηλεκτρομαγνητικά κύματα.</i></p> <p>3. (μτφ.) φυσικό ή κοινωνικό φαινόμενο μεγάλης έντασης, που εμφανίζεται ξαφνικά: ► <i>Αναμένεται νέο κύμα καύσωνα την επόμενη εβδομάδα.</i> ► <i>Έφτασαν στο νησί μας τα πρώτα κύματα τουριστών.</i></p>	<p>Σύνθ.: κυματοειδής, κυματοθραύστης</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κυματίζω, κυμάτισμα, κυματισμός, κυματιστός, κυματικός, κυμαίνομαι, κυματώδης</p> <p>Προσδιορ.: αγριεμένο, απειλητικό, αφρισμένο, παλιρροϊκό, πελώριο (1), φοβερό (1, 3), ακουστικό, ηχητικό, μεσαία (τα), βραχεία (τα) (2)</p> <p>Φράσεις: ► Περνώ από σαράντα κύματα (= αντιμετωπίζω πολλές δυσκολίες) ► Εκπέμπω στο ίδιο μήκος κύματος (= έχω τις ίδιες απόψεις)</p>
<p>κυνήγι (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (κυ-νή-γι, γεν. -ού, πληθ. -α) [μτγν. κυνήγιον < αρχ. κυνηγός]</p>	<p>1. το να αναζητεί κάποιος ζώα ή πουλιά, για να τα πιάσει ή να τα σκοτώσει: ► <i>Το κυνήγι των πουλιών επιτρέπεται σε συγκεκριμένη περίοδο.</i></p> <p>2. το θήραμα: ► <i>Το σημερινό κυνήγι ήταν ένας λαγός και δυο μεκιάτσες.</i></p>	<p>Συνών.: θήρα (1), άγρα, λεία (2), κυνήγημα, κυνηγητό (3)</p> <p>Σύνθ.: κυνηγόσκυλο</p> <p>Οικογ. Λέξ.: κυνηγός, κυνηγητό, κυνήγημα, κυνηγετικός</p> <p>Προσδιορ.: λαθραίο, ομαδικό (1), άφθονο, νόστιμο (2)</p>

κυρίαρχος

	<p>3. (μτφ.) το να επιδιώκει κάποιος κάτι με επιμονή: ► Το κινήγι μιας καλύτερης ζωής οδηγεί πολλούς ανθρώπους στη μετανάστευση.</p>	
<p>κυρίαρχος, -η, -ο <i>(Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα)</i> (κυ-ρί-αρ-χος) [μεσν. κυρίαρχος < κύριος + ἄρχω (= εξουσιάζω, κυβερνώ)]</p>	<p>αυτός που έχει στα χέρια του την εξουσία, απόλυτος, κύριος: ► <i>Η Ελλάδα είναι ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος.</i></p>	<p>Σύνθ.: συγκυρίαρχος, επικυρίαρχος Οικογ. Λέξ.: κυριαρχώ, κυριαρχία, κυριαρχικός, κυρίαρχηση Προσδιοριζ.: άποψη, ιδεολογία, λαός</p>
<p>κύριος, -α, -ο <i>(Επίθετο, Ε4, έμφυχα)</i> (κύ-ρι-ος) [αρχ. κύριος < κύριος]</p>	<p>1. ο σπουδαιότερος, ο σημαντικότερος: ► <i>Είναι ο κύριος συνεργάτης μου στα οικονομικά ζητήματα.</i> 2. αυτός που ελέγχει τα πράγματα, κυρίαρχος, κάτοχος: ► <i>Σύμφωνα με τη διαθήκη του πατέρα του είναι ο κύριος κληρονόμος.</i> 3. αξιοπρεπής άνθρωπος: ► <i>Συμπεριφέρεται τόσο καλά, ώστε μπορώ να πω ότι είναι κύριος με τα όλα του!</i></p>	<p>Συνών.: βασικός (1), άρχοντας, αφέντης (2) Σύνθ.: κυριολεξία, κυριαρχία Οικογ. Λέξ.: κύρια (<i>επίρρ.</i>), κυρίως (<i>επίρρ.</i>), κυριεύω, κυριότητα Προσδιοριζ.: ομιλητής, άρθρο, συμπέρασμα (1) Φράσεις: ► Κύριος οΐδε (= ο Θεός ξέρε)</p>
<p>κωλουσιεργώ <i>(Ρήμα, Ρ6)</i> <i>(ενεστ. κω-λυ-σι-εργώ, αόρ. κωλουσιεργησα)</i> [λόγ. < ελνστ. κωλυσιεργώ < κωλυσιεργός < κωλύω (= εμποδίζω) + έργον]</p>	<p><i>(αμτβ.) εμποδίζω σκόπιμα και για προσωπικούς λόγους την εκτέλεση κάποιου έργου:</i> ► <i>Κωλουσιεργούν και παρεμβάλλουν εμπόδια στη διάνοιξη του δρόμου.</i></p>	<p>Συνών.: παρακωλύω, καθυστερώ, υπονομεύω Οικογ. Λέξ.: κωλουσιεργία</p>
<p>κωμωδία (η) <i>(Ουσιαστικό, Ο19)</i> (κω-μω-δι-α) [αρχ. κωμωδία < κωμωδός]</p>	<p>1. θεατρικό ή κινηματογραφικό έργο με ευχάριστο και διασκεδαστικό περιεχόμενο: ► <i>Χθες παρακολουθήσαμε στο θέατρο μια ξεκαρδιστική κωμωδία.</i></p>	<p>Αντίθ.: δράμα, τραγωδία (1, 2) Σύνθ.: κωμωδιογράφος, φαρσοκωμωδία, κωμειδύλλιο Προσδιορ.: αρχαία, απολαυστική, έξυπνη, ηθογραφική, σπαρταριστή (1, 2)</p>

2. (αρχ.) το ένα από τα τρία είδη του αρχαίου δράματος που είχε εύθυμο και σατιρικό περιεχόμενο: ►Οι «Ορνιθες» είναι μία από τις κωμωδίες του Αριστοφάνη.

3. (μτφ.) πράξεις, γεγονότα ή καταστάσεις που προκαλούν το γέλιο: ►Πρέπει να σταματήσει αυτή η κωμωδία, που παρακολουθούμε ανάμεσά σας τον τελευταίο καιρό.

Φράσεις: ►Παίζω κωμωδία (= υποκρίνομαι)

<p>λακωνικός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (λα-κω-νι-κός) [αρχ. λακωνικός < Λάκων]</p>	<p>1. που σχετίζεται με τη Λακωνία και τους Λάκωνες: ► Εξακολουθεί να τηρεί πιστά τα λακωνικά έθιμα, παρόλο που ζει στην Αθήνα. 2. ολιγόλογος, σύντομος: ► Ο λόγος του είναι συνήθως λακωνικός και ουσιαστικός.</p>	<p>Αντιθ.: πολυλογάς, φλύαρος (2) Συνών.: λιτός, επιγραμματικός, συνοπτικός (2) Οικογ. Λέξ.: Λακωνία, λακωνίζω, λακωνισμός, λακωνικότητα</p>
<p>λαός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (λα-ός) [αρχ. λαός]</p>	<p>1. το σύνολο των πολιτών ενός κράτους: ► Ο ελληνικός λαός έχει μια πανάρχαια ιστορία. 2. το σύνολο των κατοίκων μιας γεωγραφικής περιοχής, πόλης: ► Ο δήμαρχος μίλησε στο λαό της πόλης του.</p>	<p>Συνών.: κάτοικοι, πληθυσμός, πολίτες (1, 2) Σύνθ.: λαογραφία, λαοθάλασσα, λαοφιλής, λαοπρόβλητος, λαοκρατία, λαοπλάνος, λαομίσητος Οικογ. Λέξ.: λαϊκός, λαϊκότητα, λαϊκιστής, λαϊκισμός Προσδιор.: κυρίαρχος, ένδοξος, φιλήσυχος, προοδευτικός, περιούσιος (1, 2)</p>
<p>λατρεύω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. λα-τρεύ-ω, αόρ. λάτρεψα, παθ. αόρ. λατρεύτηκα, παθ. μτχ. λατρεμένος) [αρχ. λατρεύω < λάτρις]</p>	<p>1. (μτβ.) σέβομαι, τιμώ το Θεό: ► Οι αρχαίοι Έλληνες λάτρεναν τους δώδεκα θεούς του Ολύμπου. 2. (μτβ.) έχω μεγάλη αγάπη για κάποιον ή για κάτι: ► Λατρεύει την κρητική κουζίνα.</p>	<p>Αντιθ.: μισώ, αντιπαθώ (2) Συνών.: υπεραγαπώ Οικογ. Λέξ.: λάτρης, λατρεία, λατρευτός, λατρευτικός</p>

<p>λεία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (λεί-α, γεν. -ας, πληθ. -) [αρχ. λεία]</p>	<p>1. ό,τι αρπάζει κανείς απ' τους εχθρούς σε καιρό πολέμου: ► <i>Οι θησαυροί της Πόλης έγιναν λεία στα χέρια των Σταυροφόρων.</i></p> <p>2. τα θηράματα που γίνονται τροφή σαρκοβόρων ζώων: ► <i>Τα ψάρια είναι η αγαπημένη λεία της αρκούδας.</i></p>	<p>Συνών.: λάφυρα (2) Προσδιορ.: πλούσια (1) Φράσεις: ► Εύκολη λεία (= αυτός που μπορεί εύκολα να νικηθεί)</p>
<p>λέξη (η) (Ουσιαστικό, Ο27) (λέ-ξη, γεν. -ης, -εως, πληθ. -εις) [αρχ. λέξις < λέγω]</p>	<p>1. σύνολο φθόγγων που εκφράζει μια έννοια: ► <i>Το μήνυμα που έστειλε αποτελείται από πέντε λέξεις.</i></p> <p>2. λόγος, κουβέντα: ► <i>Του είπε δυο λέξεις στο αυτί και ύστερα έφυγε.</i></p>	<p>Σύνθ.: λεξιλόγιο, λεξιθηρία (= αναζήτηση και χρήση σπάνιων λέξεων), λεξιπενία (= περιορισμένος αριθμός λέξεων), λεξικογράφος (= συντάκτης λεξικού), λεξικολογία</p> <p>Οικογ. Λέξ.: λέγω, λεξικό</p> <p>Προσδιορ.: κλιτή, άκλιτη, δυσνόητη, άγνωστη, ποιητική, αδόκιμη (1, 2)</p> <p>Φράσεις: ► Λέξη προς λέξη (= αναλυτικά) ► Λέξη κλειδί (= σημαντική λέξη) ► Επί λέξει (= ακριβώς έτσι) ► Με δυο λέξεις (= σύντομα) ► Κατά λέξη (= πιστά)</p>
<p>λέω και λέγω (Ρήμα) (ενεστ. λέ-ω, αόρ. είπα, παθ. αόρ. ειπώθηκα, λέχθηκα, παθ. μτχ. ειπωμένος) [αρχ. λέγω]</p>	<p>1. (μτβ.) εκφράζομαι προφορικά, μιλώ: ► <i>Μου είπε κάτι, αλλά δεν τον άκουσα καλά.</i></p> <p>2. (μτβ.) διηγούμαι: ► <i>Ο παππούς μάς έλεγε αξέχαστες ιστορίες.</i></p> <p>3. ονομάζω, αποκαλώ: ► <i>Πώς σε λένε; Με λένε Μαρία.</i></p> <p>4. (αμτβ.) (γ'πρόσ. λένε ή λέγεται) για κάτι που αναφέρεται ως φήμη, διαδίδεται: ► <i>Λέγεται πως θα είναι υποψήφιος Δήμαρχος.</i></p>	<p>Συνών.: αφηγούμαι (2)</p> <p>Σύνθ.: επιλέγω, εκλέγω, συλλέγω, προλέγω, διαλέγω, αντιλέγω, ξαναλέγω</p> <p>Οικογ. Λέξ.: λέξη, λεξικό, λόγος, λογικός, λόγιος, λογίζομαι</p> <p>Φράσεις: ► Τα λέω έξω απ' τα δόντια / Λέω τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη (= μιλώ ξεκάθαρα, χωρίς φόβο) ► Τα λεγόμενα (= τα λόγια, οι απόψεις κάποιου) ► Εγώ τα λέω κι εγώ τα ακούω (= όταν τα λόγια κάποιου δε βρίσκουν απήχηση) ► Το λέει η καρδιά του (= είναι τολμηρός,</p>

Λεωφορείο

	<p>5. (μτβ.) προτεινώ, συμβουλεύω: ► Εγώ λέω να πάμε μια βόλτα, για να ξεσκασουμε.</p> <p>6. (μτβ.) εξηγώ, αναλύω: ► Θέλω να μου πεις πώς λύνεται αυτό το πρόβλημα στα μαθηματικά.</p>	<p>γενναίος) ► Αυτό να λέγεται (= χωρίς αμφιβολία) ► Έχουμε και λέμε (= ασυπολογίσουμε)</p>
<p>Λεωφορείο (το) (Ουσιαστικό, Ο32) (λε-ω-φο-ρεϊ-ο, γεν. -ου, πληθ. -α) [λόγ. λεωφόρος < λεώς (= λαός) + φέρω]</p>	<p>αυτοκίνητο με μεγάλο αριθμό θέσεων που μεταφέρει επιβάτες: ► Οι μαθητές επισκέφτηκαν το μουσείο με αστικό λεωφορείο.</p>	<p>Σύνθ.: λεωφόρος, λεωφορείο-ούχος, λεωφορειόδρομος Οικογ. Λέξ.: λεωφόρος, λεωφορειακός Προσδιор.: διαστημικό, υπεραστικό, ηλεκτροκίνητο</p>
<p>λήψη (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (λή-ψη, γεν. -ης, -εως, πληθ. -εις) [αρχ. λήψις < λαμβάνω]</p>	<p>1. το να παίρνει κανείς κάτι: ► Η λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος είναι απαραίτητη.</p> <p>2. το να λαμβάνει μια κεραία ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σήμα και να το στέλνει στη συσκευή που λειτουργεί ως δέκτης: ► Δεν είχαμε καλή λήψη εικόνας, επειδή επικρατούσαν άσχημες καιρικές συνθήκες.</p>	<p>Σύνθ.: δοσοληψία Προσδιор.: δορυφορική, τηλεοπτική, φωτογραφική, παγκόσμια (2)</p>
<p>λιβάδι (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (λι-βά-δι, γεν. -ού, πληθ. -α) [μτγν. λιβάδιον (= υγρός τόπος), υποκορ. του αρχ. λιβάς (= πηγή)]</p>	<p>έκταση γης που καλύπτεται από χλόη για τη βοσκή των ζώων, βοσκοτόπος: ► Την Άνοιξη τα λιβάδια είναι ανθισμένα.</p>	<p>Συνών.: βοσκοτόπι Σύνθ.: λιβαδότοπος Οικογ. Λέξ.: λιβαδίσιος Προσδιор.: καταπράσινο, ανθισμένο, φυσικό, τεχνητό</p>
<p>λίμνι (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (λι-μά-νι, γεν. -ού, πληθ. -α) [μτγν. λιμένιον, υποκορ. του αρχ. λιμήν]</p>	<p>1. φυσική ή τεχνητή διαμόρφωση παραλίας ή όχθης ποταμού ή λίμνης για την προστασία και το αγκυροβόλημα των πλοίων: ► Το καράβι έδεσε στο</p>	<p>Συνών.: σκάλα (1) Σύνθ.: λιμεναρχείο, λιμενοφύλακας, μικρολίμανο Οικογ. Λέξ.: λιμενικός, λιμενίσκος</p>

	<p>λιμάνι λόγω της θαλασσοταραχής. 2. (μτφ.) τόπος ή άνθρωπος στον οποίο αναζητεί κανείς ασφάλεια, καταφύγιο: ► Βρήκε στους συγγενείς του ένα λιμάνι γαλήνης και ηρεμίας.</p>	<p>Προσδιор.: φυσικό, απάνεμο, εμπορικό, διεθνές (1)</p>
<p>λίπος (το) (Ουσιαστικό, O37) (λί-πος, γεν. -ους, πληθ. -η) [αρχ. λίπος] Προσοχή! τα λίπη - η λύπη - αυτός λείπει</p>	<p>το πάχος, το ξιγκι: ► Το κρέας από το γουρούνι είναι κάτασπρο από το λίπος.</p>	<p>Οικог. Λέξ.: λιπαίνω, λιπαρός, λιπαρότητα, λιπανση, λιπαντικός, λίπωμα, λιπόδης Προσδιор.: ζωικό, φυτικό, μαγειρικό</p>
<p>λιώνω (Ρήμα, P1) (ενεστ. λιώ-νω, αόρ. έλιωσα, παθ. αόρ. λιώθηκα, παθ. μτχ. λιωμένος) [αρχ. λειώ (= κάνω κάτι λείο) < λείος]</p>	<p>1. (μτβ.) μεταβάλλω ένα στερεό σώμα σε υγρό με τη βοήθεια θερμότητας ή με τη διάλυση: ► Ο ήλιος έλιωσε το χιόνι στα βουνά. 2. (αμτβ.) (μτφ.) κουράζομαι, διαλύομαι: ► Έλιωσε από την κόπωση της εβδομάδας.</p>	<p>Συνών.: υγροποιώ, ρευστοποιώ, διαλύω (1) Οικог. Λέξ.: λιώμα, λιώσιμο</p>
<p>λόγος (ο) (Ουσιαστικό, O14) (λό-γος, γεν. -ου, πληθ. -οι) [αρχ. λόγος < λέ-γω]</p>	<p>1. ομιλία, λαλιά: ► Ο λόγος διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα ζώα. 2. γλώσσα: ► Χρησιμοποιεί στις ομιλίες του σωστό λόγο. 3. υπόσχεση, εγγύηση: ► Έδωσα το λόγο μου και θα τον τηρήσω. 4. αιτία: ► Για ποιο λόγο δε μου μιλάς;</p>	<p>Σύνθ.: λογοκρίνω, λογοτεχνία, λογομαχία, λογοφέρνω, λογοδοτώ, λογοπαίγνιο πρόλογος, κατάλογος Οικог. Λέξ.: λόγιος, λογικός, λογιμός Προσδιор.: πανηγυρικός, εγκωμιαστικός, έντεχνος (1, 2) Φράσεις: ► Δε μου πέφτει λόγος (= δεν ανακατεύομαι) ► Μασάω τα λόγια μου (= κρύβω αυτό που θέλω να πω)</p>

Λογοτεχνία

		<p>Παροιμ.: ► Μεγάλη μπουκιά φάε, μεγάλο λόγο μη πεις</p>
<p>Λογοτεχνία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (λο-γο-τε-χνί-α) [μεσν. λογοτεχνία]</p>	<p>1. ο καλλιεργημένος γραπτός λόγος που προσφέρει στον αναγνώστη αισθητική απόλαυση: ► Έχει διαβάσει πολλά βιβλία λογοτεχνίας στη ζωή του. 2. όλα τα λογοτεχνικά έργα μιας εποχής, μιας χώρας ή ενός είδους: ► Ο «Ερωτόκριτος» είναι ένα από τα πρώτα σημαντικά έργα της νεοελληνικής λογοτεχνίας.</p>	<p>Συνών: γραμματεία (2) Σύνθ.: παραλογοτεχνία Οικογ. Λέξ.: λογοτέχνης, λογοτεχνικός, λογοτέχνημα Προσδιορ.: κλασική, παγκόσμια, ευρωπαϊκή, νεοελληνική, αρχαία, παραδοσιακή, σύγχρονη, παιδική (1, 2)</p>
<p>Λύνω (Ρήμα, Ρ1) (λύ-νω, αόρ. έλυσα, παθ. αόρ. λύθηκα, παθ. μτχ. λυμένος) [αρχ. λύω]</p>	<p>1. (μτβ.) ξεδένω: ► Έλυσε τα κορδόνια των παπουτσιών του. 2. (μτβ.) ελευθερώνω, απαλλάσσω κάποιον από τα δεσμά: ► Έλυσε τα άλογα και τα άφησε να βοσκήσουν στο λιβάδι. 3. (μτβ.) καταργώ, ακυρώνω: ► Έλυσαν τη συμφωνία τους για την αγορά του αυτοκινήτου.</p>	<p>Αντίθ.: δένω (1) Σύνθ.: αναλύω, καταλύω, διαλύω, παραλύω, επιλύω, απολύω, ξεδιαλύω Οικογ. Λέξ.: λύση, λύσιμο, λύτης, λυτός, λύτρα (τα), λυτρώνω Φράσεις: ► Λύνω και δένω (= κάνω ό,τι θέλω) ► Λύθηκα στα γέλια (= γέλασα πολύ) ► Λύθηκαν τα γόνατά μου (= παράλυσα από το φόβο) ► Λύνω τη σιωπή μου (= αποφασίζω να μιλήσω)</p>
<p>Λύπη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (λύ-πη) [αρχ. λύπη]</p>	<p>1. έντονο συναισθημα, ψυχικός πόνος, θλίψη: ► Αισθάνθηκε μεγάλη λύπη για τον άδικο χαμό του φίλου του. 2. συμπόνια και οίκτος για κάποιον: ► Νιώθει μεγάλη λύπη για τους φτωχούς και τους αδικημένους.</p>	<p>Αντίθ.: χαρά Συνών: οδύνη (1), λύπηση (2) Σύνθ.: περιλυπος Οικογ. Λέξ.: λυπάω, λυπάμαι, λυπηρός, λύπηση, λυπητερός Προσδιορ.: αβάσταχτη, βαθιά, πραγματική (1, 2)</p>

λύρα (η)

(Ουσιαστικό, Ο19)

(λύ-ρα)

[αρχ. λύρα]

Προσοχή!

▶ η λύρα (= το μουσικό όργανο) ▶ η λῆρα (= το νόμισμα)

αρχαίο αλλά και σύγχρονο έγχορδο μουσικό όργανο: ▶ Η λύρα είναι το παραδοσιακό μουσικό όργανο της Κρήτης και του Πόντου.

Οικογ. Λέξ.: λυράρης, λυριτζής, λυρικός, λυρισμός
Προσδιop.: κρητική, ποντιακή

<p>μαγνήτης (ο) (Ουσιαστικό, Ο5) (μα-γνή-της) [μεσν. < αρχ. επίθ. μαγνήτης (λίθος)]</p>	<p>1. είδος ορυκτού σιδήρου που έχει την ιδιότητα να έλκει μέταλλα: ► <i>Μάζεψε τις καρφίτσες με ένα μαγνήτη.</i></p> <p>2. (μτφ.) καθετί που τραβάει την προσοχή και γοητεύει: ► <i>Οι ταινίες κινούμενων σχεδίων είναι μαγνήτης για τα παιδιά.</i></p>	<p>Σύνθ.: μαγνητόφωνο, ηλεκτρομαγνήτης Οικογ. Λέξ.: μαγνητίζω, μαγνητικός, μαγνητισμός Προσδιор.: ορυκτός, φυσικός, τεχνητός, ισχυρός (1)</p>
<p>μάζα (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (μά-ζα, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ών) [αρχ. μάζα < μάσσω]</p>	<p>1. (φυσ.) η ποσότητα της ύλης που περιέχεται σ' ένα σώμα: ► <i>Πρόκειται για ένα σώμα με μάζα διακοσίων γραμμαρίων.</i></p> <p>2. πλήθος κόσμου, λαός: ► <i>Ο λόγος του συγκινεί τις μάζες.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: μαζί, μαζικός, μαζικά (επίρρ.), μαζικότητα, μαζεύω, μάζεμα, μάζωμα Προσδιор.: άμορφη (1), άβουλη, λαϊκή (2)</p>
<p>μάθηση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (μά-θη-ση, γεν. -ης, -ήσεως, πληθ. -ήσεις) [λόγ. < αρχ. μάθησις < μανθάνω]</p>	<p>η σταδιακή απόκτηση γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων με συστηματική μελέτη και άσκηση: ► <i>Η μάθηση συνεχίζεται σε ολόκληρη τη ζωή του ανθρώπου.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: μαθαίνω, μάθημα, μαθητής Προσδιор.: δημιουργική, γόνιμη, εποικοδομητική</p>

<p>μαίνομαι (Ρήμα) (ενεστ. μαί-νο-μαι, παρ.τ. μαινόμεον, παθ. μτχ. μαινόμε-νος) [αρχ. μαίνομαι]</p>	<p>1. (αμτβ.) είμαι γεμάτος οργή, κάνω σαν τρελός: ►Μπήκε μαινόμενος στο γραφείο και άρχισε να φωνάζει δυνατά. 2. (αμτβ.) (μτφ.) εκδηλώνομαι με μεγάλη ορμή και ένταση: ►Η πυρκαγιά μαινεύεται ανεξέλεγκτη στο δάσος από το πρωί.</p>	<p>Συνών: οργίζομαι (1) Οικογ. Λέξ.: μανία</p>
<p>μακρός, -ιά, -ύ (Επίθετο, Ε6, άψυχα) (μα-κρός, γεν. -ιού, -ιάς, -ιού, πληθ. -ιοί, -ιές, -ιά) [μεσν. < αρχ. μα-κρός]</p>	<p>1. που έχει μεγάλο μήκος: ►Φοράει πάντα μια μακριά φούστα. 2. που έχει μεγάλη διάρκεια: ►Οι μακριές χειμωνιάτικες νύχτες δεν περνούν ποτέ εύκολα.</p>	<p>Αντιθ.: κοντός (1), σύντομος (2) Συνών.: παρατεταμένος, μακρόχρονος (2) Σύνθ.: μακρόστενος, μακροπρόθεσμος, ξέμακρος Οικογ. Λέξ.: μακραίνω, μακριά (επίρρ.)</p>
<p>μανία (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (μα-νί-α, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ιών) [αρχ. μανία < μαίνομαι]</p>	<p>1. ψυχική και πνευματική διαταραχή: ►Πάσχει από μανία καταδίωξης. 2. έντονο πάθος για κάτι: ►Έχει μεγάλη μανία με το φάρμακο. 3. μεγάλη οργή, βιαιότητα: ►Ο εχθρός πολεμούσε με φοβερή μανία. 4. πολύ μεγάλη ένταση, ορμή: ►Η βάρκα δεν άντεξε στη μανία του αέρα.</p>	<p>Συνών.: παραφροσύνη, τρέλα (1) Σύνθ.: μεγαλομανία, μυθομανία, ξενομανία Οικογ. Λέξ.: μανιάζω, μανιώδης, μανιακός Προσδιορ.: αγοραστική, καταναλωτική, ασυγκράτητη (2) Φράσεις: ►Γίνομαι πυρ και μανία (= γίνομαι έξω φρενών, θυμών πολύ)</p>
<p>μαντεύω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. μα-ντεύ-ω, αόρ. μάντεψα) [αρχ. μαντεύομαι < μάντις]</p>	<p>1. (μτβ.) προβλέπω όσα πρόκειται να συμβούν στο μέλλον: ►Υποστηρίζει ότι μπορεί να μαντέψει το μέλλον. 2. (μτβ.) συμπεραίνω, πιθανολογώ: ►Μπορείτε να μαντέψετε αυτό που ακολούθησε ύστερα από μια τέτοια ομιλία.</p>	<p>Συνών.: προφητεύω, χρησιμοδοτώ, προλέγω (1) Οικογ. Λέξ.: μάντης, μαντεία, μαντείο, μαντική, μάντεμα</p>

μάρτυρας

<p>μάρτυρας (ο, η) (Ουσιαστικό, Ο3) (μάρ-τυ-ρας, γεν. -α, -ος, πληθ. -ες) [μεσν. < αρχ. μάρ-τυς]</p>	<p>1. το πρόσωπο που είναι παρών σ' ένα γεγονός: ► Ήμωνα μάρτυρας σ' ένα φοβερό ατύχημα. 2. αυτός που καταθέτει σε δικαστήριο για ορισμένη υπόθεση: ► Ο μάρτυρας απάντησε στις ερωτήσεις των δικαστών. 3. όποιος βασανίστηκε ή θανατώθηκε για τη θρησκευτική του πίστη ή δεινοπάθησε για την ιδεολογία του: ► Ο Άγιος Στέφανος είναι ένας από τους μάρτυρες της χριστιανικής θρησκείας.</p>	<p>Σύνθ.: εθνομάρτυρας, πρωτομάρτυρας, ψευδομάρτυρας Οικογ. Λέξ.: μαρτυρώ, μαρτυρία, μαρτύριο, μαρτυρικός Προσδιορ.: αναξιόπιστος, αυτήκοος, αυτόπτης (1, 2), ύποπτος (2) Φράσ.: ► Μάρτυς μου ο Θεός (= για επιβεβαίωση της ειλικρινείας μου)</p>
<p>μάταιος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, άψυχα) (μά-ται-ος) [αρχ. μάταιος < μάτην (= μάταιος κόπος)]</p>	<p>που δε φέρνει αποτέλεσμα, άσκοπος, ανώφελος: ► Οι προσπάθειες που έκανε ήταν όλες μάταιες.</p>	<p>Συνών.: χαμένος, περιττός Σύνθ.: ματαιόδοξος, ματαιοπονία Οικογ. Λέξ.: μάταια (επίρρ.), ματαιώς (επίρρ.), ματαιώνω, ματαιώση, ματαιότητα Προσδιοριζ.: αγώνας, θυσία, αναζήτηση, λόγος, κόπος Φράσεις: ► Επί ματαίω (= χωρίς σκοπό ή προοπτική)</p>
<p>μάτι (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (μά-τι, γεν. -ού, πληθ. -α) [μεσν. μάτιν < αρχ. όμμάτιον]</p>	<p>1. το όργανο της όρασης, ο οφθαλμός: ► Έχει πράσινα μάτια. 2. μάτιασμα: ► Έβαλε φυλαχτό, για να μην τον πιάνει το μάτι. 3. (μτφ.) οι οφθαλμοί των βλαστών στα φυτά: ► Αφήνει σε κάθε κλωνάρι και από ένα μάτι.</p>	<p>Συνών.: βασκανιά (2) Σύνθ.: γαλανομάτης, πονόματος, κατάματα, ανοιχτομάτης Οικογ. Λέξ.: ματάκι, ματιά, ματιάζω, μάτιασμα Προσδιορ.: άγρυπνο (1) Φράσεις: ► Τα μάτια σου δεκατέσσερα (= να είσαι προσεκτικός) ► Δεν πιστεύω στα μάτια μου (= για έντονη έκπληξη)</p>
<p>μάχη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (μά-χη, γεν. -ης, πληθ. -ες, γεν. -ών) [αρχ. μάχη < μάχο-μαι]</p>	<p>1. ένοπλη σύγκρουση δύο στρατών: ► Η μάχη του Μαραθώνα έγινε το 490 π.Χ. 2. έντονη προσπάθεια για την επιτυχία ενός σκοπού: ► Όλοι πρέπει να δώσουμε τη μάχη για καλύτερη παιδεία.</p>	<p>Συνών.: συμπλοκή, σύρραξη (1), αγώνας (2) Σύνθ.: αερομαχία, γιγαντομαχία, λογομαχία, ναυμαχία Προσδιορ.: αμφίρροπη, ένδοξη, ιστορική, ομηρική (1)</p>

		<p>Οικογ. Λέξ.: μάχομαι, μαχητής, μάχιμος, μαχητικότητα</p>
<p>μεγάλος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (με-γά-λος) [μεσν. μέγας < αρχ. μέγας]</p>	<p>1. αυτός που έχει μεγαλύτερες διαστάσεις από τις συνηθισμένες: ► <i>Μένει σ' ένα πολύ μεγάλο σπίτι.</i> 2. ενήλικος, ηλικιωμένος: ► <i>Πρέπει να σεβόμαστε τους μεγάλους.</i> 3. ισχυρός, δυνατός, διάσημος, σπουδαίος, ένδοξος: ► <i>Ο Φλέμιγκ υπήρξε μέγας επιστήμονας.</i></p>	<p>Αντιθ.: μικρός (1, 2, 3) Συνών.: υπέρμετρος (1), γέρος (2), σημαντικός, αξιόλογος (3) Σύνθ.: μεγαλοπρεπής, μεγαλόψυχος Οικογ. Λέξ.: μεγαλώνω, μεγάλωμα, μεγαλοσύνη, μεγαλείο Προσδιοριζ.: απώλεια, δαπάνη, ενδιαφέρον, έκπληξη (1) Φράσεις: ► Μεγάλη Εβδομάδα (= η Εβδομάδα των Παθών του Χριστού)</p>
<p>μέγεθος (το) (Ουσιαστικό, Ο38) (μέ-γε-θος, γεν. -έθους, πληθ. -έθη) [αρχ. μέγεθος < μέγας]</p>	<p>η έκταση και ο όγκος ενός πράγματος: ► <i>Τακτοποίησε τα βιβλία του κατά μέγεθος.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: μεγεθώνω, μεγέθυνση, μεγεθυντικός Προσδιορ.: οικονομικό, ποιοτικό</p>
<p>μέθοδος (η) (Ουσιαστικό, Ο29) (μέ-θο-δος, γεν. -όδου, πληθ. -οι) [αρχ. μέθοδος < μετά + όδος]</p>	<p>1. έρευνα ή εξέταση ενός ζητήματος με βάση ορισμένους κανόνες: ► <i>Στο μάθημα της Φυσικής χρησιμοποιούμε, κυρίως, την πειραματική μέθοδο.</i> 2. ο συστηματικός τρόπος που ακολουθούμε, για να φτάσουμε σε ένα ορισμένο αποτέλεσμα: ► <i>Ακολουθεί πολύ καλή μέθοδο στο διάβασμα που κάνει για τις εξετάσεις.</i> 3. (μαθημ.) τρόπος λύσης ορισμένων προβλημάτων: ► <i>Το πρόβλημα αυτό λύνεται εύκολα με τη μέθοδο αναγωγής στη μονάδα.</i></p>	<p>Συνών.: σύστημα, μεθοδολογία (1), τρόπος, διαδικασία (2) Σύνθ.: μεθοδολογία Οικογ. Λέξ.: μεθοδεύω, μεθοδικός, μεθοδικότητα Προσδιορ.: αποδεικτική, επιστημονική (1), αναλυτική, συνθετική, εργαστηριακή, διπλωματική (2)</p>

μεθώ

<p>μεθώ (Ρήμα, P5) (ενεστ. με-θώ, αόρ. μέθουσα, παθ. μηχ. μεθουσμένος) [μεσν. < αρχ. με-θύω < μέθυ]</p>	<p>1. (αμτβ.) θολώνει το μυαλό μου από υπερβολική κατανάλωση οινοπνευματώδους ποτού: ► Μέθυσε και δεν μπορούσε να γυρίσει στο σπίτι του. 2. (μτβ.) (μτφ.) προκαλώ έντονα συναισθήματα ενθουσιασμού και ευχαρίστησης: ► Η νίκη της ομάδας μέθυσε τους φιλάθλους της.</p>	<p>Συνών.: μεθοκοπό (1) Οικογ. Λέξ.: μέθη, μέθυσος, μεθύσι, μεθύστακας Παροιμ.: ► Του μεθουσμένου και τα φρόνιμα λόγια τα παίρνει ο άνεμος</p>
<p>μειονότητα (η) (Ουσιαστικό, O22) (μει-ο-νό-τη-τα, γεν. -ας, πληθ. -ες, γεν. -ήτων) [λόγ. μειονότητα < μείων, μεταφρ. δάν. γαλλ. minorité]</p>	<p>ομάδα πολιτών ενός κράτους που διαφέρει ως προς την καταγωγή, τη γλώσσα ή τη θρησκεία από τον υπόλοιπο πληθυσμό: ► Η ελληνική μειονότητα της Αλβανίας έχει μία μεγάλη πολιτιστική παράδοση.</p>	<p>Αντιθ.: πλειονότητα Οικογ. Λέξ.: μειονοτικός Προσδιορ.: εθνική, γλωσσική, θρησκευτική, κοινωνική</p>
<p>μελετώ (Ρήμα, P5) (ενεστ. με-λε-τώ, αόρ. μελέτησα, παθ. αόρ. μελετήθηκα, παθ. μηχ. μελετημένος) [αρχ. μελετώ < μέλει]</p>	<p>1. (μτβ.) προσπαθώ να μάθω κάτι με διάβασμα ή με άσκηση: ► Μελετώ τα μαθήματά μου για πολλές ώρες την ημέρα. 2. (μτβ.) σκοπεύω να κάνω κάτι: ► Τι μελετάς να σπουδάσεις; 3. (μτβ.) εξετάζω με κάθε λεπτομέρεια, ερευνώ: ► Οι μετεωρολόγοι μελετούν τα καιρικά φαινόμενα.</p>	<p>Συνών.: προτίθεμαι (2) Σύνθ.: καλομελετώ Οικογ. Λέξ.: μελέτη, μελετητής, μελετηρός Παροιμ.: ► Καλομελέτα κι έρχεται</p>
<p>μέρος (το) (Ουσιαστικό, O37) (μέ-ρος, γεν. -ους, πληθ. -η) [αρχ. μέρος < μείρομαι (= μοιράζω)]</p>	<p>1. το τμήμα από ένα σύνολο: ► Κάθε μήνα καταθέτει ένα μέρος του μισθού του στην Τράπεζα. 2. τόπος, περιοχή: ► Η ιδιαίτερη πατρίδα μου είναι το καταλληλότερο μέρος για ηρεμία και ξεκούραση.</p>	<p>Συνών.: κομμάτι, υποδιαίρεση (1) Σύνθ.: απόμερος, παράμερος, παράμερα (επίρρ.), μεροληπιτό Οικογ. Λέξ.: μεριά, μερίδα, μερίδιο, μέρισμα, μερικός, μερτικό</p>

	<p>3. (γραμμ.) (μέρη του λόγου) καθεμιά από τις κατηγορίες στις οποίες χωρίζονται οι λέξεις: ► Τα μέρη του λόγου είναι άρθρο, ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία, ρήμα, πρόθεση, σύνδεσμος και επιφώνημα.</p>	<p>Προσδιορ.: αναπόσπαστο (1), γνώριμο (1, 2), κλιτό (γραμμ.) (3), ερημικό (2), κατάλληλο, ιδανικό (1, 2) Φράσεις: ► Παιρνω το μέρος κάποιου (= τον υποστηρίζω) ► Τι μέρος του λόγου είναι; (= τι άνθρωπος είναι;)</p>
<p>μεστός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, άφωνα) (με-στός) [αρχ. μεστός]</p>	<p>1. που είναι γεμάτος και πλήρης: ► Ο γραπτός λόγος που χρησιμοποιεί είναι μεστός και σαφής. 2. ώριμος, γινωμένος: ► Τα σταφύλια είναι μεστά και ήδη έτοιμα για τρύγο.</p>	<p>Αντίθ.: άγουρος, αγίνωτος (2) Συνών.: μεστωμένος Σύνθ.: κατάμεστος Οικог. Λέξ.: μεστόνω, μέστωμα, μεστότητα Προσδιορίζ: στάχυα (τα)</p>
<p>μετακομίζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. με-τα-κο-μι-ζω, αόρ. μετακόμισα) [αρχ. μετακομίζω]</p>	<p>1. (μτβ.) μεταφέρω την οικοσκευή μου από ένα σπίτι σε κάποιο άλλο: ► Μετακομίσαμε τα έπιπλα στο νέο διαμέρισμα που αγοράσαμε. 2. (αμτβ.) αλλάζω κατοικία: ► Θα μετακομίσουμε από την Αθήνα στη Θεσσαλονίκη.</p>	<p>Συνών.: μετακινώ (1), μετοικώ (2) Σύνθ.: διαμετακομίζω Οικог. Λέξ.: μετακόμιση</p>
<p>μετανάστευση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (με-τα-νά-στευ-ση, γεν. -ης, -εύσεως, πληθ. -εύσεις, γεν. -εύσεων) [μεσν. μετανάστευσις < μετανάστεύω]</p>	<p>ατομική ή ομαδική μετακίνηση από την πατρική γη σε άλλο τόπο της ίδιας χώρας ή σε ξένη χώρα με σκοπό την εργασία: ► Η μετανάστευση στη Γερμανία κατά τη δεκαετία του '60 άδειαζε τα χωριά μας.</p>	<p>Αντίθ.: επαναπατρισμός Συνών.: αποδημία, ξενιτεμός Οικог. Λέξ.: μετανάστης, μεταναστεύω, μεταναστευτικός</p>
<p>μετανιώνω (Ρήμα, Ρ1) (ενεστ. με-τα-νι-ώ-νω, αόρ. μετάνιωσα, παθ. μτχ. μετανιωμένος) [μεσν. < αρχ. μετανωώ]</p>	<p>1. (αμτβ.) αλλάζω γνώμη ή απόφαση: ► Τελικά μετάνιωσε και δε θα ταξιδέψει αύριο με το τρένο. 2. (αμτβ.) λυπάμαι για κάτι που έκανα ή παρέλειψα να κάνω: ► Μετάνιωσε για όσα είπε και μας ζήτησε συγγνώμη.</p>	<p>Συνών.: μεταμελοῦμαι (2) Οικог. Λέξ.: μετανωώ, μετάνωια, μετάνιωμα</p>

μεταρρύθμιση

<p>μεταρρύθμιση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (με-ταρ-ρύθ-μι-ση, γεν. -ης, -ισεως, πληθ. -ίσεις, γεν. -ίσεων) [μεσν. μεταρρύθμισις < μεταρρυθμίζω]</p>	<p>το σύνολο των αλλαγών και των βελτιώσεων σ' ένα κοινωνικό σύστημα, σ' ένα νόμο ή θεσμό με στόχο την αλλαγή προς το καλύτερο: ► Στο εκπαιδευτικό μας σύστημα έχουν γίνει αρκετές μεταρρυθμίσεις.</p>	<p>Συνών.: μετασχηματισμός, τροποποίηση, αναμόρφωση Οικογ. Λέξ.: μεταρρυθμίζω, μεταρρυθμιστής, μεταρρυθμιστικός Προσδιορ.: γλωσσική, εκπαιδευτική, θρησκευτική, κοινωνική, πολιτική, συνταγματική, οικονομική</p>
<p>μεταφέρω (Ρήμα, Ρ1) (ενεστ. με-τα-φέ-ρω, αόρ. μετέφερα, παθ. αόρ. μεταφέρθηκα, παθ. μτχ. μεταφερέμενος) [αρχ. μεταφέρω]</p>	<p>1. (μτβ.) φέρνω κάποιον ή κάτι από έναν τόπο σε άλλο, μετακομίζω: ► Όταν πηγαίνω στο σχολείο, μεταφέρω τα βιβλία μου στη σχολική τσάντα. 2. (μτβ.) μεταβιβάζω χρήματα ή ακίνητη περιουσία: ► Μετέφερε τα χρήματα σε άλλο λογαριασμό. 3. (μτβ.) (μτφ.) μεταφράζω: ► Ο Ι. Κακριδής μετέφερε τον Όμηρο στη δημοτική.</p>	<p>Συνών.: κουβαλώ (1) Φράσεις: ► Μετέφερα τα εκλογικά μου δικαιώματα (= ψηφίζω σε άλλο μέρος) ► Μετέφερε το μάθημα (= θα εξεταστεί το επόμενο εξάμηνο ή έτος) ► Το έργο μεταφέρθηκε στην τηλεόραση (= παίχτηκε)</p>
<p>μεταχειρίζομαι (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. με-τα-χει-ρίζο-μαι, παθ. αόρ. μεταχειρίστηκα, παθ. μτχ. μεταχειρισμένος) [αρχ. μεταχειρίζομαι]</p>	<p>1. (μτβ.) χρησιμοποιώ: ► Μεταχειρίζεται το ταξί πολύ συχνά. 2. (μτβ.) συμπεριφέρομαι: ► Έμαθε να μεταχειρίζεται τους άλλους με καλοσύνη και ευπρέπεια.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: μεταχείριση, μεταχειρισμένος</p>
<p>μετεωρολογία (η) (Ουσιαστικό, Ο21) (με-τε-ω-ρο-λο-γι-α, γεν. -ας, πληθ. -) [λόγ. < γαλλ. meteorologie < αρχ. μετεωρολογία]</p>	<p>η επιστήμη που μελετά τα ατμοσφαιρικά φαινόμενα και αξιοποιεί τα επιστημονικά δεδομένα στην πρόγνωση του καιρού: ► Οι προβλέψεις της μετεωρολογίας είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για τους αγρότες.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: μετεωρολόγος, μετεωρολογικός</p>

<p>μετριοφροσύνη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (με-τρι-ο-φρο-σύ-νη, γεν. -ης, πληθ. -) [μτγν. μετριοφρο-σύνη < μετριό-φρων]</p>	<p>το να μην έχει κανείς μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του, το να μην καυχείται για τις ικανότητες ή τις επιτυχίες του: ▶ Από μετριοφροσύνη σπάνια αναφέρει τα βιβλία που έγραψε.</p>	<p>Αντίθ.: έπαρση, αλαζονεία Συνών.: σεμνότητα Οικογ. Λέξ.: μετριόφρων</p>
<p>μετρό (το) (Ουσιαστικό, άκλ.) (με-τρό) [λόγ. < γαλλ. metro < μητροπολιτικός]</p>	<p>υπόγειος ηλεκτρικός σιδηρόδρομος σε μεγάλη πόλη: ▶ Το μετρό της Αθήνας έδωσε λύση σε μεγάλο βαθμό στο κυκλοφοριακό πρόβλημα της πόλης.</p>	
<p>μέτωπο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (μέ-τω-πο, γεν. -ώπου, πληθ. -α) [αρχ. μέτωπον]</p>	<p>1. το μέρος του προσώπου ανάμεσα στα μαλλιά και τα φρύδια: ▶ Τον ξεχώριζες από ένα μεγάλο σημάδι στο μέτωπο. 2. (μτφ.) η πρώτη γραμμή στρατιωτικών επιχειρήσεων σε καιρό πολέμου: ▶ Μετά από μεγάλες μάχες έσπασαν το μέτωπο του εχθρού και κατέλαβαν την περιοχή. 3. το μπροστινό μέρος ενός κτιρίου, ενός οικοπέδου: ▶ Η πολυκατοικία που μένομε έχει μέτωπο προς την κεντρική πλατεία.</p>	<p>Συνών.: κούτελο (1), πρόσωψη (3) Σύνθ.: αντιμέτωπος, πολυμέτωπος, διμέτωπος Οικογ. Λέξ.: μετωπιαίος, μετωπικός Προσδιορ.: αρυτιδωτο, ακηλιδωτο, ρυτιδωμένο (1), οχρωμένο (2) Φράσεις: ▶ Έχω καθαρό το μέτωπό μου (= έχω καθαρή συνείδηση) ▶ Η κατάρρευση του μετώπου (= η ήττα ενός στρατού) ▶ Ανοίγω μέτωπο (= συγκρούομαι)</p>
<p>μήνυμα (το) (Ουσιαστικό, Ο40) (μή-νυ-μα, γεν. -ύματος, πληθ. -ύματα) [αρχ. μήνυμα < μη-νύω]</p>	<p>1. ειδηση, πληροφορία που μεταβιβάζεται προφορικά ή γραπτά σε κάποιον που βρίσκεται μακριά: ▶ Ο Φειδιππίδης έφερε στους Αθηναίους το μήνυμα της νίκης. 2. το βαθύτερο νόημα που μεταδίδει κάποιος με το έργο του σε άλλους: ▶ Η ταινία αυτή περιέχει αντιπολεμικά μηνύματα.</p>	<p>Συνών.: άγγελμα, μαντάτο (1) Σύνθ.: προμήνυμα Οικογ. Λέξ.: μηνώ, μηνύω, μήνυση, μηνυτής, μηνυτήριος Προσδιορ.: αντιπολεμικό, χαρμόσυνο (1, 2), εγκάρδιο, διαφημιστικό, επίσημο, πανηγυρικό (1)</p>

μισθός

<p>μισθός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (μι-σθός) [αρχ. μισθός]</p>	<p>η χρηματική αμοιβή για εργασία ενός μηνός: ► Οι εργαζόμενοι ζητούν αύξηση μισθών και ημερομισθίων.</p>	<p>Συνών.: αποδοχές, απολαβές Σύνθ.: άμισθος, μισθοδοσία, μισθολόγιο, μισθοφόρος, ημερομίσθιο, υψηλόμισθος, ωρομίσθιος Οικογ. Λέξ.: μισθώνω, μισθωμα, μισθωτός, μισθωτήριο Προσδιορ.: βασικός, μηνιαίος, συντάξιμος</p>
<p>μνήμη (η) (Ουσιαστικό, Ο25) (μνή-μη, γεν. -ης, πληθ. -ες, γεν. -) [αρχ. μνήμη < μιμνήσκω (= θυμίζω)]</p>	<p>1. η ικανότητα του νου να συγκρατεί και να θυμάται κάποιος ό,τι βλέπει και μαθαίνει: ► Θυμάται πολλές χρονολογίες, γιατί έχει γερή μνήμη. 2. θύμηση, ανάμνηση: ► Πρόσφερε στο γηροκομείο ένα χρηματικό ποσό στη μνήμη του πατέρα του. 3. τμήμα του υπολογιστή στο οποίο αποθηκεύονται πληροφορίες: ► Η προσωρινή μνήμη του υπολογιστή ονομάζεται RAM.</p>	<p>Αντίθ.: αμνησία (1), λησμονιά (2) Συνών.: μνημονικό, θυμητικό (1) Οικογ. Λέξ.: μνημονεύω, μνημονικός Προσδιορ.: αιώνια (2), καταπληκτική, αδύνατη, εξασθενημένη, επιλεκτική (1, 2) Φράσεις: ► Μνήμη ελέφαντα (= για πολύ καλή μνήμη) ► Αιωνία του η μνήμη (= για να θυμόμαστε και να τιμάμε κάποιο νεκρό)</p>
<p>μοιάζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. μοιά-ζω, αόρ. έμοιασα) [μεσν. μοιάζω < μτγν. ομοιάζω < αρχ. όμοιος]</p>	<p>1. (μτβ.) έχω παρόμοια χαρακτηριστικά με κάποιον: ► Μοιάζει πολύ στη μητέρα του. 2. (μτβ.) δίνω την εντύπωση, φαίνομαι: ► Ο ποδοσφαιρικός αγώνας που παρακολουθούμε μοιάζει να έχει μεγάλο ενδιαφέρον.</p>	<p>Σύνθ.: παρομοιάζω Οικογ. Λέξ.: όμοιος, ομοιότητα</p>
<p>μοιράζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. μοι-ρά-ζω, αόρ. μοίρασα, παθ. αόρ. μοιράστηκα, παθ. μτχ. μοιρασμένος) [μεσν. μοιράζω < αρχ. μοιρῶ]</p>	<p>1. (μτβ.) χωρίζω κάτι σε κομμάτια, τεμαχίζω, διανέμω: ► Μοίρασε την περιουσία του στα δύο παιδιά του. 2. (μτβ.) (μτφ.) σκορπίζω: ► Ο υποψήφιος μοιράζει σε όλους υποσχέσεις. 3. (μτβ.) (μέσ.) παίρνω μερίδιο από τη μοιρασιά: ► Τα παιδιά μοιράστηκαν τα χρήματα από τα κάλαντα.</p>	<p>Συνών.: διαμοιράζω, κατανέμω (1) Σύνθ.: διαμοιράζω, ξαναμοιράζω Οικογ. Λέξ.: μοιρασιά, μοίρασμα Φράσεις: ► Δεν έχουμε να μοιράσουμε τίποτα (= δεν υπάρχει λόγος να φιλονικούμε)</p>

<p>μόλυνση (η) (Ουσιαστικό, Ο28) (μό-λυν-ση, γεν. -ης, -ύσεως, πληθ. -ύσεις) [μτγν. μόλυνσις]</p>	<p>1. η μετάδοση μικροβίων που μπορούν να προκαλέσουν ασθένειες σε ζωντανούς οργανισμούς: ► Τα σκουπίδια στους δρόμους αποτελούν εστίες μόλυνσης για τους κατοίκους της περιοχής. 2. η ρύπανση του περιβάλλοντος από βλαβερές ουσίες: ► Η μόλυνση της ατμόσφαιρας οφείλεται και στο μεγάλο αριθμό αυτοκινήτων.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: μολύνω, μολυσματικός, μολυσμένος</p>
<p>μορφώνω (Ρήμα, Ρ1) (ενεστ. μορ-φώ-νω, αόρ. μόρφωσα, παθ. αόρ. μορφώθηκα, παθ. μτχ. μορφωμένος) [μτγν. μορφῶ < αρχ. μορφή]</p>	<p>(μτβ.) βελτιώνω κάποιον πνευματικά και ηθικά με νέες γνώσεις που παρέχονται συνήθως στο σχολείο: ► Αγωνίστηκε με κάθε τρόπο να μορφώσει τα παιδιά του.</p>	<p>Σύνθ.: επιμορφώνω, αναμορφώνω, διαμορφώνω, συμμορφώνω, μεταμορφώνω Οικογ. Λέξ.: μορφή, μόρφωση, μορφωτικός</p>
<p>μύθος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (μύ-θος) [λόγ. < αρχ. μῦθος]</p>	<p>1. φανταστική διήγηση που αναφέρεται κυρίως σε θεούς και ήρωες και μεταδίδεται συνήθως προφορικά από γενιά σε γενιά: ► Στα παιδιά αρέσουν ιδιαίτερα οι μύθοι του Αισώπου. 2. η υπόθεση κάθε καλλιτεχνικού και κυρίως λογοτεχνικού έργου: ► Στο θεατρικό έργο που παρακολούθησαμε μας εντυπώσιασε ιδιαίτερα η εξέλιξη του μύθου, που ήταν γεμάτη από εκπλήξεις.</p>	<p>Συνών.: παραμύθι (1) Σύνθ.: μυθιστόρημα, μυθολογία, παραμύθι Οικογ. Λέξ.: μυθικός, μύθημα, μυθώδης Προσδιор.: έμμετρος, αλληγορικός, παροιμιώδης, παιδαγωγικός, ασώπειος (1)</p>
<p>μυρίζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. μυ-ρί-ζω, αόρ. μύρισα, παθ. αόρ. μυρίστηκα)</p>	<p>1. (μτβ.) αντιλαμβάνομαι με την όσφρηση μια μυρωδιά: ► Μύρισα στον κήπο το άρωμα των ρόδων.</p>	

μυστήριο

<p>[μεσν. μυρίζω < αρχ. μῦρον]</p>	<p>2. (αμτβ.) (απρόσ.) υπάρχει μια ευχάριστη ή δυσάρεστη μυρωδιά: ► <i>Στ' αλήθεια μυρίζει πολύ ωραία.</i></p> <p>3. (μτβ.) (μέσ.) υποψιάζομαι, έχω προαισθημα για κάτι: ► <i>Μυρίστηκα αμέσως ότι κάτι μου κρύβεις.</i></p>	<p>Συνών.: οσφραίνομαι οσμίζομαι (1), προαισθάνομαι, υποπετέομαι (3)</p> <p>Οικογ. Λέξ.: μύρο</p> <p>Φράσεις: ► Μυρίζει μπαρούτι (= φαίνεται ότι μπορεί να ξεσπάσει φασαρία, καβγάς)</p> <p>Παροιμ. : ► Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει, καλοκαίρι θα μυρίσει</p>
<p>μυστήριο (το) (Ουσιαστικό, Ο34) (μυ-στή-ρι-ο, γεν. -ίου, πληθ. -α) [αρχ. μυστήριον < μύστης < μύω]</p>	<p>1. μία από τις επτά ιερές τελετές των Χριστιανών, με την οποία μεταδίδεται η Θεία Χάρη: ► <i>Τέλεσαν το μυστήριο της βάπτισης του παιδιού τους σ' ένα γραφικό ξωκλήσι.</i></p> <p>2. καθετί που είναι άγνωστο, ανεξήγητο ή ακατανόητο: ► <i>Η αστρονομία προσπαθεί να λύσει το μυστήριο της εξαφάνισης του παιδιού.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: μυστήριος, μυστηριώδης, μυστικός, μυστικότητα</p> <p>Προσδιορ.: αδιευκρίνιστο, ανεξερεύνητο, αξεδιάλυτο (1)</p>

<p>ναδίρ (το) (Ουσιαστικό, άκλ.) (να-δίρ) [λόγ. < γαλλ. nadir]</p>	<p>1. το σημείο στο οποίο η κατακόρυφη γραμμή που περνάει από τον παρατηρητή, συναντά προς τα κάτω τον ουράνιο θόλο: ► Το ναδίρ και το ζενίθ βρίσκονται σε αντίθετη κατεύθυνση.</p> <p>2. το κατώτερο σημείο μιας εξέλιξης, σε αντίθεση με το ζενίθ: ► Η επίδοσή του βρέθηκε ξαφνικά από το ζενίθ στο ναδίρ.</p>	<p>Αντ.: ζενίθ (1, 2)</p>
<p>ναός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (να-ός) [αρχ. ναός < ναίω (= κατοικώ)]</p>	<p>το κτίριο, ο τόπος όπου συγκεντρώνονται οι πιστοί μιας θρησκείας και τελούν τη λατρεία τους: ► Ο ναός του Αγίου Σπυρίδωνα βρίσκεται στο κέντρο της Κέρκυρας.</p>	<p>Συνών.: εκκλησία, Οίκος Θεού</p> <p>Σύνθ.: πρόναος</p> <p>Προσδιορ.: αφιερωμένος, αναστηλωμένος, ενοριακός, πάνσεπτος, περιστύλος</p> <p>Φράσεις: ► Ναός της Θέμιδος (= το δικαστήριο)</p>
<p>ναύτης (ο) (Ουσιαστικό, Ο5) (ναύ-της, γεν. -η, πληθ. -ες, γεν. -ών) [αρχ. ναύτης < ναύς (= πλοίο)]</p>	<p>αυτός που εργάζεται σε πλοίο ή υπηρετεί τη θητεία του σ' αυτό χωρίς να είναι βαθμοφόρος: ► Στο πλοίο υπηρετούν τη θητεία τους δέκα ναύτες.</p>	<p>Συνών: ναυτικός</p> <p>Σύνθ.: ναυτεργάτης, ναυτοδικείο, πεζοναύτης, αστροναύτης, κοσμοναύτης</p> <p>Οικογ. Λέξ.: ναυτικό, ναυτικός, ναυτιλία, ναυτιλιακός</p> <p>Προσδιορ.: γενναίος, δόκιμος, έφεδρος</p>

<p>νερό (το) (Ουσιαστικό, Ο31) (νε-ρό) [μεσν. νερόν < μτην. νηρόν < αρχ. νεαρόν]</p>	<p>1. υγρό άχρωμο, άσπμο και άγευστο, που είναι απαραίτητο για τη ζωή ανθρώπων, ζώων και φυτών: ▶ Το νερό της θάλασσας είναι αρμυρό. 2. το νερό της βροχής, η βροχή: ▶ Σήμερα έριξε πολύ νερό.</p>	<p>Συνών.: ύδωρ (1) Σύνθ.: νεροποντή, χιονό-νερο Οικογ. Λέξ.: νερόνω, νερούλας Προσδιop.: αποσταγμένο, γλυφό, γάργαρο (1) Φράσεις: ▶ Πίνω νερό σ' όνομά του (= τον εκτιμώ) ▶ Βάζω το νερό σ' αυλάκι (= αρχίζει κάτι να λειτουργεί σωστά) ▶ Μια τρύπα στο νερό (= τίποτε) ▶ Βάζω νερό στο κρασί (= μετριά-ζω)</p>
<p>νέφος (το) (Ουσιαστικό, Ο37) (νέ-φος, γεν. -ους, πληθ. -η) [αρχ. νέφος]</p>	<p>1. σύννεφο: ▶ Τα νέφη συγκεντρώθηκαν στον ουρανό και έφεραν δυνατή βροχή. 2. δηλητηριώδες σύννεφο από καπνούς και αέρια: ▶ Το νέφος δημιουργεί πολλά προβλήματα στους κατοίκους των μεγάλων πόλεων.</p>	<p>Συνών.: νεφέλη (1) Σύνθ.: σύννεφο, νεφοσκεπής Οικογ. Λέξ.: νεφελώδης, νεφέλωμα Προσδιop.: ραδιενεργό, φωτοχημικό (2)</p>
<p>νικῶ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. νι-κῶ, αόρ. νίκησα, παθ. αόρ. νικήθηκα, παθ. μτη. νικημένος) [αρχ. νικῶ]</p>	<p>1. (μτηβ.) κερδίζω τους αντιπάλους μου σε μάχη ή αγώνα: ▶ Οι Έλληνες νίκησαν τους Πέρσες στη μάχη του Μαραθώνα. 2. (μτηβ.) (μτηφ.) συγκρατώ, ελέγχω: ▶ Νίκησε το πάθος του για το κάπνισμα.</p>	<p>Αντιθ.: ηττώμαι (1, 2), χάνω (1) Συνών.: επικρατώ (1), επιβάλλομαι (2) Σύνθ.: κατανικό Οικογ. Λέξ.: νίκη, νικητής, νικητήριος, Νίκη, Νικήτας Φράσεις: ▶ Νικῶ κατά κράτος (= νικῶ ολοκληρωτικά)</p>
<p>νιώθω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. νιώ-θω, αόρ. ένιωσα) [μεσν. γνώθω < αρχ. γιγνώσκω]</p>	<p>1. (αμτηβ.) αισθάνομαι: ▶ Νιώθω πολύ καλά σήμερα. 2. (μτηβ.) συναισθάνομαι: ▶ Ένιωσα το λάθος μου και το διόρθωσα. 3. (μτηβ.) καταλαβαίνω, αντιλαμβάνομαι: ▶ Του μιλάς και δε νιώθει τι του λες.</p>	<p>Συνών.: κατανοῶ (3)</p>

<p>νόημα (το) (Ουσιαστικό, Ο40) (νό-η-μα, γεν. -ήμα- τος, πληθ. -ήματα) [αρχ. νόημα < νοώ]</p>	<p>1. σημασία, έννοια: ► Τα παιδιά κατάλαβαν το νόημα του ποιήματος. 2. γνέψιμο, νεόμα: ► Τους έκανε νόημα να φύγουν.</p>	<p>Οικογ. Λέξ.: νοώ, νους, νόηση, νοημοσύνη, νοήμων, νοηματικός Προσδιор.: αιτιγματικό, αλληγορικό (1, 2), ασύλληπτο (1)</p>
<p>νοημοσύνη (η) (Ουσιαστικό, Ο26) (νο-η-μο-σύ-νη, γεν. -ης, πληθ. -) [< αρχ. νοήμων]</p>	<p>η πνευματική ικανότητα του να καταλαβαίνει κανείς και να προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις, για να πετυχαίνει τους στόχους του: ► Οι μεγάλοι επιστήμονες διακρίνονται για την υψηλή νοημοσύνη τους.</p>	<p>Συνών: ευφυΐα Οικογ. Λέξ.: νοήμων Προσδιор.: ανώτερη, συναισθηματική, χαμηλή, υψηλή Φράσεις: ► Δείκτης νοημοσύνης (= βαθμός ευφυΐας)</p>
<p>νοικιάζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. νοι-κιά-ζω, αόρ. νοικιασα, παθ. αόρ. νοικιάστηκα, παθ. μτχ. νοικιασμένος) [μεσν. νοικιάζω < ελνστ. ένοικιάζω < αρχ. ένοίκιον]</p>	<p>1. (μτβ.) δίνω ένα χρηματικό ποσό, για να χρησιμοποιήσω ένα ακίνητο ή κάποιο αντικείμενο: ► Νοίκιασε για δική του χρήση ένα μικρό διαμέρισμα στο κέντρο της πόλης. 2. (μτβ.) παίρνω ένα χρηματικό ποσό, για ν' αφήσω κάποιον να χρησιμοποιεί ένα χώρο ή ένα ακίνητο: ► Νοικιάζω δυο διαμερίσματα σε φοιτητές.</p>	<p>Συνών: μισθώνω (1), εκμισθώνω (2) Οικογ. Λέξ.: ενοίκιο, νοίκισμα, νοικάρης, ενοικιαστής, ενοικιαστήριο, ξενοικιαστος, ανοικιαστος</p>
<p>νόμος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (νό-μος) [αρχ. νόμος < νέμω (= μοιράζω)] Προσοχή! νόμος = γραπτός κανόνας δικαίου νομός = διοικητικό διαμέρισμα κράτους</p>	<p>1. γραπτός κανόνας δικαίου που ρυθμίζει τις σχέσεις των πολιτών μεταξύ τους και με την πολιτεία: ► Ο νόμος αυτός αναφέρεται στα δικαιώματα των παιδιών. 2. κανόνας που ρυθμίζει την ανθρώπινη συμπεριφορά: ► Η προστασία της ζωής είναι γι' αυτόν βασικός νόμος και για το λόγο αυτό προσφέρει τις υπηρεσίες του εθελοντικά σ' ένα Κέντρο Περιθαλψής Άγριων Ζώων.</p>	<p>Συνών.: νομοθέτημα, θέσπιση (1), αρχή (2) Σύνθ.: νομοθέτης, νομοσχέδιο, νομομαθής, νομοταγής, άνομος, σύννομος, παράνομος Οικογ. Λέξ.: νόμιμα (επίρρ.), νόμιμος, νομιμότητα, νομικός Προσδιор.: άγραφος, θείος (2) αντεργατικός, εκλογικός, φορολογικός (1) Φράσεις: ► Πάιρνω το νόμο στα χέρια μου (= τιμωρώ κάποιον με το δικό μου τρόπο)</p>

	<p>3. (μτφ.) οι αρχές, η αστυνομία, τα δικαστήρια: ► Οι κλέφτες έπεσαν στην παγίδα του νόμου.</p> <p>4. (στην επιστήμη) κάθε θεμελιώδης αρχή που προκύπτει ύστερα από παρατήρηση και πείραμα και περιγράφει τη λειτουργία του κόσμου και των φυσικών φαινομένων: ► Ο νόμος της παγκόσμιας έλξης είναι από τους βασικούς νόμους της Φυσικής.</p>	
<p>νομός (ο) (Ουσιαστικό, Ο13) (νο-μός) [νομός < αρχ. νέμω (= μοιράζω)]</p>	<p>καθένα από τα τμήματα στα οποία χωρίζεται διοικητικά ένα κράτος, το οποίο διοικείται από τον αιρετό νομάρχη: ► Η Θεσσαλία αποτελείται από τέσσερις νομούς.</p>	<p>Σύνθ.: νομάρχης, νομαρχία</p>
<p>νοσηρός -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (νο-ση-ρός) [αρχ. νοσηρός < νόσος]</p>	<p>1. που μπορεί να προκαλέσει κάποια αρρώστια: ► Το νοσηρό κλίμα αυτής της περιοχής οφείλεται στα πολλά έλη που υπάρχουν.</p> <p>2. αυτός που δεν είναι υγιής, ο ασθενικός, ο φιλάσθενος: ► Εμφανίζει συμπτώματα που δείχνουν τη νοσηρή κατάσταση του οργανισμού.</p>	<p>Αντίθ.: υγιεινός (1), υγιής (2) Συνών: νοσογόνος, παθογόνος (1) Οικογ. Λέξ.: νόσος, νόσημα, νοσηρότητα Προσδιορίζ.: κλίμα, τόπος, περιβάλλον (1)</p>
<p>νόστιμος, -η, -ο (Επίθετο, Ε2, έμφυχα και άφυχα) (νό-στι-μος) [αρχ. νόστιμος < νόστος (= επιστροφή στην πατρίδα)]</p>	<p>1. που έχει ευχάριστη γεύση, γευστικός: ► Μαγειρεύει πάντα πολύ νόστιμα φαγητά.</p> <p>2. (μτφ.) που είναι ευχάριστος ή χαριτωμένος: ► Μας διηγήθηκε μια νόστιμη ιστορία.</p>	<p>Αντίθ.: άγευστος, άνοστος (1) Συνών: εύγευστος (1) Οικογ. Λέξ.: νόστιμα (επίρρ.), νοστιμιά, νοστιμάδα, νοστιμίζω, νοστιμεύω, νοστιμούλης Προσδιορίζ.: φαγητό (1), ιστορία (2)</p>

<p>νότος (ο) (Ουσιαστικό, Ο14) (νό-τος, γεν. -ου, πληθ. -) [αρχ. νότος]</p>	<p>1. ένα από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα: ► Ταξίδεψαν με το καράβι προς το νότο. 2. ο άνεμος που πνέει από το σημείο αυτό: ► Ο νότος είναι πάντοτε πιο ζεστός από το βοριά.</p>	<p>Αντίθ.: βορράς Συνών.: νοτιά (1), όστρια (2) Οικογ. Λέξ.: νότια (επίρρ.), νοτιάς</p>
<p>ντόνω (Ρήμα, Ρ1) (ενεστ. ντό-νω, αόρ. έντωση, παθ. αόρ. ντόθηκα, παθ. μτχ. ντυμένος) [μεσν. ντόνω < αρχ. ένδύω]</p>	<p>1. (μτβ.) φορώ σε κάποιον ρούχα, βάζω κάλυμμα σε κάτι: ► Η μητέρα έντωση το παιδι με τα καλά ρούχα του, για να πάει στην παρέλαση. 2. (αμτβ.) (μέσ.) φορώ ο ίδιος ρούχα, ενδύματα: ► Ντόνεται πάντα πολύ προσεγμένα.</p>	<p>Αντίθ.: γδώνω, ξεντόνω (1), γδώνομαι, ξεντόνομαι (2) Συνθ.: ξεντόνω Οικογ. Λέξ.: ένδυμα, ντόμα, ενδυμασία, ντόσιμο</p>
<p>νύξη (η) (Ουσιαστικό, Ο27) (νύ-ξη, γεν. -ης, -ως, πληθ. -εις) [αρχ. νύξις < νύσσω (= κεντώ, τρυπώ)]</p>	<p>1. επιφανειακή αναφορά σε κάτι χωρίς λεπτομέρειες: ► Έκανε μια πρώτη νύξη στο διεθυντή του για αύξηση του μισθού. 2. υπαινιγμός, υπονοούμενο: ► Του έκανε συγκεκριμένη νύξη σχετικά με το θέμα που είχαν ξανα συζητήσει.</p>	<p>Συνθ.: κατάνυξη Προσδιορ.: σαφής, προβλητική (2)</p>
<p>νύχτα (η) (Ουσιαστικό, Ο19) (νύ-χτα) [αρχ. νύξ, νυκτός]</p>	<p>το χρονικό διάστημα από τη δύση ως την ανατολή του ηλίου: ► Στις 21 Ιουνίου έχουμε την πιο σύντομη νύχτα του χρόνου.</p>	<p>Αντίθ.: ημέρα Συνθ.: νυχτόβιος, νυχτοφύλακας, μερόνυχτο, μεσάνυχτα Οικογ. Λέξ.: νυχτερινός, νυχτερίδα, νυχτιάτικα (επίρρ.), νυχτικό, νυχτώνω Προσδιορ.: άγια, μαγευτική, μάθη Φράσεις: ► Η μέρα με τη νύχτα (= για μεγάλη διαφορά) ► Μέρα νύχτα (= συνεχώς) ► Όνειρο θερμής νυκτός (= για κάτι το απραγματοποίητο) ► Κάνω τη νύχτα μέρα (= δουλεύω ασταμάτητα)</p>

νωπός

νωπός, -ή, -ό
(Επίθετο, Ε1, άφραχα)
(νω-πός)
[μεσν. νεωπός]

1. φρέσκος: ► Μαγειρέψαμε
νωπά ψάρια.

2. (μτφ.) πρόσφατος:
► Είναι νωπά τα λόγια του στ'
αυτιά μου.

Αντίθ.: συντηρημένος, κα-
τεψυγμένος (1)

Σύνθ.: νωπογραφία

Προσδιορίζ.: κρέας, φρού-
τα, λαχανικά (1), αναμνή-
σεις (2)

<p>Ξαφνιάζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. Ξαφ-νιά-ζω, αόρ. Ξάφνιασα, παθ. αόρ. Ξαφνιάστηκα, παθ. μτχ. Ξαφνιασμένος) [μεσν. Ξαφνίζω < Ξεαφνίζω < Ξεαφνά]</p>	<p>(μτβ.) προκαλώ σε κάποιον έκπληξη ή φόβο: ► <i>Μας ξάφνιασε η απόφασή του να φύγει στο εξωτερικό.</i></p>	<p>Οικογ. Λέξ.: Ξάφνιασμα, Ξαφνικός, Ξαφνικά (επίρρ.)</p>
<p>Ξενιτιά (η) (Ουσιαστικό, Ο18) (ξε-νι-τιά, γεν. -άς, πληθ. -) [μεσν. Ξενιτιά < ελνστ. Ξενιτεία]</p>	<p>η Ξένη χώρα, η διαμονή σε Ξένο τόπο: ► <i>Έζησε πολλά χρόνια στην Ξενιτιά.</i></p>	<p>Συνών.: αλλοδαπή, Ξένα (τα), αποδημία Οικογ. Λέξ.: Ξενιτεύομαι, Ξενιτεμός</p>
<p>Ξένος, -η, -ο (Επίθετο, Ε1, έμφυχα και άφυχα) (Ξέ-νος) [αρχ. Ξένος]</p>	<p>1. αυτός που κατάγεται ή προέρχεται από άλλη χώρα και μένει σε άλλη, ο αλλοδαπός: ► <i>Τα τελευταία χρόνια εργάζονται πολλοί Ξένοι στην Ελλάδα.</i> 2. αυτός που φιλοξενείται σε σπίτι άλλου: ► <i>Σήμερα έχω Ξένους στο σπίτι μου.</i> 3. αυτός που δεν έχει σχέση με κάποιον ή κάτι, άσχετος: ► <i>Είναι Ξένος προς την υπόθεση αυτή.</i></p>	<p>Αντίθ.: ιθαγενής, ντόπιος, (1) Συνών.: αλλοεθνής (1), μουσαφίρης, φιλοξενούμενος (2) Σύνθ.: Ξεναγός, Ξενοδόχος, Ξενόγλωσσος, Ξενοφέρτος, φιλόξενος Οικογ. Λέξ.: Ξενίζω, Ξενικός, Ξένιος, Ξενώνας Προσδιορίζ.: γλώσσα, αντιπροσωπεία, ταινία, παίκτης (1)</p>

<p>Ξερός, -ή, -ό (Επίθετο, Ε1, άφουχα) (ξε-ρός) [μεσν. Ξερός < αρχ. Ξηρός]</p>	<p>1. που δεν έχει νερό ή υγρασία, ο στεγνός: ▶ Το φθινόπωρο τα ξερά φύλλα των δέντρων σκεπάζουν τη γη. 2. που δεν έχει καθόλου βλάστηση: ▶ Η Μάνη είναι ένας ξερός και ορεινός, αλλά όμορφος τόπος. 3. (μτφ.) για κάτι απότομο, σύντομο: ▶ Μας είπε μια ξερή καλημέρα κι έφυγε αμέσως.</p>	<p>Αντίθ.: υγρός, βρεγμένος (1) Συνών: ξηρός (1, 2), άνδρος (1) Σύνθ.: ξεροβόρι, ξεροκέφαλος, ξεροκόμματο, ξερονήσι, ξεροπήνω Οικог. Λέξ.: ξέρα (η), ξερά (επίρρ.), ξεραίλα, ξεραίνω Φράσεις: ▶ Έμεινε ξερός (= άναυδος, άφωνος) Προσδιοριζ.: κλίμα, ψωμί (1), πυροβολισμός (3) Παροιμ.: ▶ Κοντά στα ξερά καίγονται και τα χλωρά</p>
<p>Ξέρω (Ρήμα) (ενεστ. Ξέ-ρω, παρτ. ήξερα) [μεσν. Ξεύρω / (ή) Ξεύρω < αρχ. Ξεουρίσκω]</p>	<p>1. (μτβ.) γνωρίζω, μου είναι κάτι γνωστό: ▶ Ο Γιάννης ξέρει πολύ καλά το μάθημα της Ιστορίας. ▶ Ξέρω πού βρίσκεται η αλήθεια γι' αυτό το ζήτημα. 2. (μτβ.) μαθαίνω, πληροφορούμαι: ▶ Ξέρεις ότι το σχολείο μας θα πάει εκδρομή στη Ρόδο;</p>	<p>Αντίθ.: αγνοώ (1) Σύνθ.: πολυξέρω Φράσεις: ▶ Ένας θεός ξέρει (= για κάτι που δεν μπορεί να το ξέρει κανείς) Παροιμ.: ▶ Όσα ξέρει ο νοικοκόρης, δεν τα ξέρει ο κόσμος όλος</p>
<p>Ξεχνώ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. ξε-χνώ, αόρ. Ξέχασα, παθ. αόρ. ξεχάστηκα, παθ. μτχ. ξεχασμένος) [μεσν. Ξεχνῶ < ξε-χάνω]</p>	<p>1. (μτβ.) δε θυμάμαι, λησμονώ: ▶ Ξέχασα τον αριθμό του τηλεφώνου που μου έδωσες. 2. (αμτβ.) (μέσ.) δεν καταλαβαίνω όσα συμβαίνουν γύρω μου, αφαιρούμαι: ▶ Ξεχάστηκα στην αγορά και έχασα το λεωφορείο.</p>	<p>Αντίθ.: θυμάμαι (1) Οικог. Λέξ.: ξεχασιάρης, αξέχαστος</p>
<p>Ξεχωρίζω (Ρήμα, Ρ4) (ενεστ. ξε-χω-ρί-ζω, αόρ. ξεχώρισα, παθ. αόρ. ξεχωρίστηκα, παθ. μτχ. ξεχωρισμένος) [μεσν. < μτγν. έκχωρίζω]</p>	<p>1. (μτβ.) βάζω κάτι χωριστά από τα άλλα: ▶ Ξεχώρισε τα σκούρα ρούχα και τα έβαλε στο πλυντήριο. 2. (μτβ.) προτιμώ, κάνω διάκριση: ▶ Φέρεται δίκαια και δεν ξεχωρίζει κανένα από τα παιδιά του.</p>	<p>Συνών: διαχωρίζω (1, 2), αναγνωρίζω (3), υπερτερώ (4) Οικог. Λέξ.: ξέχωρος, ξέχωρα (επίρρ.), ξεχώρισμα, ξεχωριστός, ξεχωριστά (επίρρ.) Φράσεις: ▶ Ξεχώρισε η ήρα απ' το σιτάρι (= ξεχώρισε το καλό απ' το κακό)</p>

	<p>3. (μτβ.) διακρίνω, αντιλαμβάνομαι με την όραση ή την ακοή: ► <i>Τον ξεχώριζες αμέσως από το παράξενο βάδισμά του.</i></p> <p>4. (αμτβ.) διακρίνομαι, διαφέρω: ► <i>Στη δουλειά ξεχωρίζει για την εργατικότητα του.</i></p>	
<p>ξίδι (το) (Ουσιαστικό, Ο36) (ξι-δι, γεν. -ιού, πληθ. -ια) [μεσν. όξιδιον < υποκορ. του αρχ. όξος (= ξίδι)]</p>	<p>υγρό με ξινή γεύση που παρασκευάζεται συνήθως από κρασί: ► <i>Βάζει πάντοτε ξίδι στη σαλάτα.</i></p>	<p>Συνών: όξος Σύνθ.: λαδόξιδο Οικογ. Λέξ.: ξιδάτος Προσδιορ.: ξεθυμασμένο Φράσεις: ► <i>Να πει ξίδι! (= να ξεθυμάσει)</i></p>
<p>ξοδεύω (Ρήμα, Ρ2) (ενεστ. ξο-δεύ-ω, αόρ. ξόδεψα, παθ. αόρ. ξο-δεύτηκα, παθ. μτχ. ξοδε(υ)μένος) [μεσν. < μτγν. έξο-δεύ (= αναχωρώ, φεύγω) < έξοδος]</p>	<p>1. (μτβ.) δίνω ένα χρηματικό ποσό, για να αγοράσω κάτι: ► <i>Έδωσε πολλά χρήματα, για να αγοράσει το σπίτι του.</i></p> <p>2. (μτβ.) χρησιμοποιώ ένα αγαθό, για να ικανοποιήσω κάποια ανάγκη μου: ► <i>Φέτος ξοδέψαμε πολύ πετρέλαιο για θέρμανση.</i></p>	<p>Συνών: δαπανώ, πληρώνω (1), καταναλώνω (2) Σύνθ.: καταξοδεόματι Οικογ. Λέξ.: ξοδεμα, ξοδιασμα, ξοδευτής</p>
<p>ξυπνώ (Ρήμα, Ρ5) (ενεστ. ξυ-πνώ, αόρ. ξύπνησα) [μεσν. ξυπνώ < μτγν. έξυπνώ < έκ + ύπνώ]</p>	<p>1. (αμτβ.) σταματώ να κοιμάμαι: ► <i>Ξύπνησα αργά κι άργησα να πάω στο σχολείο.</i></p> <p>2. (μτβ.) διακόπτω τον ύπνο κάποιου: ► <i>Θέλω να με ξυπνήσεις αύριο στις οχτώ.</i></p> <p>3. (αμτβ.) (μτφ.) αρχίζω να καταλαβαίνω σωστά όσα συμβαίνουν: ► <i>Ξύπνα και δες ότι αυτός ο άνθρωπος δε σου λέει την αλήθεια!</i></p>	<p>Συνών: αφυπνίζω (2) Οικογ. Λέξ.: ξύπνημα, ξυπνητός, ξυπνητήρι</p>

ξυπόλυτος

ξυπόλυτος -η, -ο

(Επίθετο, Ε2, έμφυχα)
(ξυ-πό-λυ-τος)

[μέσν. < ξυπόλυ-
τος < έξυπόλυτος <
έξυπολύομαι]

**1. αυτός που δε φοράει
παπούτσια ή και κάλτσες:**

► Στην παραλία περπατούσε
συχνά ξυπόλυτος.

**2. (μτφ.) (για άνθρωπο)
πολύ φτωχός:** ► Ξεκίνησε
ξυπόλυτος και με την εργασία
του έγινε νοικοκύρης.

Συνών: ανυπόδητος (1)

Φράσεις: ► Πάω ξυπόλυτος
σ' αγκάθια (= κινδυνεύω,
επειδή δεν είμαι έτοιμος
για κάτι)

